

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
Starptautiskā ekonomikas un biznesa katedra

STARPTAUTISKĀS BĒRNU UN JAUNIEŠU NOMETNES KĀ SOCIĀLAIS TŪRISMS

International children and youth camps as a social tourism

BAKALAURA DARBS
Vadības zinību programma
Tūrisma un viesnīcu vadības apakšprogramma

Autors: **Ilze Pildiņa**

Studenta apliecības Nr.: ip10056

Darba vadītājs: lektore, M.b.v., Kristīne Bērziņa

RĪGA 2014

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba „Starptautiskās bērnu un jauniešu nometnes kā sociālais tūrisms” autore ir Ilze Pildiņa. Bakalaura darba problēma ir steidzamā nepieciešamība veidot plašāku sociālā tūrisma piedāvājumu, lai apmierinātu patstāvīgi pieaugošās mērķa grupas vajadzības. Šobrīd ne Latvijas lielākās tūrisma organizācijas, ne par tūrismu atbildīgās valsts iestādes neveicina sociālā tūrisma izaugsmi. Bakalaura darba mērķis ir sekmēt sociālā tūrisma izaugsmi, izveidojot jaunu starptautiskas bērnu un jauniešu sociālās nometnes projektu. Viens no bakalaura darba uzdevumiem ir apkopot pieejamo informāciju par Latvijā organizētām nometnēm un noskaidrot ārzemju tūristu vēlmi piedalīties Latvijā organizētās starptautiskās nometnēs. Bakalaura darba rezultātā radies jauns sociālā tūrisma produkts - starptautiskās bērnu un jauniešu sociālās nometnes projekts “*Create Yourself*”, kas ar sponsoru palīdzību varētu tikt realizēts.

Ilze Pildina is the author of the bachelor paper “International children and youth camps as social tourism”. The problem posed by the bachelor paper is the urgent need to improve offerings of the social tourism in order to satisfy needs of the constantly growing target audience. At the moment neither the main tourism organizations in Latvia nor government institutions in charge of the tourism are supporting the growth of social tourism. The goal of the bachelor paper is to positively impact the growth of social tourism by creating brand new international children and youth social camp project. The bachelor paper’s objectives is to gather the available information about camps organized in Latvia and to find out if foreign tourists would like to take part in international camps, organized in Latvia. The end result of the bachelor paper is that a brand new social tourism product has been created, an international children and youth social camp project “*Create Yourself*”, which, subject to sponsorship, could be brought to reality.

Atslēgas vārdi:

sociālais tūrisms, bērnu, jauniešu vietējās un starptautiskās nometnes.

Key words:

social tourism, children, youths local and international camps

SATURS

Apzīmējumu saraksts.....	5
Ievads.....	6
1. Sociālais tūrisms.....	10
1.1. Sociālā tūrisma rašanās vēsture.....	10
1.2. Sociālā tūrisma jēdziens, tā būtība un īpatnības.....	14
1.3. Sociālā tūrisma „lietussarga efekts”.....	19
1.4. Sociālā tūrisma organizatoriskā struktūra.....	21
1.5. Jaunatnes tūrisma saistība ar sociālo tūrismu.....	29
2. Sociālais tūrisms pasaulē.....	34
2.1. Ar sociālo tūrismu saistītās organizācijas pasaulē.....	34
2.1.1. Starptautiskā Sociālā Tūrisma Biroja darbība sociālā tūrisma jomā.....	34
2.1.2. Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizācijas darbība sociālā tūrisma jomā.....	37
2.1.3. Ģimenes Brīvdienu Asociācijas darbība sociālā tūrisma jomā.....	41
2.2. Sociālā tūrisma starptautiskā pieredze.....	45
2.2.1. Sociālā tūrisma starptautiskā pieredze pasaulē.....	45
2.2.2. Sociālais tūrisms Lielbritānijā.....	47
3. Nometnes kā sociālais tūrisms un tā attīstība dažādās valstīs.....	54
3.1. Nometņu rašanās vēsture un ar to saistītā likumdošana.....	54
3.2. Starptautisko nometņu attīstība pasaulē.....	58
3.3. Nometņu attīstība pasaulē.....	64
3.3.1. Nometņu attīstība Amerikas Savienotajās Valstīs.....	64
3.3.2. Nometņu attīstība Čehijā.....	65
3.3.3. Nometņu attīstība Lielbritānijā.....	66
3.4. Starptautiskās nometnes Latvijā.....	68
3.5. Latvijā organizēto nometņu statistika no 2002. – 2013.gadam.....	71
3.6. Ienākošā tūrisma statistika Latvijā.....	79
4. Jauns sociālā tūrisma produkts ārzemnieku piesaistīšanā - starptautiskā bērnu un jauniešu nometne „Create Yourself”.....	83

4.1. Anketu analīze – „Bērnu un jauniešu viedoklis par starptautiskajām nometnēm pasaulē un Latvijā” kopsavilkums	83
4.2. Nometnes „ <i>Create Yourself</i> ” apraksts	92
4.3. Starptautiskās bērnu un jauniešu nometnes „ <i>Create Yourself</i> ” plānotais budžets.....	95
4.4. Nometnes vadītāja pieredzes veidošana praksē Latvijas nometnē	99
4.5. Sociālā tūrisma un nometņu organizēšanas pieredze balstoties uz ekspertintervijām.....	101
Secinājumi un priekšlikumi	111
Pateicības	117
Izmantotā literatūra un avoti	118
Pielikumi.....	126
1.pielikums. Ekspertintervija ar Latvijā pieredzes bagātāko bērnu nometņu organizētāju Mirandas Nometnes vadītāju Lolitu Osipovu.....	126
2.pielikums. Ekspertintervija ar Kurzemes Plānošanas Reģiona sociālo pakalpojumu attīstības eksperti Ingu Kalniņu	130
3.pielikums. Nometņu skaita pieauguma un dalībnieku skaita pieauguma aprēķini.....	136
4.pielikums. Anketu jautājumi un atbildes	137
5.pielikums. Atbildes no Latvijas tūrisma organizācijām par sociālo tūrisma un starptautiskajām nometnēm Latvijā.....	152

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

1. 3D - trīsdimensionāls
2. ANO - Apvienoto Nāciju Organizācija
3. ANOPTO - Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizācija
4. ASV - Amerikas Savienotās Valstis
5. BITS – Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs
6. CH - Šveice
7. DAR - Dienvidāfrikas Republika
8. DE - Vācija
9. DK - Dānija
10. EE - Igaunija
11. ES - Spānija
12. ESF - Eiropas Savienības Fonds
13. FabLab – ražošanas laboratorija
14. FI - Somija
15. ĢBA - Ģimenes Brīvdienu Asociācija
16. HU - Ungārija
17. IBST – Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs
18. ILO – Starptautiskā Darba Organizācija
19. KPR – Kurzemes Plānošanas Reģions
20. LU - Latvijas Universitāte
21. PL - Polija
22. SK - Slovākija
23. SSTB - Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs
24. TAVA – Tūrisma Attīstības Valsts Aģentūra
25. TH - Taizeme
26. TR - Turcija
27. UK - Lielbritānija
28. VISC – Valsts Izglītības Satura Centrs
29. VJIC – Valsts Jaunatnes Iniciatīvas Centrs

IEVADS

Pēdējo gadu laikā ienākošo tūristu skaits Latvijā ir palielinājies, kuru vēlmju apmierināšanai ir jāveido vairāk viesnīcu, jāiekārto tūrisma apskates objektus un to piekļuves infrastruktūru, un jānodrošina sabiedriskās aktivitātes. Gan pasaulē, gan Latvijā aizvien populārākas kļūst starptautiskas nometnes ar tūristu un vietējo bērnu un jauniešu līdzdalību. Šis ir viens no tūrisma pakalpojumiem, kas bieži tiek piemirsts.

Kā norāda LR Centrālās statistikas pārvalde, kopš 2010. gada Latvijā ir pieaudzis ienākošā tūrisma, bērnu un jauniešu skaits vecumā no 15 – 24 gadiem. 2011. gadā Latvijā no visiem ārvalstu tūristiem 22,4 % mērķis bija atpūta un izklaide, pie kā var pieskaitīt arī nometnes. Šī tūristu grupa ir starptautisko nometņu tūrisma pakalpojumu mērķauditorija. Atsaucoties uz Valsts Izglītības Satura Centra sniegtajiem datiem, kopš 2010. gada Latvijā ir vērojams nometņu dalībnieku un nometņu skaita pieaugums. 2013. gadā Latvijā tika organizētas vairāk nekā tūkstoš divsimt nometņu, kurās kopumā piedalījās vairāk nekā 41 000 dalībnieku no Latvijas un ārvalstīm.

Saskaņā ar Pasaules Tūrisma Organizācijas sniegtajiem datiem, 2011. gadā pasaulē kopumā bija uzskaitīts 1 miljards cilvēku ar invaliditāti. 15% iedzīvotāju ir kādas fiziska, psiholoģiska vai garīga rakstura traucējumi, kas tiem liedz iespēju kvalitatīvi izmantot tūrisma pakalpojumus un ceļot. 2009. gadā vairāk nekā 730 miljoni cilvēku bija vecāki par 60 gadiem, kas ir 10% no pasaules iedzīvotāju daudzuma. Šāda veida sabiedrības novecošanās ir vērojama jau kopš 2000. gada. Līdz 2050. gadam tiek prognozēts, ka šādu cilvēku skaits sasniegts 20% no pasaules iedzīvotājiem.

Pētījumi, kas tika veikti Austrālijā, Amerikas Savienotajās Valstīs un Eiropas Savienībā, norādīja, ka sociālais tūrisms kļūst par vienu no svarīgākajām tūrisma mārketinga nozarēm. Piemēram, Austrālijā 11% no visiem tūristiem ir cilvēki ar invaliditāti. 2009. gadā Lielbritānijā veikts pētījums norāda uz to, ka 12% no vietējiem tūristiem ir cilvēki ar invaliditātes problēmām vai kādu neizārstējamu slimību. Šie tūristi kopumā pavada vairāk laika tūrisma mītnēs un tērē vairāk līdzekļu, nekā vidēji viens tūrists. Vecāka gadagājuma cilvēki un cilvēki ar invaliditāti ir sociālā tūrisma mērķgrupa, kuras vajadzības bieži netiek apmierinātas un lielākoties tiek piemirstas. Šī ir aktuāla problēma, ko tūrisma nozarei vajadzētu risināt gan Latvijas, gan pasaules mērogā.

Strādājot tūrisma nozarē, ir svarīgi apzināt un izprast tos faktorus, kas sabiedrībai liedz iespēju būt aktīviem tūrisma dalībniekiem. Daži no šiem faktoriem ir izglītības un ienākumu trūkums, reliģiskā un sociālā piederība, veselības problēmas, invaliditāte un vecums. Sociālo atstumtību veicina tādi ārējie resursi, kā informācijas trūkums, izglītība, finansiālie līdzekļi, transporta pakalpojumu pieejamība, fiziskā un garīgā veselība – slimības, invaliditāte vai vecuma ierobežojums, laika faktors, sociālais faktors – ceļojuma partnera trūkums, neieinteresētība ceļot, kā arī lēmuma pieņemšanas grūtības.

Sociālā tūrisma pieprasījums pēdējo gadu laikā ir ievērojami pieaudzis. 2013. gadā veikts pētījums Lielbritānijā liecina, ka pēdējo četru gadu laikā gandrīz 70% no sociālo pakalpojuma sniedzējiem ir pieredzējuši pieaugošu pieprasījumu sociālā tūrisma jomā. 60% no aptaujātajiem atzina, ka šo pieaugumu ir ietekmējusi ekonomiskā situācija valstī un finanšu līdzekļu trūkums ceļošanai. Šajā pētījumā tika aptaujātas vairāk nekā 100 organizācijas, kas darbojas sociālā tūrisma jomā. Kā norāda *Eurostat* veiktais pētījums 2008. gadā 42% no iedzīvotājiem nedevis nevienā atpūtas braucienā, no kuriem 38% to nedarīja finansiālu apsvērumu dēļ, bet 4% nebija motivācijas ceļot.

Sociālā tūrisma attīstība starptautiskā līmenī ir liels ieguvums gan valsts, gan sabiedrības labklājības veicināšanai. Rodas pieprasījums veidot jaunas darba vietas un attīstīt infrastruktūru, pieaug valūtas ienākumi un IKP. Tiek laužti dažādi sabiedrībā izveidojušies aizspriedumi un nojauktas valodas un kultūras barjeras. Sociālais tūrisms arī sekmē dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu, jo attīstoties tūrismam rodas nepieciešamība un motivācija labiekārtot un uzturēt dabas un kultūras apskates objektus. Pamatojoties uz šo informāciju un pieejamiem pētījumiem par sociālo tūrisma, autore izvēlējās veidot bakalaura darbu „Starptautiskās bērnu un jauniešu nometnes kā sociālais tūrisms”.

Bakalaura darba mērķis - pamatojoties uz pieejamo teorētisko un praktisko informāciju par sociālo tūrisma, ir izveidot starptautisku bērnu un jauniešu nometnes projektu. Viens no galvenajiem bakalaura darba uzdevumiem ir apkopot esošo informāciju par organizētajām nometnēm Latvijā, kā arī noskaidrot ārzemju tūristu interesi par nometnēm Latvijā.

Lai sasniegtu izvirzīto bakalaura darba mērķi, tiek noteikti šādi darba uzdevumi:

- iegūt un izanalizēt visu pieejamo teorētisko informāciju par sociālo tūrisma;
- noskaidrot un izanalizēt informāciju par organizācijām un iestādēm, kas ir saistītas ar sociālo tūrisma un veikt sociālā tūrisma valstu analīzi;

- noskaidrot ar nometnēm saistīto likumdošanu Latvijā, kā arī to saistību ar sociālo tūrismu;
- noskaidrot un izanalizēt nometņu statistiku Latvijā;
- noskaidrot un izanalizēt Latvijā ienākošā tūrisma statistiku;
- iegūt nepieciešamo informāciju par starptautiskajām nometnēm Latvijā un ārzemēs;
- izstrādāt jaunu starptautisko bērnu un jauniešu sociālās nometnes projektu;
- veikt praksi Latvijā lielāko nometņu organizētā nometnē Mirandas Nometnes;
- tikties un veikt interviju ar Kurzemes Plānošanas Reģiona sociālo pakalpojumu attīstības ekspertu Ingu Kalniņu;
- tikties un veikt interviju ar lielāko nometņu organizatori Latvijā Mirandas Nometnes vadītāju Lolitu Osipovu;
- veikt ārzemju jauniešu anketēšanu, lai noskaidrotu viņu interesi par starptautiskajām nometnēm;
- izdarīt secinājumus un priekšlikums par starptautisko nometņu nozīmi sociālajā tūrismā, kā ilgtspējīgu tūrisma attīstības iespēju Latvijā.

Darbā izmantotās pētījuma metodes ir mācību literatūras analīze un informācijas apkopošana, statistiskā analīze, padziļinātās intervijas metode, novērošana un pašreizpildāmās anketēšanas metode. Šo metožu pielietošana autorei palīdzēs izpētīt sociālā tūrisma un nometņu problemātiku Latvijā un pasaulē.

Bakalaura darba struktūra veidota tā, lai vispirms raksturotu sociālo tūrismu un ar to saistītās organizācijas pasaulē, kā arī sociālā tūrisma valstu prakses piemērus. Tālāk seko informācija par vietējām un starptautiskām nometnēm gan Latvijā, gan ārzemēs, kā arī to pieejamās statistikas apkopošana un analīze. Darbā tiek iekļauts arī jauns sociālā tūrisma produkts – starptautiskas bērnu un jauniešu nometnes „*Create Yourself*” projekts un finansējuma iespēju izpēte. Ir sniegts anketu apkopojums par starptautisko nometņu pieprasījumu jauniešu vidū, kā arī intervijas ar Ingu Kalniņu un Lolitu Osipovu. Bakalaura darba beigās ir iekļauti secinājumi un priekšlikumi par sociālo tūrismu un starptautisko nometņu nozīmi, kā ilgtspējīgu tūrisma attīstības iespēju Latvijā.

Ņemot vērā to, ka zinātniskā literatūra latviešu valodā par sociālo tūrismu ir ļoti ierobežota, autore ieguva teorētisko informāciju no Holoveja Dž. K darba „Tūrisma bizness” (1999) Holovejs sociālo tūrismu apspriež nodaļā par tūrisma valsts sektora uzbūvi un lomu, tūrisma

plānošanas un veicināšanas apakšnodaļā. Cita veida teorētiskā informācija ir iegūta no ārvalstu autoru publikācijām un pētījumiem par sociālo tūrismu, sākot no 2006.gada.

Pētījuma periods ir no 2013. gada februāra līdz 2014. gada jūnijam, kura laikā tiks veiktas visas nepieciešamās darbības, apkopota pieejamā teorētiskā informācija par sociālo tūrismu un starptautiskajām nometnēm, kā arī izveidots starptautisks sociālās nometnes projekts.

1.SOCIĀLAIS TŪRISMS

1.1.Sociālā tūrisma rašanās vēsture

Ir svarīgi saprast sociālā tūrisma rašanās iemeslus un tā nozīmi tūrisma nozarē, jo šis ir nedaudz aizmirsts jēdziens tūrisma jomā. Sociālais tūrisms dod iespēju cilvēkiem ar zemākiem ienākumiem, jauniešiem, pensionāriem vai citām maznodrošinātām sociālām grupām ceļot. Tūrisma un ceļošanai vajadzētu būt pieejamai visiem cilvēkiem, bet dažādu apstākļu dēļ tas nav iespējams. Līdz ar to sociālais tūrisms ar dažādu pabalstu, kuponu vai cita veida palīdzību, sniedz šo iespēju. Arī bērnu un jauniešu nometnes ir viens no sociālā tūrisma produktiem, kad samazinot dalības maksu, jauniešiem tiek dota iespēja ceļot uz citu valsti un apmeklēt kādas nometnes. Veicot bakalaura darba teorētiskās informācijas apkopošanu par sociālo tūrisma, autore vairāk aplūkos aspektus, kas ir saistīti ar sociālā tūrisma rašanās vēsturi, tā jēdziena nozīmi un veidošanos dažādās valstīs, sociālo tūrisma kā „lietussarga efektu”, kā arī tiks apskatīta sociālā tūrisma organizatoriskā struktūra pasaulē. Vairāk par sociālo tūrisma raksta *Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann, Paul S. Biederman, Brent Lovelock, Kirsten M. Lovelock, Holovejs Dž.K, Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie, Robert Maitland un Graham Miller*. Šie cilvēki ir sociālā tūrisma eksperti, kas pēdējo gadu laikā ir veikuši dažādus pētījumus, rakstījuši dažādus darbus un veicinājuši sociāla tūrisma attīstību pasaulē.

Sociālais tūrisms nav plaši pazīstams jēdziens ne tūrisma nozarē, ne sabiedrībā vispār, lai gan tas ir plaši pielietots dažādos Eiropas reģionos. Iemesls, kāpēc sociālais tūrisms joprojām ir samērā nepazīstams daļēji var novirzīt uz sociālā tūrisma rašanos vēsturi. Sociālā tūrisma pamati ir meklējami saistībā ar sociālo politiku un kā daļu no sociālās trešās sektora ekonomikas.¹

Sociālais tūrisms ir daļa no tūrisma nozares, kas darbojas daudzās Eiropas valstīs. 19.un 20.gadsimtā sociālajam tūrisma ir bijusi liela loma tieši demokratizācijas procesā masu tūrisma. Šobrīd ir būtiski palielinājies to organizāciju skaits, kas ir saistītas ar sociālo tūrisma. Eiropas valstis sociālajam tūrisma ir iztērējušas vairākus miljardus eiro, lai palīdzētu nodrošināt ceļošanu miljoniem iedzīvotāju. Tūrisma sektorā sociālais tūrisms ieņem būtisku lomu, jo tas ir vērsts uz daudzveidību, uz jaunu programmu izveidošanu un sadarbību dažādu valstu starpā. Šī tūrisma forma nodrošina sociālo vienlīdzību Eiropā: tā palīdz stiprināt ģimenes, palielina valstu

¹ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe : theory and practice*, UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications,2012.18.p.

labklājību un veido pieejamāku Eiropu visiem tās iedzīvotājiem. Sociālajam tūrismam ir liela nozīme sadarbības veidošanā starp rūpniecības nozarēm, valdību un sociālo mērķu attīstību. Līdz ar to, ņemot vērā sociālā tūrisma lielo nozīmi vēsturē, nav īsti skaidrs, kādēļ šis jēdziens nav tik ļoti atspoguļots tūrisma literatūrā līdz salīdzinoši nesenam laikam. Tūrisma industrija ir raksturota kā „slēptā nozare” dēļ tās netveramā rakstura un lielo saistību ar citām tautsaimniecības nozarēm. Kā arī sociālo tūrismu raksturo, kā vispār „neredzamu” nozari. Ņemot vērā arī to, ka Eiropā pieejamā literatūra angļu valodā par sociālo tūrismu ir ļoti maz, ir ļoti grūti raksturot sociālo tūrismu kā kaut ko ļoti nozīmīgu, lai gan tā ir. Vēl nozīmīgāk ir tas, ka sociālais tūrisms nav saņēmis pelnīto uzslavu un vietu Eiropas sistēmā, ieņemot būtisku lomu visā Eiropas.²

Tūrismam vajadzētu būt pieejamam ikvienam cilvēkam, neatkarīgi no cilvēku sociālā statusa, vecumu, finansiāliem līdzekļiem vai citiem aspektiem. Tūrisma jēdziens pats par sevi parādījās 19.gadsimtā.³ „Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošās vārdnīcas” viena no autorēm K.Bērziņa tūrismu ir definējusi kā „personas darbību, kas saistīta ar ceļošanu un uzturēšanos ārpus savas pastāvīgās dzīves vietas brīvā laika pavadīšanas, lietišķo darījumu kārtošanas vai citā nolūkā ne ilgāk par vienu gadu”.⁴ Arī Pauls S. Biedermans tūrismu raksturo līdzīgi kā „cilvēka darbību, kas saistīta ar ceļošanu ārpus ierastās vides, kas ietver vairāk nekā vienu nakti, bet ne ilgāk kā gadu, kas saistīts ar atpūtu, biznesa braucienu vai citu mērķi”.⁵ Kopumā 19. gadsimtā ceļošana bija pieejama tikai augstākajam sociālajam slānim, kas to varēja atļauties, un tiem, kuriem likums nenoteica apmeklēt darbu katru dienu. Līdz ar to, iespēja ceļot, lielākai daļai sabiedrības bija ierobežotas.

Sociālā tūrisma darbība aizsākās 1936.gadā, kad Starptautiskā Darba Organizācija (*ILO - International Labour Organization*) (skatīt 1.1.attēlu) vienojās par apmaksāto atvaļinājumu konvenciju (Konvencija Nr.52).⁶ Šī konvencija ir minēta arī 1948.gada izveidotajā Vispārējā Cilvēktiesību Deklarācijā, kur 24.pantā ir teikts, ka „katram cilvēkam ir tiesības uz atpūtu un brīvo laiku, ieskaitot tiesības uz saprātīgu darba dienas ierobežojumu un uz apmaksātu periodisku atvaļinājumu”.⁷

² **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe : theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 1.p.

³ <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=1>

⁴ **Bērziņa K. un citi.** *Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca.* Rīga, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2008. 299.lpp.

⁵ **Paul S. Biederman un citi.** *Travel and tourism : an industry primer.* N.J.:Upper Saddle River, 2008. 5.p.

⁶ <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=1>

⁷ <http://www.humanrights.lv/doc/vispaar/vispcd.htm>

1.1.att. Starptautiskās Darba Organizācijas logo⁸

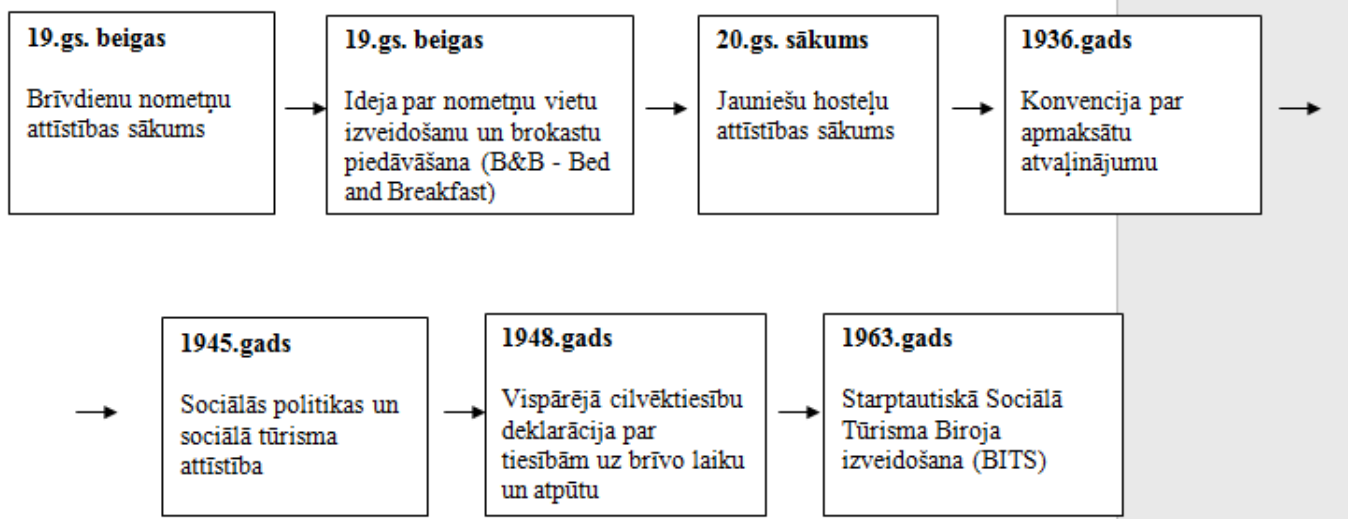
Sociālais tūrisms izveidojās saistībā ar ētikas pieprasījumu. Šis pieprasījums radās no cilvēkiem, kuri paši aizstāvēja savas tiesības – tiesības uz ceļošanu, uz atpūtu, uz darbu un apmaksātām brīvdienām. Tomēr daži vēsturnieki uzskata, ka sociālais tūrisms ir radies dažas desmitgades agrāk, attīstoties brīvdienu noņemtu attīstībai, kas bija domātas bērniem no trūcīgām ģimenēm, kā arī jauniešu hosteļu attīstības sākumā 20.gadsimta pirmajā pusē (skatīt 1.2.attēlu). K. Bērziņa jauniešu hosteli definē kā „zemākās kategorijas tūristu mītņi, kas piedāvā izmitināšanas pakalpojumus jauniešiem. To darbība bieži tiek organizēta kā pašapkalpošanās uzņēmumā un pakalpojumu cenu līmenis tajās ir salīdzinoši zems”.⁹ Ideja par noņemtu vietu izveidošanu, apmešanās vietu un brokastu piedāvāšanu radās jau 19.gadsimta beigās. Šajā laikā lielākā daļa tūrisma infrastruktūras piederēja privātajam sektoram vai arī organizācijām, kas vēlējās iegūt vairāk tūristus vai, kas strādāja, lai iegūtu peļņu.¹⁰ Lielāku atbalstu sociālais tūrisms Francijā un Šveicē guva, kad sāka izplatīties kristiešu kustība, Vācijā – kad sāka attīstīties jauniešu organizācijas un darbinieku arodbiedrības.¹¹

⁸ <http://www.logoeps.net/ilo-international-labour-organization-logo-pdf.html>

⁹ **Bērziņa K. un citi.** *Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2008. 132.lpp.

¹⁰ <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=1>

¹¹ **Scott McCabe.** *Annuals of tourism research – „Who needs a holiday? Evaluation social tourism”*. UK., Nottingham University Business School, Elsevier Ltd. 2009. 668.p.

Autora veidots attēls, izmantojot www.bits-int.org pieejamo informāciju

1.2.att. Sociālā tūrisma rašanās attīstība

Tikai 1945.gadā, pēc 2. Pasaules kara (2. Pasaules kara periods 1939.-1945.gads ¹²), izveidojās sociālās politikas attīstība tūrisma jomā, kas parādījās dažās Eiropas valstīs. Tas bija nepieciešams, lai veidotu ēku atjaunošanu pabalstus (ēku infrastruktūru atjaunošanai), kā arī sniegtu atbalstu cilvēkiem, lai tie varētu doties brīvdienās. Tika izveidotas arī vairākas apvienības, ģimeņu kustības, padomes, kuru galvenais mērķis bija sociālā tūrisma attīstība. Veidoja arī dažādas federācijas nacionālā un starptautiskā līmenī, kas apvienoja dažādas organizācijas, kuras tika veidotas ar mērķi attīstīt sociālo tūrismu. Tika izveidotas Starptautiskā Kempinga asociācija, „*Caravanning* federācija” un „Jauniešu Hosteļu federācija”. 1963.gadā tika dibināts Starptautiskais sociālā tūrisma birojs (BITS), kura galvenais sponsors *Arthur Haulot* nodrošināja sociālā tūrisma attīstīšanu starptautiskā līmenī.¹³ *Arthur Haulot* jau 1956.gadā veica dažādas aktivitātes sociālā tūrisma jomā un bija tas, kas ierosināja veidot „Starptautisko Sociālā Tūrisma Biroju”. Līdz 2000.gadam tikai izveidotas vairākas sociālā tūrisma organizācijas, kas atbalsta apmaksātos atvaļinājumus, un dod iespēju cilvēkiem, ar zemākiem ienākumiem, ceļot. Piemēram, Lielbritānijā organizācija „*Tourism for all*” izveidoja ziedojumu kontu, lai dotu vienlīdzīgu iespēju visiem cilvēkiem ceļot. Šī organizācija vairāk veicina vecāku cilvēku, cilvēku ar invaliditāti un viena vecāka ģimeņu ceļošanu.¹⁴

Sociālā tūrisma rašanās vēsture ir atrodama jau 19.gs. beigām, kad radās brīvdienu

¹² <http://www.historyplace.com/worldwar2/timeline/ww2time.htm>

¹³ <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=1>

¹⁴ **Brent Lovelock, Kirsten M. Lovelock.** *The Ethics of Tourism: Critical and Applied Perspectives.* U.K.: Routledge. 2013. 171.p.

noņemtu attīstību sākums. Šajā laikā izveidojās arī *Bed&Breakfast* pakalpojuma piedāvāšana, kas lielā mērā veicināja jauniešu tūrisma attīstību. 19. un 20. gadsimtā sociālajam tūrismam ir bijusi liela loma tieši demokratizācijas procesā masu tūrismā. Tā specifiskāka darbība aizsākās 1936. gadā, kad Starptautiskā Darba Organizācija vienojās par apmaksāto atvaļinājumu konvenciju. 1945. gadā izveidojās sociālā tūrisma politika, kas bija nepieciešama pēckara ēku un infrastruktūras atjaunošanai. Lielāka nozīme sociālajam tūrismam tika pievērsta pēc 1948. gada, kad izveidoja Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju par tiesībām uz brīvo laiku un atpūtu. Šajā laikā tika dibinātas arī vairākas sociālā tūrisma atbalsta organizācijas. Viena no tām bija 1963. gadā dibinātais „Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs”, kura galvenais sponsors *Arthur Haulot* nodrošināja sociālā tūrisma attīstīšanu starptautiskā līmenī. Lai gan sociālā tūrisma vēsture ir nozīmīga, ir svarīgi aplūkot šī jēdziena būtību un ar to saistītās organizācijas.

1.2. Sociālā tūrisma jēdziens, tā būtība un īpatnības

Sociālā tūrisma attīstība paliek aizvien nozīmīgāka dažādām sociālajām grupām. Ne tikai finansiāli maznodrošinātie cilvēki nespēj atļauties ceļot, bet arī citi sociālie slāņi. Arī tūrisma eksperti nespēj atļauties tik daudz ceļot, kā agrāk, un tas ir tieši finansiālu apsvērumu dēļ.¹⁵ Līdz ar to, lai tūrisms būtu pieejams visiem cilvēkiem, autore vēlējās noskaidrot sociālā tūrisma nozīmi cilvēku ceļošanas paradumos. Vairāk par sociālā tūrisma jēdzienu raksta *Arthur Haulot, Scott McCabe, Brent Lovelock, Kirsten M. Lovelock, Holovejs Dž.K, Lynn Minnaert, Anya Diekmann, W. Hunzikers, M. Andre Poplimont, Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie* un *Wall Geoffrey*.

Kā jēdziens sociālais tūrisms ir diezgan nezināms. Gadu laikā ir izveidojušās vairākas sociālā tūrisma definīcijas. *Brents Lovelocks*, kas ir Otago Universitātes asociētais profesors tūrisma departamentā Jaunzēlandē,¹⁶ sociālo tūrisma definē kā „attiecības un parādību tūrisma jomā, kas ir saistīts ar ekonomiski vājāko sociālo grupu piedalīšanos tūrismā”. Autors uzsver to, ka sociālais tūrisms, iespējams, ir vienīgais instruments, lai iedrošinātu finansiāli maznodrošinātās grupas ceļot (cilvēki ar invaliditāti, jaunieši, pensionāri). Piemēram, cilvēki ar invaliditāti ir viena no galvenajām sociālajām grupām, kuri ir vislielākajā riska zonā, lai tiem

¹⁵ <http://www.extrapackofpeanuts.com/71-travel-experts/>

¹⁶ http://www.amazon.com/Ethics-Tourism-Critical-Applied-Perspectives/dp/0415575583/ref=la_B006L2ZVU0_1_1/192-4126499-4722442?s=books&ie=UTF8&qid=1396345397&sr=1-1

tiktu dota iespēja ceļot un iegūt sava veida labumu no ceļošanas.¹⁷ Toties Holovejs definē sociālo tūrismu kā „iedzīvotāju ekonomiski vājāko vai atkarīgo grupu atbalstu”¹⁸. Tas ir izveidots ar mērķi atbalstīt:

- ģimenes ar zemiem ienākumiem;
- ģimenes, kurām ir tikai viens no vecākiem;
- vecākus iedzīvotājus;
- cilvēkus ar invaliditāti;
- citas sabiedrības minoritātes.

Arī *Scott McCabe* sniedz savu skaidrojumu par sociālo tūrismu. Autors uzskata, ka ir sarežģīti sniegt konkrētu sociālā tūrisma definīciju, jo tas ietver dažādas aktivitātes: atpūtas nodarbības, pasākumu organizēšanu, tūrisma galamērķu izveidošanu, apmešanās vietu piedāvāšanu konkrētām klientu grupām. Kā arī ir dažādi šķēršļi tam, lai sapratu kas kopumā veido sociālo tūrismu. Viens no tā iemesliem ir dažādu citu ar tūrismu saistītu definīciju nozīme, kā „tūrisms visiem”, „iekļaujošais tūrisms”, „atbildīgais tūrisms”. Šie visi jēdzieni ir daļa no sociālā tūrisma definīcijas, jo tiem ir kopīgs mērķis – dod iespēju cilvēkiem, kam ir ierobežoti finansiālie līdzekļi, doties kādā ceļojumā vai nodarboties ar tūrismu.¹⁹

W. Hunzikers Otrajā Sociālā Tūrisma Konferencē Vīnē deva šādu sociālā tūrisma definīciju – „sociālais tūrisms ir tūrisma veids, kas tiek izmantots grupām ar zemiem ienākumiem un kas sniedz iespēju šīm grupām ceļot.” Kā arī *M.Andre Poplimont* sociālo tūrismu raksturo kā „tūrisma veidu, kas palīdz tām iedzīvotāju grupām, kuras bez sociālās iejaukšanās un kādu asociāciju palīdzības, kurā cilvēks pieder, nebūtu spējīgi segt visus nepieciešamos ceļojuma izdevumus”. No šīm definīcijām izriet tas, ka sociālais tūrisms ir domāts cilvēkiem ar ierobežotiem līdzekļiem un šie līdzekļi cilvēkiem tiek sniegti no valsts, vietējām varas iestādēm, uzņēmējiem, arodbiedrībām, dažādiem klubiem un citām asociācijām, kurā konkrētais cilvēks strādā vai pieder. Sociālais tūrisms nozīmē arī ceļošanu ārpus ierastās dzīves vietas, savas valsts teritorijā vai arī uz citām valstīm.²⁰ Bet galvenais sociālā tūrisma mērķis ir nodrošināt tūrisma

¹⁷ **Brent Lovelock, Kirsten M. Lovelock.** *The Ethics of Tourism: Critical and Applied Perspectives.* U.K.: Routledge. 2013. 172.p.

¹⁸ **Holovejs Dž.K.** *Tūrisma bizness.* Rīga, Jāņa Rozes apgāds, 1999. 292.lpp.

¹⁹ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe : theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 18.p.

²⁰ **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies.* N.J., Hoboken, 2006.311.p.

pieejamību visiem iedzīvotājiem²¹, nešķirojot tos ne pēc to sociālās klases, ne finansiāliem līdzekļiem vai citiem parametriem.

Sociālais tūrisms var tikt interpretēts dažādos veidos, piemēram, tas var būt saistībā arī ar konkrētu cilvēku grupu. Tas var būt saistīts ar komerciālām un nekomerciālām organizācijām, valdības un privātām organizācijām, kurā visām ir savs uzskats par to, ko nozīmē sociālais tūrisms. Šīs iestādes var nodarboties, sākot ar mazu labdarības pasākumu organizēšanu (sniedzot bērniem no maznodrošinātām ģimenēm koncertus), līdz pat sadarbībai ar valsts iestādēm (atbildot par viesnīcu un apmešanās vietu pieejamību visiem cilvēkiem). Arī tūrisma organizācijas un tūroperatori piedāvā izdevīgu brīvdienu ceļojumus, ko var uzskatīt par ilgtspējīga tūrisma attīstības pilnveidošanu.²² Protams, šo organizāciju aktivitātes sociālā tūrisma jomā ir atkarīgas no tā, kā ir izveidota katras iestādes struktūra. Dažās Eiropas valstīs ir skaidrs virziens un sociālā tūrisma integrācija sabiedrībā un to darbības ir skaidri definētas. Līdz ar to ir saprotams, kas ir sociālais tūrisms un cik ļoti liela nozīme ir tā funkcionēšanai sabiedrībā. Toties valstīs, kurās ir zema līmeņa sociālā tūrisma integrācija, piemēram, Lielbritānijā, ir ļoti maz informācijas par to, kas ir sociālā tūrisma mērķi un uzdevumi.²³

Sociālā tūrisma palīdzība var tikt sniegta dažādas veidos. Tas ne vienmēr ir tiešs finansiāls ieguldījums, dažkārt nemateriāls. Pārsvarā cilvēki var saņemt finansiāla veida palīdzību, saņemot pabalstus un dažāda veida aizdevumus ar zemu kredīta procentu likmi. Ir iespēja arī saņemt palīdzību tiešā veidā – saņemot apmaksātu ekskursiju ar autobusu vai naktsmītņi atpūtas vietā.²⁴

Viens no sociālā tūrisma sasniegumiem ir **apmaksāto brīvdienu** piešķiršana cilvēkiem, kas strādā. Šīs brīvdienas dod iespēju cilvēkiem atpūsties, uzlabot savas fiziskās un garīgās spējas, kā arī doties kādā ceļojumā vai pavadīt laiku kopā ar ģimeni. Apmaksātās brīvdienas ir pieejamas visā pasaulē, kad darbinieks var paņemt atvaļinājumu uz vienu, divām vai trīs nedēļām. Latvijā cilvēkiem piešķirtais atvaļinājums ir četras nedēļas. To parasti nosaka vai nu darba likums vai darba līgums. Dotajā brīdī sociologi diskutē par šādām tēmām:²⁵

1. darbinieku brīvā laika izmantošana, tam pieaugot;
2. kultūras un izglītības attīstība.

²¹ **Wall Geoffrey.** *Tourism : change, impacts and opportunities.* Harlow, Pearson/Prentice Hall, 2006. 226.p.

²² **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe : theory and practice.* UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 18.p.

²³ turpat 19.p.

²⁴ **Holovejs Dž.K.** *Tūrisma bizness.* Rīga, Jāņa Rozes apgāds, 1999. 292.lpp.

²⁵ **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies.* N.J., Hoboken, 2006.311.p.

Ļoti daudz darbinieki ir spiesti savas brīvdienas pavadīt mājās, jo nav finansiālas iespējas atļauties ceļot, kā arī šiem cilvēkiem visticamāk ir grūtības atrast piemērotāko transportu un apmešanās vietu ceļojuma galamērķī. Organizēts un attīstīts sociālais tūrisms var atrisināt šīs problēmas: ir iespējams saņemt finansiālo aizdevumu un palīdzību līdzekļu uzkrājumu plāna izveidošanā, saņemt informāciju no pieredzējušiem cilvēkiem par ceļojumiem savā valstī vai ārzemēs, kā arī transporta un naktsmītņu pakalpojumu piedāvājumu klāstu. Šādā veidā organizācijas, kas nodarbojas ar sociālā tūrisma attīstību, palīdz cilvēkiem kļūt par tūristiem, un izmantot šīs ceļošanas iespējas, ko paši par sevi tie nebūtu spējīgi izplānot. Protams, ir arī tādi cilvēki, kuri dažādu apstākļu dēļ (vecuma, veselības un atbildības ģimenē) nespēj doties šādos ceļojumos.²⁶ Arī attīstoties kultūrai un izglītībai, pieaug cilvēku vēlēšanās un iespēja ceļot. Izglītības iespējas ārzemēs, dažādas apmaiņas programmas, piemēram, *Erasmus +*, *Europe Campus*²⁷ dod iespēju arī studentiem, piešķirot stipendiju, mācīties kādā no Eiropas augstskolām.

Vairākas Eiropas valstis ir veikušas dažādus pētījumus saistībā ar sociālo tūrisma. Piemēram, Beļģijā gandrīz 60 % respondentu (vecākā gada gājuma pārstāvji) deva priekšroku pārvietoties no vienas vietas uz otru (ceļot). Toties cits pētījums atklāja to, ka Nīderlandē ap miljonus tūristu dod priekšroku apmešanās vietu pakalpojumu izmantošanai, nevis paļauties uz radnieku piedāvāto viesmīlību apmesties viņu mājās. Pētījums atklāja arī to, ka ir pieaugoša tendence atvaļinājumu pavadīt ārpus ierastās dzīves vietas un, ka lielāka uzmanība būtu jāpievērš tieši izglītības un kultūras tūrisma aspektiem. Piemēram, studijas Francijā vai Itālijā jauniešiem dod iespēju doties uz laukiem, jūras apgabaliem, kalniem, kūrortiem vai citām vietām.²⁸ Šie rezultāti parāda to, ka katru gadu aizvien pieaug to cilvēku skaits, kas labprāt ceļotu un kuri savu atvaļinājumu labprāt pavadītu ārpus ierastās dzīves vietas.

Viens no nozīmīgiem faktoriem, lai cilvēki iegūtu informāciju par sociālā tūrisma sniegtajām iespējām, ir **informācijas izplatīšanās**. Informācijas sniegšana cilvēkiem ir ļoti svarīga, jo tā nodrošina sociālā tūrisma piedāvājuma veicināšanu. Daudzi cilvēki, kas vēlētos saņemt sociālā tūrisma palīdzību, to nemaz neizmanto, jo ir pārāk maz informācijas par sniegtajiem pakalpojumiem un to darbību. Dažu valstu valdība, arodbiedrības, tūrisma

²⁶ turpat 311.p.

²⁷ <http://www.lu.lv/studentiem/arvalstis/apmainas-studijas/>

²⁸ Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie. *Tourism: principles, practices, philosophies*. N.J., Hoboken, 2006. 312.p.

organizācijas un citas iestādes ir pievērsušas uzmanību šai problēmai.²⁹ Piemēram, Amerikas Savienotajās Valstīs darbojas tūrisma informācijas centri, kas izveido materiālus darbiniekiem par to, kā tie vislabāk var izmantot savas brīvdienas. Kanādā tiek izsūtīti dažādi bukleti arodbiedrībām un citām organizācijām, lai sniegtu informāciju par sociālā tūrisma iespējām.³⁰ Šādā veidā tiek nodrošināta informācijas aprīte starp sociālā tūrisma sniedzējiem un pakalpojumu saņēmējiem.

Šobrīd sociālais tūrisms ir attīstījies pārsvarā iekšzemes tūrisma sfērā. Bet, ņemot vērā to, ka jau tagad daudzi darbinieki pavada savas brīvdienas ārzemēs, ir lieliska iespēja attīstīt sociālo tūrisma arī starp valstīm, piesaistot dažādas tūrisma organizācijas. Dažās valstīs jau tagad ir izstrādāti priekšlikumi tam, kādā veidā palielināt to cilvēku ceļošanu uz ārzemēm, kuriem ir zemāki ienākumi. Piemēram, „Argentīnas Nacionālā Tūrisma Organizācija” ir sākusi sadarbību ar citiem Dienvidamerikas štatiem, lai izveidotu dažādas programmas, kas palīdzētu attīstīt sociālo tūrisma.³¹ Sociālā tūrisma starptautisko attīstību var pilnveidot arī starptautisko bērnu un jauniešu nometņu organizēšana, lūdzot uzņēmējus sponsorēt jauniešu ceļa un uzturēšanās izdevumus, lai tiem tiktu sniegta iespēja iepazīt citu tautu kultūru un ceļot.

Sociālais tūrisms ir tūrisma veids, kurā piedalās tūristi ar ierobežotām iespējām, piemēram, vecums, slimības vai ģimenes stāvoklis un kuru ceļošana ir iespējama, veicot speciālus pasākumus. Tos realizē, apvienojoties ar valsts vai trešās puses atbalstu. Sociālais tūrisms ir attiecības un parādība tūrisma jomā, kas ir saistīta ar ekonomiski vājāko sociālo grupu piedalīšanos tūrismā. Sociālā tūrisma mērķgrupa ir ģimenes ar zemiem ienākumiem, vienu vecāku ģimenes, jaunieši, seniori un cilvēki ar invaliditāti. Sociālā tūrisma aktivitātes finansē valsts, vietējās varas iestādes, uzņēmēji, arodbiedrības un dažāda veida organizācijas. Galvenais sociālā tūrisma mērķis ir nodrošināt tūrisma pieejamību visiem iedzīvotājiem.

²⁹ **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies.* N.J., Hoboken, 2006. 312.p.

³⁰ turpat 313.p.

³¹ turpat 313.p.

1.3. Sociālā tūrisma „lietussarga efekts”

Gan tūrisms, gan sociālais tūrisms bieži vien tiek dēvēts par „neredzamo” vai „slēpto” nozari tieši tā īpašā rakstura dēļ. Sociālā tūrisma pakalpojumi tiek nodrošināti, bet tie ir saistībā ar dažādu citu nozaru sniegtajiem pakalpojumiem, kā transports, naktsmītnes pakalpojumi un citi. Līdz ar to autore vēlējās izpētīt sociālā tūrisma „lietussarga efekta” īpatnības.

„**Lietussarga efekta**” koncepciju parasti izmanto, lai paskaidrotu vairākas funkcijas vai priekšmetus, kas ietilpst vienā kopīgā kategorijā vai nozarē.³² „Lietussarga efekta” organizācija ir centrālais vadības un kontroles aparāts, kas spēj pārstāvēt citas, mazākas iestādes. Visvairāk „lietussarga efekts” tiek lietots mārketinga nozarē. Piemēram, jēdziens „atlīdzība” ir „lietussarga efekta” termins, kas ietver jebkāda vaida apmaiņu, nenoteiktā vērtībā. Arī termins „piesavināšanās” ir „lietussarga efekta” termins. Tas sniedz atbildi uz to, kādā veidā ir iespējams ar ļaunprātīgiem paņēmieniem tikt pie klientu naudas līdzekļiem. „Melnā Likuma” vārdnīca šo jēdzienu definē, kā neatļautu, nepareizu vai nelikumīgu līdzekļu izmantošanu, lai iegūtu peļņu. Šis termins ietver arī izšķērdēšanu un naudas vieglprātīgu izmantošanu.³³

Sociālo tūrisma raksturo arī „**Segas jēdziens**”, kas kā termins ir līdzīgs „lietussarga efektam”. Šis jēdziens raksturo lietu savstarpējās attiecības. Šo lietu savstarpējā saistība var būt pat minimāla, bet tomēr tā tiek ietverta „segas jēdzienā”.³⁴

Sociālam tūrismam piemīt „**lietussarga efekts**”, jo tas apvieno kopā dažādas gan privātās, gan trešā sektora organizācijas. Trešais jeb nevalstiskais sektors ir pilsoniskās sabiedrības organizāciju un neformālo grupu kopums, kas pastāv līdzās valsts un biznesa sektoram. Šāda veida organizācijas ir Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs, Starptautiskā Darba Organizācija, Ģimenes Brīvdienu Asociācija un Pasaules Tūrisma Organizācija (skatīt 1.3.attēlu).³⁵ „Lietussarga efektu” parasti izmanto, lai noskaidrotu organizācijas darbības, lai uzlabotu to aktivitāti.³⁶

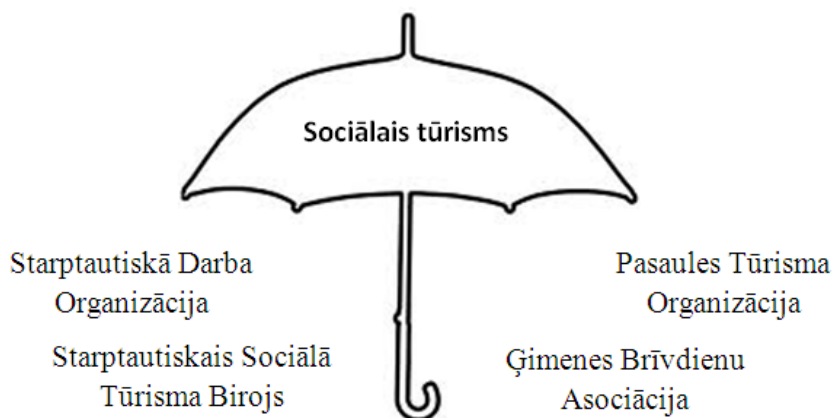
³² <http://www.chacha.com/question/what-is-the-definition-of-%27umbrella-concept%27>

³³ <http://definitions.uslegal.com/u/umbrella-term/>

³⁴ <https://www.wordnik.com/words/blanket%20term>

³⁵ <http://www.sif.lv/nodevumi/nodevumi/3390/Labas-prakses-piemeri-arzemes.pdf>

³⁶ <http://xray-delta.com/2011/07/15/the-umbrella-concept/>

Autora veidots attēls, izmantojot <http://www.umbrella-project.eu/umbrella/concept> pieejamo informāciju
 1.3.att. **Sociālā tūrisma „lietussarga efekts”**

„Lietussarga efekts” var sadalīt sociālo tūrisma divās iniciatīvās, atkarībā no to mērķgrupas. **Sociālā tūrisma mērķgrupas** abos gadījumos ir ekonomiski maznodrošināti cilvēki vai cilvēki ar ierobežotiem līdzekļiem un iespējām ceļot. Pirmā iniciatīva ir tā, ka organizācijas cenšas palīdzēt attīstīt ceļošanu vietējiem iedzīvotājiem, vairāk koncentrējoties tieši uz vietējo tūrisma uzņēmumu attīstību. Otrs virziens koncentrējas uz ienākošā tūrisma vajadzību apmierināšanu un tūristu interesēm, lai spētu labāk viņus iepazīstināt ar tūrisma piedāvājumu. Šī koncepcija palīdz cilvēkiem, kas nav pieraduši ceļot, aptvert tūrisma piedāvājumu un dod iespēju viņiem ceļot biežāk un justies pārliecinātiem par izdarītajām izvēlēm. Sociālais tūrisms Eiropas kontekstā pārsvarā ir izmantots ne kā tās attīstības instruments, bet kā sociālās iekļaušanās instruments, lai arī iedzīvotājiem ar ierobežotiem līdzekļiem būtu iespēja ceļot.³⁷

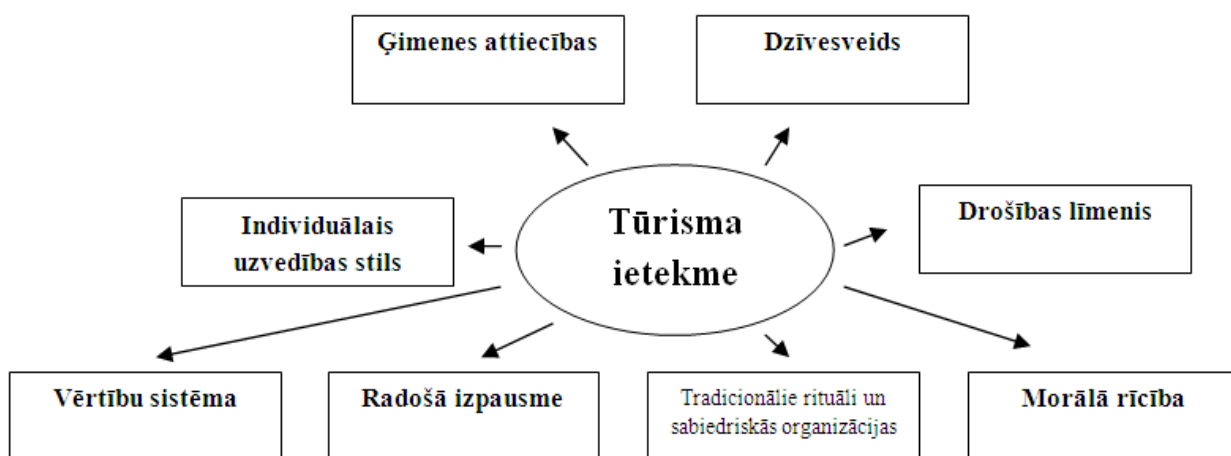
Ir svarīgi izprast sociālo un kultūras ietekmi uz tūrisma, jo tā ir arī daļa no sociālā tūrisma „lietussarga efekta”. Sociālais tūrisms ietekmē gan dažādas sociālās norises, gan arī kultūras izveidošanos (skatīt 1.4.attēlu).³⁸ Tas ietekmē ģimeņu savstarpējās attiecības, atvēlot laiku ceļošanai, cilvēku dzīvesveidu, kā arī to morālo rīcību. Palielinoties bērnu skaitam ģimenē, pieaug nepieciešamība pēc kopīgiem ceļojumiem. Šī iegūtā pieredze var būt gan piedzīvojumiem bagāta, gan arī izglītojoša. Jo vairāk šis ceļojums iegūs mērķtiecīgu un izglītojošu raksturo, jo vērtīgāks tas būs visai ģimenei.³⁹ Sociālā ietekme uz tūrisma ir panākta, ja ir redzama dzīves kvalitātes uzlabošanās iedzīvotājiem, kā arī tūrisma galamērķu pakalpojumu pieejamības

³⁷Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann. *Social tourism in Europe: theory and practice*. UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 19.p.

³⁸Stephen J. Page.*Tourism Management: managing for change*. Oxford,UK.,Burlington,MA : Butterworth-Heinemann, 2007. 399.lpp.

³⁹Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie. *Tourism: principles, practices, philosophies*. N.J., Hoboken, 2006. 298.,299.p.

veicināšana.⁴⁰ Iesaistīšanās tūrismā maina arī katra cilvēka vērtību sistēmu un dod iespēju radoši izpausties. Laika gaitā, tūrisma attīstība ietekmē arī valstu tradīciju izaugsmi, vai arī pilnīgi pretēji, to izzušanu.

1.4.att. Sociālā un kultūras ietekme uz tūrismu⁴¹

Organizācijām, kas ir apvienotas zem sociālā tūrisma “lietussarga efekta”, ir viens kopīgs mērķis – attīstīt sociālo tūrismu. Šāda veida organizācijas ir Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs, Ģimenes Brīvdienu Asociācija, Starptautiskā Darba Organizācija un Pasaules Tūrisma Organizācija. Lai labāk izprastu sociālā tūrisma nozīmi, autore vēlējās noskaidrot sociālā tūrisma organizatorisko struktūru.

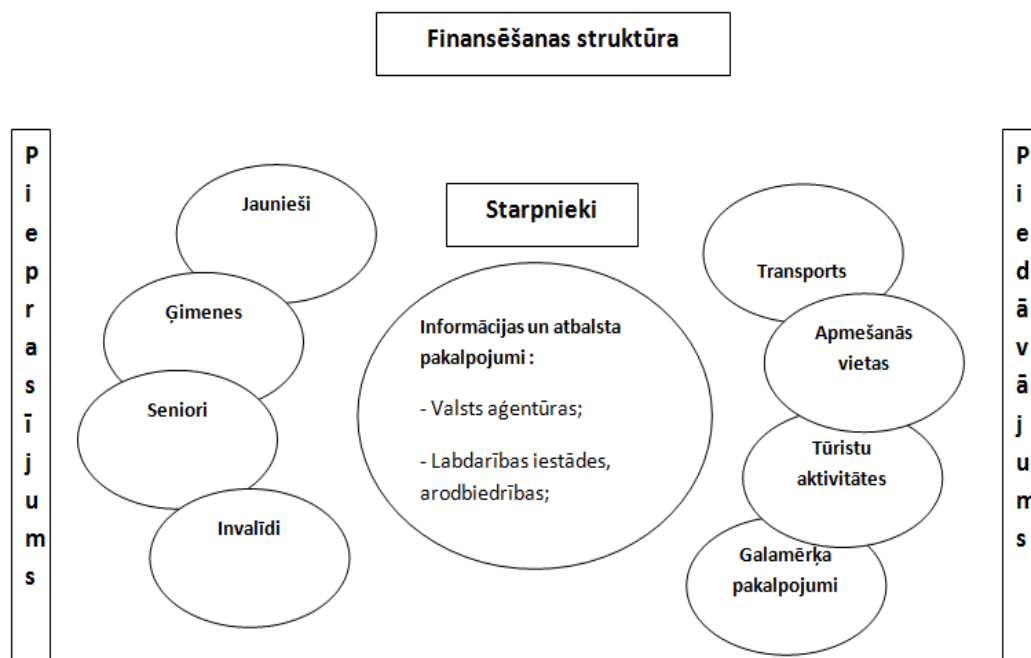
1.4. Sociālā tūrisma organizatoriskā struktūra

Nemot vērā sociālā tūrisma rašanos vēsturi un tā attīstību dažādās Eiropas valstīs, ir veidojušās dažādas sociālā tūrisma definīcijas un vēsturiskās pieejas, toties lielākā daļa no sociālā tūrisma elementiem ir saglabājušies. Šie sociālā tūrisma elementi ir kopīgi piegādes ķēdes posmā sociālā tūrisma patērētājiem. Piegādes ķēdes posmā ietilpst brīvdienu ceļojumu piegādātāji un starpnieki, kā, piemēram, tūrisma un valsts aģentūras, sociālie dienesti un labdarības iestādes, kas izplata sociālā tūrisma pakalpojumus (skatīt 1.5. attēlu). Ja kādiem no šiem cilvēkiem tiek piešķirts atpūtas ceļojums, tad tas var saņemt dažādu pakalpojumu atlaides vai kuponus, lai izmantotu transporta, naktsmītnes un dažādu tūristu aktivitāšu pakalpojumus. Kuponi ir īpašs tūrisma pakalpojuma komplekss, kas var tikt izmantots sociālā tūrisma veicināšanai. Turklāt, lai

⁴⁰ **Stephen J. Page.** *Tourism Management: managing for change*. Oxford, UK., Burlington, MA : Butterworth-Heinemann, 2007. 227.p.

⁴¹ turpat 400.p.

nodrošinātu šī pakalpojuma pieejamību klientam, tas tiek veikts ar tūrisma un valsts aģentūru, dažādu labdarības organizāciju un sociālo dienestu palīdzību.⁴² Tiek iekļautas komerciālās un nekomerciālās, valdības un privātās organizācijas, lai tās sociālās grupas, kuras nevar atļauties izmantot tūrisma pakalpojumus, to spētu. Lynn Minnaert šo sociālo tūrisma ir definējis, kā tūrisma ar pievienoto vērtību, kas atbalsta vai nu tūrisma piegādātāju vai pakalpojumu saņēmēju.⁴³ Šis ir visefektīvākais veids, lai veiktu sociālā tūrisma attīstību pasaulē.

1.5. att. Eiropas sociālā tūrisma organizatoriskā struktūra

Attēlā 1.5. parādīta Eiropas sociālā tūrisma organizatoriskā struktūra, kurā ietilpst sociālā tūrisma pieprasījums, piedāvājums, finansēšanas struktūra, kā arī starpnieki. Finansēšanas struktūra un starpnieki visās Eiropas valstīs ir vienāda, kas dod iespēju veikt sadarbību vairākās Eiropas valstīs. Skatoties no **pieprasījuma** puses visā Eiropā, sociālā tūrisma mērķgrupa ir tieši tie cilvēki, kas dažādu iemeslu dēļ nav iespējams ceļot un izmantot tūrisma pakalpojumus. Tiek izšķirtas četras galvenās mērķgrupas Eiropā, kas ir jaunieši, ģimenes ar bērniem, seniori un cilvēki ar invaliditāti. Šīs grupas ir arī galvenās, kas ir iekļautas Eiropas „Calypso” projektā, kas

⁴²Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann. *Social tourism in Europe: theory and practice*. UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012.36.p.

⁴³Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller. *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism*, UK., Elsevier Ltd , 2009. 316.p.

ir mazāk pārstāvētās grupas tūrismā. Šī sociālā tūrisma organizatoriskā struktūra nav pilnīga, jo neietver visas cilvēku grupas.⁴⁴ Līdz ar to sociālā tūrisma mērķgrupu var novērtēt divos veidos:

1. ne visi jaunieši, ģimenes ar bērniem, seniori un cilvēki ar invaliditāti ir izslēgti no piedalīšanās tūrismā, līdz ar to iegūstot sociālā tūrisma palīdzību;
2. šīs mērķgrupas nav visas sociālā grupas, kam ir liegta iespēja ceļot.

Piemēram, viena no sociāl-demogrāfiskās grupas, kas ir izslēgta no šīs kategorijas ir cilvēki, kas dzīvo vieni vecumā no 30 – 65 gadiem, jo viņi neietilps ne kategorijā ģimene, ne arī pie senioriem vai jauniešiem.⁴⁵

Dažādās Eiropas valstīs pastāv ideoloģiskas atšķirības sociālā tūrisma mērķgrupās. Dažās valstīs jauniešiem, ģimenēm, senioriem un cilvēkiem ar invaliditāti ir atsevišķi novirzītas finanses, kas paredzētas šo cilvēku ceļošanai un tūrisma pakalpojumu izmantošanai. Piemēram, Lielbritānijā „Brīvdienu Ģimenes Asociācija” tieši sniedz finanses šīm mērķgrupām, tieši ģimenēm ar zemiem ienākumiem. Kā arī pēc ceļojuma tiek pieprasīti čeki, lai pārlicinātos vai cilvēks ir iekļāvies organizācijas sniegtā finansējuma robežās. Citāda veida sistēmu ir izveidojusi Francijas „*Chequesn Vacances*” (brīvdienu kuponi) organizācija, kas samaksā par cilvēku ceļojumiem un naktsmītņu izmantošanu. Šīs organizācija mērķis ir palielināt cilvēku iesaistīšanos brīvdienu tūrisma izmantošanā visu cilvēku vidū, līdz ar to šeit cilvēki netiek izdalīti pēc sociāliem, ekonomiskiem vai demogrāfiskiem aspektiem. Turklāt, galvenais mērķis sociālā tūrisma programmu izveidošanā ir veicināt sociālas izmaiņas sabiedrībā, lai palielinātu sociālā tūrisma pieejamību. Sociālā pieejamība ir dažādu barjeru pārvarēšana cilvēkiem, kam nav ceļošanas pieredze un/vai zināšanas, iemaņas un pārlicība, lai izplānotu ceļojumu.⁴⁶

Kopīgie elementi Eiropā no sociālā tūrisma organizatoriskās struktūras **piedāvājuma puses** ir transporta, naktsmītņu un galamērķa pakalpojumu pieejamība. Dažās valstīs šī var būt daļa no tūrisma tirdzniecības piedāvājuma sistēmas. Piemēram, Lielbritānijā „Ģimenes Brīvdienu Asociācija” nodrošina tūrisma pakalpojumu izmantošanu, kādai no mērķgrupas, lai segtu naktsmītņu un transporta izdevumus tirdzniecības sektorā. „*Holiday Prticipation Centre*”, kas atrodas Flandrijā, Beļģijā ir izveidojusi sadarbību ar privāto sektoru, kas brīvprātīgi piedāvā atlaides, cilvēkiem, kam nepieciešami sociālā tūrisma pakalpojumi. Citās valstīs ir īpaši izveidoti

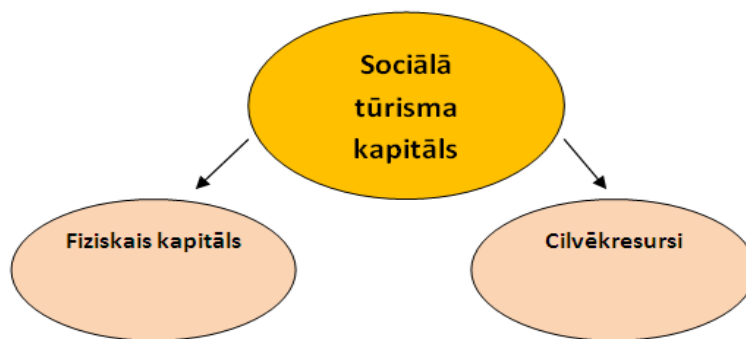
⁴⁴ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe : theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 36.p.

⁴⁵ turpat 37.p.

⁴⁶ turpat 37.p.

sociālā tūrisma pakalpojumi, kā, piemēram, Vācijas ģimeņu brīvdienu centri. Dažreiz transporta un apmešanās vietas var tikt piedāvātas speciāli sociālā tūrisma tirgum. Ne vienmēr tūrisma pakalpojumi, kā apmešanās vietas, transporta un tūrisma aktivitātes ir piemērotas ģimenēm ar bērniem, senioriem vai cilvēkiem ar invaliditāti, līdz ar to ir nepieciešams šīs lietas nodalīt. Lai gan šādas funkcijas nodrošina „Brīvdienu Darba Tirgus Fonds” Dānijā.⁴⁷

Coleman izšķir divu veidu sociālā kapitāla veidus: fizisko kapitālu, kas ietver preces un pakalpojumus un cilvēkresursus, kas ietver cilvēku spējas un zināšanas (skatīt 1.6.attēlu). Ja fiziskais kapitāls ir salīdzinoši taustāms, kurš materializējoties ir novērojamas materiālā formā, bet cilvēku kapitāls ir mazāks taustāms, kas ietvert prasmes un zināšanas, kā arī savstarpējās cilvēku attiecības.⁴⁸

Autora veidots attēls⁴⁹

1.6.att. Sociālā tūrisma kapitāla veidošanās

Eiropas sociālā tūrisma struktūrā ietilps arī **finansēšanas struktūra**. Finansēšanas sistēma ir izveidota tādā veidā, ka šie līdzekļi ir sadalīti konkrētai mērķgrupai. Šis finansēšanas mehānisms ir ļoti sarežģīts un daudz slāņains. Tajā ietilpst:

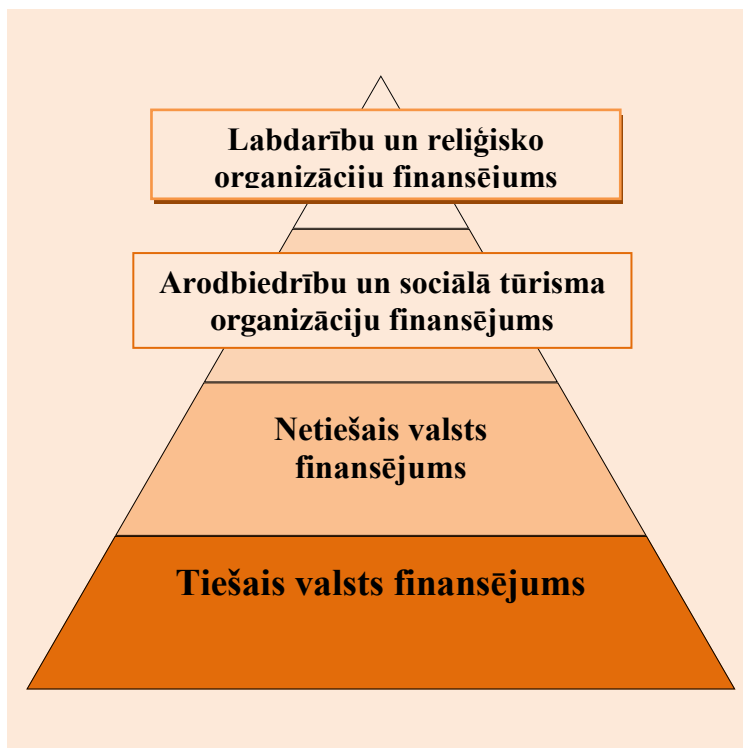
- tiešais valsts finansējums dažādos līmeņos (vietējā, reģionālā, nacionālā, starpvalstu). Valsts finansējums nacionālā līmenī tiek nodrošināts, atkarībā no valsts tūrisma politikas;
- netiešais valsts finansējums, kā veselības apdrošināšana vai labdarība;
- arodbiedrību un sociālā tūrisma organizāciju finansējums;

⁴⁷ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice*. UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 38.p.

⁴⁸ **Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller.** *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism*, UK., Elsevier Ltd, 2009. 318.p.

⁴⁹ turpat 318.p.

- pašfinansēšanās labdarības un reliģiskās organizācijas (skatīt 1.7.attēlu).

Autora veidots attēls⁵⁰

1.7.att. Eiropas sociālā tūrisma finansēšanas struktūra

Šis sociālā tūrisma finansēšanas mehānisms ir tieši vērsts šīs mērķgrupas atbalstam. Kā arī tas ir izveidots, lai sasniegtu kādu konkrētu rezultātu, piemēram, nodrošinot aprūpētājam īsu atvaļinājumu. Daudzi sociālā tūrisma piegādātāji un starpnieki koncentrējas tieši uz vienu konkrētu mērķgrupu. Piemēram, arodbiedrības un veselības apdrošināšanas organizācijas koncentrējas tieši uz to biedriem, bet citas asociācijas un organizācijas darbojas tieši tūrisma veicināšanā jauniešiem un ģimenēm. Turklāt šeit ir divas atšķirības:

1. finansējums var tikt piešķirts tieši konkrētam cilvēkam vai ģimenei (pieprasījums) ;
2. finansējums var tikt piešķirts naktsmītnēm, transporta firmām vai citām sociālā tūrisma organizācijām, kas sniedz šos pakalpojumus (piedāvājums).⁵¹

⁵⁰ **Stephen J. Page**. *Tourism Management: managing for change*. Oxford, UK., Burlington, MA : Butterworth-Heinemann, 2007. 337.p.

⁵¹ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann**. *Social tourism in Europe : theory and practice*. UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 38.p.

Stephen J. Page uzskata, ka valdību iesaistīšanās tūrismā ir vai nu tiešā veidā piešķirot dažāda veida pakalpojumus vai arī netiešā veidā atbalstot izveidot organizācijas, kas to attīstīs. Tūrisms ir parādība, kas apvieno gan dažāda veida elementus, kā transportu, apmešanās vietas piedāvājumu, politiku, infrastruktūru un citus.⁵² Lai iegūtu finanses sociālajam tūrismam ir valstis, kuras iegūst ienākumus no cilvēku samaksātajiem nodokļiem vai arī samazinot bezdarbnieku pabalstus.⁵³ Kā uzskata *Lynn Minnaert* Vairums no valstīm sociālais tūrisms tiek atbalstīts no publiskā finansējuma un parasti tiek piešķirti zem izmaksu vietējie ceļojumi. Valstīs kā Lielbritānija un Amerika, kurās sociālais tūrisms ir maz pazīstams, lielākā daļā tas netiek finansētas no publiskā finansējuma. Valstīs, kurās sociālais tūrisms netiek finansēts no valsts līdzekļiem, tas tiek pamanīts un rodas nepieciešamība pēc tā. Valstīs, kurās tas tiek darīts ir redzami būtiski ieguvumi – sociālā un ģimeņu kapitāla pieaugums.⁵⁴

Lai nodrošinātu tūrisma pakalpojumi pieejamību cilvēkiem, kas vēlas saņemt sociālā tūrisma palīdzību ir nepieciešami **starpnieki**. Eiropas sociālā tūrisma starpnieki pārsvarā ir tūrisma aģentūras, arodbiedrības, valsts iestādes, slimnīcas un sociālie dienesti. Šīs iestādes vislabāk zina to, kuri ir tie cilvēki, kam ir nepieciešami šāda veida pakalpojumi. Liela nozīme šeit ir arodbiedrībām, jo tieši tās piedāvā saviem biedriem dažādu ceļojumu atlaides un pakalpojumus. Dažās valstīs vēl joprojām arodbiedrību biedri var izmantot šos pakalpojumus, lai gan ekonomisku apsvērumu dēļ tiem tas nepienāktos.⁵⁵

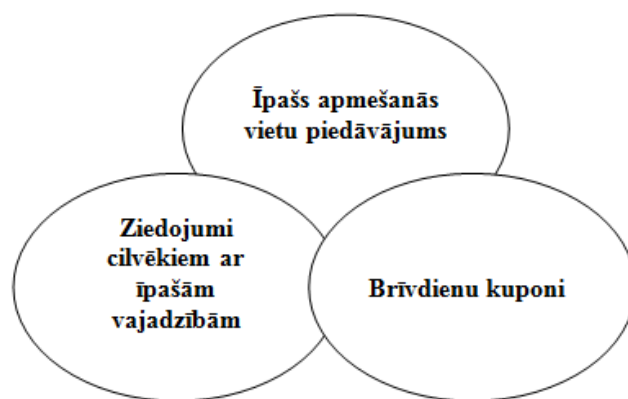
Sociālā tūrisma sistēma ir atkarīga no katras valsts finansēšanas struktūras un valsts vispārīgā ekonomiskā un sociālā stāvokļa. Bet neatkarīgi no tā Eiropā ir trīs veidu sociālā tūrisma pakalpojumu piegādāšanas veidi: ar brīvdienu kuponiem, ziedojumu piešķiršana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un īpašs apmešanās vietu piedāvājums (skatīt 1.8.attēlu).

⁵² **Stephen J. Page.** *Tourism Management: managing for change.* Oxford,UK.,Burlington,MA : Butterworth-Heinemann, 2007. 337.p.

⁵³ **Lynn Minnaert.** *Social tourism participation: The role of tourism inexperience and uncertainty.* USA, New York, New York University, Preston Robert Tisch Center for Hospitality, Tourism, and Sports Management. 2013. 283.p.

⁵⁴ **Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller.** *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism,* UK., Elsevier Ltd , 2009.317.p.

⁵⁵ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 40.p.

1.8.att. Sociālā tūrisma piedāvājuma struktūra ⁵⁶

Īpašais apmešanās vietu piedāvājums attiecas uz organizācijām un arodbiedrībām, kurām pieder brīvdienu ciemati, hoteli vai nometņu vietas, kuras var izmantot to biedri. Piemēram, Vācijā *Bundesarbeitsgemeinschaft Familienerholung* organizācija sniedz dažāda veida tūrisma pakalpojumus vairāk nekā 130 izveidotos ģimenes centros Vācijā. Šīs organizācijas atdala sevi no visiem citiem tirdzniecības piegādātājiem, jo to galvenais mērķis ir sasniegt ģimeņu labklājību, kas ir galvenais elements dažādām politiskām aktivitātēm un ekonomikas izaugsmei. Viens no šādiem piemēriem ir Beļģija un Francija, kur sociālā tūrisma apmešanās vietas ir pieejamas lielākai daļai no to iedzīvotājiem, ar mērķi dot iespēju sociālo tūrismu izmantot visiem sociālajiem slāņiem. Šāda veida valsts politika izveido mazāku atšķirību starp sociālo un komercētūrismu. ⁵⁷

Dažkārt īpašo apmešanās vietu piedāvājumu saista arī ar **brīvdienu kuponiem**. Šāda veida pakalpojumus izmanto Francijā, kad uzņēmuma vadītāji saviem darbiniekiem dod brīvdienu kuponu, nodrošinot iespēju doties ceļojumā uz kādu no brīvdienu centriem. Šāda veida brīvdienu centri parasti pieder arodbiedrībām. Daudzās no valstīm šie brīvdienu kuponi dod iespēju patērētājiem izmantot komerciālā tūrisma pakalpojumus kā beznodokļu bonusu. Rumānijā brīvdienu kuponu sistēma tika ieviesta tikai 2009.gadā, bet Austrijā to vairāk nemaz neizmanto. Īpašajā naktsmītņu piedāvājumā ietilpst arī jauniešu hosteļi, kuru mērķgrupa ir jaunieši. Lai gan jauniešu hosteļos parasti apmetas jauni cilvēki, šīs naktsmītnes pakalpojumus var izmantot ikviens. ⁵⁸

Sociālai tūrismam nebūtu iedomājams bez cilvēku finansiālā atbalsta, nodrošinot tā darbību.

⁵⁶ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 41.p.

⁵⁷ turpat 41.p.

⁵⁸ turpat 42.p.

Ziedojumi cilvēkiem ar īpašām vajadzībām lielāko daļu tiek izmantoti anglosaksiešu valstīs, piemēram, Lielbritānijā. Šī labdarība var tikt nodrošināta vai nu tieši vai netieši caur valsts valdību, kas var izmantot komerciālā tūrisma pakalpojumus, lai nodrošinātu brīvdienas. Lielbritānijā „Ģimenes Brīvdienu Asociācija” un Īrijā „Saules Gaismas Brīvdienu” asociācijas ir lielisks piemērs sociālā tūrisma labdarībai. Lielākai daļai no šāda tipa organizācijām ir noteikta konkrēta mērķgrupa un paši nosaka kāda veida patērētāji izmantot viņu izveidotos tūrisma pakalpojumus.⁵⁹

Visi šie trīs sociālā tūrisma pakalpojumu veidi var būt gan valsts nodrošināti, gan arī nē. Tas ir atkarīgs no valsts tūrisma politikas un tā iesaistīšanās sociālā tūrisma attīstībā. Dažās valstīs brīvdienu kuponu izmantošanu atstāj patērētāju ziņā, dodot izvēli starp sociālā tūrisma vai komerciālā tūrisma apmešanās vietu pakalpojumu izmantošanas. Lai gan dažās valstīs sociālā tūrisma pakalpojumus nodrošina valsts, daudzās valstīs vēl joprojām darbojas dažādas labdarības organizācijas. To aktivitātes ir redzamas vairāk vietējā tūrisma līmenī, nodrošinot noteiktu mērķgrupu ceļošanu. Saskaņā ar Bērziņas doto skaidrojumu „vietējais tūrisms ir vien no tūrisma tipiem, kurā ietilps valsts iedzīvotāju tūrisma ceļojumi uz citām savas valsts vietām. Vietējais tūrisms ir visplašākā tūrisma forma, jo vietējā tūrisma aktivitātes ir pieejamas plašākiem iedzīvotāju slāņiem. Labi attīstīts vietējais tūrisms konkurē ar izejošo tūrismu, samazinot naudas līdzekļu aizplūšanu no valsts.”⁶⁰ Gan brīvdienu kuponu, gan labdarību organizāciju sniegto pakalpojumu, gan īpašo apmešanās vietu pakalpojumu nodrošināšanai izmanto komerciālā tūrisma piedāvājumu. Kā uzsver *Scott McCabe*, sociālā tūrisma atšķirība no komerciālā tūrisma ir tā ilgspējīgā attīstība.⁶¹ *Lynn Minnaert* papildina, ka sociālais tūrisms tika izveidots, lai palielinātu ģimeņu finanses īstermiņā, bet sociālo kapitālu, lai izveidotu sociālā tūrisma tīklu. Šāda veida sistēma izveido īpašu uzvedības stilu iedzīvotāju vidū un sniedz pašcieņas izveidošanos ilgtermiņā.⁶²

1992.gadā Rio Deklarācijā par „Vidi un to Attīstību” tika izveidots starptautisks rīcības plāns „*Agenda 21*”, kuru pieņēma 178 valstu vadītāji. Tas tika sīkāk izskatīts 2002.gadā Johannesburgā, Pasaules Augstākā Līmeņa sanāksmē par Ilgtspējīgo Pasaules Attīstību, kurā tika

⁵⁹ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 42.p.

⁶⁰ **Bērziņa K. un citi.** *Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca.* Rīga, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2008. 325.lpp.

⁶¹ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 42.p.

⁶² **Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller.** *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism,* UK., Elsevier Ltd, 2009. 316.p.

uzsvērtā valsts un privāto organizāciju sadarbības veicināšana. Šis ilgtspējīgās attīstības rīcības plāns nosaka saglabāt šo zemi visā tā daudzveidībā nodrošinot:

- vides aizsardzību;
- sociālās vienlīdzības veicināšanu;
- dzīves kvalitātes un labklājības izveidošanu;
- kultūras daudzveidības radīšanu;
- ilgtspējīgas ekonomikas veicināšanu;
- jaunu darba vietu izveidošanu.⁶³

Sociālā tūrisma organizatoriskā struktūrā ietilps sociālā tūrisma pieprasījums, piedāvājums, finansēšanas struktūra, kā arī starpnieki. Tūrisma starpnieki ir tūrisma un valsts aģentūras, sociālie dienesti, labdarības iestādes, kas izplata sociālā tūrisma pakalpojumus. Tiek izšķirtas četras galvenās sociālā tūrisma pieprasījuma, mērķgrupas, kas ir jaunieši, ģimenes ar bērniem, seniori un cilvēki ar invaliditāti. Šie ir cilvēki, kam dažādu iemeslu dēļ, pašiem nav iespējams ceļot. Kopīgie elementi Eiropā no sociālā tūrisma organizatoriskās struktūras piedāvājuma puses ir transporta, naktsmītņu un galamērķa pakalpojumu pieejamība. Sociālā tūrisma finansēšanas struktūrā ietilpst tiešais valsts finansējums, netiešais valsts finansējums, arodbiedrību un sociālā tūrisma organizāciju piešķirtie līdzekļi.

1.5. Jaunatnes tūrisma saistība ar sociālo tūrismu

Jaunatnes tūrismam ir liela nozīme gan saistībā ar starptautiskām nometnēm, gan arī ar sociālo tūrismu, jo tieši šī ir viena no grupām, ko atbalsta sociālais tūrisms. Šim tūrisma veidam ir piešķirta liela nozīme sociālā tūrisma attīstībā.

Jauniešu tūrisms tiek identificēts kā viens no lielākajiem segmentiem globālajā tūrismā. Tas ir arī viens no lielākajiem potenciāliem tieši nākotnes tūrisma attīstībā, jo starptautisko studentu skaits katru gadu palielinās. Šī segmenta ceļošana ir redzama tieši tālo ceļojumu pieprasījumā, kas ir ilgāk par sešām stundām un ko parasti izmanto kājāmgājēju tūristi. *Greg Richards* veiktais pētījums pierāda to, ka jaunie ceļotāji lielākoties izmanto tūrismu, lai iegūtu

⁶³ **Sustainability Group.** „Action for more sustainable European tourism”. 2007. 2.p.

jaunu pieredzi un izveidotu to identitāti un personību. Piedzīvojumu kārei un riskam ir liela nozīme jauniešu ceļojuma veida izvēlei.⁶⁴ Šāda veida aktivitātes lielā mērā tieši piedāvā starptautisko nometņu izveidotās programmas visā pasaulē.

Bērziņa K. uzskata, ka „jaunatnes tūrisms ir tūrisma forma, kurā iesaistās jaunieši. Viens no sociālā tūrisma veidiem, kur galvenais uzsvars tiek likts uz aktīvu darbošanos, mazāk – uz atpūtu un ērtībām.”⁶⁵ „Pasaules Tūrisma Organizācija” jauniešu tūrisma definē kā visus neatkarīgos ceļojumus, ko veic cilvēki vecumā no 16 – 25 gadiem, kas ir īsāki par vienu gadu. Šie ceļotāji parasti ir motivēti atklāt jaunas kultūras, izveidot dzīves pieredzi, kā arī iegūt formālu un neformālu mācīšanās veidu, kas ir iegūta ne savā dzīves vietā.⁶⁶

Ļoti daudzās valstīs jauniešu tūrismam tiek piešķirti dažādas atlaides jauniešiem vecumā no 15 – 25 gadiem priekš:

- transporta līdzekļiem;
- naktsmītnēm;
- muzeju apmeklējumam;
- izstāžu apmeklējumam.⁶⁷

Viena no organizācijām, kas atbalsta jauniešu ceļošanu ir Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs, kas atrodas Beļģijā. Jaunatnes tūrisms ir tūrisma veids, kas lielu nozīmi jauniešu kustībā ieguva pēckara periodā. Saskaņā ar „Pasaules Tūrisma Organizācijas” veiktajiem datiem, jaunie ceļotāji (vecumā no 15 – 25 gadiem) veido vairāk nekā 20% no starptautiskajiem tūristiem. Saskaņā ar Bērziņas definīciju starptautiskais tūrists ir „kopējs apzīmējums tūristiem, kuri ceļo ārpus savas pastāvīgās mītnes zemes. Starptautisko tūristu skaits ir viens no galvenajiem globālo tūrisma raksturojošiem rādītājiem.”⁶⁸ Līdz ar to jauniešu ceļošana attīsta arī starptautisko tūrisma.

Jaunatnes tūrisma nozare ir sadalīta divās kategorijās: saistībā ar kvalitatīvajiem un kvantitatīvajiem aspektiem (skatīt 1.9.attēlu). Kvalitatīvais aspekts ir saistīts ar kvalitāti, drošību,

⁶⁴ Richards G., Wilson J. *Youth and adventure tourism*. Elsevier Ltd., 2006. 1.p.

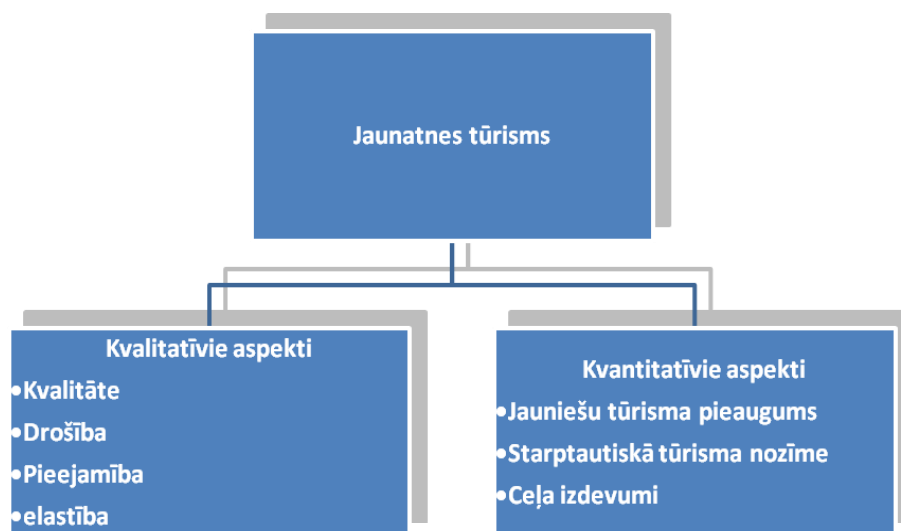
⁶⁵ Bērziņa K. un citi. *Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2008. 132.lpp.

⁶⁶ Bizirgianni I., Dionysopoulou P. *The influence of tourist trends of Youth Tourism through Social Media & Information and Communication Technologies*. Budapest, Hungary, Elsevier Ltd. 2013. 654.p.

⁶⁷ <http://termini.lza.lv/term.php?term=jaunatnes%20%C5%ABrisms&list=jaunatnes%20%C5%ABrisms&lang=LV>

⁶⁸ Bērziņa K. un citi. *Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2008. 265.lpp.

pieejamību un elastību. Kvantitatīvais aspekts attiecas uz jauniešu tūrisma pieaugumu, tā nozīmi attiecībā uz starptautisko tūrisma un ceļa izdevumiem jauniešu ceļošanai.⁶⁹

Autora veidots attēls⁷⁰

1.9.att. Jaunatnes tūrisma aspekti

Viens no svarīgākajiem jauniešu tūrisma aspektiem ir tā pieejamība – cik lielā mērā jauniešiem tiek dota iespēja ceļot, kā viņi to var atļauties un cik lielā mērā tiek piedāvātas kāda veida atlaides? Šie jautājumi ir tieši saistīti ar sociālo tūrisma. Pēdējo gadu laikā ir arī palielinājies jauniešu tūrisma skaits un tas aptver aptuveni 20% no starptautiskajiem ceļotājiem.

Jauniešu tūrisma attīstību veicina arī sociālo mediju un informācijas tehnoloģiju attīstība. Pēdējo gadu laikā ir mainījies tas, kādā veidā tūristi meklē un iegādājas tūrisma pakalpojumus. Tieši procentuāli jaunieši ir tie, kas visvairāk izmanto jaunās tehnoloģijas, lai iegādātos vai pasūtītu tūrisma preces vai pakalpojumus. Jauno tehnoloģiju piedāvājums un iespēja lielā mērā ietekmē jauniešu tūrisma attīstību, kā arī tos, kas piedalās tūrismā.⁷¹

Sociālo mediju un informācijas komunikācijas un tehnoloģijas attīstība ietekmē arī jauniešu tūrisma uzvedību. Šī tehnoloģiju attīstība sniedz jauniešiem inovatīvas iespējas, kādā veidā izmantot tūrisma pakalpojumus. Ir izveidojušās interaktīvās viedtālrunu kartes, jauniešiem ir iespēja sev nepieciešamos hosteļus sameklēt un rezervēt internetā, kā arī citas iespējas. Arī Grieķijas tūrisma nozare ir ieinteresēta izmantot sociālo tīklu priekšrocības un inovatīvās iespējas. Līdz ar to tika veikts pētījums par sociālo mediju un informācijas un komunikācijas

⁶⁹ <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=2&submenu=5>

⁷⁰ turpat

⁷¹ Bizirgianni I., Dionysopoulou P. *The influence of tourist trends of Youth Tourism through Social Media & Information and Communication Technologies*. Budapest, Hungary, Elsevier Ltd. 2013. 652.p.

tehnoloģiju ietekmi uz jauniešu tūrismu Grieķijā.⁷²

Jauniešu tūrisms tiek uzskatīts par vienu no lielākajiem segmentiem globālajā tūrismā ar nākotnes potenciālu. Jaunatnes tūrisms tiek definēts kā viena no tūrisma formām, kurā iesaistās jaunieši vecumā no 16 – 25 gadiem un, kur galvenais uzsvars tiek likts uz aktīvu darbošanos. Jaunatnes tūrisma nozare var tikt sadalīta divās kategorijās, kas ir saistīta ar kvalitatīvajiem (drošība, kvalitāte, pieejamība) un kvantitatīvajiem aspektiem (izdevumi). Pēdējo gadu laikā jauniešu tūrisma attīstību veicina sociālo mediju un informācijas un komunikāciju tehnoloģiju attīstība, kas piedāvā tūristiem jaunas tūrisma pakalpojumu rezervēšanas un meklēšanas iespējas.

- Teorētiskajā daļā autore aplūkoja aspektus, kas ir saistīti ar sociālā tūrisma rašanās vēsturi, jēdziena skaidrojumu, organizatorisko struktūru un „lietussarga efekta” īpatnībām. Darba izstrādes nolūkos, tika iegūta teorētiskā informācija par jaunatnes tūrisma saistību ar sociālo tūrismu.
- Sociālais tūrisms ir tūrisma veids, kura mērķa grupa ir mazturīgie, nepilnās un daudz bērnu ģimenes, jaunieši, seniori un cilvēki ar invaliditāti. Sociālā tūrisma rašanās ir saistīta ar brīvdienu noņemšanu attīstību 19. gs. beigās, bet tā specifiskāka darbība aizsākās 1936. gadā, kad Starptautiskā Darba Organizācija vienojās par apmaksāto atvaļinājumu konvenciju. Lielāka nozīme sociālajam tūrismam tika pievērsta pēc 1948. gada, kad tika apstiprināta Vispārējo Cilvēktiesību Deklarācija par tiesībām uz brīvo laiku un atpūtu. 1963. gadā tika dibināts Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs, kas ir viena no galvenajām sociālā tūrisma atbalsta iestādēm Eiropā.
- Sociālajam tūrismam piemīt „lietussarga efekts”. Tas apvieno dažādas organizācijas, cilvēku mērķgrupas, valsts iestādes un privātos uzņēmumus, zem viena kopīga mērķa - attīstīt sociālo tūrismu. Sociālā tūrisma organizatoriskā struktūrā ietilps sociālā tūrisma pieprasījums, piedāvājums, finansēšanas struktūra un starpnieki.
- Jaunieši ir viena no lielākajām sociālā tūrisma mērķgrupām. Jaunatnes tūrisms tiek definēts kā viena no tūrisma formām, kurā iesaistās jaunieši vecumā no 16 – 25 gadiem un, kur galvenais uzsvars tiek likts uz aktīvu darbošanos. Šim tūrisma

⁷² **Bizirgianni I., Dionysopoulou P.** *The influence of tourist trends of Youth Tourism through Social Media & Information and Communication Technologies.* Budapest, Hungary, Elsevier Ltd. 2013. 653.p.

veidam pasaulē tiek piešķirta īpaša uzmanība, jo eksperti uzskata, ka tuvākajā laikā šī būs viena no attīstītākajām tūrisma jomām pasaulē.

2.SOCIĀLAIS TŪRISMS PASAULĒ

2.1. Ar sociālo tūrismu saistītās organizācijas pasaulē

2.1.1.Starptautiskā Sociālā Tūrisma Biroja darbība sociālā tūrisma jomā

Jau kopš 1950.gada tiek veidotas dažādas sociālā tūrisma organizācijas, kas vislielākajā mērā attīstīja sociālo tūrismu. Autorei likās svarīgi vairāk aplūkot šādas sociālā tūrisma organizācijas, kā Starptautisko Sociālo Tūrisma Biroju, Ģimenes Brīvdienu Asociāciju un Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizāciju. Vairāk par šīm organizācijām raksta *Scott McCabe, Lynn Minnaert un Anya Diekmann*.

Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs (SSTB) ir starptautiska bezpeļņas asociācija, kuras mērķis ir palielināt tūrisma pieejamību visiem cilvēkiem, konkrēti tieši cilvēkiem ar zemākiem ienākumiem. SSTB apvienojas vairākas asociācijas, arodbiedrības, kooperatīvas, privātās organizācijas, kā arī valsts iestādes, kas ir saistītas ar tūrisma nozari.⁷³ Iestājoties šajā organizācijā tā biedriem ir iespēja:

- izmantot „Starptautiskā sociālā tūrisma” žurnālu;
- saņemt informāciju par sociālā tūrisma aktualitātēm pasaulē;
- piedalīties organizācijas rīkotajos semināros un konferencēs;
- iegūt organizācijas veidotās prezentācijas par sociālo tūrismu;
- izmantot Starptautiskā Sociālā Tūrisma Biroja datubāzi;
- piedalīties Darba Komisijā;
- reklamēt savus izveidotos produktus un pakalpojumus;
- izmantot Starptautiskā Sociālā Tūrisma Biroja logo;
- iegūt jaunus kontaktus starptautiskajā tirgū.⁷⁴

SSTB galvenais mērķis ir attīstīt sociālo tūrismu starptautiskā līmenī. Lai šo mērķi panāktu ir jāveic:

⁷³ <http://www.bits-int.org/en/>

⁷⁴ <http://www.bits-int.org/en/index.php/index.php?menu=48&submenu=107>

- sociālā tūrisma koordinēšanu;
- organizācijas dalībnieku informēšanu par sociālo tūrismu un tā piedāvātajām iespējām;
- informācijas sniegšanu par sociālā tūrisma darbību kultūras un ekonomikas nozarē;⁷⁵
- sociālā tūrisma izpratnes veicināšanu valdības un starptautisko organizāciju vidū, kas ir atbildīgas par tūrismu;
- vispasaules konferenču un reģionālo forumu organizēšanu, saistībā ar sociālo tūrismu;
- projektu veidošanu un pētniecību, lai sniegtu zināšanas par sociālo tūrismu;
- sanāksmju organizēšanu, lai attīstītu iesaistīto organizāciju sadarbību veidošanu;
- dažāda veida informācijas izplatīšanu savā mājas lapā, kā arī veido rakstus un publikācijas par sociālo tūrismu.

Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs tika dibināts 1963.gadā, Briselē, Beļģijā, pateicoties sociālā tūrisms atbalstītājam *Arthur Haulot*. Viņš redzēja lielo nepieciešamu pēc kādas starptautiskas organizācijas, kas dotu iespēju visiem cilvēkiem izmantot tūrisma sniegtos pakalpojumus. Mūsdienās SSTB dod iespēju vairākiem miljoniem cilvēku doties brīvdienās un atpūsties. Šī iespēja tiek sniegta pateicoties dažādām organizācijām un iestādēm, kas sniedz finansiālu atbalstu.⁷⁶

Ar dažādām izveidotajām programmām un piedāvājumiem, SSTB sniedz iespēju izmantot tūrisma pakalpojumus lielākam cilvēku skaitam – jauniešiem, ģimenēm ar bērniem, pensionāriem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Šī palīdzība tiek sniegta, pateicoties dažādām valsts un privātajām iestādēm, kā arī uzņēmējiem, kam ir svarīga sociālā sabiedrības vienlīdzība. Organizācijas **misija** ir veicināt taisnīga un ilgtspējīga tūrisma attīstību, ievērojot dabas un kultūras mantojumu.⁷⁷

Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs ir arī Sociālā un Solidārā Tūrisma Apmācības un Pētniecības Alianses biedrs. Šajā aliansē darbojas dažādas iestādes un organizācijas, kas veido sociālā tūrisma pētniecību. Starptautiskais sociālā tūrisma birojs ir arī „Vietējo un reģionālo pašvaldību sociālā tūrisma tīkls”, kas veicina dažādu sociālā tūrisma dalībnieku sadarbību, ar mērķi veicināt un paplašināt labākos sociālā tūrisma prakses piemērus. Kopā ar Eiropas

⁷⁵ <http://www.bits-int.org/en/>

⁷⁶ **Watten. R.** *Calypso*. Brussels – Belgium, International Social Tourism Organization, 2013. 2.p.

⁷⁷ <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=44>

Arodbiedrību konfederāciju ir izveidota arī Arodbiedrības Darba grupa, kuras mērķi ir stiprināt arodbiedrību sadarbību sociālā tūrisma jomā.⁷⁸

SSTB kopumā ir reģistrēti 160 biedri no 35 pasaules valstīm. Šie dalībnieki pārsvarā ir privātās un valsts organizācijas, valsts, reģionālās un vietējās iestādes, dažādas asociācijas, arodbiedrības, kooperatīvas, izglītības iestādes, tūrisma aģentūras un tūroperatori. Par organizācijas biedru var kļūt tās iestādes, kuru vērtību sistēma atbalsta sociālo tūrismu.⁷⁹ Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs darbojas šādās pasaules daļās:

- Eiropā – veidojot sadarbību ar dažādās Eiropas Institūcijām, lai paplašinātu sociālo tūrismu;
- Amerikā – Monreālā atrodas SSTB Amerikas administrācija, kas nodarbojas ar sociālā tūrisma veicināšanu visā Amerikā;
- Āfrikā – kopš 2004.gada SSTB ir izveidojis administrāciju Āfrikā, Bamako, Mali, kas sniedz iespēju dažādu Āfrikas valstu iedzīvotājiem pieeju tūrismam.

Viena no SSTB izveidotajām programmām ir „**Eiropas sociālā tūrisma apmaiņas platforma**” (*Calypso*) (skatīt 2.1.attēlu), kas tika izveidota 2012.gada aprīlī, ar mērķi attīstīt B2B tīmekļa platformu. Pirmos 15 mēnešus šī programma guva finansiālo atbalstu no Eiropas Komisijas, bet pēc tam šī programma tika nodibināta kā bezpeļņas organizācija, kas atrodas SSTB pārvaldībā.⁸⁰ Šīs programmas pamatā ir veicināt starptautisko tūrismu Eiropā, piedāvājot izmitināšanu četrām programmas mērķgrupām:

- jauniešiem;
- ģimenēm, kas ir saskārušās ar kādām grūtībām;
- senioriem;
- cilvēkiem ar invaliditātes problēmām.⁸¹

Šī programma, visvairāk ne sezonas periodā, piedāvā izmitināšanas un transporta pakalpojumus, lai cilvēki varētu doties ceļojumā. Iesaistoties šajā programmā, daudzas viesnīcas un autobusu firmas, ir atrisinājušas pieprasījuma trūkuma problēmu tieši ziemas periodā. *Calypso* veido arī dažādus rakstus, publikācijas, kā arī sniedz informāciju par sociālā tūrisma iespējām.

⁷⁸ **Watten. R.** *Calypso*. Brussels – Belgium, International Social Tourism Organization, 2013. 1.p.

⁷⁹ turpat 2.p.

⁸⁰ <http://www.ecalypso.eu/steep/public/about.jsf?id=22>

⁸¹ **Watten. R.** *Calypso*. Brussels – Belgium, International Social Tourism Organization, 2013. 2.p.

Konferences dod lielisku iespēju cilvēkiem, kas interesējas par sociālo tūrismu, satikties un iegūt nepieciešamo informāciju.⁸²

2.1.att. „Eiropas sociālā tūrisma apmaiņas platformas” *Calypso* logo

Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs ir starptautiska bezpeļņas asociācija, kuras mērķis ir palielināt tūrisma pieejamību visiem cilvēkiem, konkrēti tieši cilvēkiem ar zemākiem ienākumiem. Ar dažādām izveidotajām programmām un piedāvājumiem Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs sniedz iespēju, izmantot tūrisma pakalpojumus lielākam cilvēku skaitam – jauniešiem, ģimenēm ar bērniem, pensionāriem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Viena no SSTB izveidotajām programmām ir „**Eiropas sociālā tūrisma apmaiņas platforma**” (*Calypso*). Šī programma sedz ceļojuma izdevumus un apmešanās vietu izmaksas, ne sezonas laikā, sociālā tūrisma mērķgrupas personām.

2.1.2. Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizācijas darbība sociālā tūrisma jomā

Lai sasniegtu augstus rezultātus tūrismā, ir jānodrošina ērtu, drošu un pieejamu tūrisma infrastruktūru. Diemžēl, daudzi tūrisma galamērķi ir nepieejami tieši ģimenēm ar zīdaiņiem vai cilvēkiem ar invaliditāti vai pensionāriem, jo nav izveidota atbilstoša infrastruktūra. Kā arī informācijas nepieejamība par transporta un tūrisma pakalpojumiem, dažkārt var liegt iespēju cilvēkiem ceļot. Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizācija (ANOPTO) ir viena no iestādēm, kas pilda tieši šo funkciju, lai pēc iespējas vairākiem iedzīvotājiem ceļošana būtu brīvi pieejama.

Latvija iestājās ANOPTO 2003.gadā, bet kopš 2013.gada vairs nav šīs organizācijas dalībniece. Dalība šajā organizācijā tika pārtraukta ar Ekonomikas Ministrijas lēmumu, jo tika

⁸² <http://www.ecalypso.eu/steep/public/about.jsf?id=22>

uzskatīts, ka būt par biedru šajā organizācijā ir nelietderīgi un pārāk dārgi. ANPTO Latvijai deva iespēju piedalīties dažādos starptautiska mēroga tūrisma pasākumos un projektos, kā arī sociālā tūrisma projektos. Tika uzskatīts, ka šīs aktivitātes vairāk ir piemērotas attīstības valstu problēmu risināšanai tūrisma nozarē.⁸³ Attīstības valstis ir „pasaules valstu grupa ar zemu ekonomikas attīstības un dzīves līmeni. Dažkārt tiek sauktas par "trešās pasaules" valstīm, mazattīstītām valstīm. Lielākā daļa attīstības valstu atrodas Āfrikā, Latīņamerikā un Dienvidāzijā. Tajās ir vāji attīstīts vietējais un izejošais tūrisms. Tūrisma nozare ir attīstīta tikai tajās valstīs, kuras ir kļuvušas par iecienītām ārvalstu tūristu ceļojumu vietām (piemēram, Kenija). Tūristu mītnes domātas galvenokārt ārvalstu viesu uzņemšanai.”⁸⁴

Desmit gadu laikā, Latvija no ANPTO sniegtajiem pakalpojumiem, ir izmantojusi elektronisko bibliotēku un drukātās publikācijas, kā arī bezmaksas statistikas datubāzi. Katru gadu dalības maksa bija ap 60 000 eiro un kā uzsvēra Ekonomikas Ministrija šī bija viena no lielākajām iemaksām, ko par dalību kādā starptautiskā organizācijā, sedz no valsts līdzekļiem. Līdz ar to tika pieņemts lēmums izstāties no ANPTO 2013.gadā.⁸⁵ Autore uzskata, šādu lēmumu pieņemot, Ekonomikas Ministrija arī atteicās no šīs organizācijas piedāvātajām programmām un pakalpojumiem, ko sniedza sociāla tūrisma attīstībai.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma organizācija ir ANO (Apvienoto Nāciju Organizāciju) aģentūra, kas ir atbildīga par ilgtspējīga un pieejama tūrisma attīstību. ANPTO ir galvenā tūrisma organizācija pasaulē, kas dibināta, lai apvienotu visas līdz tam pastāvošās tūrisma un ar tūrisma saistītās organizācijas un aizstāvētu to intereses globālā līmenī.⁸⁶ Šī organizācija tika izveidota 1970.gadā, kuras galvenā mītne atrodas Spānijā, Madridē.

⁸⁷ ANPTO ir vadošā starptautiskā organizācija tūrisma jomā, kas sniedz:

- tūrisma ekonomisko izaugsmi;
- tūrisma attīstību;
- vides ilgtspējīgo attīstību;
- atbalstu un zināšanas par tūrisma politiku visā pasaulē.⁸⁸

⁸³http://www.delfi.lv/business/biznesa_videl/latvija-partrauks-dalibu-ano-pasaules-turisma-organizacija.d?id=42093920

⁸⁴<http://termini.lza.lv/term.php?term=att%C4%ABst%C4%ABbas%20valstis&list=att%C4%ABst%C4%ABbas%20valstis&lang=LV>

⁸⁵http://www.delfi.lv/business/biznesa_videl/latvija-partrauks-dalibu-ano-pasaules-turisma-organizacija.d?id=42093920

⁸⁶ turpat

⁸⁷ <http://www2.unwto.org/content/history-0>

⁸⁸ <http://www2.unwto.org/content/who-we-are-0>

„Organizācijas galvenais mērķis ir tūrisma attīstīšana, lai veicinātu ekonomisko izaugsmi, starptautisko sapratni, mieru, uzplaukumu un vispārējo cilvēktiesību un pamatbrīvību cienīšanu un ievērošanu neatkarīgi no rases, dzimuma, valodas vai reliģijas. Organizācija veic atbilstošas aktivitātes šī mērķa sasniegšanai. Lai pildītu tās centrālo lomu tūrisma jomā, organizācija dibina un uztur efektīvu sadarbību ar attiecīgajām Apvienoto Nāciju Organizācijas institūcijām un tās speciālajām aģentūrām. Organizācija uztur kooperatīvas attiecības un piedalās Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmā kā partneris.”⁸⁹

Pārsvārā šī organizācija nodarbojas ar ilgtspējīgas tūrisma politikas izveidošanu, tūrisma konkurētspējas un tirgus pētīšanu, tūrisma izglītības un apmācības attīstīšanu, kā arī dod iespēju, vairāk nekā simts pasaules valstīm pilnveidot savu tūrisma programmu. ANPTO dalībā ir iekļautas 156 pasaules valstis, 6 asociētie locekļi, kā arī vairāk nekā 400 organizācijas biedri, kas ir daļa no privātā valsts sektora, izglītības iestādēm, tūrisma asociācijām un vietējā tūrisma iestādēm.⁹⁰

ANPTO veicina arī „Globālā tūrisma ētikas koda” izveidošanu, lai palielinātu tūrisma sociāli – ekonomisko ieguldījumu, kā arī tā negatīvo ietekmi (skatīt 2.2.attēlu). Šis ētikas kodekss tiek izveidots saskaņā ar ANO Tūkstošgades Attīstības Mērķi, kas vērsts uz nabadzības samazināšanu un tūrisma ilgtspējīgās attīstības veicināšanu.⁹¹

2.2.att. „Globālā tūrisma ētikas koda” logo

Arī Pasaules Tūrisma Organizācija iesaistās sociālā tūrisma pilnveidošanā un attīstīšanā. Viens no ANPTO mērķiem ir izveidot ilgtspējīgu tūrisma attīstību. Organizācija ir pārliecināta, ka, veidot pieejamus ceļojumus personām ar invaliditāti, ir viens no atbildīgas un ilgtspējīgas tūrisma attīstības politikas priekšnoteikumiem. Lai to pierādītu 2005.gadā ANPTO pieņēma

⁸⁹ <http://likumi.lv/doc.php?id=80487>

⁹⁰ **World Tourism Organization.** *World Tourism Organization – UNWTO.* 2013. 2.p.

⁹¹ <http://www2.unwto.org/content/who-we-are-0>

rezolūciju „Pieejams tūrisms visiem”. Šī rezolūcija sniedz informāciju par pieejamiem tūrisma apskates objektiem personām ar invaliditāti, kā arī tās ietvaros ir izveidota darbinieku kvalifikācijas programma darbā cilvēkiem ar invaliditāti. Šis ir viens no organizācijas instrumentiem, kādā veidā dot reālu ieguldījumu sociālajā tūrismā.⁹²

2009.gadā ANPTO izveidoja „**Deklarāciju par atvieglotajiem tūrisma ceļojumiem**”, ko arī apstiprināja Ģenerālā Asambleja Astanā, Kazahstānā. Šajā deklarācijā tika uzsvērts tas, cik ļoti nozīmīgi, tūrisma politikas un prakses izveidošanā, ir iesaistīt cilvēkus ar invaliditāti. Tieši šie ir cilvēki, kas vislabāk saprot invaliditātes ierobežojumus un to, kas varētu ceļošanu padarīt par patīkamu atpūtu. Deklarācija aicina nodrošināt pieejamas tūrisma mītnes personām ar invaliditāti, bez papildus maksas, publicēt detalizētāku informāciju par šādu pakalpojumu pieejamību, kā arī papildus apmācīt tūrisma darbiniekus, lai tie spētu strādāt ar cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.⁹³ Šī deklarācija atbalsta arī vispārējos principus, kas ir raksturoti „**Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām**” un aicina visas valstis tos īstenot.⁹⁴

2011.gadā Pasaules Tūrisma Organizācija izstrādāja rīcības plānu, veidojot vadlīnijas, indikatorus, apmācības un novērtēšanas sistēmu, lai padarītu tūrisma galamērķus pieejamus cilvēkiem ar invaliditāti. Šīs vadlīnijas tika izveidotas, lai organizētu sadarbību ar dažādām starptautiskām organizācijām globālā līmenī. Atsaucoties uz Pasaules Veselības Organizācijas pieejamo statistiku, 2011.gadā tika konstatēts 1 miljards cilvēku ar invaliditāti, kas norāda uz sociālā tūrisma attīstības nepieciešamību visā pasaulē.⁹⁵ Tas liecina par to, ka var teikt sestajai daļai no visiem pasaules iedzīvotājiem ir nepieciešams sociālā tūrisma atbalsts un tā sniegtie pakalpojumi.

2011.gada 11.septembrī tika parakstīts trīspusējs līgums starp ANPTO, Spānijas Valsts Neredzīgo Organizācijas (*Organización Nacional de Ciegos Españoles- ONCE*) un Eiropas Pieejamā Tūrisma Tīklu (*ENAT - the European Network for Accessible Tourism*) par „Pieejamu tūrismu visiem”. Saskaņā ar šo līgumu, katrai no iesaistītajām pusēm ir jāsniedz konsultācijas par sociālās politikas un izpratnes veidošanu, kā arī jāizstrādā pamatnostādnes un apmācību personām, kas strādā ar cilvēkiem ar invaliditāti. 2013.gada augustā ANOPTO savā 20. ģenerālajā asamblejā šo līgumu apstiprināja.⁹⁶

⁹² <http://ethics.unwto.org/en/content/accessible-tourism>

⁹³ turpat

⁹⁴ <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>

⁹⁵ <http://ethics.unwto.org/en/content/accessible-tourism>

⁹⁶ <http://ethics.unwto.org/en/content/accessible-tourism>

Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizācija ir aģentūra, kas ir atbildīga par ilgtspējīga un pieejama tūrisma attīstību. Organizācijas galvenais mērķis ir tūrisma veicināšana, lai uzlabotu ekonomisko attīstību, starptautisko sapratni, mieru, uzplaukumu un vispārējo cilvēktiesību un pamatbrīvību cienīšanu un ievērošanu neatkarīgi no rases, dzimuma, valodas vai reliģijas. Starptautiskā darbība sociālā tūrisma attīstīšanā ir “Globālā tūrisma ētikas koda” izveidošana, „Pieejams tūrisms visiem” rezolūcijas izveidošana un deklarācijas izveidošana par „Atvieglotajiem tūrisma ceļojumiem.”

2.1.3. Ģimenes Brīvdienu Asociācijas darbība sociālā tūrisma jomā

Ģimenes Brīvdienu Asociācija ir Lielbritānijas labdarības organizācija, kas sniedz iespēju ģimenēm doties kādā ceļojumā vai vienkārši izbaudīt tūrisma sniegtos pakalpojumus.⁹⁷ Tā ir arī atzīta par Apvienotās Karalistes lielāko iestādi, kas nodarbojas ar sociālā tūrisma pakalpojumu piedāvāšanu.⁹⁸ Asociācija strādā, lai veicinātu kvalitatīvas ģimenes dzīves attīstīšanu tieši tām ģimenēm ar bērniem, kuras saskaras ar finansiālo līdzekļu trūkumu un nabadzību. Līdz ar to šī organizācija sniedz iespēju ģimenēm doties brīvdienās vai apmeklēt kādas atpūtas vietas.⁹⁹

Lielbritānijas „*MSN Money*” portāls atspoguļoja „*The Giving Britain a Break*” pārskata ziņojumu par brīvdienu ekonomisko nozīmi. Piešķirot ģimenēm brīvdienas, tūrisma nozares ekonomika no tā varētu iegūt vairāk nekā 5 miljonus Lielbritānijas paundu. Šajā rakstā tika atspoguļots arī kāds Ģimenes Brīvdienu Asociācijas (ĢBA) un brīvdienu uzņēmuma „*Thomson*” veiktais pētījums, kas norādīja uz to, ka 42% ģimeņu nepavada kopā pietiekami daudz kvalitatīva laika.¹⁰⁰ Kā arī 49 % jauniešu, vecumā no 8 – 12 gadiem, norādīja uz to, ka viņiem pietrūkst kopā pavadītais laiks ar savu tēvu. 27% vecāku atzina, ka katru dienu viņi pavada ar savu bērnu mazāk par 1 stundu.¹⁰¹ Šis pētījums norāda uz to, ka ir ļoti svarīgi visām ģimenēm nodrošināt brīvdienas, lai stiprinātu to morālās vērtības un uzlabotu savstarpējās attiecības.

2013.gadā ĢBA palīdzēja vairāk nekā 2000 ģimenēm visā Lielbritānijā, sniedzot iespēju

⁹⁷ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice*. UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 48.p.

⁹⁸ **Scott McCabe.** *Annuals of tourism research – „Who needs a holiday? Evaluation social tourism”*. UK. Nottingham University Business School, Elsevier Ltd. 2009. 671.p.

⁹⁹ **Scott McCabe .** *An article :Understanding the benefits of Social tourism: linking participation to wellbeing and quality of life.*

¹⁰⁰ <http://money.uk.msn.com/news/money-news/family-holidays-could-boost-economy>

¹⁰¹ <http://www.travelweekly.co.uk/Articles/2011/10/31/38636/family+holidays+could+give+tourism+5bn+boost+say+s+mps+report.html>

pavadīt kvalitatīvu laiku visai ģimenei kopā. Asociācija tika dibināta 1975.gadā¹⁰², ko izveidoja *Joan un Pat Laurance* un tā ir vienīgā labdarības organizācija Lielbritānijā, kas specializējas ģimeņu, bērnu un jauniešu atbalsta programmu veidošanu, lai šiem cilvēkiem būtu iespēja doties ceļojumā. Šo gadu laikā organizācija ir palīdzējusi vairāk nekā 150 000 vecākiem, bērniem un jauniešiem, nodrošināt viņiem brīvdienas.¹⁰³

John McDonald ir Ģimenes Brīvdienu Asociācijas labdarības direktors, kas sniedz iespēju ģimenēm iespēju atpūsties. Ņemot vērā to, ka šī organizācija nespēj palīdzēt visiem iedzīvotājiem, kuriem tā ir nepieciešama, asociācija ir sākusi attīstīt kādas programmas valdībai, valsts un pašvaldības iestādēm, par sociālā tūrisma un labklājības attīstību Lielbritānijā. „Jebkāda veida palīdzība var stiprināt ģimeni, kam tas ir nepieciešams, iespējams tas ir ziedojums, sniedzot iespēju ģimenei doties ceļojumā. Strādājot kopīgi, mēs varam dot iespēju kādai ģimenei kopīgi pavadīt atvaļinājumu,” atzīst Ģimenes Brīvdienu Asociācijas direktors *Džons McDonalds*, norādot uz visu cilvēku iesaistīšanos nepieciešamību tūrismā.¹⁰⁴

Lai palīdzētu trūcīgākajām ģimenēm, organizācija pastāv no ziedojumiem. Ziedojumus sniedz atsevišķas personas, uzņēmumi un dažādas iestādes. Katru gadu ĢBA piedalās vairākos Lielbritānijas un ārzemju pasākumos, lai iegūtu finanses. Viens no Lielbritānijas notikumiem, kur organizācija iesaistās ir „*Virgin London Marathon*”.¹⁰⁵

Lielbritānijas „*Labour's Shadow Transport Team*” loceklis *Gordon Marsden* ir viens no ilglaicīgajiem Ģimenes Brīvdienu Asociācijas ziedotājiem un atbalstītājiem. Un šo gadu laikā viņš ir novērtējis šīs organizācijas lielo ieguldījumu un darbu: „Es esmu redzējis kā šī organizācija sniedz apbrīnojamus pakalpojumus tūkstošiem britu ģimeņu gadu laikā. Es esmu redzējis, kā šī iestāde iesaista sabiedrību sociālajā tūrismā, strādājot kopā gan ar privāto, gan valsts sektoru. Ir svarīgi meklēt papildus iespējas, tām ģimenēm, kurām ir finansiālas problēmas, lai tās spētu atpūsties un pavadīt laiku kādā ceļojumā.”¹⁰⁶

Šīs organizācijas galvenais uzdevums ir nodrošināt ģimenēm pavadīt kādu laiku ārpus savas dzīves vietas. Galvenajā mērķgrupā ietilpst:

- trūcīgās ģimenes;

¹⁰² **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 48.p.

¹⁰³ <http://www.familyholidayassociation.org.uk/charity-information>

¹⁰⁴ turpat

¹⁰⁵ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 50.p.

¹⁰⁶ **Rice. A.** *Family Holiday Association conference report „Holidays Matter: Are We There Yet?”*,UK., London, Family Holiday Association, 2013. 1.p.

- ģimenes, kuras ir nonākušas kādās finansiālās problēmās;
- vecāki, kuri ilgāku laiku ir bijuši slimi vai atradušies mājās;
- vardarbībā skartās ģimenes;
- depresijas skartie cilvēki;
- cilvēki ar invaliditāti;
- daudz bērnu ģimenes.¹⁰⁷

Ceļojuma pabalsts var tikt piešķirts, ja konkrētā ģimene nav bijusi kādā ceļojumā pēdējo četrus gadus laikā un kādam no vecākiem ir jābūt bezdarbniekam vai arī ģimene, kas saņem kāda veida pabalstu.¹⁰⁸ Ģimenes Brīvdienu Asociācija kopā ar UNISON ir izstrādājušas pētījumu par to, kādā veidā tiks noteiktas tās ģimenes, kurām piešķirt finanses brīvdienām. Tika izstrādāta pieteikuma veidlapa, pēc kuras dažādas iestādes novērtē ģimeņu nepieciešamību pēc atvaļinājuma, par iemesliem, kādēļ ir nepieciešams pabalsts, kā arī tiek novērtēts ģimeņu dzīves līmenis, saskaņā ar Pasaules Veselības Organizāciju. Pašā veidlapā ir jānorāda:

- informācija par ģimeni/personu;
- ģimenes apstākļu raksturojums;
- brīvdienu ieguvuma skaidrojums.

Ja ģimene ir saņēmusi iespēju doties ceļojumā, tad pēc tam ģimenei ir jāaizpilda aptauja par ceļojuma ieguvumiem. Aizpildot šo anketu, kādai no ģimenei ir iespēja iegūt īso brīvdienu kuponu.¹⁰⁹

Kopumā, lai piešķirtu kāda veida palīdzību, tiek iesaistītas vairākas iestādes – vietējās pašvaldības, ārsti un sociālie darbinieki, brīvprātīgo un privātās institūcijas, mediji un citas organizācijas gan Lielbritānijā, gan arī citās Eiropas valstīs. Iegūtais finansējums sedz ceļa un apmešanās izdevumus un naudu ēdienam vienai nedēļai. Parasti šie ceļojumi tiek organizēti Lielbritānijas piejūras atpūtas centros vai treileru vietās.¹¹⁰

Lai veicinātu sociālā tūrisma attīstību 2013.gada aprīlī tika rīkota konference **Skotijā** par sociālo tūrisma „**Brīvdienām ir nozīme**”. Galvenie konferences lektori bija *John Mason* un *Glasow Shettleston*, kas sniedza priekšlikumus ģimenes brīvdienu izveidošanai. Piedalījās arī

¹⁰⁷ <http://www.familyholidayassociation.org.uk/charity-information>

¹⁰⁸ **Scott McCabe** . *An article: Understanding the benefits of Social tourism: linking participation to wellbeing and quality of life.* 5. p.

¹⁰⁹ turpat 5.p.

¹¹⁰ <http://www.familyholidayassociation.org.uk/charity-information>

Ģimenes Brīvdienu Asociācijas vadītājs *John McDonald* un pārstāvji no *Canvas Holidays* tūrisma firmas, Atbalsta Centra, Ģimenes Fonda, skolu un izglītības iestāžu vadītāji, kā arī pašvaldību un privāto institūciju vadītāji. Konferencē uzstājās arī Skotijas ministrs *Fergus Ewing*, kas ir atbildīgs par tūrisma nozari. Konference diskusijā *Fergus Ewing* atzina: „Sāku saprast to, ka mums būtu vairāk jāpalīdz un jāsniedz atbalsts tieši ģimenēm ar zemiem ienākumiem, bērniem un cilvēkiem ar invaliditāti. Daudzi nevarētu iedomāties nodzīvot veselu gadu bez kāda brīvdienu ceļojuma, bet daudzi no mums šādas brīvdienas nevar atļauties. Līdz ar to, es centīšos darīt visu iespējamo, lai attīstītu sociālo tūrismu Skotijā.”¹¹¹

Konferencē „Brīvdienām ir nozīme” *Julie Wooler* prezentēja savu veikto pētījumu. Ekseter Universitātes pētniece *Julie Wooler* veica iespaidīgu pētījumu Lielbritānijā, 2013.gadā, par sociālo tūrismu. Kopumā tika aptaujātas vairāk nekā simts organizācijas, lai noskaidrotu sociālā tūrisma priekšrocības un problēmas, kā arī tā attīstību nākotnē. Darba rezultātā tika noskaidrots, ka pēdējo četru gadu laikā gandrīz 70 % no sociālā pakalpojuma sniedzējiem ir pieredzējuši pieaugošu pieprasījumu sociālā tūrisma jomā. Tomēr 60% no aptaujātajiem atzina, ka šo pieaugumu ir ietekmējusi ekonomiskā situācija valstī. Kā arī pētījums atklāja to, ka daudzi pakalpojumu sniedzēji strādā individuāli un nesadarbojoties viens ar otru. Līdz ar to *Julie Wooler* uzsver, ka ir nepieciešams visām ar sociālo tūrismu saistītajām organizācijām strādāt vienoti, iesaistot valdību.¹¹² Pieredzes gūšanas nolūkā TAVA varētu izveidot komiteju un doties apmaiņas braucienā uz Lielbritāniju – Ģimenes Brīvdienu Asociāciju, kas varētu veicināt sociālā tūrisma attīstību Latvijā.

Ģimenes Brīvdienu Asociācija ir Lielbritānijas lielākā labdarības sociālā tūrisma organizācija, kas sniedz iespēju ģimenēm doties kādā ceļojumā vai vienkārši izbaudīt tūrisma sniegtos pakalpojumus, bez maksas. Asociācija strādā, lai veicinātu kvalitatīvas ģimenes dzīves attīstīšanu tieši tām ģimenēm ar bērniem, kuri saskaras ar finansiālo līdzekļu trūkumu un nabadzību, piešķirot iespēju ģimenēm pavadīt kādu laiku ārpus savas dzīves vietas. Lai veicinātu sociālā tūrisma attīstību, 2013.gada aprīlī tika rīkota konference Skotijā par sociālo tūrismu - „Brīvdienām ir nozīme”.

¹¹¹ <http://www.familyholidayassociation.org.uk/social-tourism-news>

¹¹² **Rice. A.** *Family Holiday Association conference report „Holidays Matter: Are We There Yet?”*, UK., London, Family Holiday Association, 2013. 1.p.

2.2. Sociālā tūrisma starptautiskā pieredze

2.2.1. Sociālā tūrisma starptautiskā pieredze pasaulē

Lai gan sociālā tūrisma koncepcija ir pazīstama vairāk nekā sešdesmit gadu, vēl joprojām dažādās Eiropas valstīs pastāv vairāki uzskati par sociālo tūrismu. Tas ir atkarīgs no valstu uzņēmuma struktūras un to darbības (kā arī to, kādā veidā tiek izmantoti brīvdienu kuponi, brīvdienu pabalsti un kā tos izmanto gan privātais, gan publiskais valsts sektors).¹¹³

Ar sociālā tūrisma attīstību vairāk nodarbojas valstis, kurās ir attīstīta plānota tautsaimniecība sociālajam tūrismam. Šādas valstis ir Beļģija, Francija un Eiropas Savienības Dienvidu valstis. Šajās valstīs atvaļinājumu un brīvo laiku uzskata par ļoti svarīgu faktoru, lai uzlabotu darba spējas, veselību un nostiprinātu labklājības līmeni valstī, dodot iespēju ģimenēm, ar zemākiem ienākumiem, to pieredzēt.¹¹⁴

Lai attīstītu sociālo tūrismu ir nepieciešami finansiālie līdzekļi. Vairākās Eiropas valstīs, piemēram, Francijā, Beļģijā un Spānijā, sociālo tūrismu atbalsta valsts finansējums. Par šo naudu ģimenēm tika sniegta iespēja doties kādā nelielā vietējā ceļojumā. Sociālā tūrisma palīdzība tiek sniegta pamatojoties uz to, ka tas palielina vienlīdzību sabiedrības grupu starpā. Toties valstīs, kurās sociālais tūrisms ir mazāk pazīstams, to finansē privātās iestādes, ļoti retos gadījumos - valsts. Šādas valstis ir Lielbritānija un Amerikas Savienotās Valstis. Lielbritānijas valdība dotajā brīdī ir maz ieinteresēta, lai atbalstītu sociālo tūrismu, līdz ar to šo funkciju ir uzņēmušās vairākas labdarības organizācijas, kā Ģimenes Brīvdienu Asociācija.¹¹⁵

Valstīs, kurās sociālais tūrisms ir daļa no valsts politikas, tā gūtais labums tiek pamatots. Piemēram, Eiropas Ekonomikas un Sociālo Lietu Komiteja, Barselonas deklarācijā ir norādījusi sociālā tūrisma ieguvumu. Tas ir:

- labklājības paaugstināšanās;
- sociālā tūrisma palīdzības saņēmēju attīstība;
- sociālā tūrisma pakalpojumu sniedzēju attīstība;
- Eiropas pilsoņu stiprināšana;
- veselības uzlabošana;

¹¹³ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 19.p.

¹¹⁴ **Holovejs Dž.K.** *Tūrisma bizness.* Rīga, Jāņa Rozes apgāds, 1999. 292.lpp.

¹¹⁵ **Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller.** *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism,* UK., Elsevier Ltd, 2009. 317.p.

- nodarbinātības palielināšana.¹¹⁶

Briselē atrodas Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs (IBST – *International Bureau of Social Tourism*). Jau kopš 1963.gada tas veic dažāda veida sociālā tūrisma izpēti, uztur datu bāzi, kā arī organizē dažādus seminārus saistībā ar sociālo tūrismu. Eiropā tiek veidotas arī dažādas palīdzības programmas cilvēkiem ar garīgām vai fiziskām vajadzībām, kā arī sociāli neaizsargātām iedzīvotāju grupām.¹¹⁷

Lielisks brīvdienu māju sociālā tūrisma piemērs ir Šveices pilsēta *Leysin*. Šī vieta ir populārs kūrorts, kas ir vērts uz cilvēka veselības atjaunošanu un medicīnu. Veidojot sadarbību ar citām organizācijām, ieskaitot *Caisse suisse de Voyage*, šī atpūtas vieta tika pārveidota tā, lai tā kļūtu pieejama arī cita tipa tūristiem, ne tikai kūrorta meklētājiem. Tika izveidots golfa un tenisa lakums, baseins, slēpošanas vieta, kā arī jauna sanatorija un viesnīcas tika izveidotas, lai apmierinātu visu veida ceļotājus. Tika veikti arī mārketinga pasākumi un jau pirmajā gadā šo vietu apmeklēja vairāk nekā divi tūkstoši tūristu.¹¹⁸

Kopš 1930.gada **Francija** ir izmantojusi jēdzienu „sociālais tūrisms”, kas ir vairāk saistīts ar cilvēku grupu ar zemiem ienākumiem, lai palielinātu cilvēku dzīves labklājību. Tas tika veidots līdzīgi kā Padomju Savienībā izveidotais atpūtas tūrisms, ar mērķi uzlabot dzīves kvalitāti, piešķirot darbiniekiem ceļojumu uz kādu atpūtas centru vai piedalīšanos brīvdienu nometnēs.¹¹⁹ 1999.gadā Francijas valdība izveidoja valsts finansētu aģentūru, lai palīdzētu Franču tūristiem atrast apmešanās vietas, kas bija paredzētas tieši tiem iedzīvotājiem, kas ir bezdarbnieki vai kādā citā veidā nevar atļauties sev ceļojumu. Šī projekta atbalstītāji atzina, ka tiesības uz atvaļinājumu un brīvdienu ceļojumiem ir tik pat svarīgi kā cilvēku vērtību sistēma, mājas vieta, izglītība vai medicīniskā aprūpe.¹²⁰ **Francijā** ir arī izveidota valsts sistēma „*Holiday cheques*”, kas var tikt izmantota, kā naktsmāju, ēšanas, transporta, atpūtas un kultūras pasākumu izmantošanai trūcīgām ģimenēm. Šīs finanses tiek iegūtas no uzņēmumiem, veicot regulārus maksājumus sociālajām organizācijām, tādā veidā samazinot sev nodokļu likmes un sociālās iemaksas. Atbilstošās ģimenes un šo pakalpojumu piešķiršana tiek noteikta ar sociālo un

¹¹⁶ **Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller.** *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism*, UK., Elsevier Ltd, 2009. 319.p.

¹¹⁷ **Holovejs Dž.K.** *Tūrisma bizness*. Rīga, Jāņa Rozes apgāds, 1999.293.p.

¹¹⁸ **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies*. N.J., Hoboken, 2006. 312.p.

¹¹⁹ **Stephen J. Page.** *Tourism Management: managing for change*. Oxford, UK., Burlington, MA : Butterworth-Heinemann, 2007.340.p.

¹²⁰ **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies*. N.J., Hoboken, 2006. 312.p.

ziedotāju organizāciju starpniecību.¹²¹

Arī Spānijā tiek nodrošināti sociālā tūrisma pakalpojumi. Lielbritānijas žurnālā „*New Start*” *Surey Universitātes*, tūrisma un pasākumu vadīšanas lektors un sociālā tūrisma, pētnieks *Dr Lynn Minnaert* veidoja rakstu par sociālo tūrismu. Autors norādīja uz kādu veiksmīgu **Spānijā** izveidotu sociālo programmu „*IMSERSO2*”, kas ir vērsta uz dzīves kvalitātes uzlabošanu senioriem. Šī programma veicināja arī Spānijas tūrisma sezonālās problēmas risinājumu. Programma piedāvāja senioriem doties kādā ceļojumā, kas tiek finansēts no ziedojumiem un valsts budžeta. Dotās finanses tiek iegūtas no valsts un privāto iestāžu ienākuma nodokļu maksāšanas, PVN un sociālo apdrošināšanu iemaksām.¹²²

Kempingu un hosteļu izmantošana ir populāra jauniešu vidū, kā arī ģimenēs. Šādā veidā tiek veikta arī nometņu attīstība, īpaši Lielbritānijā. Piedalīšanās nometnēs ir priekšrocība, jo tas ir viens no lētākajiem brīvdienu pavadīšanas veidiem, un dod iespēju jauniešiem ceļot.¹²³ Kopš 1980.gada Lielbritānijas valdība ir sākusi attīstīt tūrisma darbavietu izveidi, lai radītu jaunas darba vietas un samazinātu augsto bezdarba līmeni.¹²⁴ Finansiālais atbalsts nometnēm tiek sniegts Francijā un citās valstīs. Grieķijā nometņu darbību organizē uzņēmumi, nometņu klubi, un jauniešu asociācijas, kas dod priekšrocības to darbiniekiem.¹²⁵

Ar sociālā tūrisma attīstību vairāk nodarbojas Eiropas valstis, kurās ir attīstīta plānota tautsaimniecība sociālajam tūrismam. Šādas valstis ir Beļģija, Francija, Šveice, Eiropas Savienības Dienvidu valstis, Spānija. Francijā, Beļģijā un Spānijā sociālais tūrisms tiek finansēts no valsts budžeta.

2.2.2. Sociālais tūrisms Lielbritānijā

Lielbritānijā jau vairākus gadus notiek politiskās diskusijas par to, vai piešķirot ģimenēm brīvdienas un ceļojumus, tiešam var atrisināt cilvēku sociālās problēmas. Ja vairākās Eiropas valstīs sociālais tūrisms ir jau integrēts valsts politikā, tad Lielbritānijā šis ir vēl diskutējams

¹²¹ <http://newstartmag.co.uk/features/social-tourism/>

¹²² <http://newstartmag.co.uk/features/social-tourism/2/>

¹²³ **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies.* N.J., Hoboken, 2006. 312.p.

¹²⁴ **Stephen J. Page.** *Tourism Management: managing for change.* Oxford,UK.,Burlington,MA : Butterworth-Heinemann, 2007.340.p.

¹²⁵ **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies.* N.J., Hoboken, 2006.312.p.

jautājums un brīvdienu nozīme vēl ir nenovērtēta.¹²⁶ Lielbritānijas Ģimenes Brīvdienu Asociācijas veidotā aptauja liecina, ka 18 % no britu ģimenēm katru gadu nav iespēja doties kādā ceļojumā, tieši finansiālu apstākļu dēļ.¹²⁷

Lielbritānijā sociālā tūrisma modelis, netiek atbalstīts no valdības puses, līdz ar to ir radies liels uztraukums par šīs sabiedrības „pārstrādāšanos”. Arī Amerikas Savienotajās Valstīs un Japānā ir jūtama brīvdienu skaita samazināšanās un laiks, kuru pavadīt kopā ar ģimeni. Līdz ar to kultūras izmaiņas var būtiski ietekmēt sociālā tūrisma politisko atbalstu tieši šajā nozarē.¹²⁸ Bet ir organizācijas, kas cenšas pierādīt tā nozīmi.

2006.gadā Lielbritānijas Ģimenes Brīvdienu Asociācija veica pētījumu saistībā ar sociālo tūrisma, tieši sociālo darbinieku starpā. 68 % jeb 273 respondentu atzina, ka nekad nebija dzirdējuši šādu jēdzienu kā „sociālais tūrisms”. Lielākā daļa no respondentiem nebija pazīstami arī ar brīvdienu kuponiem.¹²⁹

Ģimenes Brīvdienu Asociācija iesaistās kopīgā starptautiskā projektā „Eiropas brīvdienu pieredze”, kur apvienojas dažādas Eiropas sociālā tūrisma organizācijas, piemēram, *Tourism Flanders*, *Pasar* no Beļģijas un *Vacances Ouvertes* no Francijas. Visas šīs organizācijas atbalsta ģimenes ar zemiem ienākumiem un ir aktīvas dalībnieces Starptautiskajā Sociālajā Tūrisma Organizācijā un Eiropas „*Calypso working party*”. Piedaloties projektā, šīm iestādēm ir izdevies iegūt popularitāti citu valstu vidū, kā arī vairāk apzināties ar sociālo tūrisma saistītās problēmas Eiropā.¹³⁰

Lielbritānijas sociālā tūrisma modelis parāda to, kādā veidā iedzīvotājiem ir pieejams sociālais tūrisms (skatīt 2.3.attēlu). Cilvēkiem ir dota iespēja doties brīvdienās, pateicoties ceļojumu piegādātājiem (Lielbritānijā – *Haven Holidays*), ziedotājiem (Ģimenes Brīvdienu Asociācija) un sociālajiem darbiniekiem. Piemēra, dodoties brīvdienās ar *Haven Holidays*, asociācija ir samaksājusi par ģimeņu apmešanās izdevumu kuponu. Tālāk šis kupons tiek nodots ģimenei ar sociālā darbinieka starpniecību. Kupons nodrošina ģimenei brīvdienas, kas ir uz

¹²⁶ <http://newstartmag.co.uk/features/social-tourism/>

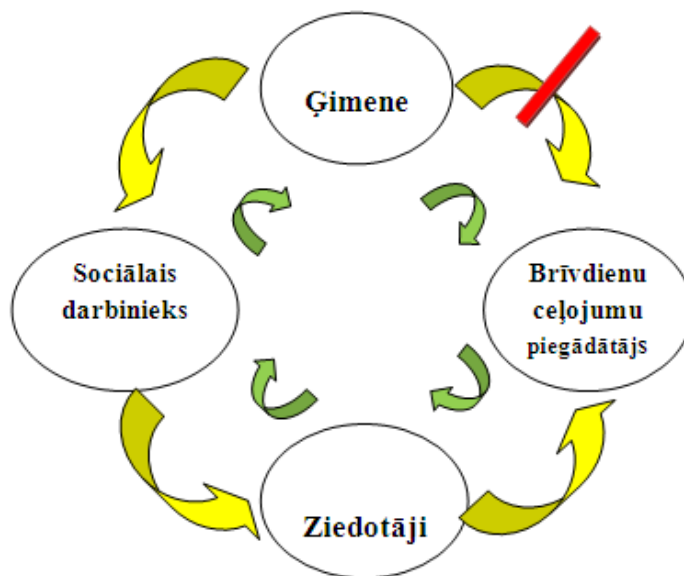
¹²⁷ turpat

¹²⁸ **Scott McCabe.** *Annals of tourism research – „Who needs a holiday? Evaluation social tourism”*. UK., Nottingham University Business School, Elsevier Ltd. 2009. 688.p.

¹²⁹ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK., Bristol: Buffalo, NY: Channel View Publications, 2012. 19.p.

¹³⁰ turpat 50.p.

konkrētu dienu skaitu un konkrētā datumā.¹³¹ Šāda veida sistēma nodrošina sociālā tūrisma praktisku attīstību, iesaistot vairākas iestādes.

2.3.att. Lielbritānijas sociālā tūrisma modelis¹³²

Kopš 1975.gada, ĢBA šādā veidā ir devusi iespēju vairāk nekā 130 000 cilvēkiem no Lielbritānijas, doties brīvdienās. Brīdī, kad ģimenei ir piešķirts šis ceļojums, tā kopā ar sociālo darbinieku izstrādā ceļojuma plānu un palīdz to realizēt. 2010.gadā Lielbritānijā vairāk nekā 2000 ģimenēm (8000 cilvēkiem) šādā veidā bija iespējams palīdzēt.¹³³

Ģimenes Brīvdienu Asociācijas veidotās aktivitātes sociālajā tūrismā ir:

- **Skolu projekti** – projektu mērķis ir noteikt brīvdienu ceļojumu nozīmi skolēnu, viņu ģimeņu un skolas darbinieku vidū. Šis projekts tika sākts veidot 2006.gadā un dotajā brīdī ir jau iesaistītas četras Lielbritānijas skolas - Londonas, *Glasgow*, *Reading* un *Roches*. Projekta rezultāti norāda uz to, ka, dodot iespēju bērniem ceļot, tas paaugstina to uzticēšanās spējas, izveido labākas attiecības starp vecākiem un skolotājiem, palielina skolu mācību stundu apmeklējumu skaitu, kā arī uzlabo skolēnu atzīmes mācību priekšmetos,¹³⁴

¹³¹ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 51.p.

¹³² turpat 51.p.

¹³³ turpat 51.p.

¹³⁴ **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice.* UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012.52.p.

- **Projekts „Veselīgā pauze – esi aktīvs, ēd, dzīvo labi”.** Šis projekts tika izveidots 2007.gadā, pateicoties Lielās Loterijas Fondam. Šī projekta mērķis ir uzlabot bērnu dzīves kvalitāti un palīdzēt cīnīties ģimenēm ar depresiju un citām veselības problēmām. Ģimenes tika iepazīstinātas ar dažādiem veselības uzlabošanas pasākumiem – vingrojumiem un aktivitātēm (ar mērķi attīstīt lauku tūrismu un orientēšanos), ar dažādiem jauniem veselīgiem pārtikas produktiem un atpūtas vingrojumiem, lai veicinātu pozitīvu domāšanu. Projekta noslēgumā ģimenēs ir novērojamas izmaiņas – ģimenes jūtas mazāk izolētas no sabiedrības, ir pieaugusi viņu pašcieņa, kā arī daudzi ģimenes locekļi ir spēruši pirmos soļus, lai atrastu labāku darbu;¹³⁵
- **Projekts „Eiropas brīvdienu pieredze”.** Šajā projektā apvienojas dažādas Eiropas sociālā tūrisma organizācijas, piemēram, *Tourism Flanders*, *Pasar* no Beļģijas un *Vacances Ouvertes* no Francijas, kas ik gadu organizē brīvdienu braucienus ģimenēm. Šī ir praktiskās pieredzes programma ar mērķi, lai salīdzinātu Beļģijas, Francijas un Lielbritānijas sociālo tūrismu un ceļojumu organizēšanu.¹³⁶

Lai veicinātu sociālā tūrisma attīstību 2013.gada aprīlī Ģimenes Brīvdienu Asociācija organizēja konferenci **Skotijā** par sociālo tūrismu „Brīvdienām ir nozīme”. Konferences laikā tika veidotas apaļā galda diskusijas, kuru laikā sociālā tūrisma darbinieki nāca klajā ar dažādiem plāniem un aktivitātēm, ko tie vēlas organizēt nākamo gadu laikā. 2013.gada novembrī *Sandi Bain* no *Kench Hill Education Centre* uzņēmās veidot sadarbību ar sociālā tūrisma iesaistītajām iestādēm, lai noskaidrotu, kuras būtu tās iestādes, kas spētu finansiāli atbalstīt sociālo tūrismu Lielbritānijā. *Amy Herukka* no *Haven Holidays* 2014.gada decembrī plāno izpētīt sociālajā tūrismā iesaistīto iestāžu sadrumstalotību un veidot nozares mēroga izmaiņas šajā jomā. Kā arī 2014.gada septembrī *Manda Brookman* no firmas *CoaST* uzņēmās veidot semināru, piesaistot sociālā tūrisma profesionāļus, lai izveidotu labāku komunikāciju iesaistīto personu starpā sociālā tūrisma jomā Cornwallā. 2014.gada martā *Visit Kent* pārstāve *Sandra Matthews-Marsh* uzņēmās attīstīt „*The big weekend*” biļešu izdalīšanu ģimenēm ar finansiālām grūtībām. Šīs aktivitātes uzdevums ir izsniegt bezmaksas brīvdienu ceļojumus tiem cilvēkiem, kam tie ir nepieciešami. Šādā veidā uzņēmums palielinās „*The big weekend*” tirgu un piesaistīs vairāk jauno klientu.¹³⁷

Konferences laikā tika vērsta uzmanība uz ceļojumu nozīmi un tā ietekmi uz ģimenes

¹³⁵ turpat 52.p.

¹³⁶ turpat 52.p.

¹³⁷ **Rice. A.** *Family Holiday Association conference report „Holidays Matter: Are We There Yet?”*, UK., London, Family Holiday Association, 2013. 2.p.

attīstību. *Kunbi Jones* no *The Key, Hackney* piedāvāja semināru par to cik liela nozīme ir nodrošināt bērniem brīvdienas. 2013.gadā viņa organizācija, kas strādā ar bērniem ar veselības un sociālajām grūtībām, kopā ar Ģimenes Brīvdienu Asociāciju organizēja dienas ceļojumu, lai apskatītu Londonas iecienītākos apskates objektus. Kopumā šajā vienas dienas ekskursijā piedalījās 168 bērni un 104 pieaugušie, no kuriem daļa pat nekad nebija braukusi kādā ekskursijā. Visas šīs ģimenes bija ar zemiem ienākumiem. Viens no vecākiem teica, ka: „Šī ir bijusi vienreizēja dzīves pieredze”, uzsverot to, cik svarīgi ir, ka sociālā tūrisma iestādes strādā kopīgā. Pats *Kunbi Jones* konferences beigās piebilda: „Visas ģimenes atzīst, ka šīs ekskursijas ir vienreizējas, kas var piepildīt katra bērna sapni. Mūsu darbs un panākumi ir saistīti ar kopīgo organizāciju sastrādāšanos, lai sociālajā tūrismā varētu kaut ko mainīt.”¹³⁸

Lielbritānijas Bristoles Universitātes socioloģijas nodaļas profesore *Ruth Levitas*, ir veikusi britu politikas analīzi, kuru mērķis ir samazināt sociālo atstumtību. Savā pētījumā viņa atklāja trīs Politiskās atstumtības novirzienus, kas ir :

1. politikas virziens, kas ir vērsts uz nabadzības samazināšanu, izmantojot ienākumu pārdali. Cilvēka nabadzības pakāpe tiek noteikta pēc kultūras, sociālajiem un ekonomikas aspektiem. Politikas mērķis ir novērst tos faktorus, kas izraisa sabiedrības nevienlīdzību un vienlīdzīgi sadalīt esošos resursus;
2. politikas virziens, kas vērsts uz cilvēku iekļaušanu darba vidē. Sociālajai politikai būtu jāpalielina to cilvēku skaitu, kas strādā algotu darbu un līdz ar to nabadzībai vajadzētu samazināties, palielinoties nodarbinātībai. Šī stratēģija strādā labāk, nekā ienākumu pārdale. Tā nodrošina cilvēku spējas strādāt un iemaņu apgūšanu, kas var veicināt ģimeņu atkopšanos fiziskā un sociālā līmenī, kā arī palielina ģimenes kapitālu;
3. politikas virziens, kas ir vērsts uz nabadzības izskaidrošanu no kultūras viedokļa. Piemēram, pusaudžu grūtniecība, atkarība no sociālajiem pabalstiem vai alkohola, cigaretēm, narkotikām vai citām psihotropām vielām, veicina tādas sabiedrības veidošanos, kur pastāv vientuļās mātes un kriminālie noziedznieki. Tas noved arī pie bezdarbnieka statusa un pabalstu saņemšanas. Līdz ar to sociālā atstumtība ir atkarīga no ģimeņu pieņemtajām vērtībām un to attieksmes, kas nosaka arī ģimenes finansiālo un kultūras līmeni.¹³⁹Sociālais tūrisms tieši neveicina jaunu darba vietu izveidošanos darba tirgū. Nodarbinātība ir sociālā tūrisma ilgtermiņa ieguldījums, dodot iespēju cilvēkiem ar zemākiem ienākumiem doties brīvdienās, kā arī saņemt dažādas apmācības un

¹³⁸ turpat 1.p.

¹³⁹ **Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller.** *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism*, UK., Elsevier Ltd , 2009. 319 .p.

izglītības kursus.¹⁴⁰ Lielbritānijas sociālā tūrisma modelī ietilpst ceļojumu piegādātāji, ziedotāji un labdarības organizācijas, sociālie darbinieki un pašas ģimenes. Šis ir visefektīvākais veids, kā nodrošināt sociālā tūrisma pakalpojumu pieejamību to mērķgrupai.

- Rakstot bakalaura darbu par sociālo tūrisma, bija svarīgi aplūkot tā nozīmi un aktualitātes pasaules mērogā. Šī iemesla dēļ darba analītiskajā daļā tika veikta izpēte par Starptautisko Sociālā Tūrisma Biroju, Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizāciju un Ģimenes Brīvdienu Asociāciju darbību, kuras ir dažas no vadošajām organizācijām, kas veicina sociālā tūrisma attīstību pasaulē. Tika aplūkota arī sociālā tūrisma pieredze Lielbritānijā, Beļģijā, Francijā un Spānijā.
- **Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs** ir starptautiska bezpeļņas asociācija, kuras mērķis ir palielināt tūrisma pieejamību visiem cilvēkiem, īpašu uzmanību pievēršot mazturīgajiem, kas ir viena no sociālā tūrisma mērķgrupām. Viena no SSTB izveidotajām programmām ir „**Eiropas sociālā tūrisma apmaiņas platforma**” (**Calypso**), kas ne sezonas laikā sedz ceļojuma izdevumus un apmešanās vietu izmaksas jauniešiem, daudz bērnu un nepilnām ģimenēm, senioriem un cilvēkiem ar invaliditāti.
- **Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules Tūrisma Organizācija** ir aģentūra, kas ir atbildīga par ilgtspējīga un pieejama tūrisma attīstību pasaulē. Starptautiskā sociālā tūrisma attīstības veicināšanai organizācija strādā pie “Globālā tūrisma ētikas koda”, „Pieejams tūrisms visiem” rezolūcijas un „Atvieglotajiem tūrisma ceļojumiem” deklarācijas izveidošanas.
- Lielu ieguldījumu sociālā tūrisma attīstībā veic **Ģimenes Brīvdienu Asociācija**, kas ir Lielbritānijas lielākā labdarības organizācija, kas sniedz iespēju ģimenēm ar kuponu palīdzību, bez maksas doties kādā ceļojumā un atpūsties. Lai veicinātu sociālā tūrisma attīstību, 2013. gada aprīlī Skotijā tika rīkota konference par sociālo tūrisma „**Brīvdienām ir nozīme**”. Lielbritānijas Ģimenes Brīvdienu Asociācijas veidotā aptauja liecina par to, ka ik gadu 18 % no britu ģimenēm nav iespēja doties pat vienā atpūtas ceļojumā, tieši finansiālu apstākļu dēļ. Līdz ar to, ir liela nepieciešamība pēc šādu konferenču organizēšanas plašākā pasaules mērogā, lai aktivizētu problēmas aktualitāti.

¹⁴⁰ turpat 320.p.

- Eiropā ar sociālā tūrisma attīstību vairāk nodarbojas valstis, kurās ir attīstīta plānota tautsaimniecība sociālajam tūrismam. Šādas valstis ir Beļģija, Francija, Šveice, Eiropas Savienības Dienvidu valstis un Spānija. Francijā, Beļģijā un Spānijā sociālais tūrisms tiek finansēts no valsts budžeta līdzekļiem. Lielbritānijas sociālā tūrisma modelī ietilpst ceļojumu piedāvātāji, ziedotāji un labdarības organizācijas, sociālie darbinieki un pašas ģimenes. Šis ir visefektīvākais veids, kā nodrošināt sociālā tūrisma pakalpojumu pieejamību to mērķgrupai.

3. NOMETNES KĀ SOCIĀLAIS TŪRISMS UN TĀ ATTĪSTĪBA DAŽĀDĀS VALSTĪS

3.1. Nometņu rašanās vēsture un ar to saistītā likumdošana

Katru gadu Latvijā palielinās gan nometņu, gan arī nometņu dalībnieku skaits. Starptautiskās nometnes, kā sociālā tūrisma produktu, var piedāvāt ārzemju tūristiem Latvijā, kas ceļo ar bērniem vai arī ārvalstu jauniešiem, kas sava ceļojuma laikā vēlas piedalīties izglītojošās un piedzīvojumiem bagātās aktivitātēs. Nometņu attīstība ir tiešā veidā saistīta arī sociālā tūrisma rašanos. Daži vēsturnieki uzskata, ka sociālais tūrisms ir veidojies 19.gs beigās tieši no brīvdienu nometnēm. Šīs nometnes pirmsākumos bija paredzētas bērniem, kuru ģimenēm bija nonākuši finansiālās grūtībās.¹⁴¹ Autore uzskata, ka statistikas dati par Latvijā notiekošajām nometnēm ir pieejami diezgan labā līmenī, teorētiskā informācija savukārt nav tik plaša.

Nometņu jēdziens visā pasaulē ir zināms jau kopš seniem laikiem. Pirmatnējo kopienu laikā, pārvietojoties no vienas vietas uz citu, klejotājiciltis apmetās kādā konkrētā vietā uz noteiktu laiku.¹⁴² To izveidošanās laika periods ir minēts pirms 3 000 000 gadu.¹⁴³ Šo cilšu attīstības gaitā un sabiedrības veidošanās periodā, vajadzība pēc īslaicīgām vai nenoteikta ilguma apmetnēm mainījās, bet nepalika mazāk vajadzīgas. Dažādu nometņu organizēšanas principi ir saskatāmi arī:

- karotāju nometnēs;
- lopkopju vajadzībām izveidotās nometnēs;
- lielo ģeogrāfisko atklājumu periodā „zelta drudža” un Amerikas izpētīšanas laikā tika veidotas pasaules apceļotāju nometnes, kas laika gaitā ir izveidojušās par pilsētām, kuras pastāv vēl šobrīd.¹⁴⁴

Nometnes kā speciāli organizētas audzināšanas institūcijas, ir radušās Amerikas Savienotajās Valstīs, vairāk nekā 150 gadus atpakaļ.¹⁴⁵ 1861.gadā pirmo nometni organizēja

¹⁴¹ <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=1>

¹⁴² Kalniņš, G. *Nometņu vadītāja rokasgrāmata – metodiskais materiāls*. Rīga, Izglītības un zinātnes ministrija Valsts Jaunatnes iniciatīvu centrs. 2003. 5.lpp.

¹⁴³ <http://vesture.eu/index.php/Aizv%C4%93sture>

¹⁴⁴ Zelča, I. *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011. 5.lpp.

¹⁴⁵ Kalniņš, G. *Nometņu vadītāja rokasgrāmata – metodiskais materiāls*. Rīga, Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts Jaunatnes iniciatīvu centrs. 2003. 5.lpp.

Frederick W. un Abigail Gunn, kas bija paredzēta skolas zēniem Vašingtonā. Divu nedēļu nometnes programmā bija paredzēts kopā ar jauniešiem doties pārgājienā uz nometnes vietu, tā iekārtošana, peldēšana, makšķerēšana, laivu braukšana un citas praktiskas aktivitātes. Šis organizētais jauniešu ceļojums bija izveidots tik veiksmīgi, ka tas turpinājās līdz 1873.gadam. 1956.gadā Amerikas Nometņu Asociācija apstiprināja dienas nometņu organizēšanas kārtību, kas tika plānota jau kopš 1948.gada. Šajā dokumentā tika dotas norādes un ierobežojumi par nometņu ēdināšanu, drošību, veselības aprūpi un programmas veidošanu.¹⁴⁶

Latvijā aktīvā tūrisma nometņu attīstības sākums ir meklējams 20. gadsimta sākumā, 1917.gadā.¹⁴⁷ Šajā laikā Latvijā aizsākās gaidu un skautu kustība un pirmās nometnes. Cēsu reālskolā tika izveidotas pirmās skautu nodarbības, ko vadīja T. Teikmanis. Pēc kāda laika tika rīkota arī pirmā skautu nometne Sārumkalnā, kas bija domāta tieši skautu zēniem, lai dotu svinīgo skautu solījumu. Latviešu skauti pirmo lielo nometni organizēja 1923.gadā, tagadējā Mežaparkā. Šo gadu laikā Latvijas skauti ir organizējuši vairāk nekā 6000 nometnes, kurās ir piedalījušies ne tikai Latvijas, bet arī ārzemju dalībnieki.

Latvijā par nometņu kustības uzplaukumu tiek uzskatīts laiks pēc Otrā pasaules kara. 1940.gadā sāka veidot pirmās pionieru nometnes Latvijā, kas dažkārt tika sauktas par „bērnu patversmēm”. Laika gaitā daudzos Latvijas reģionos izveidojās stabilas aktīvā tūrisma nometņu organizēšanas tradīcijas.¹⁴⁸ Šo gadu laikā sāka organizēt dažāda veida nometnes – tūrisma, sporta, pionieru, dabas un citas, atkarībā no pieprasījuma pieauguma.¹⁴⁹

Nometņu kārtība un organizēšana ir noteikta Ministru kabineta noteikumos **Nr.981 - "Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība"**, kur ir dota informācija gan par nometnes veidiem, gan organizatora pienākumiem un citiem aspektiem. Šie Ministru Kabineta noteikumi nosaka bērnu nometņu organizēšanu līdz 18 gadu vecumam, bet no 18 gadu vecuma pasākumu organizēšanu nosaka „Publisko izklaides un svētku pasākumu drošības likums”.¹⁵⁰ Dažādi noderīgi materiāli nometņu organizēšanai ir pieejami mājas lapā www.nometnes.gov.lv, kur ievietota informācija par bērnu nometņu organizēšanu un bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata.¹⁵¹ Svarīga informācija nometnes vadītājiem ir norādīta arī „Bērnu tiesību

¹⁴⁶ <http://www.acacamp.org/anniversary/timeline/>

¹⁴⁷ http://skauti.lv/?page_id=69

¹⁴⁸ **Zelča.I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Saturs Centrs, 2011. 15.lpp.

¹⁴⁹ **Kalniņš. G.** *Nometņu vadītāja rokasgrāmata – metodiskais materiāls*. Rīga, Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts Jaunatnes iniciatīvu centrs.2003.6.lpp.

¹⁵⁰ <http://likumi.lv/doc.php?id=111963>

¹⁵¹ <http://nometnes.gov.lv/lapa/metodiskaisAtbalsts>

aizsardzības likumā”, kur ir atrodamas bērnu tiesības un pienākumi.¹⁵²

Lai izveidotu labi organizētu un plānotu nometni tiek veidoti nometņu projekti, kuros tiek parādīta gan tās programma, finanšu plūsma, nometnes mērķis, uzdevumi, tā mērķgrupa un citas dokumenta detaļas. Krauksta dod šādu nometnes projekta definīciju – „tas ir dokuments, ar kuru pamato finansējuma nepieciešamību konkrētai nometnei.” Šāda veida dokumenta sastādīšana ir nepieciešama, jo nometnes atbalsta gan valsts, gan nevalstiskās organizācijas, gan arī privātuzņēmēji. Ir uzņēmumi, kuri paziņo par savām prioritātēm, atbalstot kāda noteikta veida nometnes.¹⁵³ Iveta Zelča sniedz šāda veida nometnes programmas definīciju: „nometnes programma ir tās darbības mērķu, uzdevumu, mērķgrupas izklāsts, darbības plāns, kā arī citi jautājumi, kurus nometnes organizētājs uzskata par būtiskiem”.¹⁵⁴

Četras reizes gadā Rīgas domes Izglītības, Kultūras un Sporta departaments izsludina nometņu organizēšanas finansēšanas konkursu, kad ir iespēja iegūt papildus līdzekļus nometnes organizēšanai. Šis konkurss tiek rīkots ar mērķi atbalstīt biedrību, nodibinājumu un reliģisku organizāciju rīkotās bērnu un jauniešu nometnes, kas atrodas Rīgas pilsētas administratīvajā rajonā.¹⁵⁵ Arī Alūksnes novada pašvaldība organizē vasaras nometņu projektu konkursu. Šo organizēto nometņu mērķis ir veicināt Alūksnes novada bērnu un jauniešu nodarbinātību un saturīgu brīvā laika pavadīšanu vasaras mēnešos, kā arī, lai veicinātu veselīgu dzīvesveidu, jaunu zināšanu un sociālās pašizpaušmes attīstību.¹⁵⁶

Latvijā nometņu organizēšanas kārtība ir noteikta Ministru kabineta noteikumos - "Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība". Šajā likumā tiek noteikts, ka : „nometne ir mērķtiecīgi organizēts pasākums, kurā vairāk nekā puse dalībnieku ir bērni un kas paredzēts, lai saskaņā ar nometnes programmu nodrošinātu dalībnieku saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu un sekmētu vispusīgu attīstību.”¹⁵⁷

Pēc Ivetas Zelčas dotā skaidrojuma nometnes tiek iedalītas pēc vairākām pazīmēm. Pēc diennakts laika, kurā dalībnieki uzturas nometnē: tās iedala dienas nometnēs (bez nakšņošanas) un diennakts nometnēs (nometnes ar nakšņošanu). Pēc dalībnieku izmitināšanas vietas nometnes iedala: nometnes telpās, nometne ārpus telpām un nometnes telpās un ārpus telpām. Pēc

¹⁵² <http://m.likumi.lv/doc.php?id=49096>

¹⁵³ **Smukā, I., Krauksta, D.** *Metodiskais materiāls nometņu mācībā - Nometņu projektu veidošana*, Rīga, Latvijas Sporta Pedagoģijas Akadēmija, 2009. 4.lpp.

¹⁵⁴ **Zelča, I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011.25.lpp.

¹⁵⁵ **Helmanis G.** *Nometņu organizēšanas finansēšanas konkursa nolikums*. Rīga, Rīgas dome, Izglītības, Kultūras un Sporta departaments, 2012. 1.-2.lpp.

¹⁵⁶ **Alūksnes novada pašvaldība.** *Alūksnes novada bērnu un jauniešu vasaras nometņu projektu konkursa 2014.gadā nolikums*. Alūksne, Alūksnes novada pašvaldības Izglītības pārvalde, 2014. 1.lpp.

¹⁵⁷ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=197039>

dalībnieku sastāva noņemšanas iedala atvērtajās noņemšanās (kas ir paredzētas jebkuram dalībniekam) un slēgtajās noņemšanās, kas ir paredzētas konkrētai dalībnieku mērķgrupai.¹⁵⁸

Pirms noņemšanas sākšanās atbildīgai personai par to organizēšanu ir jāveic daudz un dažādi uzdevumi. Ir jāslēdz darba līgumi ar noņemšanas vadītāju un citiem darbiniekiem, jāizveido noņemšanas programma un tā jāapstiprina. Noņemšanas programmā ir jānorāda noņemšanas darbības mērķus, uzdevumus, mērķgrupu, kā arī citus jautājumus, kas liekas svarīgi. Ņemot vērā noņemšanas veidu, ir jāizveido noņemšanas darba kārtības un drošības noteikumi. Noņemšanas organizētājam ir jānodrošina iekšējās kārtības noteikumu izstrādi, kuros ir jānorāda dalībnieku tiesības, pienākumus, atbildību un citus būtiskus jautājumus. Pirms noņemšanas uzsākšanas ir jāsaņem Valsts Ugunsdzēsības un Glābšanas Dienesta atzinums par noņemšanas vietas atbilstību ugunsdrošības prasībām, Veselības Inspekcijas atzinumu, ka noņemšana gatava uzsākt darbību, kā arī noņemšanai jāsaņem atzinums no Pārtikas un Veterinārajā Dienestā par dalībnieku ēdināšanas pakalpojumiem.

Noņemšanas organizatoram ir jāslēdz rakstisks līgums ar dalībnieka likumisko pārstāvi par dalībnieka (arī ārvalstnieka) uzņemšanu noņemšanā. Šajā līgumā ir jānorāda dalībnieka, likumiskā pārstāvja un organizētāja tiesības un pienākumus. Slēdzot līgumu, ir jāiepazīstina dalībnieka likumisko pārstāvi ar noņemšanas iekšējās kārtības noteikumiem. Kā arī ir jāiesniedz Valsts Izglītības Satura Centram informāciju par noņemšanu, lai to varētu iekļaut vienotajā informācijas sistēmā.¹⁵⁹

Noņemšana kā tūrisma produkts ir mērķtiecīgi organizēts pasākums, kurā vairāk nekā puse dalībnieku ir bērni un kas paredzēta, lai saskaņā ar noņemšanas programmu nodrošinātu dalībnieku saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu un sekmētu tā vispusīgu attīstību. Sociālā tūrisma rašanās ir saistīta ar brīvdienu noņemšanu attīstību 19.gs., kuru mērķgrupa bija bērni, kuru ģimenes pieredz finansiālas grūtības.

¹⁵⁸ **Zelča.I.** *Bērnu noņemšanu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011. 25.lpp.

¹⁵⁹ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=197039>

3.2. Starptautisko nometņu attīstība pasaulē

Starptautisko nometņu organizēšanas pirmsākumi ir meklējami pēc otrā pasaules kara 1949.gadā. Šajā laikā visa Eiropas sabiedrība bija sašķelta, līdz ar to nometņu mērķis bija savest kopā vairāku valstu jauniešus, lai tie pozitīvā gaisotnē atjaunoju savas starptautiskās attiecības. Starptautisko nometņu laikā jauniešu vidū tiek noārdītas izveidojušās barjeras, tie spēj socializēties, veicinot starptautisko valstu kultūru pieredzes apmaiņu.¹⁶⁰ Pirmā Starptautiskā Nometņu Konferencē tika rīkota 1983.gadā Kanādā, Toronto. Pēc četriem gadiem to rīkoja arī Vašingtonā. Šajā sapulcē piedalījās vairāk nekā 1 800 cilvēku no 15 pasaules valstīm, lai sāku veidot starptautisko nometņu attīstību un kontaktu veidošanu.¹⁶¹

Viens no starptautisko nometņu veidotājiem **Lielbritānijā** ir organizācija Starptautiskās Nometnes, kuru nometnes notiek *Mersea* salā. Šī organizācija starptautiskās nometnes definē, kā divu nedēļu aktivitātes, kuras ietver loku šaušanu, kāpšanu kalnos, ūdens sportu un citas jauniešiem piemērotas aktivitātes. Nometnes laikā jauniešiem tiek dota iespēja nodarboties ar dažādiem sporta veidiem, kā volejbolu, peldēšanu, tiek veidoti vakara un nakts pasākumi un dienas ceļojums uz Londonu. Starptautisko nometņu mērķgrupa ir jaunieši no dažādām pasaules valstīm, vecumā no 16 – 21 gadu vecuma. Nometnes mērķis ir nodrošināt ilgstošu draudzības izveidošanos starp dažādu valsts pārstāvjiem. Ļoti daudz jauniešu šajās nometnēs piedalās no Ķīnas, Čehijas, Francijas, Vācijas, Izraēlas, Itālijas, Korejas, Nīderlandes, Polijas un Spānijas.¹⁶²

Nometne atrodas „*Essex Outdoors Mersea*”¹⁶³, kur ir iekārtoti 62 hektāru liela platība nometņu rīkošanai (skatīt 3.1.attēlu). Šajā teritorijā ir iekārtotas jaunas tualetes, dušu kabīnes, lielā pulcēšanās zāle, āra kino, ēdamistaba un veļas mazgātava. Nometne atbalsta arī sociālo tūrismu, jo ir pieejamas speciālas tualetes un dušas kabīnes, kā arī apmešanās mājiņa jauniešiem ar invaliditāti. Divu nedēļu starptautiskās nometnes programmā tiek iekļauts:

- nometnes dalībnieku sagaidīšanas pasākums;
- sporta spēles ar vakara diskotēku;
- vietējās pilsētas apskatīšana un darbs grupās;
- loku šaušana, kalnā kāpšana, peldēšana un citas sporta aktivitātes;

¹⁶⁰ <http://www.internationalcamp.co.uk/index.php?thanks>

¹⁶¹ <http://www.acacamp.org/anniversary/timeline/>

¹⁶² <http://www.internationalcamp.co.uk/index.php?thanks>

¹⁶³ http://www.essexoutdoors.org/special_offers_at_mersea.php

- ekskursija uz Londonu;
- braukšana ar laivām;
- katru valstu dalībnieku prezentācija, uzstāšanās.¹⁶⁴

Viens no galvenajiem starptautiskās nometnes organizētājiem un atbalstītājiem bija *Mick Rider*. Viņš izveidoja nometņu telti, kā arī palīdzēja saimnieciskajos jautājumos. Kā teica tagadējais nometņu vadītājs *Paul Button*: „Viņa klātbūtne nometnēs nekad netiks aizmirsta. *Mick* atbalsts un smagais darbs ir devis lielu ieguldījumu nometnes attīstībā.”¹⁶⁵

3.1.att. „*Essex Outdoors Mersea*” starptautisko nometņu vieta Lielbritānijā”

„*Essex Outdoors Mersea*” katru gadu organizē „Mersajas Salas Festivālu” (skatīt 3.2.attēlu). Festivāls tiek organizēts jau kopš 1981.gada un tiek veidots ar mērķi, lai jaunieši un pieaugušie, ar un bez fiziskiem vai garīgiem veselības traucējumiem, varētu iepazīties viens ar otru. Šis pasākums ir tieši piemērots jauniešu centriem un klubiem, kā arī ģimenēm ar jauniešiem, cilvēkiem ar invaliditāti, kuru katru gadu apmeklē vairāk nekā 300 cilvēku no Lielbritānijas un citām valstīm. Programma ir veidota tā, lai visas aktivitātes būtu aizraujošas un palīdzētu stimulēt dalībnieku fiziskās un garīgās spējas. Nometnes vieta ir iekārtota tā, lai būtu pieejama cilvēkiem ar invaliditāti. Nometnē ir pieejamas tualetes un dušas, kas ir piemērotas cilvēkiem ar ratiņkrēsliem, visas aktivitātes notiek vienā līmenī (nav 2.stāvu), kā arī peldbaseins ir aprīkots ar paceļamo iekārtu invalīdiem. Visi nometnes darbinieki ir draudzīgi un izpalīdzīgi, ja kādam ir nepieciešama palīdzība.¹⁶⁶ Šīs nometnes dalībniekiem nav jāmaksā dalības maksa, jo visi izdevumi tiek segti no „*Mersas Salas Festivāla Uzticības*” fonda.¹⁶⁷

¹⁶⁴ <http://www.internationalcamp.co.uk/index.php?thanks>

¹⁶⁵ turpat

¹⁶⁶ <http://www.marathonmen2013.com/>

¹⁶⁷ <http://www.marathonmen2013.com/Our-Charity.html>

3.2.att. „Mersajas Salas Festivāla” logo

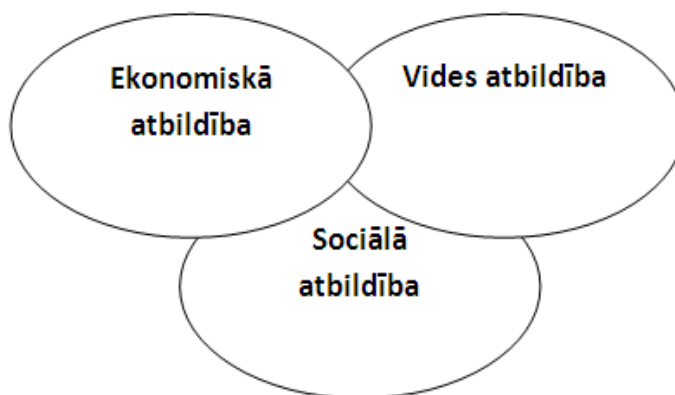
Arī Vācijā tiek rīkotas starptautiskās nometnes. No 2013.gada 25.jūlija līdz 4.augustam organizācija „Kreisjugendring Hohenlohe”, sadarbībā ar jauniešu organizāciju „Evangelisches Jugendwerk” vadīja starptautisko nometni „Young and Alert”. Nometne tika rīkota Hitlera pretinieku *Sophie* un *Hans Schooll* piemiņai, kas izveidoja pret Hitlera kustību „Baltā Roze”. Starptautiskā nometne notika Vācija pilsētā *Forchtenberg*, kurā kopumā piedalījās vairāk nekā 100 jaunieši no 7 pasaules valstīm, kā Baltkrievijas, Lielbritānijas, Francijas, Vācijas, Grieķijas, Ungārijas, Izraēlas, Itālijas, Latvijas, Palestīnas, Polijas, Krievijas un Slovākijas. Nometnes laikā notika vairākas diskusijas par politiku, reliģiju, ekonomiku un sociālajiem apstākļiem dažādās pasaules valstīs. Šī starptautiskā nometne bija tiešs sociālā tūrisma produkts, jo tā piedāvāja dažāda veida atlaides. Nometnes dalībniekiem nebija jāmaksā dalības maksa par šo nometni, kā arī ceļa izdevumi tika apmaksāti 70% apmērā no visiem izdevumiem. Kā arī nometnes organizatori nodrošināja veselības apdrošināšanu un sedza visus uzturēšanās un programmas izmaksas. Izdevumi tika segti no valsts un dažādu organizāciju sniegtajiem līdzekļiem. Tie bija: Vācijas Ģimenes, Senioru, Sieviešu un Jauniešu Ministrijas (*Bundesministerium fur Familie, Senioren, Frauen und Jugend*), *Forchtenberg* pašvaldības, „Evangelisches Jugendwerk”, protestantu un katoļu baznīcas, „*Volkschohochschule Kunzelsan*”, „*Forma Arnold*”, *Hohenlohe apgabals*, „*FIB – Association for International Realtions in YMCA*” un „*White Rose Foundation*”.¹⁶⁸

Ne tikai Eiropā, bet arī Āfrikas valstīs, piemēram, **Kenijas Republikā** tiek organizētas starptautiskās nometnes. Šīs nometnes tiek veidotas, lai nodrošinātu jaunus tūrisma pakalpojumus un iniciatīvas kopā ar vietējiem iedzīvotājiem. Kenijas vide ir bagāta ar bioloģisko daudzveidību, piedāvājot gan zemes, gan jūras bagātības. Šie dabas resursi nometņu apmeklētājiem dod iespēju uzlabot gan savu veselību, gan baudīt dabas dotās bagātības, šādā veidā palīdzot saglabāt jauno

¹⁶⁸ **Kreisjugendring Hohenlohe e.v.** *Young and Alert International camp 2013 Forchtenberg*, Germany, Ohringen, 2013. 1.-2.p.

paaudzi.¹⁶⁹

Starptautiskās nometnes organizētāji uzņemas gan ekonomisko, gan vides, gan sociālo atbildību (skatīt 3.3.attēlu).

Autora veidots attēls¹⁷⁰

3.3.att. Starptautisko nometņu organizatoru atbildība

Ekonomiskā - Kenijas nometne nodarbina 50 īslaicīgus un 20 pastāvīgus vietējos darbiniekus, ko vada divi ārzmenieki. Vietējo iedzīvotāju nodarbināšanu veic arī nometnes partneri – „*Southern Cross Safaris*”, „*Southern Cross Scuba*”, „*Keys Hotel*” un „*Ice Trek*”. Vietējie iedzīvotāji nometnei piegādā ēdienu, zivis, gaļu, augļus un dārzeņus. Visi nometnei nepieciešamie materiāli tiek iegūti no vietējiem iedzīvotājiem. Nometnes laikā tiek piedāvāta arī kultūras izpēte - tiek apmeklētas šādas tūrisma vietas, kā slavenais Masaju ciemats, veidoti riteņbraucieni pa *Kaya Mežu* un tiek apmeklēts „*Raganu Dakteris*”. Visi starptautiskās nometnes dalībnieki tiek iedrošināti iegādāties kādus Kenijas suvenīrus – rokassprādzi, kaklarotu vai kādu no keniešu veidotajiem lakatiem.¹⁷¹

Nemot vērā to, ka nometnes dalībnieki arī ir ārvalstu tūristi, nometnes organizatori ir atbildīgi arī par **vidi** un to drošību. Piekļuve ūdens resursam tiek nodrošināta ar ūdenssūkņa palīdzību, kas tiek iegūts no vietējā urbuma un tiek sūknēts nakts laikā. Nakts laikā uzkrātais ūdens tiek izmantots nākamās dienas ēdiena gatavošanai, trauku mazgāšanai un dušas apmeklēšanai. Visiem nometnes dalībniekiem, tiek norādīts par ūdens ierobežojošo daudzumu, un bioloģisko dušas produktu izmantošanu.

„*Mwaluganje Elephant Sanctuary*” ir sabiedrības īpašums, dabas liegums, izveidots kā

¹⁶⁹ <http://www.responsibletravel.com/member/283/policy/camps-international>

¹⁷⁰ turpat

¹⁷¹ turpat

projekts, lai samazinātu cilvēku un ziloņu konfliktus un aizsargātu jau tā trauslo dabas vidi.¹⁷² Šis projekts ir izveidots, lai paaugstinātu vietējo iedzīvotāju un tūristu izglītošanu par jūras vides, vietējo iedzīvotāju un tūrisma industrijas savstarpējo ietekmi.¹⁷³

Starptautiskās Kenijas nometnes (skatīt 3.4.attēlu) organizētāju **sociālā** atbildība tiek nodrošināta šādos veidos:

- visi nometnes starptautiskie dalībnieki tiek nodrošināti ar pamata kenijiešu valodas apmācību, kas ir svahili¹⁷⁴ un angļu valodu. Paši iedzīvotāji pastāsta arī par vietējām tradīcijām, ticējumiem un kultūras iezīmēm;
- dažādu pakalpojumu veikšanai tiek nodarbināti vietējie iedzīvotāji – ēdiena gatavošanai, transportēšanai, nometnes uzkopšanai un sargāšanai, kā arī tiek nodarbināti mājturības un citi skolotāji. Pašā nometnes veidošanas procesā iesaistās arī vietējie tirgotāji, ceļotāji, mūrnieki, galdnieki, celtnieki un savvaļas profesionāļi;
- ir izstrādāts trīs gadu attīstības plāns, lai nodrošinātu nometni ar ūdens un elektrības apgādi, klašu ierīkošanu, medicīnisko aprūpi, stipendiju piešķiršanu, sporta inventāru, kā arī mācīšanai nepieciešamo iekārtu iegādāšanai.¹⁷⁵

3.4.att. Kenijas starptautisko nometņu logo

Viena no starptautiskajām organizācijām, kas veicina starptautisko nometņu un sociālā tūrisma attīstību ir „*Handicap International*”. Šī organizācija ir neatkarīga starptautiska palīdzības organizācija, kas pārsvarā darbojas valstīs, kurās ir:

- nabadzība;
- atstumtība;
- konflikti;
- dažāda veida katastrofas.

¹⁷² <http://www.responsibletravel.com/member/283/policy/camps-international>

¹⁷³ <http://www.campsinternational.com/gap-year/volunteering-in-kenya>

¹⁷⁴ http://www.celojumubode.lv/?valsts_page_id=Kenija

¹⁷⁵ <http://www.responsibletravel.com/member/283/policy/camps-international>

Iestāde sadarbojas ar cilvēkiem ar invaliditāti un mazāk aizsargātām cilvēku grupām, uzlabojot to dzīves apstākļus, un veicinot to tiesību ievērošanu. „*Handicap International*” tika dibināta 1982.gadā un šobrīd tā darbojas jau vairāk nekā 60 pasaules valstīs – Āfrikā, Āzijā, Centrālajā un Dienvidamerikā, Tuvajos Austrumos, Krievijā un Dienvidēiropā. Šī organizācija ir izveidojusi astoņas nacionālās asociācijas - Beļģijā, Kanādā, Francijā, Vācijā, Luksemburgā, Lielbritānijā, Amerikā un Šveicē.¹⁷⁶ Šāda veida tīkls palīdz labāk organizēt sociālā tūrisma, kā arī starptautisko nometņu darbu.

„*Handicap International*” Kenijā uzņem arī starptautiskos bēgļus. Viena no šādām vietām ir 1992.gadā izveidotā „*Dadaab*” bēgļu nometne, kur palīdz cilvēkiem, kuriem sava dzīves vieta bija jāpamet.¹⁷⁷ Šajā nometnē uzturas bēgļi no Somālijas un citām valstīm, kur paši iedzīvotāji vairs nespēj dzīvot drošībā. Kopš 2008.gadā ir izveidota arī atbalsta programma, kuras mērķis ir darboties sabiedrības rehabilitācijas uzlabošanā, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī to ģimeņu izmitināšanā. Šīs nometnes darbs ir vērst lielāku uzmanību dažādām organizācijām (*UNHCH - United Nations High Commissioner for Refugees, World Food Programme*), sabiedrības vadītājiem un citām iestādēm par cilvēku nevienlīdzību un šo globālo problēmu visā pasaulē. Šobrīd nometnē atrodas vairāk nekā 275 000 cilvēku no dažādām valstīm un 7 200 no tiem ir konstatētas kādas invaliditātes problēmas. Lai palīdzētu šiem cilvēkiem „*Handicap International*” veic sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām.¹⁷⁸ Nevalstiskās organizācijas ir jebkura bezpeļņas brīvprātīgo pilsoņu grupa, kas darbojas vietējā, nacionālā vai starptautiskā līmenī. Pārsvarā šīs organizācijas darbojas, lai aizstāvētu dažādu sociālo grupu tiesības, uzlabotu to dzīves apstākļus, kā arī veicinātu vispārēju cilvēku veselības stāvokļu uzlabošanu.¹⁷⁹

Starptautisko nometņu organizēšanu sāka veidoties ap 1949.gadu. Šobrīd starptautiskās nometnes tiek organizētas Lielbritānijā, ko organizē „Starptautiskās nometnes”, Vācijā („*Kreisjugendring Hohenlohe*”) un citās valstīs. Kenijas Republikā tiek veidotas starptautiskās bēgļu nometnes. Lielbritānijā „*Essex Outdoors Mersea*” veidotās nometnes atbalsta sociālo tūrisma, jo nometnes vieta ir pielāgota cilvēkiem ar invaliditāti, kur ir izveidotas tualete, dušas, kā arī apmešanās mājiņas.

¹⁷⁶ http://www.handicap-international.org.uk/about_us

¹⁷⁷ http://www.handicap-international.org.uk/where_we_work/africa/kenya

¹⁷⁸ http://www.handicap-international.org.uk/resources/stories/africa/kenya_disability_dadaab

¹⁷⁹ <http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html>

3.3. Nometņu attīstība pasaulē

3.3.1. Nometņu attīstība Amerikas Savienotajās Valstīs

2011.gada vasarā autorei bija iespēja strādāt Amerikā, Mičiganā - *Living Water Ministry* rīkotajās nometnēs, kurās bija iespēja novērtēt nometņu kvalitāti un to līmeni. Autore personīgais uzskats ir, ka nometnes organizatoriem vajadzētu piesaistīt vairāk starptautiskos audzinātājus un darbiniekus, lai veicinātu bērnu interesi par pasaules ģeogrāfiju un citu valstu kultūru. *Living Water Ministry* ir uzņēmuši darbiniekus no Latvijas, Jaungvinejas, Meksikas un Āfrikas.

Amerikas Savienotās Valstis (ASV) pēc to nometņu dažādības un to skaita ziņā ir pasaulē lielākā nometņu organizētāju valsts. Pēc 2011.gada sniegtajiem datiem Amerikas Nometņu Asociācijā ir apvienoti vairāk nekā 7000 biedru, un ir akreditējusi vairāk nekā 2400 nometnes. Visām organizētajām nometnēm ASV ir obligāta valsts licenzēšana un tā katrā štatā ir citādāka. Amerikas Nometņu Asociācija ir izveidota 1910.gadā, kuras dibinātājs ir *Alan S. Williams*. 1950.gadā Starpkultūru Komiteja iesniedza rezolūciju par nometņu dalībnieku palielināšanu, iekļaujot tajās dažādu valstu, rasu, kultūru, ādas krāsa un ticības jauniešus.¹⁸⁰

Atļaujot rīkot nometnes, liela uzmanība tiek pievērsta sanitārajiem nosacījumiem, ēdināšanas pakalpojumiem, izmitināšanai, ugunsdrošībai, telpu tīrībai, veselībai un citiem svarīgiem aspektiem.¹⁸¹ Amerikas Nometņu Asociācija, sniedzot atļauju organizēt nometnes, ņem vērā arī transporta nodrošinājumu avārijas situācijā, satiksmes kontroli nometnes teritorijā un pirmās medicīniskās palīdzības nodrošināšanu. Nometnēs ir jānodrošina arī nometnes dalībniekiem pieejamus drošības noteikumus un darba organizācijas informācija.¹⁸²

Būtībā nometņu aprakstos Amerikā ir minētas līdzīgas prasības, kā Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumos par nometnēm. Amerikā nometņu vadītājam ir jābūt vismaz 25 gadus vecam, ar bakalaura izglītību, kā arī ir nepieciešama pieredze nometnes darbā un apmeklētiem profesionālās attīstības kursiem. Ja nometne ir paredzēta bērniem ar speciālām vajadzībām, nometnes vadītājam jābūt 24 nedēļu pieredzei darbā ar šādiem bērniem.¹⁸³

Kalifornijā tiek rīkotas radošās mūzikas un ģitāras spēļu nometnes, kur dalībnieki nedēļas garumā var gan atpūsties un piedalīties intensīvajos ģitāras nodarbībuursos. Nometnes laikā

¹⁸⁰ <http://www.acacamp.org/anniversary/timeline/>

¹⁸¹ <http://www.acacamps.org/>

¹⁸² **Zelča.I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011. 8.lpp.

¹⁸³ **Zelča.I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011.8.lpp.

dalībniekiem tiek sniegtas arī nodarbības par dažādiem mūzikas veidiem, kā klasisko mūziku, folkloru, blūzu un citiem.¹⁸⁴

Pēc autores domām no Amerikas Savienoto Valstu nometņu organizēšanas būtu jāņem piemērs ikvienas nometnes vadītājam, jo to līmenis ir ļoti augsts. Katru gadu Amerikā nometnēs piedalās vairāk kā 10 miljoni bērni un jaunieši, kas ir rekorda skaits pasaules valstīs. Amerikas Savienotās Valstis nometņu un dalībnieku skaita ziņā ir lielākā pasaules nometņu organizētāju valsts. Pēc 2011.gada sniegtajiem Amerikas Nometņu Asociācijas datiem ASV ir vairāk nekā 7000 nometņu biedru un vairāk nekā 2400 akreditētas nometnes.

3.3.2. Nometņu attīstība Čehijā

Arī Čehijā bērnu nometnes ir populāras, tāpēc tiek organizētas gan sporta, gan mākslinieciskās jaunrades, gan piedzīvojumu un atpūtas nometnes. Aktīvi nometņu organizatori ir bērnu un jauniešu centri, kuri regulāri skolēnu brīvdienās organizē nometnes, šajā darbā iesaistot arī brīvprātīgos. Viena no interesantākajām sporta nometnēm ir riteņbraukšanas nometne, kurā bērni ne tikai trenējas, bet arī mācās, kā kopt savu velosipēdu. Šajā nometnē tiek mācīts, kā sniegt pirmo palīdzību un tiek veidoti semināri par drošības noteikumiem uz ceļa. Tāpat arī populāras ir starptautiskās nometnes. Piemēram, *Eurocamp* jau vairāk nekā 15 gadus organizē 11 dienu ilgas nometnes, kurās piedalās bērni ne tikai no Čehijas, bet arī no daudzām citām valstīm, piemēram, ASV, Korejas, Itālijas, Vācijas, Japānas. Nometnes notiek angļu valodā.¹⁸⁵

Katrā valstī nometņu organizēšanas specifika ir citādāka, līdz ar to nometņu veids un programmas atšķiras. Čehijā pārsvarā ir izplatītas **darba nometnes**. Šīs nometnes tiek rīkotas arī starptautiskā līmenī, gan piesaistot darbiniekus no ārzemēm, gan rīkojot nometnes citās valstīs. Šajās starptautiskajās nometnēs jauniešiem tiek dota iespēja gan nopelnīt, gan arī satikt dažādu tautu cilvēkus, mācīties valodas un citas kultūras.¹⁸⁶ Čehijā populāra ir 1991.gadā dibinātā organizācija „INEX-SDA”, kurai viens no darbības pamatvirzieniem ir darba nometņu organizēšana brīvprātīgajiem. Šī organizācija 2010. gadā organizēja 48 darba nometnes,

¹⁸⁴ <http://datubazes.lanet.lv:2121/search.htm?st1=camp+&ct=all&ec=1&bf=1>

¹⁸⁵ **Zelča.I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs,2011.13.lpp.

¹⁸⁶ **Kalniņš. G.** *Nometņu vadītāja rokasgrāmata – metodiskais materiāls*. Rīga, Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts Jaunatnes iniciatīvu centrs.2003. 9.lpp.

piesaistot 387 brīvprātīgos no ārzemēm un aizsūtot 708 brīvprātīgos uz darba nometnēm ārpus Čehijas. Šajās nometnēs ir iespēja satīties ar interesantiem cilvēkiem, atrast jaunus draugus, mācīties jaunas valodas, piedalīties dažādu veidu aktivitātēs un iepazīties ar citas valsts vēsturi un kultūru.¹⁸⁷

Čehijā tiek organizētas arī Starptautiskās Vārtsargu nometnes. 2014.gada vasarā tās tiks veidotas trīs reizes, no jūnija līdz jūlijam. Šajās nometnēs piedalās vairāku valstu jauniešu vārtsargi, kas vēlas atgūt formu un izturību pēc intensīvās sacensību sezonas. Šajās starptautiskajās nometnēs jauniešiem tiek dota iespēja, ar modernu metožu palīdzību, uzlabot savas vārtsargu prasmes. 2014.gada nometnēs piedalīsies šādi treneri, kā *Hašek, Turek, Cechmanek, Hnilicka un Salficky*. Tiks izmantoti video materiāli, izstrādātas dažādas spēlēšanas stratēģijas un noskaidroti katra vārtsarga trūkumi, lai tos varētu uzlabot.¹⁸⁸

3.3.3. Nometņu attīstība Lielbritānijā

Lielbritānijā tiek organizētas gan dienas, gan diennakts nometnes. Dienas nometnes tiek vadītas no pirmdienas līdz piektdienai, piedāvājot bērniem un jauniešiem daudzveidīgu sporta, piedzīvojumu un radošu nodarbību klāstu. Turklāt ļoti daudzās dienas nometnēs bērni tiek pieņemti pat no trīs gadu vecuma. Populārākais diennakts nometnes ilgums ir septiņas dienas - no svētdienas līdz svētdienai. Šīs nometnes ir iespējams apmeklēt bērniem no septiņu gadu vecuma. Ļoti daudzas nometnes ir saistītas ar dažādām āra aktivitātēm un piedzīvojumiem laukā. Nometņu organizētājiem nav vienotu prasību vai noteikumu nometņu organizēšanā, izņemot atsevišķus gadījumus, ja nometnē ir bērni jaunāki par astoņiem gadiem vai arī nometnes laikā tiek piedāvātas īpašas piedzīvojumu aktivitātes (piemēram, ūdenssports, kāpšana klintīs, vairāku dienu pārgājieni). Nometnēm, kurās piedalās bērni līdz astoņu gadu vecumam, ir jābūt reģistrētām *OFSTED (Office for Standards in Education, Children's Services and Skills)* institūcijā. Tā pārbauda, vai bērnam tiks nodrošināta droša vide un viņš tiks atbilstoši uzraudzīts. Nometnēm, kas piedāvā īpašas piedzīvojumu aktivitātes (piemēram, ūdenssports, klinšu kāpšana, vairāku dienu pārgājieni), ir jāsaņem licence no Piedzīvojumu Aktivitāšu Licencēšanas Pārvaldes (*Adventure Activities Licensing Authority*).¹⁸⁹

¹⁸⁷ **Zelča.I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011.14. lpp.

¹⁸⁸ <http://www.hockeycamp.cz/camps/goalie-camp/>

¹⁸⁹ **Zelča.I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011.14. lpp.

Viens no starptautisko nometņu veidotājiem **Lielbritānijā** ir organizācija **Starptautiskās Nometnes**, kuru nometnes notiek *Mersea* salā. Šī organizācija starptautiskās nometnes definē, kā divu nedēļu aktivitātes, kuras ietver loku šaušanu, kāpšanu kalnos, ūdens sportu un citas jauniešiem piemērotas nodarbības. Nometnes laikā jauniešiem tiek dota iespēja nodarboties ar sporta veidiem, kā volejbolu, peldēšanu, tiek veidoti vakara un nakts pasākumi, dienas ceļojums uz Londonu, kā arī tās vietējo apkārtni. Starptautisko nometņu mērķgrupa ir jaunieši no dažādām pasaules valstīm, vecumā no 16 – 21 gadu vecuma. Nometnes mērķis ir nodrošināt ilgstošu draudzības izveidošanu starp dažādu valsts pārstāvjiem. Ļoti daudz jauniešu šajās nometnēs piedalās no Ķīnas, Čehijas, Francijas, Vācijas, Izraēlas, Itālijas, Korejas, Nīderlandes, Polijas un Spānijas.¹⁹⁰

Arī Lielbritānija rīko sociālā tūrisma nometnes. „*Apple Retail Store*” uzņēmums 2014.gada vasarā rīkos jauniešu nometnes, kurās tie varēs gūt iemaņas filmu veidošanā. Vasaras nometnes mērķgrupā ietilpst jaunieši vecumā no 8 – 12 gadiem. Dalībniekiem tiks dota iespēja veidot savus filmu kadrus, veidot jaunas, oriģinālas dziesmas un mācīties darboties ar *iMovie* programmu. Dalībnieku piedalīšanās šajā nometnē ir bezmaksas, dodot iespēju jauniešiem sociālā tūrisma palīdzību. Visas nepieciešamās nometnes izmaksas tiks segtas no *Apple Store* uzņēmuma. Nometnes galaproduktus jauniešiem tiks dota iespēja prezentēt „*Apple* Vasaras Nometņu Filmu Festivālā”.¹⁹¹

Pēc autores domām no Amerikas Savienoto Valstu nometņu organizēšanas būtu jābūt ikvienas nometnes vadītājam, jo to līmenis ir ļoti augsts. Katru gadu Amerikā nometnēs piedalās vairāk kā 10 miljoni bērni un jaunieši, kas ir rekorda skaits pasaulē. Amerikas Savienotās Valstis nometņu un dalībnieku skaita ziņā ir lielākā pasaules nometņu organizētāju valsts. Pēc 2011.gada sniegtajiem Amerikas Nometņu Asociācijas datiem ASV ir vairāk nekā 7000 nometņu biedru un vairāk nekā 2400 akreditētas nometnes. Čehijā tiek rīkotas starptautiskās nometnes, ko organizē „*Eurocamp*”. Populārākās Čehijas nometnes ir darba nometnes. Viens no to organizatoriem ir „*INEX-SDA*”. Šī organizācija 2010. gadā organizēja 48 darba nometnes, piesaistot 387 brīvprātīgos no ārzemēm. Čehijā tiek organizētas arī Starptautiskās Vārtsargu nometnes. Lielbritānijā starptautisko nometņu organizatori ir „Starptautiskās nometnes”. „*Apple Retail Store*” uzņēmums 2014.gada vasarā rīkos jauniešu nometnes, kurās tie varēs gūt iemaņas filmu veidošanā.

¹⁹⁰ <http://www.internationalcamp.co.uk/index.php?thanks>

¹⁹¹ <https://www.apple.com/uk/retail/summercamp/notify.html>

3.4. Starptautiskās nometnes Latvijā

Lai palielinātu ienākošo tūrismu Latvijā un veicinātu tā popularitātes izaugsmi, katru gadu Latvijā tiek rīkotas vairākas starptautiskās nometnes. Starptautisko nometņu darbība attīsta gan starptautisko tūrismu, gan arī palielina valsts iekšzemes kopprodukta un ienākumu līmeni.

Katru gadu starptautiskās nometnes Latvijā organizē jauniešu programma „*Award*”. Kopš 2006.gada „*Award*” darbību Latvijā organizē Valsts Izglītības Satura Centrs (līdz 2009.gadam – „Valsts Jaunatnes Iniciatīvu Centrs”), kas ir vienīgais programmas „*Award*” Nacionālais Operators Latvijā. Latvijas Valsts eksprezidente Vaira Vīķe - Freiberga ir kļuvusi par „*Award*” patronesi Latvijā. Šo gadu laikā šajās starptautiskajām nometnēs ir piedalījušies vairāk nekā 600¹⁹² bērnu un jauniešu no Latvijas, Lietuvas, Somijas, Nīderlandes, Luksemburgas un citām valstīm.

2014.gadā ir paredzēta Starptautiskā *Award* vasaras nometne no 12. – 18.jūlijam, Taurupes pagasta skolā. Nometnes programmā ir iekļautas dažādas aktivitātes, kā radošās darbnīcas, sporta spēles, kultūras tirgus, talantu šovi un citas nometnes aktivitātes. Diemžēl, šī nometnes nav ieinteresēta atbalstīt sociālo tūrismu, jo tās pilnā dalības maksa ir 96 eiro vienam dalībniekam, kas sedz ēdināšanas, gultas vietas, t- krekla un materiālu izmaksas.¹⁹³ 2009.gadā Mazsalacā tika organizēta arī „Vasaras ekspedīcijas skola-2009”, kas ir starptautiskā nometne un kuru dalībnieku skaits bija ap 60.¹⁹⁴ Arī 2011.gadā šī nometnes tika organizēta Jaunjelgavā, sadarbībā ar nodibinājumu „Radošā Instance”. Kopumā starptautiskajā nometnē piedalījās vairāk nekā 80 jauniešu, vecumā no 14 – 25 gadiem, kuru dalībnieki bija no Latvijas, Vācijas, Luksemburgas, Lielbritānijas un Krievijas.¹⁹⁵

Katru gadu arī uzņēmums „*Annahouse*” rīko starptautiskās nometnes Latvijā. Uzņēmums nodarbojas ar kartonu rotaļlietu izgatavošanu, kuru materiāli ir dabai un bērniem draudzīgi.¹⁹⁶ Starptautisko nometņu mērķgrupa ir gan Latvijā dzīvojošās dažādu tautību bērni un jaunieši, gan arī dalībnieki no citām valstīm, kuru vecums ir no 7 - 16 gadiem.¹⁹⁷ Starptautiskās nometnes tiks organizētas Kurzemes jūras krasā, dabas atpūtas kompleksā „Liepene”, gan jūlija, gan augusta

¹⁹² <http://award.lv/award-latvija/>

¹⁹³ <http://award.lv/2014/04/28/aicinam-pieteikties-starptautiskajai-award-vasaras-nometnei-2014/>

¹⁹⁴ **Vasiļevskis G. un citi.** *Valsts izglītības satura centra publiskais pārskats*, Rīga, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2010. 25. lpp.

¹⁹⁵ <http://award.lv/2011/07/18/nometnes-vasara-2011-norise/>

¹⁹⁶ <http://www.annahouse.lv/shop/articles/about/lv>

¹⁹⁷ **Annahouse.** *Starptautiskā bērnu, jauniešu izglītojošā un radošā nometne Annahouse*. 2014. 2.lpp.

mēnešos. Nometnes laikā jauniešiem būs iespēja mācīties un izmantot gan latviešu, gan krievu, gan angļu valodu, kas attīsta to sociālās un komunikācijas prasmes. Nometnes programmā ir iekļauts *Annahouse* māju celšana un dekorēšana, jūras apmeklēšana, dabas arhitektūras pētniecība, zinātnisko eksperimentu veidošana un citas aktivitātes. Kopējā dalības maksa par 11 dienu nometni ir 315 eiro.¹⁹⁸ Līdz ar to šis nometņu organizators nenodarbojas ar sociālā tūrisma attīstību starptautisko nometņu vidū.

CISV (*Children's International Summer Villages*) *Latvia* jeb **Biedrība „Starptautiskās bērnu vasaras nometnes”** ir viens no starptautisko nometņu organizatoriem gan Latvijā, gan ārzemēs. Tā ir biedrība, kas darbojas uz brīvprātības pamata, piedāvājot starp kultūras programmas dažāda vecuma bērniem, no 11 gadu vecuma. Organizācijas mērķis ir veicināt mieru visā pasaulē, veidojot sadarbību ar dažādu kultūru cilvēkiem. CISV tika izveidots jau 1946.gadā, pēc 2. pasaules kara, un no Latvijas pirmo reizi šajā nometnē piedalījās 1992.gadā. Dotajā brīdī biedrība darbojas arī Latvijā un organizē gan vietēja, gan starptautiska mēroga nometnes.¹⁹⁹

2011.gadā Biedrība „Starptautiskās bērnu vasaras nometnes” organizēja starptautisko nometni no 2. – 22. Jūlijam, Rāmavas muižā. Nometne bija paredzēta jauniešiem vecumā no 17 – 18 gadiem. Dalībnieki tika pārstāvēti no Austrijas, Brazīlijas, Čehijas, Somijas, Francijas, Vācijas, Itālijas, Libānas, Lietuvas, Meksikas, Nīderlandes, Polijas, Portugāles un Amerikas. Dalības maksa par 20 dienu nometni bija 323 eiro.²⁰⁰

Organizācija „**Vispasaules Bērni**” katru gadu organizē starptautiskās bērnu un jauniešu nometnes. „Vispasaules Bērni” ir starpkonfesionāla kristīga organizācija, kura nodarbojas ar:

- bērnu un jauniešu kristīgu audzināšanu;
- augstu ētikas morāles mācīšanu;
- sabiedrības morāles standartu celšanu, saskaņā ar bērnu garīgajām, fiziskajām un mentālajām vajadzībām.

Galvenie organizācijas uzdevumi ir bērnu un jauniešu nometņu organizēšana, kā arī bērnu un jauniešu kalpotāju apmācību veidošana. Kopumā tiek rīkotas 15 nometnes gadā, kuru laikā, jauniešiem ir iespēja mācīties dažādus mūzikas instrumentus, mācīties angļu valodu, dejot un piedalīties dažādās jauniešiem domātās aktivitātēs.²⁰¹ Starptautiskā veida nometnes, ko organizācija katru gadu vada ir:

¹⁹⁸ <http://www.lv-de.de/berniem/449-starptautiska-bernu-jauniesu-izglitojosa-un-radosa-nometne-annahouse.html>

¹⁹⁹ <http://cisvlatvia.wordpress.com/about/>

²⁰⁰ <http://cisvlatvia.wordpress.com/>

²⁰¹ <http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=description&sub=ok&type=us>

- „*One Way summer*”, kurā piedalās dalībnieki no Latvijas, Anglijas, Francijas un Amerikas;²⁰²
- „*One Way winter*”, kurā piedalās jaunieši no Lielbritānijas, Austrālijas un Amerikas;²⁰³
- „*Beyond The Borders*” (Pāri Robežām), kuras tie organizētas Lielbritānijā.²⁰⁴

2013.gada vasarā 19. – 25.augustam Biedrība „*Avantis*” rīkoja Latvijā pirmo „**Starptautisko mediju nometni**” („*Young Media Sharks*”) , kurā piedalījās gan jaunieši no Latvijas, gan dažādu nozaru profesionāļi no ārzemēm.²⁰⁵ Jauniešu organizācija „*Avantis*” Latvijā darbojas jau kopš 2002.gada, kuras pastāvēšanas laikā, organizācija ir veidojusi dažādus jauniešiem aktuālus projektus, lai veicinātu brīvā laika pavadīšanas iespējas jauniešu vidū.²⁰⁶

Nometne notika Kuldīgas novada Pelču Speciālajā Internātpamatskolā. Šajā starptautiskajā nometnē bija paredzēts apgūt mūsdienīgo komunikāciju nepieciešamās prasmes.²⁰⁷ „Starptautiskās mediju nometnes” ārzemju pasniedzēji bija no Amerikas, Ēģiptes, Krievijas un Armēnijas. Nometnes mērķgrupa bija vidusskolas skolēni, kuri interesējās par dažādu tehnoloģiju un komunikāciju attīstību. Šī starptautiskā nometne bija sociālā tūrisma produkts, jo dalībniekiem piedalīšanās nometnē bija bezmaksas. Projekts tika īstenots kopā ar Jaunatnes politikas valsts programmas 2013.gada valsts budžeta finansējuma atbalstu. Tā tika rīkota sadarbībā ar Latvijas lielāko portālu tīklu pilsēta24.lv, LR Izglītības un zinātnes ministriju, Amerikas vēstniecību, Kuldīgas novada pašvaldību un Rīgas Stradiņu universitāti.²⁰⁸

Starptautiskās nometnes Latvijā rīko Valsts Izglītības Satura Centrs ar savu jauniešu programmu „*Award*”, uzņēmums „*Annahouse*”, biedrība „Starptautiskās bērnu vasaras nometnes”, biedrība „*Avantis*” rīkojot Latvijā pirmo „Starptautisko mediju nometni” , organizācija „*Vispasaules Bērni*” , kā arī citas organizācijas un biedrības. „*Vispasaules Bērnu*” rīkotās starptautiskās nometnes ir „*One Way summer*”, „*One Way winter*”, „*Beyond The Borders*”, kuru dalībnieki ir no Latvijas, Anglijas, Francijas, Amerikas, Lielbritānijas un Austrālijas.

²⁰² <http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=onewaysummer&sub=ok&type=camp&lang=lv>

²⁰³ <http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=onewaywinter&sub=ok&type=camp&lang=lv>

²⁰⁴ <http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=beyondtheborders&sub=ok&type=camp&lang=lv>

²⁰⁵ http://www.old.kuldiga.lv/index.php?art_id=3977

²⁰⁶ http://www.avantis.lv/lv_LV/avantis

²⁰⁷ <http://youngmediasharks.eu/par-nometni/>

²⁰⁸ <http://youngmediasharks.eu/2013/07/22/starptautiska-mediju-nometne-young-media-sharks-norisinaties-kuldigas-novada-pelcu-specialaja-internatpamatskola/>

3.5. Latvijā organizēto nometņu statistika no 2002. – 2013.gadam

Lai veicinātu un uzlabotu bērnu un jauniešu attīstību, jauniešu nodarbinātību, kā arī jauniešu brīvā laika alternatīvu iespēju nodrošināšanu, tiek organizētas dažāda veida nometnes. Nometnes parasti tiek iedalītas sekojošos veidos: izglītojošās, piedzīvojumu, sporta, atpūtas un integrācijas nometnes.²⁰⁹ Ar statistikas datu nometņu apkopošanu nodarbojas Valsts Izglītības Satura Centrs (VISC, agrāk VJIC – Valsts Jaunatnes Iniciatīvas Centrs). Šī centra uzdevumi ir nometņu normatīvo aktu projektu izstrādāšana, bērnu nometņu vadītāju kursu organizēšana, sadarbība ar valsts un pašvaldības institūcijām, sadarbība ar pašvaldību bērnu nometņu darba koordinatoriem, kā arī sabiedrības informēšana par nometņu piedāvājumu. Centrs strādā arī pie statistiskās informācijas pilnveidošanu par nometņu attīstību Latvijā, lai labāk spētu uzlabot šo nozari.²¹⁰ Informācija un statistika par pašām nometnēm ir pieejama gan VISC publiskajos pārskatos, gan arī *nometnes.gov.lv* mājas lapā, bet tieši statistika par starptautiskām nometnēm nav pieejama. Latvijā starptautiskās nometnes parasti notiek projektu ietvaros, piemēram, *Award* starptautiskās nometnes. No ārzemēm iebraucošie bērni piedalās arī Latvijas lielākajā un pieredzes bagātākajās bērnu nometnēs Mirandas Nometnes, kas katru gadu uzņem bērnus no ārzemēm.

Par nometnēm pieejamajā statistikā ir norādīti dati par nometņu skaitu, dalībnieku skaitu, kā arī bērnu skaits ar speciālām vajadzībām, kuri piedalās sociālās palīdzības un integrācijas nometnēs (skatīt 3.1. tabulu). Šajā tabulā tiek norādīts kopējais organizēto nometņu skaits no 2004.gada, kā arī dalībnieku skaits no 2002.gada. Tiek norādīts arī nometņu skaita pieaugums un dalībnieku skaita pieaugums procentos (skatīt 3.pielikumu). Tiek norādīts arī nometņu dalībnieku skaits, kas ir ar speciālām vajadzībām, sociālās palīdzības un integrācijas nometņu dalībnieku, kā arī vispārējās izglītības iestādes izglītojamo skaits.

²⁰⁹ **Bērziņa A. un citi.** 2005.gada publiskais pārskats. Rīga, LR Izglītības un zinātnes ministrija, 2006. 33. lpp.

²¹⁰ **Bērziņa A. un citi.** 2006.gada publiskais pārskats. Rīga, LP Izglītības un zinātnes ministrija, 2007. 19. lpp.

Statistikas dati par organizētajām nometnēm Latvijā no 2002. – 2013.gadam ²¹¹

Gads	Nometņu skaits	Nometņu skaita pieaugums (procentos)	Dalībnieku skaits (bērni un jaunieši)	Dalībnieku skaita pieaugums (procentos)	Tai skaitā bērni un speciālām vajadzībām	Tai skaitā sociālās palīdzības un integrācijas nometņu dalībnieku skaits	Izglītojamo skaits vispārējās izglītības iestādēs (akadēmiskajā gadā) ²¹²
2002	nav datu	nav datu	20696	nav datu	nav datu	nav datu	340308
2003	nav datu	nav datu	27198	31.42%	900	1000	327358
2004	786	nav datu	29574	8.74%	2848	5031	315633
2005	nav datu	nav datu	20300	-31.36%	500	3000	298516
2006	nav datu	nav datu	25 500	25.62%	520	19989	279872
2007	350	nav datu	15 000	- 41.18%	1400	nav datu	263944
2008	600	71.43%	21 000	40%	1100	nav datu	249446
2009	378	-37%	8507	-59.49%	nav datu	nav datu	239845
2010	526	39.15%	15 255	79.32%	nav datu	nav datu	229039
2011	629	19.58%	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu	218442
2012	1033	64.23%	41 300	nav datu	nav datu	nav datu	212433
2013	1281 ²¹³	24.01%	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu	nav datu

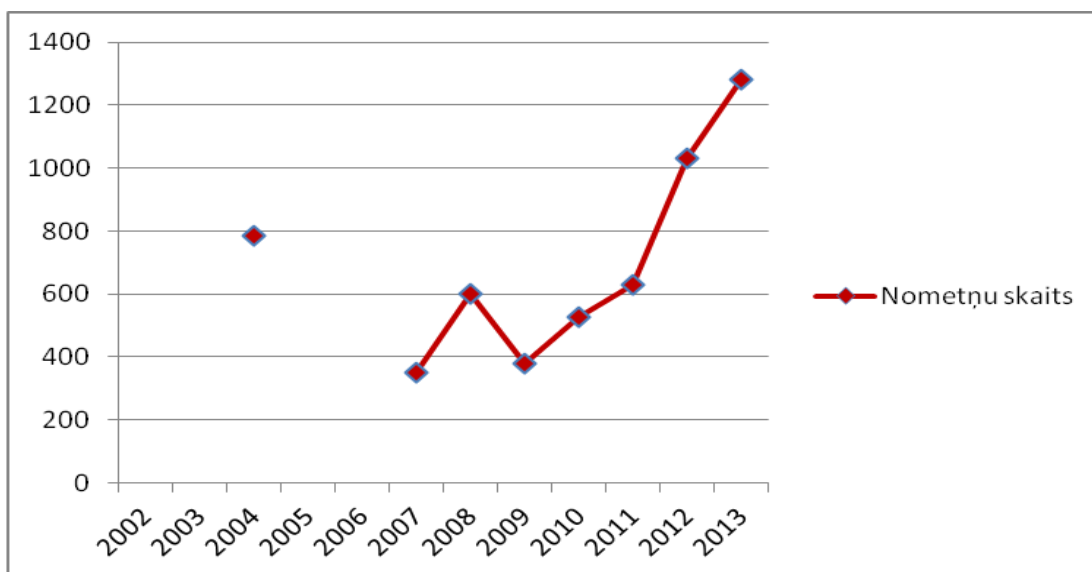
Autora veidota tabula, izmantojot VISC, CSB un www.nometnes.gov.lv datus

Dati par nometnēm tiek iedalīti pēc dalībnieku izmitināšanas (telpās, ārpus telpām, telpās un ārpus telpu nometnes), diennakts laika (dienas, diennakts) un dalībnieku sastāva (atvērtās, slēgtās). Kopējā organizēto nometņu skaita tendence kopš 2004.gada ir pozitīva un nometņu skaits šo gadu laikā ir palielinājies no 786 līdz 1281 organizētām nometnēm gada laikā.(skatīt 3.5. attēlu).

²¹¹ VISC gada pārskatu informācija

²¹² http://data.csb.gov.lv/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=IZ0010.px&px_path=Sociala_Ikgad%C4%93jie%20statistikas%20dati_Izgl%C4%ABt%C4%ABba%20un%20zin%C4%81tne&px_language=lv&px_db=Sociala&rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0

²¹³ <http://nometnes.gov.lv/camps/arhivs/page/117>

Autora veidots attēls, izmantojot VISC datus

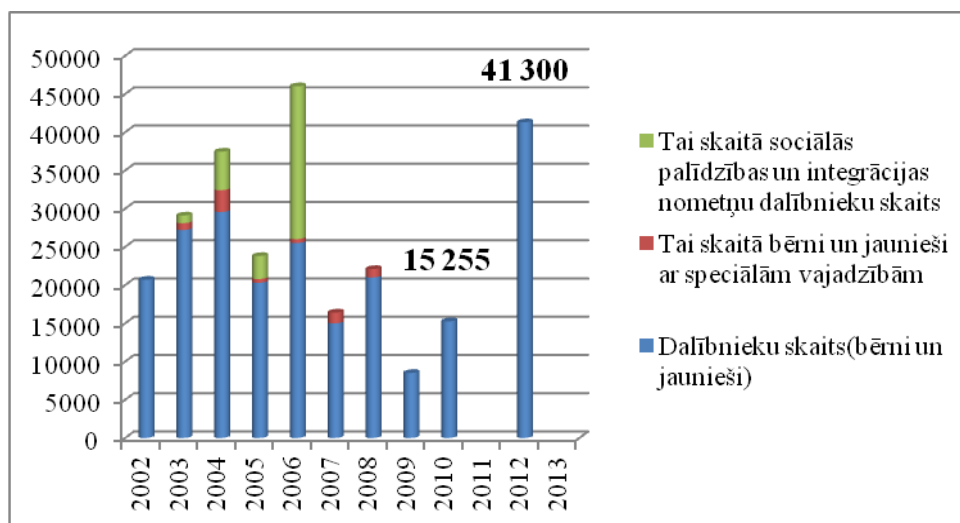
3.5.att. Organizēto nometņu skaits Latvijā no 2004.- 2013.gadam ²¹⁴

2002.,2003.,2005. un 2006.gada statistika par nometnēm Latvijā nav pieejama līdz ar to ir grūti spriest par to izmaiņām šo gadu laikā. Kopējais bērnu un jauniešu skaits nometnēs ir pieaudzis kopš 2007.gada no 15 000 līdz 41 300 dalībniekiem, kas ir sasniegts 2012.gadā. Dalībnieku skaits ir pieaudzis gandrīz 3 reizes, kas ir ļoti labs rādītājs. Tas nozīmē, ka pieprasījums pēc nometnēm ir diezgan augsts un ir vērts tās organizēt plašākā mērogā, kā starptautiskās nometnes.

Nometņu statistiskie rādītāji un dalībnieku skaits 2009.gadā ir nepilnīgi, ir informācija tikai par otrā pusgadā rīkotajām nometnēm, līdz ar to šos datus ir arī grūti salīdzināt un noteikt to izmaiņas. Nometņu skaits 2009.gada otrajā pusgadā bija 189. Lai izveidotu nometņu diagrammu, datu nepilnības pēc, 2009.gada nometņu skaits tika dubultots (iegūstot aptuveno 2009.gada nometņu kopējo skaitu, kas ir 378).

2006.gadā 78,4% no visiem nometņu dalībniekiem bija sociālās palīdzības un integrācijas nometņu dalībnieki, kā arī 2% bija bērni un jaunieši ar speciālām vajadzībām norādot uz to, ka nometnes tiek rīkotas visiem bērniem, kā arī dažādu nometņu dalībnieku vajadzībām. Nometņu dalībnieku skaita statistika par 2011. un 2013.gadu nav izveidota (skatīt 3.6. attēlu).

²¹⁴ VISC gada pārskatu informācija

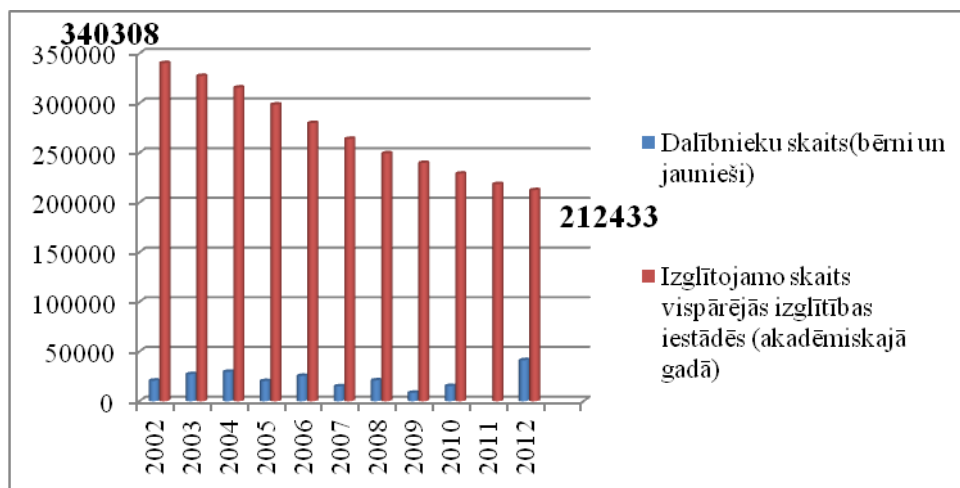

Autora veidots attēls, izmantojot VISC datus

3.6.att. Organizēto nometņu dalībnieku skaits Latvijā no 2002. - 2012. gadam²¹⁵

2006.gadā nometņu dalībnieku skaits bija pieaudzis par 25,62% , attiecībā pret 2005.gadu. Vislielākais nometņu dalībnieka skaita pieaugums ir vērojams 2010.gadā, kad to skaits pieauga līdz pat 79,32%, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Salīdzinot iegūtos datus par izglītojamo skaitu vispārējās izglītības iestādēs no 2002. līdz 2012. gadam, skolēnu skaits ir samazinājies par 63%. 2012.gadā 19,4 % no visiem bērniem vispārējās izglītības iestādēs ir piedalījušies kādās no Latvijas nometnēm. Tas nozīmē, ka katrs piektais bērns skolā piedalās nometnēs, kas pēc autores domām ir pozitīvs rādītājs (skatīt 3.7. attēlu).

Autora veidots attēls, izmantojot VISC datus

3.7.att. Izglītojamo skaits vispārējās izglītības iestādēs un nometņu dalībnieku skaits Latvijā no 2002. - 2012.gadam²¹⁶

²¹⁵ VISC gada pārskatu informācija

²¹⁶ VISC gada pārskatu informācija

2004. gadā 786 nometnēs Latvijā piedalījās 29574 dalībnieku, un dalībnieku skaits salīdzinot ar 2002. un 2003.gadu ir palielinājies. Salīdzinot ar 2003. gadu, bērnu un jauniešu skaits ir palielinājies par 2376 dalībniekiem, jeb 8,74% . Šajā gadā bērnu un jauniešu skaits, kuri ir ar speciālām vajadzībām bija 2848, līdz ar to šīs nometnes bija īpaši veidotas un piemērotas bērniem ar īpašām vajadzībām, attīstot sociālo tūrismu²¹⁷

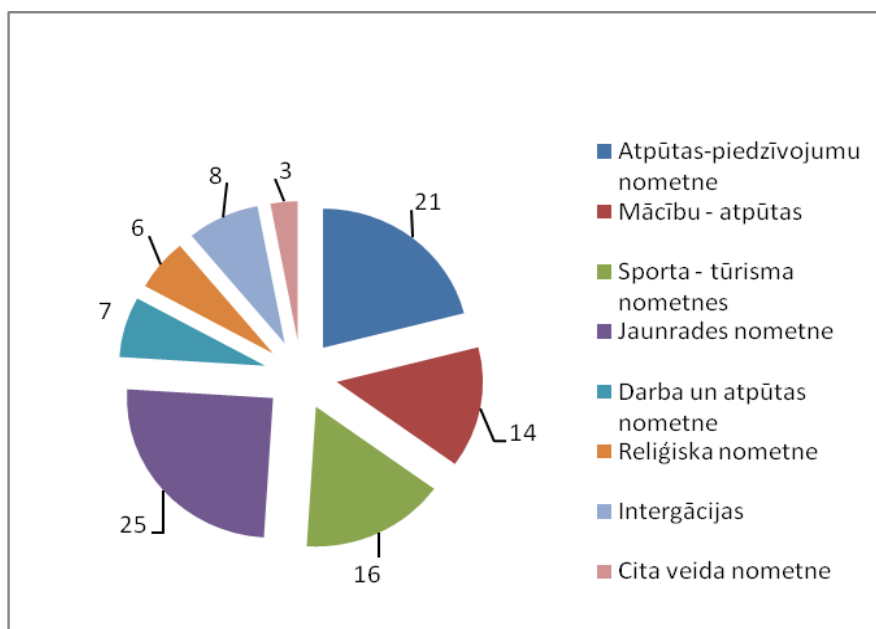
Vislielākais reģistrēto nometņu skaits 2002.gadā bija Rīgā, Tukumā un Daugavpilī. Rīgā tika organizētas 59 nometnes, Tukuma rajonā 42, bet Daugavpils rajonā to skaits bija 24. 2003.gadā salīdzinoši augsts nometņu rādītājs bija Rīgas pilsētā, kur tika organizētas 318 nometnes, Daugavpilī (43), kā arī Cēsu rajonā, kur tika organizētas 35 nometnes bērniem un jauniešiem. 2004.gadā vislielākais organizēto nometņu skaits bija Tukuma rajonā (85 nometnes), Limbažu rajonā (64 nometnes), kā arī Valmieras rajonā, kur 2004.gadā tika organizētas 55 nometnes.²¹⁸

Pēc pašvaldības sniegtajiem datiem 2005.gadā vasaras sezonas nometnēs piedalījās nedaudz mazāk bērnu un jauniešu, nekā iepriekšējos gados. Salīdzinājumā ar 2004.gadu to skaits bija samazinājies par 31.36 %. To varētu izskaidrot ar nometnes izmaksu sadārdzināšanos un citu vasaras brīvā laika alternatīvu pieaugumu. Vasaras nometnēs kopumā piedalījās vairāk nekā 20 300 bērnu un jauniešu, kuru skaitā aptuveni 3000 bija bērni, kas piedalījās palīdzības un integrācijas nometnēs, kā arī bērni ar speciālām vajadzībām, kuru skaits bija ap 500.²¹⁹ 2005.gadā visvairāk tika organizētas jaunrades nometnes, kas sastādīja 25 % no visām organizētajām nometnēm (skatīt 3.8. attēlu).

²¹⁷**Bērziņa A. un citi.** *2004.gada publiskais pārskats.* Rīga, LR Izglītības un zinātnes ministrija, 2005. 17. lpp.

²¹⁸ turpat 18. lpp.

²¹⁹**Bērziņa A. un citi.** *2005.gada publiskais pārskats.* Rīga, LR Izglītības un zinātnes ministrija, 2006. 33. lpp.

3.8.att. 2005.gadā organizēto bērnu nometņu iedalījums pēc piedāvātās programmas Latvijā (%) ²²⁰

Pamatojoties uz pašvaldību bērnu nometņu koordinātoru sniegto informāciju 2006.gadā bērnu un jauniešu nometnēs piedalījās vairāk nekā 25,5 tūkstoši bērnu, kuru skaitā 1989 piedalījās sociālās palīdzības un integrācijas nometnēs, kā arī 520 bērni nometnēs jauniešiem ar speciālām vajadzībām. ²²¹

Lai iegūtu nepieciešamo informāciju par bērnu un jauniešu nometņu skaitu, VISC sadarbojas ar pašvaldību nometņu darba koordinātoriem, kas sniedz nepieciešamo informāciju par to organizēšanu. Pēc pašvaldību sniegtajiem datiem 2007.gadā vasaras sezonā tika organizētas vairāk nekā 350 nometnes, kurās piedalījās aptuveni 15 000 bērnu, kuru skaitā 1400 bērnu bija ar speciālām vajadzībām. ²²²

2008.gadā tika organizētas vairāk nekā 600 nometnes, kurās piedalījās vairāk nekā 21 000 bērnu, kuru skaitā 1,1 tūkstotis bērnu bija ar speciālām vajadzībām. Šajā gadā tika sagatavots arī Ministru kabineta noteikumu „Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība” projekts un izteikts priekšlikums izstrādāt Ministru kabineta noteikumu projektu „Bērnu nometņu vadītāju apmācības kārtība”. ²²³

2009.gada 2.pusgadā ir notikušas 189 nometnes un, kuru dalībnieku skaits bija apmēram

²²⁰ **Bērziņa A. un citi.** 2005.gada publiskais pārskats. Rīga, LR Izglītības un zinātnes ministrija, 2006. 33. lpp.

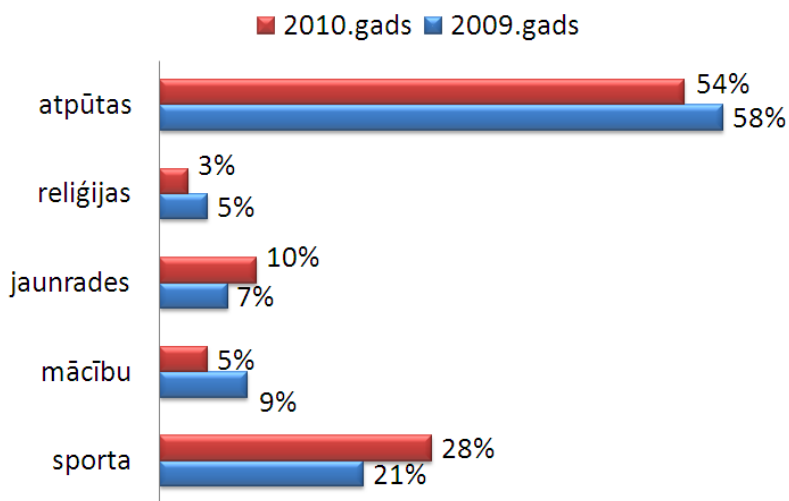
²²¹ **Bērziņa A. un citi.** 2006.gada publiskais pārskats. Rīga, LR Izglītības un zinātnes ministrija, 2007.19. lpp.

²²² **Bērziņa A. un citi.** Valsts jaunatnes iniciatīvu centra 2007.gada publiskais pārskats. Rīga, LR Izglītības un zinātnes ministrija, 2008. 20. lpp.

²²³ **Valsts Izglītības Satura Centrs nepublicētie materiāli** - Valsts Jaunatnes Iniciatīvu Centra 2008.gada pārskats

8507.²²⁴ Šajā gadā tika organizēta arī “Vasaras ekspedīcijas skola-2009” , kas ir domāta *Award* jauniešu pašizaugsmes programmas ietvaros Mazsalacā, kurā piedalījās 60 nometnes dalībnieku.²²⁵ Šīs nometnes sadarbības partneri ir Somijas jauniešu organizācija “*Avarti*”, kas ir starptautisko nometņu organizētājs un partneris Latvijā. 2009.gadā arī tika apgūta jauno *Award* līderu treneru programma, kuru pabeidzot bija iespēja saņemt *Award* koordinators sertifikātu.²²⁶

2010. gadā kopumā tika organizētas 526 bērnu un jauniešu nometnes, kurās piedalījās 15 255 dalībnieku. 2010. gadā arī tika novadīta *Award* jauniešu programma „Vasaras ekspedīcijas skola 2010” - Kandavā. Šajā starptautiskajā nometnē piedalījās 68 dalībnieki no Latvijas, Somijas, Lietuvas, Luksemburgas un Krievijas.²²⁷ Visvairāk 2009. un 2010.gadā tika organizētas atpūtas un sporta nometnes (skatīt 3.9. attēlu).

3.9. att. Organizētās nometnes pēc satura 2009. un 2010.gadā, Latvijā (%)²²⁸

Lielākie nometņu organizatori 2010.gadā bija skolas (30%), biedrības (25%) un SIA (23%), kā arī citas nometnes veidoja valsts, draudzes, bērnu un jauniešu centri (skatīt 3.10. attēlu). 2011.gada vasarā bērniem un jauniešiem Latvijā tika organizētas 629 nometnes - 195 dienas nometnes, 434 diennakts nometnes.

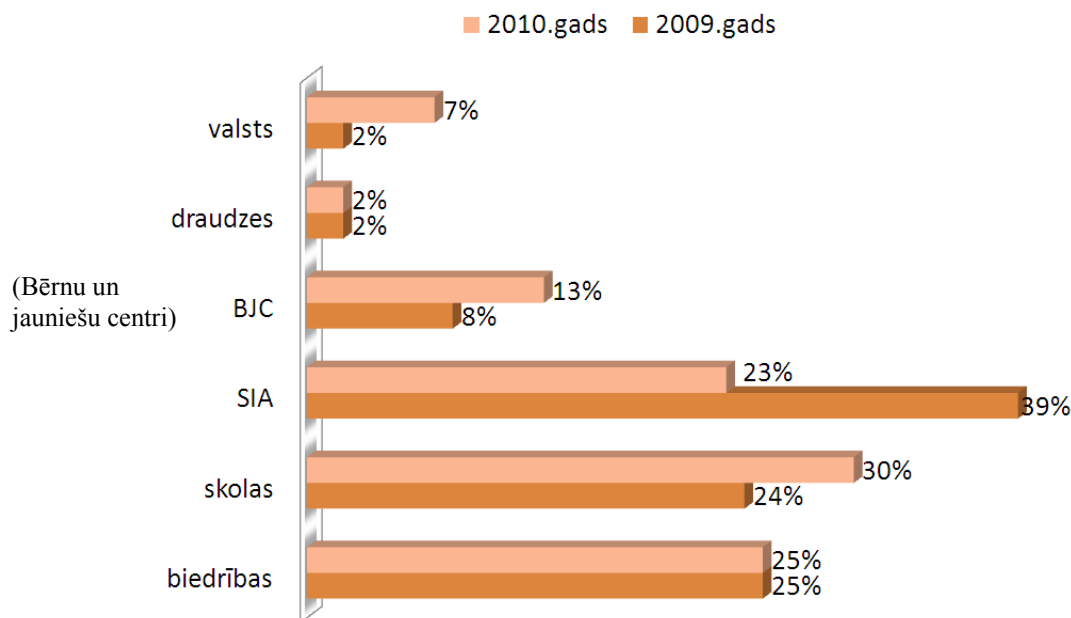
²²⁴ Valsts Izglītības Satura Centrs nepublicētie materiāli - Valsts izglītības satura centra 2010.gada pārskats

²²⁵ Vasiļevskis G. un citi. *Valsts izglītības satura centra publiskais pārskats*. Rīga, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2010. 25. lpp.

²²⁶ Valsts Izglītības Satura Centrs nepublicētie materiāli - Valsts izglītības satura centra 2009.gada pārskats

²²⁷ Vasiļevskis G. un citi. *Valsts izglītības satura centra publiskais pārskats*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011. 21.lpp.

²²⁸ Valsts Izglītības Satura Centrs nepublicētie materiāli – Bērnu nometnes Latvijā

3.10.att. Nometņu organizatori 2009. un 2010.gadā Latvijā ²²⁹

Salīdzinājumā ar 2010.gadu trīs reizes ir pieaudzis VISC jaunizveidotajā mājas lapā www.nometnes.gov.lv reģistrēto nometņu skaits (2010. gadā tika organizētas 232 nometnes).

2010. un 2011.gadā tika izveidots ESF (Eiropas Savienības Fonds) un Latvijas Valsts finansētais projekts „Kvalitatīvas metodiskās vadības sistēmas nodrošināšana bērnu nometņu organizēšanai”. Projekta mērķis ir uzlabot bērnu nometņu saskaņošanas un pārraudzības kārtību saistītās tiešās valsts pārvaldes iestādēs - Valsts Ugunsdrošības un Glābšanas dienestā, Pārtikas Veterinārajā dienestā, Veselības Inspekcijā, Valsts Bērnu Tiesību aizsardzības inspekcijā, pilsētu, novadu pašvaldībās, kas veic bērnu nometņu saskaņošanu un uzraudzības funkcijas. 2011.gadā tika novādīta arī starptautiskā nometne “Vasara -2011” Jaunjelgavā *Award* jauniešu pašizaugsmes programmas ietvaros.²³⁰ Nometnē kopumā piedalījās 84 dalībnieki no astoņām valstīm: no Luksemburgas - 3 dalībnieki, Vācijas - 6 dalībnieki, Polijas - 5 dalībnieki, Somijas -7 dalībnieki, Indijas - 2 dalībnieki, Lielbritānijas - 6 dalībnieki, Krievijas - 2 dalībnieki un Latvijas -53 dalībnieki.²³¹

Pēc VISC arhīva datiem 2012. gada vasarā bērniem un jauniešiem Latvijā tika organizētas 1033 nometnes ar 41 300 dalībniekiem. Salīdzinājumā ar 2010. gadu ir būtiski palielinājies VISC jaunizveidotajā mājas lapā www.nometnes.gov.lv reģistrēto nometņu skaits. Salīdzinājumā ar 2011.gadu nometņu skaita pieaugums ir bijis par 64,23%. Lai uzlabotu nometņu vadītāju

²²⁹ Valsts Izglītības Satura Centrs nepublicētie materiāli – Bērnu nometnes Latvijā

²³⁰ Vasiļevskis G. un citi. *Gada publiskais pārskats 2011*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2012. 31. lpp.

²³¹ Valsts Izglītības Satura Centrs nepublicētie materiāli - Valsts izglītības satura centra 2011.gada pārskats

kvalifikāciju un iegūtu jaunas praktiskās iemaņas darbā ar bērniem Salacgrīvā tika organizēta bērnu nometņu vadītāju apmaiņas seminārs, kurā piedalījās 30 dalībnieki.²³²

2013.gadā tika organizētas 1281 bērnu un jauniešu nometnes. To skaits, salīdzinājumā ar 2012.gadu ir pieaudzis par 24.01%.²³³ Kopumā kopš 2009.nometņu skaita pieaugums ir ievērojami palielinājies.

Lai nodrošinātu kvalitatīvus nometņu darbinieku apmācību kursus, kā arī uzlabotu Centra darbību, plānošanas procesā tiek pieaicināti speciālisti no Katastrofu medicīnas centra, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Pārtikas un veterinārā dienesta, Sabiedrības veselības aģentūras un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas, kā arī tiek veiktas konsultācijas ar Reliģisko lietu pārvaldi.²³⁴

Latvijā pieejamo nometņu statistikas informāciju apkopo VISC. Kopš 2007.gada organizēto nometņu skaits Latvijā ir pieaudzis no 350 – 1281 organizētajām nometnēm 2013.gadā. Pieaugot nometņu skaitam, palielinās arī nometņu dalībnieku skaits, kas no 2007.gada 15000 dalībniekiem ir pieaudzis līdz 41 300 dalībniekiem 2012.gadā. Organizēto starptautisko nometņu statistikas dati Latvijā nav pieejami.

3.6. Ienākošā tūrisma statistika Latvijā

Latvijā tūrisma pieejamo statistiku apkopo Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, kuras darbu regulē Latvijas Republikas „Valsts statistikas likums”. Viens no noteicošajiem mērķiem robežu šķērsojošo personu apsekojumam ir iegūt datus par Latvijas ceļotājiem, kas dodas uz ārzemēm vai arī tiem, kuri ir nolēmuši ceļot uz Latviju. Šie dati tiek izmantoti arī aprēķinot valsts maksājuma bilanci, kā arī novērtējot tūrisma nozares vietu tautsaimniecībā.²³⁵ Autore, veicot bakalaura darba pētījumu, veica analīzi, nosakot vairāku dienu ārvalstu jauniešu ceļotāju sadalījumu pa vecuma grupām (%) no visiem iebraucošiem tūristiem Latvijā, lai noteiktu potenciālo starptautisko nometņu mērķauditorijas prognozes.

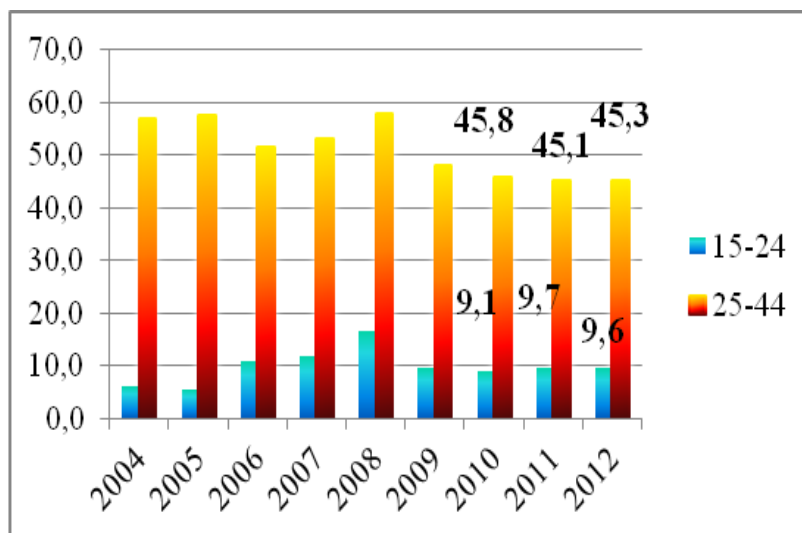
²³² Valsts Izglītības Satura Centrs nepublicētie materiāli - Valsts izglītības satura centra 2012.gada pārskats

²³³ <http://nometnes.gov.lv/camps/arhivs/page/117>

²³⁴ Bērziņa A. un citi. *Valsts jaunatnes iniciatīvu centra 2007.gada publiskais pārskats*. Rīga, LR Izglītības un zinātnes ministrija, 2008. 20. lpp.

²³⁵ Bērziņa I., Karnīte R. *Tūrisms Latvijā : attīstība un perspektīvas, tūrisma satelītkonti*. Rīga, BO SIA "Latvijas Zinātņu akad. Ekonomikas inst.", 2011. 17. lpp.

Par ienākošo tūrismu Latvijā ir apkopota informācija par jauniešiem no 15 gadu vecuma. No 2010.- 2011.gadam ārvalstu jauniešu ceļotāju skaits Latvijā bija palielinājies no 9.1% – 9.7% no visa kopējā ceļotāju skaita Latvijā. 2012.gadā šo jauniešu skaits ir pazeminājies par 0.1%. Salīdzinājumā ar citām vecumu grupām 2010.gadā aptuveni 10% no visiem tūristiem Latvijā bija no 15 – 24 gadiem (skatīt 3.11. attēlu).

Autora veidots attēls, izmantojot LR Centrālās statistikas pārvaldes datus

3.11.att. Vairākdienu ienākošā tūrisma jauniešu sadalījums Latvijā (%)

Kopš 2005. gada jauniešu skaits vecumā no 15 - 24 gadiem ir palielinājies gandrīz divas reizes, kas var būt par pamatu jauniešu ceļošanas intereses, kā arī ģimeņu ceļošanas pieauguma ietekmei (skatīt 3.2.tabulu).

Vairākdienu ārvalstu ceļotāju sadalījums Latvijā pa vecuma grupām (%) no ienākošā tūrisma

Vecums Gads	15-24	25-44	45-64	65 un vecāki	Kopā:
2004 ²³⁶	6,0%	57,0%	32,9%	4,1%	100%
2005 ²³⁷	5,5%	57,6%	33,8%	3,1%	100%
2006 ²³⁸	10,8%	51,9%	32,9%	4,4%	100%
2007 ²³⁹	11,7%	53,1%	31,5%	3,7%	100%
2008 ²⁴⁰	16,7%	57,8%	23,3%	2,2%	100%
2009 ²⁴¹	9,7%	48,1%	37,6%	4,6%	100%
2010 ²⁴²	9,1%	45,8%	39,8%	5,3%	100%
2011 ²⁴³	9,7%	45,1%	38,8%	6,4%	100%
2012 ²⁴⁴	9,6%	45,3%	39,7%	5,4%	100%

Autora veidota tabula, izmantojot Statistikas datu krājumu „Tūrisms Latvijā”

Kopējais ārvalstu jauniešu ienākošā tūrisma skaits ir palielinājies. Kopš 2010. gada ir pieaudzis bērnu un jauniešu skaits vecumā no 15 – 24 gadiem, kas ir iebraukuši Latvijā. 2010.gadā to skaits bija 9,1%, bet 2011.gadā 9,7% no ienākošā tūrisma.

Pēdējo gadu laikā Latvijā ir ievērojami palielinājies organizēto nometņu, to dalībnieku un ienākošā tūrisma jauniešu skaits. Lai dziļāk izprastu sociālā tūrisma un vietējo un starptautisko nometņu, kā vienu no sociāla tūrisma produktiem, izaugsmes tendences pasaules mērogā, autore vēlējās izpētīt nometņu rašanos vēsturi un veikt pieejamās zinātniskās literatūras analīzi.

No 2010. - 2011.gadam ārvalstu jauniešu ceļotāju skaits Latvijā bija palielinājies no 9.1% – 9.7% no ienākošā tūrisma skaita Latvijā, vecumā no 15 – 24 gadiem. 2010. gadā to skaits bija 9.1%, bet 2011. gadā 9,7% no iebraukošo tūristu skaita. Vadoties pēc šīs statistikas datiem, ir nepieciešams organizēt starptautiskās nometnes Latvijā, kā vienu no tūrisma produktiem, ko vietējās organizācijas un tūrisma pakalpojumu sniedzēji var piedāvāt saviem potenciālajiem klientiem un interesentiem.

²³⁶ **Briksne I.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2004.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2005. 29.lpp.

²³⁷ **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2005.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2006. 29.lpp.

²³⁸ **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2006.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2007. 29.lpp.

²³⁹ **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2007.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2008. 29.lpp.

²⁴⁰ **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2008.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2009. 14.lpp.

²⁴¹ **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2009.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2010. 23.lpp.

²⁴² **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2010.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2011. 23.lpp.

²⁴³ **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2011.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2012. 23.lpp.

²⁴⁴ **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2012.gadā.* Rīga, LR Centrālā Statistiskā Pārvalde, 2013. 26.lpp.

- Sociālā tūrisma rašanās ir saistīta ar brīvdienu nometņu attīstību 19. gs. Šo nometņu mērķgrupa bija bērni, kuru ģimenes nonākušas finansiālas grūtības. Nometne, kā tūrisma produkts, ir mērķtiecīgi organizēts pasākums, kurā vairāk nekā puse dalībnieku ir bērni un, kas paredzēts, lai saskaņā ar nometnes programmu, nodrošinātu dalībnieku saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu un vispusīgu attīstību. Starptautisko nometņu organizēšana aizsākās ap 1949. gadu.
- Latvijā nometņu statistikas datus apkopo Valsts Izglītības Satura Centrs. Kopš 2007. gada organizēto nometņu skaits Latvijā ir pieaudzis no 350 līdz 1281 organizētām nometnēm 2013. gadā. Pieaugot nometņu skaitam, palielinājies arī nometņu dalībnieku skaits, kas no 2007. gada 15 000 dalībniekiem ir pieaudzis līdz 41 300 dalībniekiem 2012. gadā. Latvijā organizēto starptautisko nometņu statistikas dati diemžēl nav apkopoti un līdz ar to pieejami.
- Pēc autores domām, ikvienam nometņu vadītājam būtu lietderīgi ņemt piemēru no Amerikas Savienoto Valstu nometņu organizēšanas pieredzes, jo dalībnieku skaita un nometņu kvalitātes ziņā to līmenis ir ļoti augsts. Katru gadu Amerikā nometnēs piedalās vairāk kā 10 miljoni bērni un jaunieši, kas ir rekorda skaits pasaules valstīs. Amerikas Savienotās Valstis nometņu un dalībnieku skaita ziņā ir lielākā pasaules nometņu organizētājas. Pēc 2011. gada sniegtajiem Amerikas Nometņu Asociācijas datiem ASV ir vairāk nekā 7000 regulāru nometņu biedru un organizētas vairāk nekā 2400 ikgadējas akreditētas nometnes.

4. JAUNS SOCIĀLĀ TŪRISMA PRODUKTS ĀRZEMNIEKU PIESAISTĪŠANĀ - STARPTAUTISKĀ BĒRNU UN JAUNIEŠU NOMETNE „CREATE YOURSELF”

4.1. Anketu analīze – „Bērnu un jauniešu viedoklis par starptautiskajām nometnēm pasaulē un Latvijā” kopsavilkums ^{245 246 247}

Pētījuma nolūkos tika izmantotas gan kvantitatīvās, gan kvalitatīvās pētīšanas metodes. Kvantitatīvā metode ir internetā veiktā aptauja, kuras laikā tika aptaujāti ārzemēs dzīvojošie jaunieši par to interesi piedalīties starptautiskajā nometnē Latvijā. Līdzīga veida aptaujas katru gadu veic Amerikas Nometņu Asociācija, kas šādā veidā vēlas uzlabot jauniešu nometņu programmas. Kvalitatīvās metodes ir pētnieciskās ekspertintervijas un novērošanas metode, kas tika lietderīgi izmantota piedaloties Mirandas Nometnēs. Kopumā tika veiktas divas ekspertintervijas. Abas no tām bija strukturētas, „dziļās” ekspertintervijas, kas iepriekš bija sagatavotas un ar skaidru plānu. Intervijas notika klātienē un katra no tām ilga divas stundas. Sarunu laikā tika lietota izjautāšanas metode. Pētījumā tika izveidots arī starptautiskās bērnu un jauniešu nometnes „*Create Yourself*” projekts.

Anketu veidošanas **mērķis** ir uzzināt ārzemēs dzīvojošo bērnu un jauniešu interesi par vietējām un starptautiskām nometnēm. Lai sasniegtu anketas izvirzīto mērķi, autore, analizējot anketas datus (skatīt 4. pielikumu), uzzinās arī par respondentu nometņu un starptautisko nometņu pieredzi un iemesliem, kādēļ viņi tajās piedalās. Tiks noskaidrota arī kāda ir respondentu attieksme pret potenciālajām starptautiskajām nometnēm Latvijā – vai viņi vēlētos tajās piedalīties, kāds būtu galvenais iemesls un cik par nometni Latvijā viņi būtu gatavi maksāt.

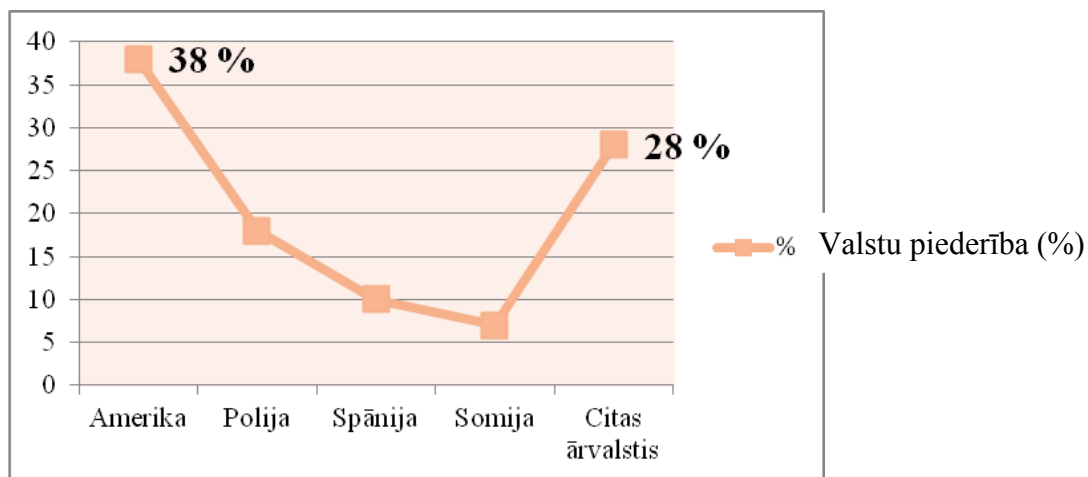
Anketas potenciālie respondenti ir bērni un jaunieši vecumā no 7 – 30 gadiem, ārzemju pilsoņi. Autore izmantos elektronisko anketēšanas metodi, kura kopumā sastādīs 18 jautājumus. Anketu apkopošanas laiks bija no 2013.gada 14.maija līdz 15. jūnijam. Anketu jautājumu tipi ir gan slēgtie (alternatīvie, daudzkārtīgie, Laikerta skalas, svarīguma skalas, reitinga skalas), gan atvērtie (pilnīgi nestrukturētie, ar ierosinājumu pabeigt teikumu) jautājumi. Lai analizētu iegūtos datus, tiks izmantotas gan *Microsoft Word*, gan *Excel* programmas.

²⁴⁵ <http://www.formsite.com/newtmp/campussafety/>

²⁴⁶ https://www.waterways.org.uk/wrg/canal_camps/canal_camp_questionnaire

²⁴⁷ http://www.isc.hokudai.ac.jp/www_ISC/cms/cgi-bin/index.pl?page=files&view_file=810_16

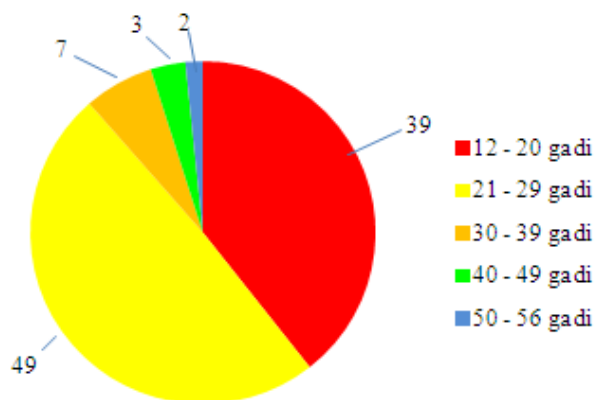
Pētījuma dati tiek apkopoti interneta mājas lapā www.visidati.lv, lai spētu iegūt nepieciešamo respondentu atbildes no visas pasaules. Pētījumā piedalījās 61 respondents no dažādām pasaules valstīm, kā Amerikas, Spānijas, Polijas, Turcijas, Anglijas, Igaunijas, Lietuvas, Vācijas, Somijas, Dienvidāfrikas Republikas, Ķīnas un citām valstīm (skatīt 4.1.attēlu).

Autora veidots attēls

4.1.att. Respondentu sadalījums pa izcelsmes valstīm (%) (N= 61)

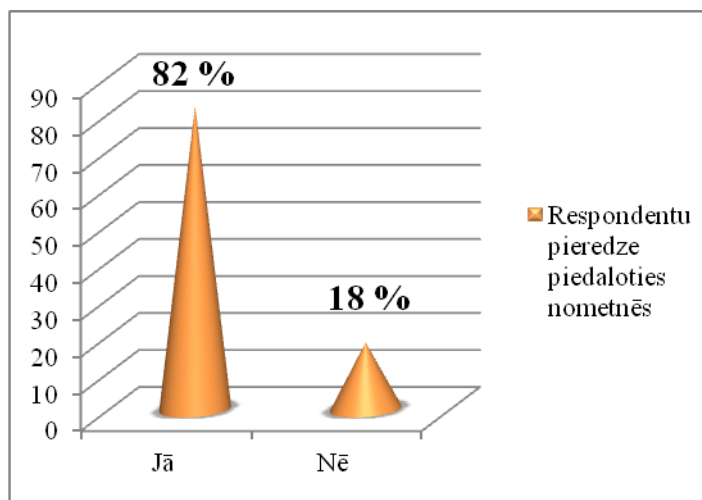
Citu valstu respondenti bija no Ungārijas, Turcijas, Lielbritānijas, Latvijas, Taizemes, Šveices, Anglijas, Igaunijas, Vācijas, Slovākijas, Dienvidāfrikas Republikas un Ķīnas. Vislielākais respondentu skaits, 38% jeb 23 cilvēku, bija no Amerikas. No 61 respondenta 25 bija vīrieši, bet 36 sievietes vecumā no 12 – 56 gadiem. Vidējais respondentu vecums ir 23 gadi. 30 respondenti no 61 jeb 49 % bija vecumā no 21 – 25 gadiem, bet 24 respondenti (35%) bija vecumā no 12 – 20 gadiem (skatīt 4.2.attēlu).

Autora veidots attēls

4.2.att. Respondentu skaita sadalījums pa vecuma grupām (%) (N= 61)

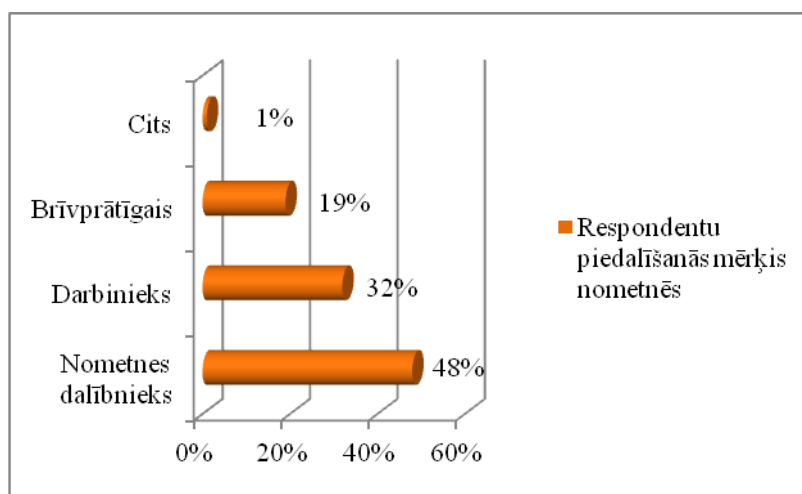
Veicot anketēšanu, bija nepieciešams noskaidrot arī respondentu pieredzi nometņu apmeklēšanā. Kā parāda anketas rezultāti 82 % no visiem respondentiem ir kādreiz piedalījušies kādās no vasaras vai brīvdienu nometnēm, bet 18 % nekad piedalījušies nometnēs (skatīt 4.3. attēlu). Tas norāda uz to, ka ir diezgan augsts nometņu pieprasījums visā pasaulē, jo anketas respondenti ir no 15 pasaules valstīm.

Autora veidots attēls

4.3.att. Respondentu pieredze piedaloties nometnēs (%) (N = 61)

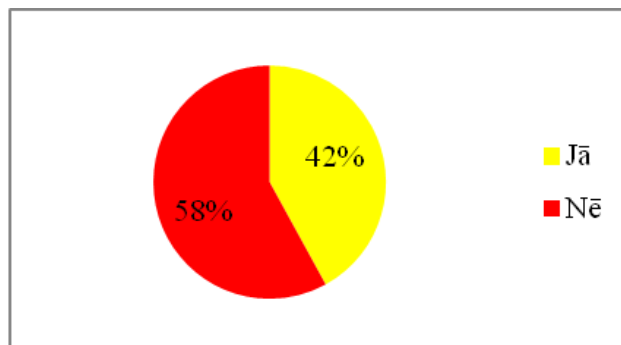
Respondentu piedalīšanās mērķi nometnē bija dažādi – 48 % no respondentiem bija nometnes dalībnieki, 32 % strādāja vai nu par audzinātāju vai citā nometņu darbības sfērā, bet 19 % bija brīvprātīgie, lai palīdzētu nometnes plānošanā (skatīt 4.4. attēlu). No 61 anketas dalībniekiem lielākā daļa ir kādreiz bijuši nometnes dalībnieki, bet trešā daļa no tiem arī ir strādājuši, kas ir diezgan augsts rādītājs.

Autora veidots attēls

4.4.att. Respondentu mērķis piedalīties nometnēs (%) (N = 50)

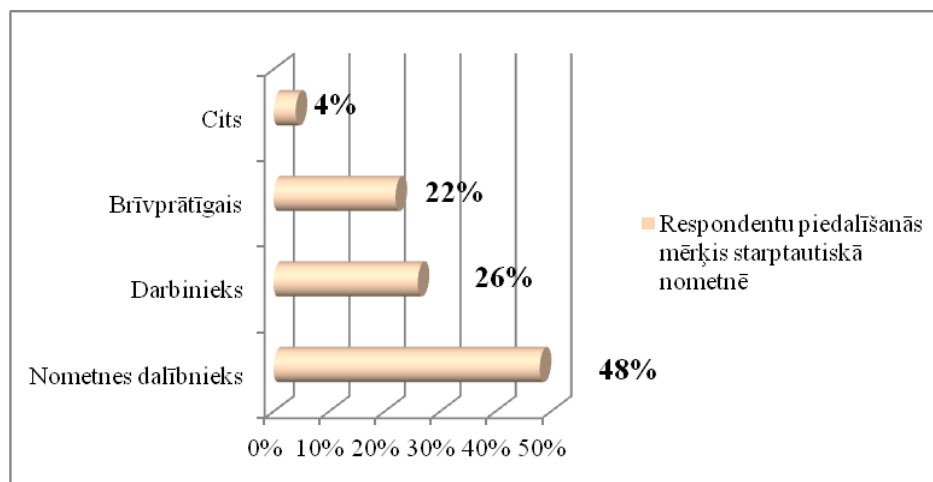
Veidojot anketu bija svarīgi iekļaut jautājumus par starptautiskām nometnēm, lai uzzinātu dažādu valstu pārstāvju attieksmi pret tām. 42 % respondentu, kuri bija piedalījušies kādās no nometnēm, ir bijuši arī dalībnieki vai darbinieki starptautiskās nometnēs. 58 % nav piedalījušies starptautiskās nometnēs, tomēr 21 respondents no 61 to ir darījuši (skatīt 4.5. attēlu).

Autora veidots attēls

4.5.att. **Respondentu pieredze piedaloties starptautiskās nometnēs (%) (N=50)**

48% no visiem respondentiem, kas kādreiz ir piedalījušies starptautiskās nometnēs, bija nometnes dalībnieki, 26 % bija darbinieki, bet tikai mazliet mazāk – 22 % ir bijuši kā brīvprātīgie darbinieki (skatīt 4.6. attēlu).

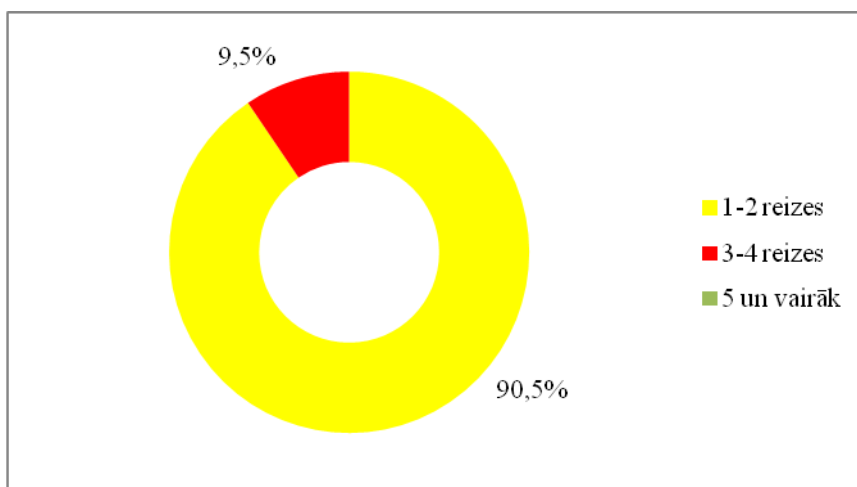

Autora veidots attēls

4.6.att. **Respondentu mērķis piedaloties starptautiskās nometnēs (%) (N=21)**

Autorei interesēja arī informācija par to, cik reižu katrs starptautiskās nometnes dalībnieks ir tajās piedalījies. 90,5% no visiem respondentiem starptautiskās nometnēs ir piedalījušies 1 – 2 reizes, bet tikai 9,5 % to ir darījuši 3 – 4 reizes (skatīt 4.7. attēlu). 57% respondentu no tiem, kas kādreiz ir piedalījušies starptautiskās nometnēs atzīst, ka viņiem ļoti svarīgi bija satikt jaunus

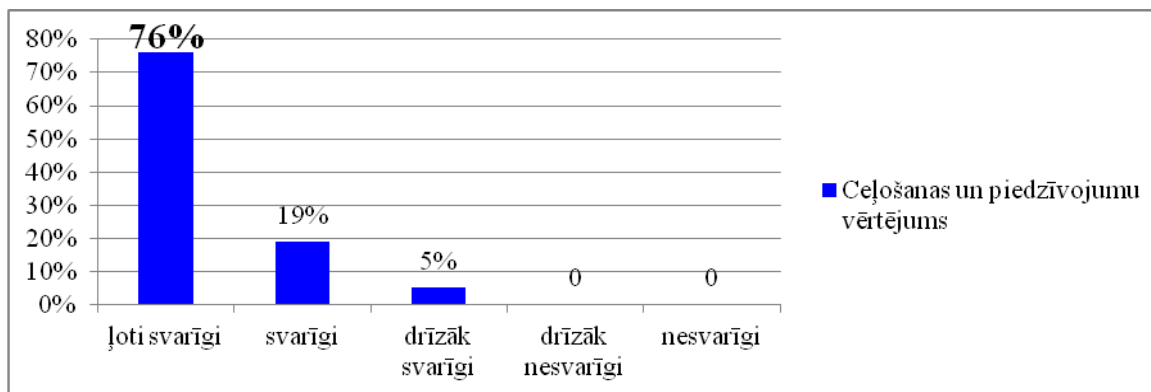
draugus, 52% bija svarīgi iepazīt citu valstu kultūru un valsti, kā arī 38 % bija nepieciešams iemācīties tās valsts valodu - vismaz dažus vārdus vai frāzes. Nevieni no dalībniekiem starptautiskajās nometnēs nebija piedalījies vairāk kā 5 reizes.

Autora veidota attēls

4.7.att. Piedalīšanās starptautiskās nometnēs, biežums (%) (N= 21)

Veicot anketēšanu, bija svarīgi noskaidrot arī nometņu saistību ar tūrismu un to, kā starptautiskās nometnes ietekmē potenciālo nometņu dalībnieku ceļošanas paradumus. Esot starptautiskās nometnēs, 76 % no respondentiem, bija ļoti svarīgi papildus nometnei ceļot un gūt piedzīvojumus, kā arī 52 % bija svarīgi vienkārši labi pavadīt laiku un izklaidēties (skatīt 4.8.attēlu).

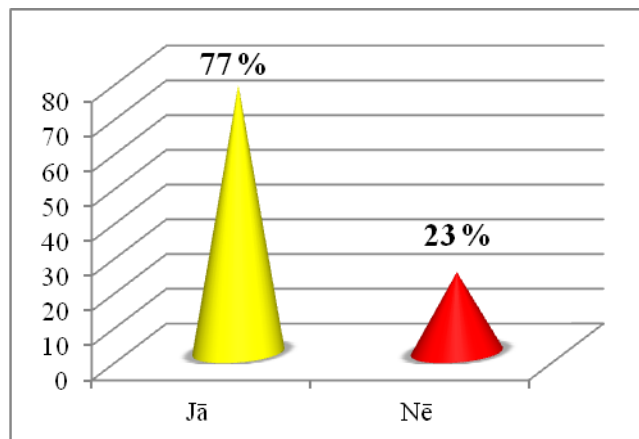

Autora veidots attēls

4.8.att. Ceļošanas svarīguma pakāpe respondentu vidū, esot starptautiskās nometnēs (%) (N=21)

Lai labāk saprastu kāds būtu starptautisko nometņu pieprasījums Latvijā, autore uzdeva respondentiem arī jautājumu par to, vai viņi vēlētos braukt uz nedēļu ilgu nometni šajā valstī. 77% no visiem respondentiem atzina, ka to vēlētos, toties 23% to nevēlētos. Iemesli, kādēļ respondenti nevēlētos doties uz Latviju bija: mācības, valodas zināšanu trūkums, darbs,

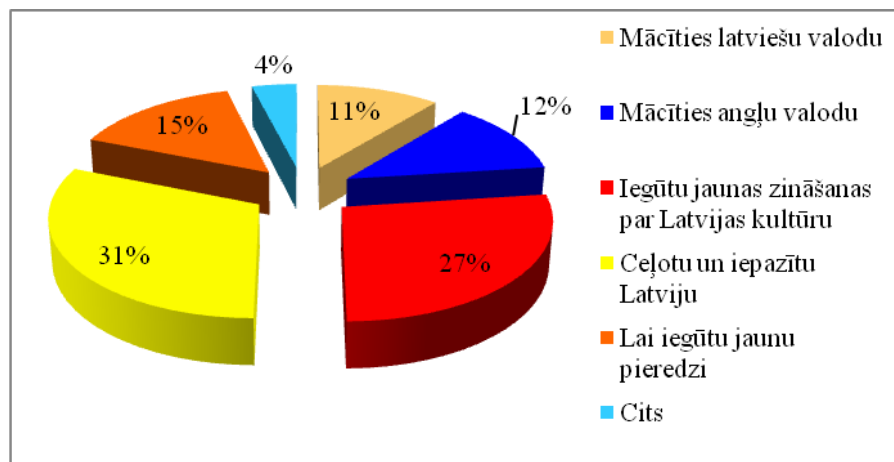
ģeogrāfiskā attāluma barjera (respondentiem no Amerikas), izmaksu lielums un laika trūkums (skatīt 4.9.attēlu).

Autora veidots attēls

4.9.att. Respondentu vēlēšanās braukt uz Latviju, lai piedalītos starptautiskās nometnēs (%) (N=47)

Autore vēlējās arī izpētīt respondentu iemeslus, kādēļ viņi vēlētos doties uz Latviju. Lai ceļotu un iepazītu valsti, kā iemeslu, braucot uz Latviju, minēja 31 % respondents, bet 27 % interesē iegūt jaunas zināšanas par Latvijas kultūru. Kā latviešu valodas mācīšanās motīvu minēja tikai 11% no aptaujas dalībniekiem (skatīt 4.10. attēlu).

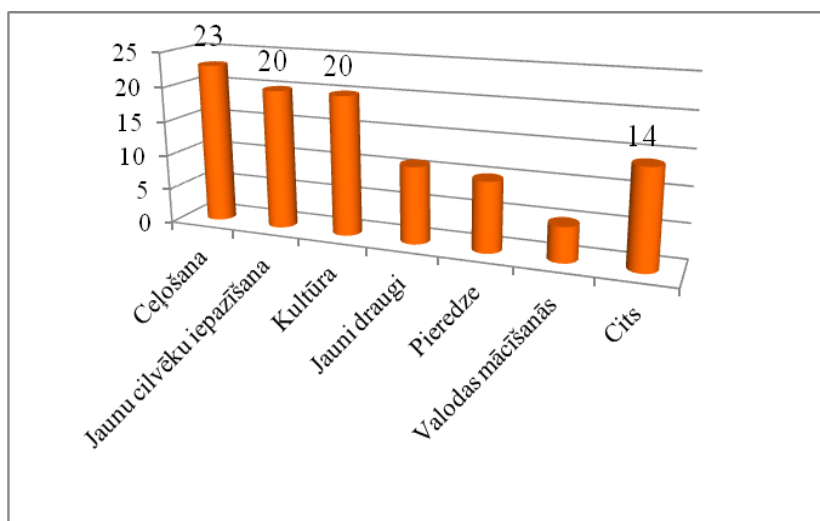
Autora veidots attēls

4.10.att. Respondentu galvenais iemesls braukt uz Latviju (%) (N= 61)

98% no aptaujas dalībniekiem, papildus arī nometnes apmeklējumam, vēlētos ceļot pa Latviju, tas nozīmē, ka viņu ceļojuma ilgums Latvijā būtu vairāk nekā 7 dienas.

Veidojot anketu tika piedāvāts arī atvērtais jautājums par to, kādēļ respondenti paši vēlētos piedalīties starptautiskās nometnēs Latvijā. 23 % no visiem respondentiem atzina, ka viens no iemesliem būtu tieši ceļošana. 20 % ir svarīgi iepazīt jaunus cilvēkus un latviešu kultūru,

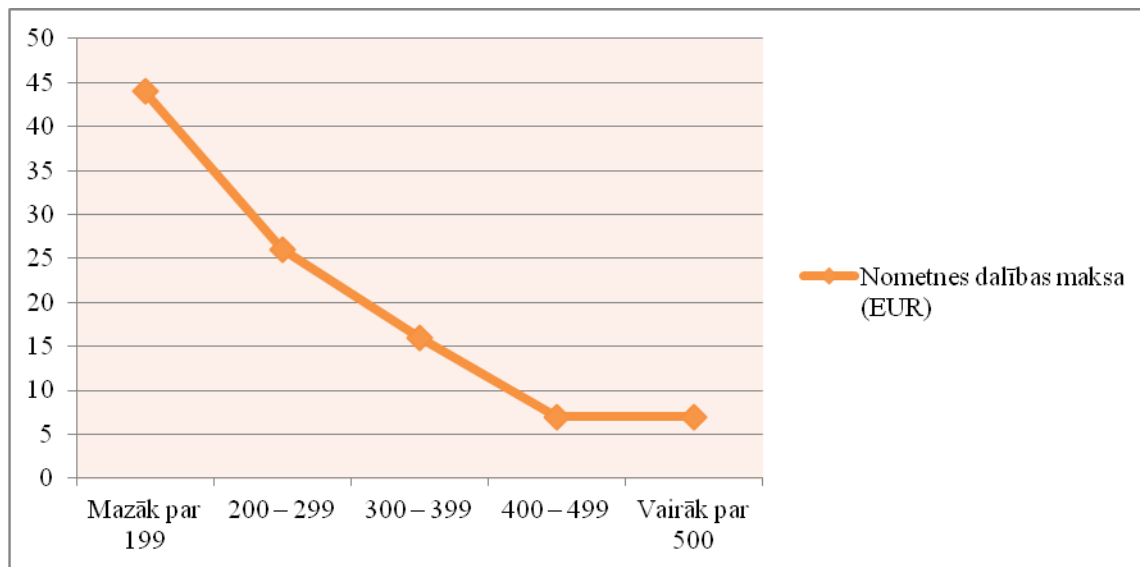
kā arī 5 % respondentu vēlētos iemācīties jaunas valodas, lai papildinātu savas zināšanas (skatīt 4.11.attēlu).

Autora veidots attēls

4.11.att. Respondentu iemesli piedaloties starptautiskā nometnē Latvijā (%) (N= 61)

Lai uzzinātu aptuveno dalības maksu, kādu nometnes dalībnieki būtu gatavi maksāt par 5 dienu diennakts starptautisko nometni Latvijā, autore veidoja arī jautājumu par dalības maksu. 44% no visiem respondentiem atzina, ka būtu gatavi maksāt mazāk par 199 eiro, 26 % maksātu no 200 - 299 eiro, bet 7 % respondentu būtu gatavi par 5 dienu nometni maksāt pat no 400 eiro un vairāk, kas ir diezgan pozitīvs rādītājs. Tā kā lielākā daļa respondentu būtu gatavi maksāt par nometni mazāk par 199 eiro, arī reālajai nometnes cenai, skatoties pēc tirgus situācijas, vajadzētu būt līdzīgai (skatīt 4.12. attēlu).

Autora veidots attēls

4.12.att. Respondentu potenciālā samaksa par 5 dienu starptautisko nometni Latvijā, neiekļaujot transporta izdevumus (eiro) (N= 61)

Lai noskaidrotu, kādēļ daudzu valstu iedzīvotāji nepiedalās starptautiskā veida nometnēs, autore izveidoja krostabulāciju²⁴⁸, kurā tiek noteikts iemesls, kāpēc nepiedalīties starptautiskā nometnē Latvijā. Tiks noskaidroti arī iemesli, kādēļ nepiedalīties nometnēs, pēc valstu piederības. Uz šī atvērtā tipa jautājumu atbildēja 61 anketas respondents, izsakot savas raizes par piedalīšanos starptautiska tipa nometnē.

Visvairāk pieminētais iemesls, lai nebrauktu uz nometni Latvijā, bija finansiālie līdzekļi. 17 % jeb 10 respondenti no Amerikas atzina, ka viņus visvairāk satrauc izmaksu lielums, braucot uz Latviju, ņemot vērā gan biļešu cenas, gan pašas nometnes un uzturēšanās izmaksas. Arī 8 % no visiem respondentiem, kas bija no Polijas, anketā norādīja, ka viņus satrauc izmaksu lielums šāda veida nometnēm Latvijā. Valodas trūkuma barjeras norādīja gan Amerikas (15%), gan Taizemes (3%) anketu dalībnieki, atbildot, ka, zinot tikai angļu valodu, būs grūti sazināties ar citiem nometnes dalībniekiem un valsts piederīgajiem. Tas viņos rada diskomfortu un nepieciešamību pēc citu palīdzības.

Par drošību nometnē un tās vadītāju kompetenci, organizējot nometni, satraucās gan Spānijas (5%), gan Polijas (3%) valstu respondenti, norādot, ka ļoti svarīga ir nometnes drošība, kā arī nometnes vadītāju zināšanas. Lai gan parasti Amerikas iedzīvotāji satraucas par drošību, šajā anketu apkopojumā šāda tendence nebija manāma. Anketas rezultāti parādīja arī to, ka daži no dalībniekiem nav nekādu šķēršļu, lai nepiedalītos nometnēs. Šādi respondenti bija no Amerikas, Somijas, Ungārijas, Turcijas, Lietuvas un Dienvidāfrikas Republikas. Arī mūsdienu tehnoloģija ietekmē bērnu un jauniešu interesi par nometnēm. Viens respondents no Šveices norādīja arī to, ka ir satraucies par interneta pieejamību Latvijā nometnes laikā. Citi iemesli par nepiedalīšanos starptautiskā nometnē Latvijā bija - nokļūšana uz Latviju, skumjas pēc mājām, starptautiskās un kultūras barjeras, laika trūkums, ēdiens, kultūršoks, nometnes lielums, un izmitināšanas apstākļi (skatīt 4.1. tabulu).

Nosakot nevēlēšanos piedalīties starptautiskā nometnē Latvijā atkarībā no valstu piederības, autore veica nepieciešamos secinājumus, lai uzlabotu dalībnieku interesi. Būtu jāveido starptautiskā veida projekti, lai iegūtu finanses dalībniekiem (ceļa izdevumu, daļa no nometnes dalības maksas segšanai) un lai varētu piesaistīt vairāk dalībnieku. Lai novērstu valodas barjeru, nometnē būtu jāmača gan latviešu, gan angļu valoda, dalībnieku izglītošanai un savstarpējai komunikācijai. Nometnes mājas lapā būtu jānorāda arī, ka nometne ir nokārtojusi

²⁴⁸ http://www.tava.gov.lv/sites/default/files/Turisms-2012_FINAL_portals.pdf

visus nepieciešamos dokumentus nometnes drošības jautājumos, lai dalībnieki justos pasargāti un droši. Kā arī, lai novērstu skumjas pēc mājām, kultūras barjeras un citas sociālas problēmas, nometnes programma ir jāveido atraktīvi un interesanti, lai katram dalībniekam būtu interese atgriezties un aicināt līdz arī savus draugus.

4.1.tabula

Iemesls nepiedalīties starptautiskā nometnē Latvijā atkarībā no valstu piederības (%) (N= 61)

Valsts piederība ²⁴⁹ →	ASV	PL	ES	FI	HU	TR	LT	LV	TH	CH	UK	EE	DE	SK	DĀR	Ķīna	Kopā:
Nevēlēšanās piedalīties starptautiskā nometnē Latvijā ↓																	
Izmaksas	10	5	2		1		1	1				1	1	1			23
Valodas trūkums	9								2							1	12
Nav tādu	1			1	1	1	1								1		6
Drošība, nometnes vadība	1	2	3														6
Nokļūšana uz Latviju un nometni		1	1								1						3
Skumjas pēc mājām	1			1													2
Starptautiskās un kultūras barjeras		1				1											2
Laika trūkums		1															1
Ēdiens				1													1
Kultūršoks								1									1
Nometnes lielums				1													1
Interneta pieejamība										1							1
Ilgošanās pēc nometnēm atkal		1															1
Izmitināšana			1														1
Kopā	22	11	7	4	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	61

Autora veidota tabula

²⁴⁹ <http://publications.europa.eu/code/lv/lv-370100.htm>

4.2. Nometnes „*Create Yourself*” apraksts

Starptautiskās nometnes, kurās piedalās vairāku valstu dalībnieki, ir nepieciešamas, lai bērni un jaunieši iemācītos saprast citu tautu tradīcijas, valodas, kā arī rastos plašāks draugu loks visā pasaulē, kas ir ļoti svarīgs faktors ceļošanai. Piesaistot iebraucošos tūristus Latvijā, palielinās arī to interese ceļot apkārt Latvijai, kas dod ekonomisko labumu un ienākumus valstij. Autore veido jaunu tūrisma produktu – starptautisko bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometni „*Create Yourself*”, kura ietvaros ir nepieciešams izveidot nometnes plānu un aprakstu, nometnes programmu un budžetu.

Ņemot vērā starptautisko bērnu un jauniešu nometņu augstās izmaksas, darba autore nolēma, izvirzīt šo projektu *Nordplus* Jauniešu programmas finansiālam atbalstam (skatīt 4.13.attēlu). Šādā veidā tiks veidota sociālā tūrisma attīstība, dodot iespēju jauniešiem no 3 valstīm 3 reizes doties ceļojumā, bez maksas. *Nordplus* Jauniešu izglītības programma atbalsta dažāda veida izveidotus projektus skolu izglītības jomā Ziemeļu un Baltijas valstu reģionā - jauniešu apmaiņas braucienus, skolēnu prakses, skolotāju prakses braucienus, darbnīcas un nometnes, kas uzlabo izglītības kvalitātes paaugstināšanu un starpkultūru dialogu. Šāda veida programmas paaugstina arī tūrisma un sociālā tūrisma attīstību, piešķirot jauniešiem bez maksas doties dažāda veida ceļojumos. *Nordplus* Jauniešu programmā tiek atbalstītas trīs veida aktivitātes: mobilitātes, projekti un sadarbības tīklu veidošana.²⁵⁰ „*Create Yourself*” sociālā tūrisma programma tiek veidota kā *Nordplus* projekts. Projekta mērķis ir vērsts uz pedagoģisko un didaktisko metožu attīstīšanu un to pilnveidi.²⁵¹ Kopumā no *Nordplus* Jauniešu programmas, maksimālais piešķirtais finansējums projektu veidošanai ir 75 % no plānotajām aktivitāšu izmaksām.²⁵² Latvijā *Nordplus* programmas uzrauga Valsts Izglītības Attīstības Aģentūra, kas pilda Latvijas Nacionālā informācijas biroja funkcijas.

4.13.att. *Nordplus* Jauniešu programmas logo

²⁵⁰ Nordplus. *Nordplus 2012-2016 Handbook*. 2013. 13.-14.lpp.

²⁵¹ turpat 16. lpp.

²⁵² turpat 18. lpp.

Starptautiskās bērnu un jauniešu 3D (trīsdimensionālās) printēšanas un lāzergriešanas nometnes „*Create Yourself*” tiek veidotas ar mērķi, lai jauniešiem no dažādām valstīm iemācītu, kā darboties ar 3D printēšanas un lāzergriezēju programmām. Nometņu galaprodukts ir ar printeru palīdzību izveidots kuģis, ar kuru katrs jauniešs piedalās kuģu sacensībās. Nometņu koordinējošā iestāde ir Babītes vidusskola, ko pārstāv darba autore Ilze Pildiņa. Projektā piedalās 4 sadarbības iestādes :

- Latvijā - Latvijas Universitātes *FabLab (Fabrication laboratory)* darbnīca;
- Latvijā – Rīgas Jauno Tehniķu Centrs;
- Igaunijā – Narvas humanitārā ģimnāzija;
- Dānijā – *Agerbaek* vidusskola.

Starptautisko nometņu *Nordplus* Jauniešu programmas specifiskie mērķi ir uzlabot un attīstīt inovatīvas izglītības iespējas, stiprināt to skolu starpā, dot iespēju dažādu valstu jauniešiem mācīties Ziemeļeiropas valodas, kā arī pilnveidot zināšanas par Skandināvijas un Baltijas valstu valodu un kultūru. Paša nometņu projekta izveidošanas mērķi ir:

- izveidot sadarbību starp trīs *Nordplus* sadarbības valstīm – Latviju, Igauniju un Dāniju, ar mērķi iemācīt jauniešiem zināšanas par trīsdimensionālu un lāzergriezēju printeriem;
- sniegt iespēju jauniešiem bez maksas piedalīties visās starptautisko nometņu aktivitātēs;
- veidot jaunas, inovatīvas idejas saistībā ar tehnoloģiju attīstību un to ieviešanu skolu un universitāšu programmās.

No katras valsts tiks izvēlēti 11 jaunieši, kuri piedalīsies apmaiņas programmā. Pasniedzēju skaits ir 8 un kopējais dalībnieku skaits - 41. Kopumā tiek plānotas 4 nometnes, apmaiņas braucieni, laika posmā no 2014.gada 15.jūnijam līdz 2016.gada 15.jūnijam. Starptautiskās nometnes tiek sadalītas četros posmos, kas notiks:

- Latvijā (LV) 2014.gada oktobrī;
- Dānijā (DK) 2015.gada aprīlī;
- Igaunijā (EE) 2015.gada oktobrī;
- Latvijā (LV) 2016.gada aprīlī.

Katra no apmaiņām ir paredzēta sešu dienu garumā. Nometņu programmā jauniešiem būs iespēja:

- iegūt zināšanas un prasmes, kā strādāt ar 3D printeru un lāzergriezēju programmām – *123D design, Inscapē, 123Dmake, Maker Ware un RetinaEngave ED*;
- apgūt prasmes, kā izmantot 3D printeri un lāzergriezēju;
- zīmēt gan savu sejas portretu, gan izveidot vienreizēju kuģi;
- ar printeru palīdzību, izveidot gan savu sejas portretu, gan trīsdimensionālu kuģi;
- klausīties seminārus un apgūt *LU (Latvijas Universitāte) FabLab, „Mechatronics Institute”* un *Kolding Fab Lab* laboratoriju sniegtās iespējas;
- mācīties latviešu, dāņu, igauņu un krievu valodu;
- piedalīties dažādās „*prāta vētras*” diskusijās, piemēram, „Ja kafijas automāts būtu 3D printeris, ko tu vēlētos izveidot?”, „Kāds būtu tavs sapņu darbs, ja tu varētu izmantot 3D printeri?”, „Kā kuģis var izdzīvot vērtā?”
- dalīties ar savu valstu tradīcijām un kultūras iezīmēm;
- apmeklēt dažādus muzejus, kā – Latvijas Kuģniecības muzeju, Jūrmalas Brīvdabas muzeju, Rīgas Brīvostu un Igaunijas „*Seaplanet Harbour museum*”;
- piedalīties sporta un sadraudzības aktivitātēs;
- piedalīties 3D printēšanas un lāzergriešanas konferencē Latvijā;
- pašiem jauniešiem piedalīties sava kuģa printēšanas procesā;
- piedalīties noslēguma kuģu sacensībās Babītes vidusskolas peldbaseinā.

Starptautiskās bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „*Create Yourself*” tiek veidotas ar mērķi, lai jauniešiem no dažādām valstīm iemācītu, kā darboties ar 3D printeru un lāzergriezēju programmām. Nometņu galaprodukts ir ar printeru palīdzību katra jaunieša izveidots kuģis, lai piedalītos kuģu sacensībās. Nometņu koordinējošā iestāde ir Babītes vidusskola, ko pārstāv darba autore Ilze Pildiņa. Apmaiņas programmas sadarbības iestādes ir Latvijas Universitātes *FabLab* darbnīca, Rīgas Jauno Tehniķu Centrs, Igaunijas Narvas humanitārā ģimnāzija un Dānijas *Agerbaek* vidusskola. Lielākā daļa no projekta finansējuma tiek segta no *Nordplus* Jauniešu programmas.

4.3. Starptautiskās bērnu un jauniešu nometnes „*Create Yourself*” plānotais budžets

Katram projektam ir nepieciešama detalizēta finanšu analīze. Veiksmīgai finanšu izdevumu plānošanai autore sastādīja plānu, norādot nepieciešamās izmaksas. 75 % no visiem nometņu izdevumiem sedz *Norplus* Jauniešu programma. Pārējie 25 % ir jāsedz visām partneriestādēm kopā. Plānā tika iekļauti šādi izdevumu posteņi: administrācijas, īres, uzturēšanās, ceļa, darba stundu, mārketinga, dažādu aktivitāšu un ekskursiju izdevumi.

Starptautiskās bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „*Create Yourself*” ir plānots organizēt četras reizes. Pirmā apmaiņa ir plānota Latvijā, tad Dānijā, Igaunijā un atkal Latvijā. Kopējie izdevumi visiem 4 apmaiņas braucieniem ir 89 901 eiro (skatīt 4.2. tabulu). Kopējie izdevumi vienam 6 dienu apmaiņas braucienam vidēji ir 22 475,25 eiro un izdevumi uz vienu personu/dienā ir 91 eiro.

Nemot vērā to, ka tiks organizētas starptautiskās nometnes, lielākos izdevumus sastāda tieši ceļa izdevumi, kas ir 60% no visiem izdevumiem (54 770 eiro). Šajos izdevumos ietilpst: 15 Latvijas nometnes dalībnieku ceļa izmaksas, braucot uz Igauniju un Dāniju, 13 Dānijas dalībnieku ceļa izdevumi, braucot uz Latviju un Igauniju, kā arī Igaunijas dalībnieku ceļa izmaksas, braucot uz Latviju un Dāniju. Šajos izdevumos ietilpst arī transporta izmaksas, pārvietojoties iekšzemes teritorijā.

23% no visiem projekta izdevumiem sastāda uzturēšanās izmaksas, kas ir 21 120 eiro. 8 400 eiro izdevumu ir plānots izmantot pasniedzēju ikdienas rokas naudas segšanai. 9 840 eiro tiks izmantoti ēdienu un dzērienu iegādei, kas ir ļoti svarīgs aspekts, rīkojot šāda veida pasākumus. 5 313 eiro divu gadu laikā tiek plānots izmantot dažādu administrācijas un kancelejas preču iegādei. Šajos izdevumos ietilpst: dalībnieku reģistrācijas, kancelejas preču un projekta sagatavošanās izmaksas.

Plānojot šīs starptautiskās nometnes, ir izveidota arī komanda, kura iegula gan savu laiku, gan idejas, lai šīs nometnes varētu notikt. Līdz ar to 3 440 eiro, tiks ieguldīti pasniedzēju un projekta veidotāju darba algām. Kopumā šo projektu veido 4 pasniedzēji no Latvijas, 2 no Dānijas un 1 no Igaunijas. Katras personas ieguldītais laiks, projekta izveidošanai ir aptuveni 240 h. Projekta koordinatore, Ilze Pildiņa, ir plānojusi katru mēnesi ieguldīt vismaz 30 h darba, lai visas nometņu programmas tiktu īstenotas. Šajās izmaksās ietilps arī tulkošanas darbinieka samaksa (360 eiro), mediķa uzraudzība (200 eiro), kā arī semināru pasniedzēju darba alga (480

eiro).

Projekta galvenā ideja ir iemācīt bērniem, kā rīkoties ar dažādām 3D printeru un lāzergriezēju programmām, kā arī gala rezultātā, ar šo tehnoloģiju palīdzību, izveidot reālus, telpiskus kuģus. Līdz ar to ir nepieciešams izīrēt gan 3D printerus, gan lāzergriežus, kuru izmaksas ir 2 100 eiro. Protams, lai izveidotu šos kuģus, būs nepieciešams arī izīrēt *FabLab* laboratoriju, kā arī kuģu sacensībām – Babītes vidusskolas peldbaseinu (kopsumma 190 eiro). Citas projektā iekļautās izmaksas attiecas uz ekskursiju, aktivitāšu un mārketinga pakalpojumu izmaksām.

Tiks rīkotas arī tūrisma ekskursijas un dažādu muzeju apmeklējumi. Latvijā ir paredzēts apmeklēt „Jūrmalas dabas muzeju”, „Rīgas kuģniecības muzeju”, kā arī „Rīgas brīvdostu”. Igaunijā ir plānots apmeklēt "*Seaplanet Harbour museum*". Kopējo muzeju apmeklējuma izmaksas ir 378 eiro. Šo muzeju apmeklējums ir ļoti svarīgs, jo tas palīdzēs jauniešiem rast idejas un iegūt jaunu informāciju par kuģu iekšējo uzbūvi, tā mehānismiem un citiem parametriem.

Starptautisko nometņu kopējās izmaksas

4.2.tabula

N.p.k.	Izdevumu pozīcija	Summa (eiro)
1	Administrācijas izdevumi	€ 5 313
1.1.	Reģistrācijas izmaksas - vārdu nozīmītes, reģistrācija (LV, DK, EE, LV)	€ 140
1.2.	Kancelejas preces - vēstules, pasta izdevumi, bildes, bilžu albums (LV, DK, EE, LV)	€ 120
1.3.	Pašfinansējums - sponsori (LV, DE,EE,LV)	€ 400
1.4.	Projekta sagatavošanas izmaksas, sapulces (LV, DE, EE,LV)	€ 400
1.5.	Administrācijas izmaksas (5% no visiem izdevumiem)	€ 4 253
2	Īres izdevumi	€ 2 810
2.1.	Tehniskās izmaksas - lāzergriezēja īre 2 dienām (24h) 3 apmaiņas braucieniem	€ 900
2.2.	Robottehnikas laboratorijas izmaksas Igaunijā (komunālie izdevumi, tehnikas)	€ 300
2.3.	Tehniskas izmaksas - 3D printera īres izmaksas uz 2 dienām (24h- stundas) 3 apmaiņas braucieniem	€ 900
2.4.	Pašfinansējums - Babītes vidusskolas peldbaseina īre	€ 60
2.5.	Pašfinansējums - datoru īre 2 dienas katrā apmaiņas braucienā (LV, DE, EE, LV)	€ 240
2.6.	Pašfinansējums - projektora īre (LV, DE, EE, LV)	€ 80
2.7.	Pašfinansējums - <i>FabLab</i> laboratorijas īre 2 dienām (2 apmaiņas braucieniem)	€ 120
2.8.	Pašfinansējums - kanoe īre (21 kanoe/ 10 eiro pa vienu)	€ 210
3	Uzturēšanās izmaksas	€ 21 120
3.1.	Uzkopšana - miskastes maisi, tualetes papīrs, ziepes (LV, DE, EE, LV)	€ 100
3.2.	Pašfinansējums - skolas telpu īre, sporta zāļu īre, ēdamzāles īre (LV, DE, EE, LV)	€ 800
3.3.	Pašfinansējums - nakšņošana 22 studentiem (LV, DE, EE, LV)	€ 1 980
3.4.	Ēdiens, dzērieni - ikdienas ēdiens, dzēriens dalībniekiem un skolotājiem	€ 9 840
3.5.	Igaņu pasniedzēju rokas nauda Latvijā (2 pasniedzēji = 70 eiro *2)	€ 840
3.6.	Igaņu pasniedzēju rokas nauda Dānijā (2 pasniedzēji = 70 eiro *2)	€ 840
3.7.	Igaņu pasniedzēju rokas nauda Latvijā (2 pasniedzēji = 70 eiro *2)	€ 840
3.8.	Latvijas pasniedzēju rokas nauda Dānijā (4 pasniedzēji = 70 eiro * 4)	€ 1 680
3.9.	Latvijas pasniedzēju rokas nauda Igaunijā (4 pasniedzēji = 70 eiro * 4)	€ 1 680
3.10.	Dānijas pasniedzēju rokas nauda Latvijā (2 pasniedzēji = 70 eiro *2)	€ 840
3.11.	Dānijas pasniedzēju rokas nauda Igaunijā (2 pasniedzēji = 70 eiro *2)	€ 840
3.12.	Dānijas pasniedzēju rokas nauda Latvijā (2 pasniedzēji = 70 eiro *2)	€ 840
4	Ceļa izmaksas	€ 54 770
4.1.	Lidmašīnas biļetes - DE - LV- DE (13 cilvēkiem)	€ 4 290
4.2.	Lidmašīnas biļetes - DE - EE - DE (13 cilvēkiem)	€ 4 290
4.3.	Lidmašīnas biļetes - DE - LV - DE (13 cilvēkiem)	€ 4 290
4.4.	Lidmašīnas biļetes - LV - DE- LV (15 cilvēkiem)	€ 4 950
4.5.	Lidmašīnas biļetes - LV - EE - LV (15 cilvēkiem)	€ 4 950
4.6.	Lidmašīnas biļetes - LV - EE - LV (15 cilvēkiem)	€ 2 250
4.7.	Lidmašīnas biļetes - EE - LV - EE (13 cilvēkiem)	€ 1 950
4.8.	Lidmašīnas biļetes - EE - DE - EE (13 cilvēkiem)	€ 4 290
4.9.	Lidmašīnas biļetes - EE - LV - EE (13 cilvēkiem)	€ 1 950
4.10.	Autobusa īre - Narva - Tallina -Narva. 41 cilvēkam (Programmai Igaunijā)	€ 400

Tab. 4.2 turpinājums

1	2	3
4.11.	Autobusa īre pa Latviju . 41 cilvēkam (2 ceļojumi)	€ 800
4.12.	Pašfinansējums - Ceļojuma apdrošināšanas	€ 19 680
4.13.	Pašfinansējums - transporta izmaksas projekta plānošanai (LV, DE, EE, LV)	€ 400
4.14.	Neparedzēti izdevumi (LV, DE, EE, LV)	€ 280
6	Darba stundas	€ 3 440
6.1.	Pašfinansējums - Semināru pasniedzēju darba stundas	€ 480
6.2.	Pašfinansējums - Mediķa uzraudzība (LV, DE, EE, LV)	€ 200
6.3.	Pašfinansējums - 7 pasniedzēju darba stundas projekta laikā. 1680h	€ 1 680
6.4.	Pašfinansējums - projekta koordinatores Ilzes Pildiņas darba stundas. 720h	€ 720
6.5.	Tulkošanas izdevumi 24 mēnešiem, 15 h mēnesī : 24* 15 = 360 h. (LV, DE, EE, LV)	€ 360
7	Mārketing	€ 870
7.1.	Mārketing - flaieri, programma, t- krekli, cepures, (LV, DE, EE, LV)	€ 670
7.2.	Suvenīri - nozīmītes, draudzības rokassprādzes (LV, DE, EE, LV)	€ 200
8	Aktivitāšu izmaksas	€ 1 200
8.1.	Rokdarbu materiāli	€ 300
8.2.	Kuģu, sejas portretu veidošanai nepieciešamie materiāli - krāsa, plastmasa, sūklīši, otas	€ 600
8.3.	Tehnika - nepieciešamie materiāli 3D un lāzergriezējiem, 3 apmaiņas braucieniem	€ 300
9	Ekskursijas	€ 378
9.1.	Muzeja apmeklējums Latvijā - Jūrmalas dabas muzejs, ekskursija	€ 16
9.2.	Muzeja apmeklējums Latvijā - Rīgas brīvdostas apmeklējums, ekskursija	€ 10
9.3.	Muzeja apmeklējums Latvijā - Rīgas kuģniecības apmeklējums, ekskursija	€ 9
9.4.	Muzeja apmeklējums Igaunijā - "Seaplanet Harbour museum".	€ 343
	Kopā:	€ 89901

Autora veidota tabula

Starptautiskās bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „*Create Yourself*” kopējie izdevumi visiem 4 apmaiņas braucieniem ir 89 901 eiro. 75 % no visiem kopējiem sociālā tūrisma nometņu izdevumiem tiks segti no *Nordplus* Jauniešu programmas. Kopējie izdevumi vienam 6 dienu apmaiņas braucienam ir 22 475,25 eiro un izdevumi uz vienu personu/dienā ir 91 eiro. Vislielākie izdevumi ir – ceļa un uzturēšanās izmaksas visu četru apmaiņas braucieniem ietvaros.

4.4. Nometnes vadītāja pieredzes veidošana praksē Latvijas nometnē

Studentiem, veidojot nometnes, ir iespēja praksi iziet dažādos uzņēmumos, kas tās organizē. To var darīt gan kā studiju prakses ietvaros, gan arī vienkārši piedaloties kā brīvprātīgajam. Katram nometnes vadītājam no sākuma pašam ir jāpiedalās nometnēs kā dalībniekam vai kā brīvprātīgajam vai darbiniekam, lai labāk izprastu nometņu plānošanas soļus un nepieciešamās iemaņas. Autorei bija iespēja nedēļu strādāt Mirandas Nometnēs, plānojot nometnes programmu, kā arī vadot dažādas aktivitātes un spēles (skatīt 4.14. attēlu).

Attēls no Mirandas Nometnes arhīva

4.14.att. Autorei piedalīšanās Mirandas Nometnēs

2013.gadā Mirandas Nometnes svinēja apaļu 10 gadu jubileju. 2004.gadā tika piedāvāta 1. Mirandas Nometņu programma – nometne Harija Potera faniem, kas ir ieguvusi atzinību bērnu vidū un notiks arī šovasar. Kopš 2004.gada ir notikušas vairāk nekā 150 Mirandas Nometnes, kur kopā ir piedalījušies vairāk nekā 6000 dalībnieku ne tikai no Latvijas, bet arī no ASV, Kanādas, Anglijas, Vācijas, Krievijas, Francijas, Dānijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Beļģijas, Īrijas, Spānijas un pat no Āfrikas valstīm.²⁵³

Autorei bija iespēja strādāt vienu nedēļu Mirandas Nometnēs – „Spiegu Bērni LV”, kas notika 2013.gada 9.- 14.jūnijam Tukuma novadā, Lamiņu muižā. Šī nometne bija paredzēta

²⁵³ Osipova L. Šogad Mirandas nometņu 10. Vasara. Bērnu nometņu katalogs 2013.gada vasara, 2013.2.lpp.

skolēniem no 2. – 5.klasei un dalībnieku skaits bija 68. Nometnes laikā dalībniekiem bija iespēja kļūt par slepenajiem aģentiem un bija jāmacās atšifrēt slepenus ziņojumus, apgūt tuvcīņas paņēmienus, uzlabot fiziskās spējas, kā arī pārbaudīt savu uzmanību peintbola laukumā.

Nometnes laikā autorei bija jāvada un jāplāno bērniem dažādas aktivitātes. Lai varētu strādāt ar bērniem, bija nepieciešams iziet arī pirmās palīdzības kursu 10 h garumā. Bija jāvada un jāplāno „Nerfu” spēles un fināls. „Nerfi” ir peintbolam līdzīga spēle iekštelpās, kur dalībniekiem jāsadalās 2 komandās pa 4 - 5 cilvēkiem. Telpa tika sadalīta 2 daļās ar dažādām barikādēm, lai būtu, kur komandas dalībniekiem paslēpties, no pretiniekiem. Spēlētājiem tiek izdalītas „Nerfu” bērnu pistoles ar patronām, kuras drīkst izmantot tikai šaujot pretiniekam. Spēle beidzas un tiek noteikta uzvarētāju komanda tā, kura vai nu pirmā izšauj visus pretiniekus vai arī tā, kuras laukumā atrodas vairāk dalībnieku. Lai bērni varētu sevi prezentēt citiem dalībniekiem, autorei bija jāveido savas komandas prezentācija. Tika veidotas arī dažādas āra trases un nakts trasītes, kur dalībniekiem bija jāveic konkrēts uzdevums un jāiegūst nepieciešamie punkti. Nometnes laikā tika organizēts arī brauciens uz peintbola laukuma, kur īstā kara laukumā bērniem vajadzēja cīnīties ar pretinieku komandu. Visas nometnes garumā autore bija audzinātāja 18 nometnes dalībniekiem, kurus bija jāpieskata, lai viņiem būtu viss nepieciešamais visām aktivitātēm un jāvada dažādas grupas nodarbības.

Arī „Spiegu Bērni LV” nometne bija starptautiska rakstura, jo tajā strādāja audzinātāja – Melānija Chana (skatīt 4.15.attēlu) no Ķīnas, AIESC apmaiņas programmas ietvaros. AIESC ir apmaiņas programma, kuras mērķis ir dod iespēju universitāšu studentiem brīvprātīgi strādāt kādā no pasaules valstīm. Dalībniekiem šī programma dod iespēju iepazīt citu valstu kultūru un doties atpakaļ uz savu valsti ar iegūtajām zināšanām, lai ar tām dalītos tur. Melānijai bija iespēja arī mācīt bērniem Ķīnas kultūru un valodu. Esot Latvijā, apmaiņas studente arī pati, ārpus nometņu aktivitātēm, ir ceļojusi un apskatījusi valsti. Viņa ir redzējusi Rīgu un tās apkārtni, Tukumu, Limbažus, kā arī Jūrmalu.

Attēls no Mirandas Nometnes arhīva

4.15.att. Starptautiskās apmaiņas programmas AIESC nometnes audzinātāja Melānija Chana no Honkongas - Mirandas Nometnē

Esot nometnē, Melānijai Chanai bija jāstāsta un jāmaca bērniem par savu valsti - Ķīnu un viņas dzimto pilsētu Honkongu. Viņa rādīja bērniem bildes no Honkongas un viņas ģimenes un mācīja arī dažas ķīniešu frāzes un vārdus, kā, piemēram, „labdien” un „uzredzēšanos”. Melānija uzrakstīja arī katram bērnam ķīniešu valodā viņa vārdu.

Viens no Melānijas Chanas mērķiem, braucot uz Latviju, bija piedalīties bērnu un jauniešu nometnēs, lai dalītos ar ķīniešu kultūru, kā arī, lai dalībnieki vairāk iepazītu Ķīniešu mentalitāti. Tikai tieša saskaršanās ar ārzemju cilvēkiem bērniem ļauj saprast citas tautas, gūt no viņiem ceļošanas pieredzi, kā arī iespējams, izveidot jaunus kontaktus Honkongā un dotos uz turieni ceļojumā.

4.5. Sociālā tūrisma un nometņu organizēšanas pieredze balstoties uz ekspertintervijām

Katru gadu aizvien vairāk palielinās pieprasījums pēc bērnu un jauniešu nometnēm Latvijā un ārvalstīs. Kvalitatīvas un interesantas nometnes dod bērniem un jauniešiem iespēju pavadīt brīvdienas droši, atpūsties, izklaidēties un vienlaicīgi izglītoties. Diemžēl daudzām ģimenēm nometnes nav pieejamas finansiālo apsvērumu dēļ. Ir vecāki, kas nespēj paši finansēt nometnes dalības maksu, pat vienam bērnam, un nespēj atļauties doties pat nelielā ceļojumā pa Latviju. Šī iemesla dēļ ir svarīgi veidot nometnes, kā sociālā tūrisma produktus, kas dod iespēju

bērniem un jauniešiem no mazturīgām ģimenēm ņemt dalību aktivitātēs, kas citādi viņiem būtu liegtas.

Balstoties uz autores veikto e-pasta saraksti (skatīt 5. pielikumu), neviena no zemāk minētajām organizācijām un valsts iestādēm nenodarbojas ar sociālā tūrisma attīstības sekmēšanu Latvijā - Latvijas Tūrisma Aģentu un Operatoru Asociācija (ALTA), Lauku Ceļotājs, Ekonomikas un Labklājības Ministrija un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība. Vienīgā iestāde, kas zināmā mērā atbalsta sociālo tūrismu ir Izglītības un Zinātnes Ministrija, kas atbalsta Valsts Izglītības Satura Centru, kas savukārt ir atbildīgs par nometņu organizēšanu Latvijā.

Darba ietvaros autore vadīja divas ekspertintervijas (skatīt 1. un 2. pielikumu) Autore izvēlējās veikt intervijas tieši ar šiem cilvēkiem, jo viņu darbības joma ir saistīta ar sociālā tūrisma mērķgrupas personām, kas ir jaunieši un cilvēki ar invaliditātes problēmām.

Pirmā intervija tika veikta ar Latvijā pieredzes bagātāko bērnu nometņu organizētāju **Mirandas Nometnes vadītāju Lolitu Osipovu** (skatīt 1.pielikumu) (intervijas laiks – 2013. gada 27. aprīlis). Lolita ir nometņu vadītāja jau 11 gadus, kuru laikā ir organizējusi vairāk nekā 150 nometnes, gan Latvijas bērniem, gan jauniešiem no citām valstīm. Kopš 2004. gada nometnēs kopumā ir piedalījušies ap 6000 dalībnieku ne tikai no Latvijas, bet arī no ASV, Kanādas, Anglijas, Vācijas, Krievijas, Francijas, Dānijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Beļģijas, Īrijas, Spānijas un no Āfrikas valstīm.

Otrā intervija tika veikta ar **Kurzemes Plānošanas Reģiona (KPR) sociālo pakalpojumu attīstības ekspertu Ingu Kalniņu** (skatīt 2.pielikumu) (intervijas laiks 2014. gada 28. aprīlis). Kalniņa nodarbojas ar Kurzemes Plānošanas Reģiona interešu pārstāvēšanu un sadarbību ar dažāda veida organizācijām un iestādēm, lai nodrošinātu, ka sociālie pakalpojumi reģionā veidotos un tiktu vadīti pēc iespējas atbilstošāki mērķa grupas vajadzībām. Viņa sociālā jomā strādā jau kopš 1992.gada.

Vadīto interviju mērķis ir:

- uzzināt kāda veida projekti tiek veidoti, lai attīstītu sociālo tūrismu Latvijā;
- iegūt informāciju par sociālā tūrisma attīstību, priekšrocībām un trūkumiem Latvijā;
- apzināt informācijas izplatīšanas sistēmas, kas tiek praktiski pielietotas, lai nodrošinātu pakalpojumu pieejamību klientiem;
- iegūt informāciju par starptautisko nometņu organizēšanas priekšrocībām un trūkumiem Latvijā;
- noskaidrot starptautisko nometņu organizēšanas ietekmi uz sociālo tūrismu;

- izprast starptautisko noietņu un sociāla tūrisma pieprasījuma izmaiņas;
- apzināt jauniešu tūrisma attīstības iespējas Latvijā.

Abas intervijas tika veiktas kā strukturētas, „dziļās” ekspertintervijas, kas ir iepriekš sagatavotas un ar skaidru plānu. Abas individuālās intervijas notika klātienē un katra no tām ilga divas stundas. Sarunu laikā tika lietota izjautāšanas metode.²⁵⁴

Lai noskaidrotu sociālās jomas darbinieka izpratni par sociālo tūrismu Latvijā, autore lūdza Ingu Kalniņu sniegt savu sociālā tūrisma jēdziena skaidrojumu. Viņasprāt, sociālais tūrisms ir līdzīgs sociālajai uzņēmējdarbībai, kur sociālā tūrisma saņēmēji jeb mērķgrupa ir vai nu sociālo riska grupu pārstāvji (piemēram, jaunieši, cilvēki ar invaliditāti, seniori un maznodrošinātas personas), vai arī tie ir sociālā tūrisma pakalpojumu sniedzēji. Sociālā tūrisma aktivitātes ir vērstas uz to, lai padarītu dažādus tūrisma produktus pieejamus visiem cilvēkiem, bez ierobežojumiem. Viens no piemēriem ir Liepājas Neredzīgo Biedrības organizētais projekts ar mērķi, izveidot sociālā rehabilitācijas centru „Dvēseles veldzes dārzu” un „Sajūtu parku” Ziemeļpē. Šajā parkā cilvēki ar un bez redzes invaliditātes spēš izjust dažādas lietas, priekšmetus ar dažādiem maņu orgāniem (ožu, skaņu un tausti).

Inga Kalniņa uzskata, ka sociālā tūrisma attīstībai Latvijā ir nozīmīgi veiktie vides, informācijas, produktu un pakalpojumu pielāgojumi atbilstoši universālā dizaina principiem. Bez pietiekamiem pielāgojumiem, pārveidojumiem un izmaiņām, ir grūti iedomāties pozitīvu un kvalitatīvu sociālā tūrisma attīstību. Piemēram, lai organizētu ekskursijas senioriem, ir svarīgi, lai gan transports, gan apskates un ēdināšanas vietas ir ērti pieejamas un brīvi izmantojamas. Ir jāapzinās un jāparedz, ka šīs mērķa grupas pārstāvjiem var būt viegli vai smagi redzes, dzirdes vai kustību traucējumi, vispārēji vājš veselības stāvoklis, ar tendenci strauji pasliktināties vai īslaicīgi uzlaboties. Ceļu kvalitāte un pārbraucienu ilgums, informācijas stendu augstums un uzrakstu izmērs, gida runas skaļums un ātrums ir tikai dažš faktori, kas ietekmēs senioru vēlmi un spēju ņemt dalību ekskursijā. Ja domājam par cilvēkiem (tai skaitā jauniešiem) ar garīgas attīstības un / vai ar ievērojamiem kustību traucējumiem (cilvēku ar invaliditāti), šie un citi faktori ir vēl būtiskāki.

Daudzi jaunieši un ģimenes nespēj atļauties doties ceļojumos, vai dot iespēju saviem bērniem piedalīties nometnēs. KPR šobrīd īsteno projektu „Mana sociālā atbildība”. Šī projekta mērķis ir veicināt cilvēku ar invaliditāti integrāciju sabiedrībā, vienlīdzīgas pieejas nodrošināšanu

²⁵⁴ **Vorončuka.I.** *Personāla vadība*. Rīga, Latvijas Universitāte,2009. 200.,202.,210.lpp.

un to diskriminācijas mazināšanu. Projekts „Mana sociālā atbildība” tiek īstenots Latvijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007. – 2013. gada ietvaros, kas noslēdzas 2014. gada maijā. Projekts īstenots kopā ar septiņām Kurzemes reģiona pašvaldībām un piecām Lietuvas organizācijām. Projekta kopējais budžets ir 1 137 609.23 eiro. 85% no šīm izmaksām līdzfinansē tieši Eiropas Reģionālās attīstības fonds.

Projekta „Mana sociālā atbildība” ietvaros Ventspils Ūdens piedzīvojumu parkā pie baseina tika uzstādīts pārvietojams pacēlājs, kas ir paredzēts cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Ventspils partneri iegādājās arī divus mobilos pacēlājus un riteņkrēslus, lai iedzīvotājiem riteņkrēslus varētu palīdzēt pārvietoties gadījumos, kad ēkā nav liftu vai citu speciālu pacēlāj mehānismu. Liepājā, savukārt, tika izveidots Latvijā pirmais pludmales komplekss cilvēkiem ar invaliditāti. Tika iekārtotas ērtas gērbtuves, dušas un tualetes. Tika iegādātas audio bojas, kas palīdz neredzīgiem un vājredzīgiem cilvēkiem, peldoties jūrā, ar skaņas signālu noteikt savu atrašanās vietu, orientēties krasta virzienā un kvalitatīvi izmantot un izbaudīt pludmalī. Ir izstrādātas taktīlās kartes, kas palīdz cilvēkiem ar redzes traucējumiem orientēties apkārtnē un nokļūt līdz pludmalei. Lai piekļūtu tieši pie jūras, ir izveidota ērta, plata koka laipa, lai cilvēki ar velosipēdiem, riteņkrēsliem vai bērnu ratiņiem spētu brīvi pārvietoties. Kuldīgas novada pašvaldības aģentūras Sociālais Dienests ēkas piekļuvei tika izbūvēta uzbrauktuve un uzstādīts pacēlājs, kas nepieciešams cilvēkiem ar invaliditāti. Kopumā projekta ietvaros Ventspilī, Liepājā, Klaipēdā, Jonišķos, Kuldīgas, Dundagas, Nīcas un Saldus novados tika veikti universālā dizaina pielāgojumi – izbūvēti lifti un pacēlāji, labiekārtotas pludmales, remontētas telpas, iegādāts specializēts aprīkojums vides pieejamības uzlabošanai cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Ir izveidoti divi jauni sociālie pakalpojumi: pavadonis-asistents un īslaicīgas uzturēšanās pakalpojums. KPR uzskata, ka šī projekta īstenošana veicinājusi gan sociālo integrāciju, gan sociālā tūrisma attīstību, it īpaši Kurzemes reģionā.

Inga Kalniņa ir arī Latvijas un Šveices sadarbības programmas „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” uzraudzības komitejā. Šis projekts ir vērsts uz sociāli aktīvo jauniešu skaita palielināšanu attālos vai mazattīstītos Latvijas reģionos, kā arī šo jauniešu iesaistīšanu dažādos starptautiskos projektos. Projekti parasti ir saistīti ar jaunatnes darbu, nevalstiskajām organizācijām, brīvprātīgo darbu un mobilitātes programmām. Sadarbības programmas laikā ir plānots izveidot 17 multifunkcionālus jauniešu iniciatīvu centrus, vadīt dažāda veida apmācības un izstrādāt metodisko apmācību materiālus, organizēt pasākumus jauniešiem un jaunatnes darbiniekiem. Šis projekts noris Jaunatnes Starptautisko Programmu Aģentūras uzraudzībā.

Kurzemes Plānošanas Reģions organizēja projektus jauniešiem, kuri ietilpst sociālā tūrisma mērķgrupā. „Sociālās rehabilitācijas un atbalsta pasākumu kopums ģimenēm ar bērniem Ventspils pilsētā” projekta ietvaros tika pilnveidotas jauniešu sociālās un funkcionālās prasmes, kā arī paaugstināta to motivācija un integrācija darba tirgū. Projekta mērķgrupā bija cilvēki, kas ir sociālo dienestu uzskaitē ar zemākiem ienākumiem, cilvēki ar nepietiekamām sociālām un funkcionālām prasmēm, pirmspensijas vecuma personas, kā arī trūcīgās personas. Šis projekts tika pilnībā finansēts no Eiropas Sociālā Fonda līdzekļiem, līdz ar to šiem cilvēkiem nebija jāmaksā par līdzdalību. Šis bija viens no sociālā tūrisma atbalsta pasākumiem Latvijā.

Cenšoties attīstīt sociālā tūrisma aktivitātes un projektus Latvijā, pēc Kalniņas domām, vislielākās grūtības sastopamas izpratnes trūkumā par sociālās jomas un sociālo/kopīgo aktivitāšu nozīmi. Gan valstij, gan pašvaldībai, gan sabiedrībai kopumā nav izpratnes par to, kā jūtas cilvēks, kuram nav iespēja dzirdēt vai redzēt, vai kurš nevar atļauties elementārus tūrisma pakalpojumus. Ir jāpilnveido prasme iejusties „cita ādā”, lai spētu sniegt atbalstu un varētu veidot šai mērķa grupai atbilstošas aktivitātes. Pēc Kalniņas viedokļa: „Sociālās jomas un sociālo pakalpojumu attīstības pamatā ir cilvēku pašu personīgā iniciatīva strādāt, darboties un veidot jaunus projektus. Cilvēkiem ir jābūt izpratnei par to, kas ir sociālais darbs un kādā veidā to veidot.” Sociālā tūrisma priekšrocība ir tā, ka ceļojot, cilvēki iesaistās sabiedrībā, nevis paliek mājās, viņi līdzdarbojas un komunicē ar citiem cilvēkiem. Vecāka gadagājuma cilvēku vidū, ar sociālā tūrisma palīdzību, mazinās vientulība un tās radītās negatīvās emocionālās vai fiziskās sekas.

Kā norāda I. Kalniņa, sociālā tūrisma pieprasījums pēdējo gadu laikā Latvijā ir pieaudzis. Dotajā brīdī bērnu un jauniešu vecāki ir vairāk ceļojuši, pieredzējuši un apzinājuši ārvalstis. Tas ir izveidojis arī plašāku skatījumu uz daudzām lietām, tai skaitā vēlmi nodrošināt bērniem iespēju ceļot. Tomēr dažādu apstākļu dēļ, ne vienmēr to var nodrošināt saviem bērniem, līdz ar to rodas interese par sociālā tūrisma pakalpojumiem.

Inga Kalniņa izteica savu viedokli arī par sociālā tūrisma attīstību Latvijā un Eiropā. Sociālais tūrisms Eiropā ir plašāk pazīstams kā Latvijā un to vairāk atbalsta valsts dienesti, pašvaldības, dažādas sabiedriskās organizācijas un privātie uzņēmēji. Sociālo pakalpojumu eksperte uzskata, ka sociālā tūrisma aktivitātes Latvijā tiek organizētas, bet, cik bieži un par kādiem līdzekļiem, ir cits jautājums. Tiek organizētas dažādas ekskursijas, nometnes un pasākumi vietējā un starptautiskā līmenī. Bērnu nami un sociālās aprūpes centri organizē bezmaksas nometnes un ekskursijas saviem klientiem, kas arī ir sociāla tūrisma produkts. Biedrība „Rīgas pilsētas Rūpju bērns” savā dienas centrā „Cerību ligzda” regulāri organizē

tūrisma pasākumus cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem, lai veicinātu viņu attīstību un sociālo integrāciju. Šī biedrība rīko arī starptautisku mākslinieciskās pašdarbības festivālu "Solis", kurā piedalās jaunieši no Polijas, Čehijas, Vācijas, Dānijas, Zviedrijas, Somijas un Baltijas valstīm. Arī šī festivāla mērķgrupa ir cilvēki ar garīgās attīstības traucējumiem.

Viena no lielākajām problēmām sociālā tūrisma jomā ir pakalpojumu un produktu informācijas aprīte. Informācija bieži nenokļūst no sociāla pakalpojuma piegādātājiem līdz potenciālajiem pakalpojuma saņēmējiem. Lolita Osipova savas nometnes reklamē gan pašizveidotajā mājas lapā, ikgadējā Mirandas Nometņu žurnālā un citos jauniešiem aktuālos žurnālos. KPR projektos iekļautais finansējums ļauj izstrādāt informatīvus reklāmas video, kas tālāk tiek izplatīti dažādās interneta vietnēs un KPR mājas lapā. Tiek veidotas arī e – ziņu lapas. Visa informācija par plānotajiem sociālā tūrisma pakalpojumiem un projektiem tiek nosūtīta arī sociālajiem dienestiem, kā arī par tiem tiek runāts plānošanas reģionu sapulcēs. Ar starpnieku palīdzību šī nepieciešamā informācija nonāk pie potenciālā klienta.

Lolita Osipova Latvijā katru gadu organizē bērnu un jauniešu nometnes. Eksperte uzskata, ka pēdējo gadu laikā pieprasījums pēc nometnēm ir pietiekošs un parasti optimālais cilvēku skaits nometnēs tiek sasniegts. Katru gadu bērni, kas ir iepriekš piedalījušies nometnēs, nākošajā gadā uzaicina sev līdz arī draugus. Saskaņā ar VISC statistikas datiem, nometņu piedāvājums Latvijā ir liels. 2011. gadā tika organizētas 600 nometnes, 2012. gadā – 1055, bet 2013.gadā vairāk nekā 1281 nometnes. Līdz ar to nometņu organizēšana sāk veidoties par vienu no sekmīgākajiem sociālā tūrisma produktiem.

Osipova uzskata, ka katrā valstī, arī Latvijā, ir sava veida nometņu organizēšanas grūtības un ierobežojumi. Viens no tiem ir augstā nometņu dalības maksa. Padomju Sociālistiskās Republikas Savienības laikā nometnes bērniem bija bez maksas. Šobrīd vecākiem ir grūti saprast, kādēļ 6 dienu nometne izmaksā tik dārgi (aptuveni 200 eiro uz 6 dienām vienam bērnam). Nometņu organizatoriem ir kādā veidā jāsedz lielie izdevumi, kas ietver telpu īri, ēdināšanu, darbinieku izmaksas un daudzus citus izdevumus, ko dalībnieki un vecāki parasti neapzinās. Līdz ar to, sociālā tūrisma atbalsts nometņu izmaksu segšanai bērniem no maznodrošinātām ģimenēm būtu liels ieguvums un palīdzība. Mirandas Nometnes vadītāja nometņu izmaksas sedz vispirms no saviem līdzekļiem, bet pēc tam tās atgūst no nometnes dalības maksām. Dažkārt pašvaldības finansē kādus izdevumus un šo pašvaldību bērniem un jauniešiem ir iespēja maksāt samazinātu dalības maksu. Ir svarīgi norādīt vecākiem nometņu patiesās izmaksas, lai nerastos jautājumi par to, kādēļ nometnes izmaksā tik dārgi.

Osipova uzsvēra, ka viņa ir organizējusi arī starptautiskās nometnes, kuru dalībnieki ir bijuši ne tikai no Latvijas, bet arī no ASV, Kanādas, Anglijas, Vācijas, Krievijas, Francijas, Dānijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Beļģijas, Īrijas, Spānijas un Āfrikas valstīm. Kā starptautisko nometņu priekšrocības eksperte uzsvēra, ka citu Eiropas valstu iedzīvotāji ir pieraduši maksāt vairāk par nometnēm nekā Latvijas iedzīvotāji. Viņi izprot un novērtē ieguldīto darbu un laiku, kas ir pavadīts, organizējot nometnes. Ārzemju bērniem piemīt labākas starp personu komunikāciju prasmes, labākas valodu zināšanas, lielāka vēlme iepazīst jaunu kultūru un iegūt starptautiskus draugus.

Osipova uzskata, ka viens no starptautisko nometņu trūkumiem Latvijā ir to nevienotā likumdošana ar citām Eiropas valstīm. Latvijā, rīkojot nometnes, katram bērnam ir nepieciešams ārsta izraksts, bet citās valstīs šāda informācija nometņu organizatoriem nav nepieciešama. Otrs trūkums ir tas, ka, rīkojot starptautiskās nometnes, visiem dokumentiem ir jābūt vairākās valodās, kas prasa lielāku laiku un finansiālo līdzekļu ieguldījumu nometņu sagatavošanas procesā.

Pēc Osipovas teiktā, ir daudz un dažādas brīvprātīgo organizācijas, kas vispirms iepazīstina valsti un tad palīdz iesaistīt ārzemju jauniešus šo valstu rīkotajās nometnēs. Ir jāveido kontakti ar starpnieku firmām, kas nodrošina kontaktus un pakalpojumus starp nometnēm un dalībniekiem. Tūrisma kompāniju un aģentūru pakalpojumi tiek izmantoti, lai efektīvākajā veidā nogādātu bērnus uz citām valstīm. Vislielākā nometņu mērķauditorija, pēc Lolitas Osipovas domām, ir tieši bērni un jaunieši no Krievijas, jo viņiem šeit ir gan radi, gan draugi, gan arī interese vasarā apmeklēt dažādus pasākumus. Lielākās grūtības sagādā tas, ka ārzemju tūristiem papildus nometņu dalības maksai, ir jāsedz arī ceļa, transporta un viesnīcu izdevumi.

Inga Kalniņa uzsver, ka starptautisko nometņu organizēšana attīsta sociālo tūrismu. To veicina arī *kaučserfings* jeb dīvānsērfošana, kas pēdējo gadu laikā, ir palikusi ļoti populāra. Pēc Kalniņas domām, šīs arī ir viens no sociālā tūrisma veidiem, piedāvājot tūristiem naktsmītnes pakalpojumus. Galvenie ceļošanas izdevumi ir transports, naktsmītnes, ēšana un apskates objektu ieejas biļetes. Dīvānsērfošana nozīmē, ka nav jāērķinās ar naktsmītņu un dažkārt arī ēšanas un citiem izdevumiem. Arī Osipovai ir līdzīgs viedoklis, ka starptautisko nometņu organizēšana Latvijā attīsta tūrismu. Viņa uzsvēra, ka nometnēs piedalās gan Latvijas, gan citu valstu pārstāvji. Piemēram, kad vecāki no Krievijas brauc ciemos pie saviem radniekiem Latvijā, viņi iesaka saviem bērniem piedalīties nometnēs Latvijā. Šādā veidā bērni gūst iespēju iepazīt citus jauniešus, kā arī apgūt latviešu valodu.

Viens no starptautisko nometņu organizēšanas mērķiem ir jauniešu ienākošā tūrisma veicināšana. Inga Kalniņa uzskata, ka Latvijā pēdējo gadu laikā jauniešu tūrisms ir palielinājies,

bet salīdzinājumā ar citām pasaules valstīm, pieaugums Latvijā nav tik liels. Viens no iemesliem, kādēļ lielākā daļa jauniešu neceļo, ir finanšu trūkums. Lai attīstītu jauniešu ceļošanu, būtu nepieciešams samazināt transporta un apmešanās izmaksas. Savā ziņā tas jau tiek darīts, piedāvājot jauniešu hostelus un piešķirot jauniešiem un studentiem dažāda veida atlaides. Protams, varētu piesaistīt sponsorus un ziedotājus, lai veicinātu sociālā tūrisma attīstību jauniešu vidū, bet Latvijā ziedošana nav tik attīstījusies, kā citās Eiropas valstīs. Līdz ar to ir iespēja izaugsmei un attīstībai.

- Interviju laikā autore ieguva informāciju par sociālo tūrismu un nometņu organizēšanu Latvijā, kā arī ieteikumus, kas palīdzētu organizēt vairāk starptautiskās nometnes Latvijā. Ingas Kalniņa pastāstīja par dažādiem sociālo jomu projektiem, kas organizēti Kurzemes Plānošanas Reģionā, piemēram, „Mana sociālā atbildība”, Latvijas un Šveices sadarbības programma „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” un „Sociālās rehabilitācijas un atbalsta pasākumu kopums ģimenēm ar bērniem Ventspils pilsētā”. Šāda veida projekti parasti tiek finansēti no Eiropas Sociālo Fondu līdzekļiem, līdz ar to mērķgrupu dalībniekiem nav jāmaksā par to pakalpojumiem.
- Organizējot sociālā tūrisma projektus Latvijā, vislielākās grūtības ir sastopamas tieši izpratnes trūkumā pašvaldībās un sabiedrībā kopumā par sociālās jomas un sociālo / kopīgo aktivitāšu nozīmi. Sociālā tūrisma priekšrocība ir tā, ka ceļojot cilvēki atrodas sabiedrībā, viņi līdzdarbojas un komunicē savā starpā, nevis norobežojas un dzīvo izolācijā. Vecāka gadu gājuma cilvēku vidū tādā veidā mazinās vientulība un tās radītās negatīvās sekas. Pozitīvā iezīme, ko atklāja Kalniņa, ir tā, ka pēdējo gadu laikā ir redzams sociālā tūrisma pieprasījums pieaugums. Viņa arī uzsvēra, ka sociālā tūrisma aktivitātes Latvijā tiek organizētas regulāri. Piemēram, Rīgas Pilsētas Rūpju Bērns savā dienas centrā „Cerību līgza” regulāri organizē tūrisma pasākumus cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem, lai veicinātu viņu attīstību un sociālo integrāciju. Biedrība rīko arī starptautisku mākslinieciskās pašdarbības festivālu "Solis", kurā piedalās jaunieši no dažādām Eiropas valstīm.
- Otra eksperte, kas tika intervēta, ir Mirandas Nometnes vadītāja Lolita Osipova. Jau vienpadsmito gadu, organizējot nometnes Latvijā, viņa saskārās ar lielu problemātiku nometņu augsto izmaksu un dalības maksu dēļ. Padomju

Sociālistiskās Republikas Savienības laikā nometnes bērniem bija bez maksas. Šī iemesla dēļ vecākiem ir grūti saprast kādēļ šobrīd nometņu cenas ir tik augstas. Veidojot starptautiskās nometnes, to dalības maksa ir vēl lielāka, bet citu valstu iedzīvotāji ir gatavi un spējīgi maksāt daudz vairāk par savu bērnu dalību nometnēs. Starptautisko nometņu organizēšanas lielākais šķērslis ir nevienotā likumdošana starp Latviju un citām Eiropas valstīm. Lai iesaistītu ārzemju jauniešus Latvijā rīkotajās nometnēs, Osipova teica, ka būtu vēlams izveidot starpnieku firmas, starp nometnēm un dalībniekiem, kā sociālā tūrisma aģentūras, kas palīdzētu reklamēt starptautiskās nometnes un nodrošināt labāku servisu.

- Interviju laikā tika noskaidrots, ka starptautisko nometņu organizēšana attīsta sociālo tūrisma. Bērni un jaunieši no dažādām pasaules valstīm iepazīstas savā starpā, apgūst valodu un kultūru un motivē savus vecākus un draugus ceļot un atgriezties nometnes norises valstī.
- Pētnieciskās daļas ietvaros autore aptaujāja ārzemju jauniešu, izmantojot anketēšanas metodi, izveidoja starptautisko bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „*Create Yourself*” projektu, pieredzes gūšanai ņēma dalību Mirandas Nometnēs, kā arī organizēja ekspertintervijas.
- Anketēšanas mērķis bija noskaidrot ārzemju bērnu un jauniešu interesi par vietējām un starptautiskajām nometnēm, kā arī to interesi piedalīties starptautiskā nometnē, kas organizēta Latvijā. Kopumā tika aptaujāti 61 respondents no 15 pasaules valstīm, vecumā no 12 līdz 56 gadiem. 77% no respondentiem atzina, ka labprāt vēlētos piedalīties starptautiskā nometnē Latvijā. Šis motivēja autori izstrādāt nometnes projektu.
- Starptautiskās bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „*Create Yourself*” projekts tiek veidots ar mērķi, iemācīt bērniem un jauniešiem no dažādām pasaules valstīm, kā darboties ar 3D printeru un lāzergriezēju programmām. Nometņu galaprodukts ir katra jaunieša individuāli izveidots 3D kuģis, ar mērķi piedalīties kuģu sacensībās. Projekta ietvaros tiks organizēti četri apmaiņas braucieni, kuru kopējais budžets sastāda 89 901 eiro, kas 75% apmērā, iespējams, tiks finansēts no Nordplus Jauniešu programmas līdzekļiem. Šādā veidā tiks veicināta sociālā tūrisma attīstība Latvijā, dodot iespēju jauniešiem, par Nordplus sniegtajiem līdzekļiem, piedalīties nometnēs.

- Autores piedalīšanās Mirandas Nometnēs palīdzēja gūt dziļāku izpratni par nometņu rīkošanu un mērķgrupas specifiskām nepieciešamībām. Šī pieredze bija neatsverama, veidot jauniešu nometnes plānu. Atsaucoties uz ekspertu atzinumu, sociālais tūrisms Latvijā tiek veicināts, organizējot dažādus starptautiskus un valstiskus projektus un ekskursijas.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Bakalaura darba laikā tika izdarīti šādi **secinājumi**:

1. **Sociālais tūrisms** ir tūrisma forma, kura mērķauditorija ir tūristi ar zemākiem ienākumiem, piemēram, daudzbērnu ģimenes vai ģimenes ar ienākumiem zem vidējā ienākumu līmeņa, jaunieši, invalīdi un pensionāri. Sociālā tūrisma aktivitātes finansē valsts, vietējās varas iestādes, uzņēmēji, arodbiedrības un dažāda veida organizācijas. Galvenais sociālā tūrisma mērķis ir nodrošināt tūrisma pieejamību visiem iedzīvotājiem;
2. Sociālajam tūrismam piemīt „**lietussarga efekts**” - tas apvieno dažādas organizācijas, idejas, pakalpojumu sniedzējus, kā arī privātās un trešā sektora organizācijas vienam mērķim – attīstīt sociālo tūrisma. Sociālais tūrisms uzlabo ģimeņu attiecības, dzīves kvalitātes līmeni, morālo rīcību, izglītību, kā arī sociālo un kulturālo atvērtību. Šāda veida organizācijas ir Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs, Starptautiskā Darba Organizācija, Ģimenes Brīvdienu Asociācija un Pasaules Tūrisma Organizācija. Esot šāda veida organizācijās, valsts var uzlabot iedzīvotāju labklājību un dzīves līmeni;
3. Sociālā tūrisma **organizatoriskajā struktūrā** ietilpst sociālā tūrisma pieprasījums, piedāvājums, finansēšanas struktūra un starpnieki, pie kuriem pieder tūrisma un valsts aģentūras, sociālie dienesti un labdarības iestādes, kas atbalsta tieši sociālā tūrisma pakalpojumus. Eiropas Sociālā tūrisma organizatoriskās struktūras kopīgie elementi no piedāvājuma puses ir transporta, naktsmītņu un galamērķu pakalpojumu sniedzēji. Sociālā tūrisma finansēšanas struktūrā ietilpst tiešais valsts finansējums, netiešais valsts finansējums, arodbiedrību un sociālā tūrisma organizāciju piešķirtie līdzekļi;
4. **Jauniešu tūrisms** tiek uzskatīts par vienu no lielākajiem segmentiem globālajā tūrismā ar ievērojamu nākotnes potenciālu. Jauniešu tūrisms tiek definēts kā viena no tūrisma formām, kurā iesaistās jaunieši vecumā no 16 – 25 gadiem un, kur galvenais uzsvars tiek likts uz dažādām aktivitātēm. Šī tūrisma nozare tiek iedalīta divās kategorijās, no kurām viena ir saistīta ar kvalitatīvajiem (drošība, kvalitāte, pieejamība) un otra ar kvantitatīvajiem aspektiem (izdevumi). Pēdējo gadu laikā jauniešu tūrisma attīstību veicina sociālo mediju, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju attīstība, kas piedāvā jauniešiem ērtas tūrisma pakalpojumu rezervēšanas un meklēšanas iespējas. Šādā veidā jaunieši gūst vieglāku pieeju informācijai un ir vairāk motivēti iesaistīties tūrismā;

5. Saskaņā ar **Pasaules Tūrisma Organizācijas** sniegtajiem datiem 2011.gadā pasaulē bija 1 miljards cilvēku ar invaliditāti, kas ir 15 % no visiem pasaules iedzīvotājiem, kam ir ierobežotas iespējas piedalīties tūrisma pakalpojumu saņemšanā. 2009.gadā bija vairāk nekā 730 miljoni cilvēku, kas ir vecāki par 60 gadiem (10% no iedzīvotāju skaita). Līdz 2050.gadam tiek prognozēts, ka šādu cilvēku skaits sasniegs 20% no pasaules iedzīvotājiem. Vecāka gadagājuma cilvēki un cilvēki ar invaliditāti ir sociālā tūrisma mērķgrupa, kam ir ierobežotas iespējas izmantot tūrisma pakalpojumus. Šī ir aktuāla problēma, ko tūrisma nozarei vajadzētu risināt gan Latvijas, gan pasaules mērogā;
6. **Sociālā tūrisma pieprasījuma** pieaugums pēdējo gadu laikā ir ievērojami paaugstinājies. 2013.gadā veikts pētījums Lielbritānijā liecina par to, ka pēdējo četru gadu laikā gandrīz 70% no sociālo pakalpojuma sniedzējiem, ir pieredzējuši pieaugošu pieprasījumu sociālā tūrisma jomā. 60% no šiem aptaujātajiem atzina, ka šo pieaugumu ir ietekmējusi ekonomiskā situācija valstī un finanšu līdzekļu trūkums ceļošanai. Kā norāda *Eurostat* veiktais pētījums 2008.gadā 42% no iedzīvotājiem nedevās kādā atpūtas braucienā, no kuriem 38% to nedarīja finansiālu apstākļu dēļ, bet 4% nebija motivācijas ceļot. Šo pētījumu rezultāti norāda uz sociālā tūrisma pakalpojumu pieprasījumu pieaugumu visā pasaulē un problēmas aktualitāti;
7. **Starptautiskais Sociālā Tūrisma Birojs** ir starptautiska bezpeļņas organizācija, kuras mērķis ir palielināt tūrisma pieejamību visiem cilvēkiem, galvenokārt cilvēkiem ar zemākiem ienākumiem. Ar dažādām izveidotajām programmām un piedāvājumiem organizācija sniedz iespēju izmantot tūrisma pakalpojumus lielākam cilvēku skaitam – jauniešiem, ģimenēm ar bērniem, pensionāriem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Viena no Starptautiskā Sociālā Tūrisma Biroja izveidotajām programmām ir „**Eiropas sociālā tūrisma apmaiņas platforma**” (*Calypso*). Šī programma sedz ceļojuma izdevumus un apmešanās vietu izmaksas sociālā tūrisma mērķgrupas dalībniekiem ne sezona laikā. Latvija nav šīs organizācijas dalībniece;
8. **Ģimenes Brīvdienu Asociācija** ir Lielbritānijas lielākā labdarības sociālā tūrisma organizācija, kas 2013.gada aprīlī Skotijā rīkoja konferenci par sociālo tūrismu - „Brīvdienām ir nozīme”. Šīs konference ietvaros tika vadīti dažādi semināri un diskusijas par sociālo tūrismu un projektiem, ko varētu veidot nākotnē, sociālā tūrisma atbalstam;
9. Ar sociālo tūrismu vairāk nodarbojas Eiropas valstis, kurās ir attīstīta plānota tautsaimniecība sociālajam tūrismam. Šādas valstis ir Beļģija, Francija, Šveice, Spānija un citas Eiropas Savienības Dienvidu valstis. Francijā, Beļģijā un Spānijā sociālais tūrisms

- tiek finansēts no valsts budžeta, kas norāda uz šo valstu ieinteresētību tūrisma pieejamības nodrošināšanā visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no to sociālā vai ekonomiskā stāvokļa;
10. **Lielbritānijas** sociālā tūrisma modelī ietilpst ceļojumu piedāvātāji, ziedotāji un labdarības organizācijas, sociālie darbinieki un pašas ģimenes. Šis ir visefektīvākais modelis sociālā tūrisma pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai tā mērķgrupai;
 11. **Nometne**, kā tūrisma produkts, ir mērķtiecīgi organizēts pasākums, kurā vairāk nekā puse dalībnieku ir bērni un kas paredzēts, lai saskaņā ar nometnes programmu, nodrošinātu dalībnieku saturīgu un lietderīgu brīvā laika pavadīšanu un sekmētu to vispusīgu attīstību. Sociālā tūrisma rašanās ir saistīta ar brīvdienu nometņu attīstību 19.gs. To mērķgrupa bija bērni, kuru ģimenes pieredzēja finansiālās grūtības. Šis fakts liecina par to, ka nometņu veidošanās ir saistīta ar sociālā tūrisma attīstību;
 12. Saskaņā ar definīciju, starptautiskām nometnēm ir jābūt divu nedēļu garām un jāietver loku šaušanu, kāpšanu kalnos, ūdens sporta un citas jauniešiem piemērotas aktivitātes. Pēdējos gados starptautiskās nometnes tiek organizētas lielākajā daļā pasaules valstu. Kenijas Republikā tiek veidotas starptautiskās bēgļu nometnes. Lielbritānijā „*Essex Outdoors Mersea*” veidotās nometnes atbalsta sociālo tūrisma, pielāgojot nometņu norises vietas, lai tās būtu ērtas cilvēkiem ar invaliditāti;
 13. **Amerikas Savienotās Valstis** nometņu un dalībnieku skaita ziņā ir lielākā pasaules nometņu organizētājvalsts. Pēc 2011.gada sniegtajiem Amerikas Nometņu Asociācijas datiem ASV ir vairāk nekā 7000 nometņu biedru un vairāk nekā 2400 akreditētas nometnes. Ir būtiski analizēt ASV sociālā tūrisma pieredzi gan no organizatoriskā, gan motivācijas viedokļa, lai uzlabotu šī brīža nometņu statistiku Latvijā;
 14. **Latvijā starptautiskās nometnes** rīko Valsts Izglītības Satura Centrs ar jauniešu programmu „*Award*”, uzņēmums „*Annahouse*”, biedrība Starptautiskās Bērnu Vasaras Nometnes, biedrība „*Avantis*” (rīkojot Latvijā pirmo „Starptautisko mediju nometni”), organizācija „Vispasaules Bērni”, kā arī citas organizācijas un biedrības. „Vispasaules Bērnu” rīkotās starptautiskās nometnes ir „*One Way Summer*”, „*One Way Winter*” un „*Beyond The Borders*”, kuru dalībnieki ir no Latvijas, Anglijas, Francijas, Amerikas, Lielbritānijas un Austrālijas. Šāda veida nometnes palīdz attīstīt tūrisma Latvijā, radot interesi ārvalstu jauniešiem apciemot mūsu valsti un ieteikt saviem draugiem un ģimenēm pievienoties;

15. Latvijā **nometņu statistikas** informāciju apkopo Valsts Izglītības Satura Centrs. No 2007. gada līdz 2013. gadam organizēto nometņu skaits Latvijā ir pieaudzis no 350 līdz 1281. Palielinoties nometņu skaitam, pieaug arī nometņu dalībnieku skaits, kas no 2007. gada 15000 dalībniekiem ir pieaudzis līdz 41300 dalībniekiem 2012. gadā. Šie dati norāda, ka nometņu organizēšanai kā tūrisma produktam, Latvijā ir liels pieprasījums. Organizēto starptautisko nometņu statistikas dati Latvijā nav apkopoti;
16. **Ienākošā tūrisma** jauniešu skaits Latvijā, vecumā no 15 – 24 gadiem, starp 2010. gadu un 2011. gadu ir pieaudzis no 9,1% - 9,7% no kopējā ārvalstu tūristu skaita. Palielinoties ārvalstu bērnu un jauniešu tūristu skaitam Latvijā, ir nepieciešams aktīvāk veidot jaunus tūrisma produktus, piemēram, nometnes;
17. Starptautiskās bērnu un jauniešu **3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „Create Yourself”** tiek veidotas ar mērķi, lai jauniešiem no dažādām valstīm iemācītu, kā darboties ar 3D printeru un lāzergriezēju programmām. Nometņu galaprodukts ir ar printeru palīdzību izveidots katra jaunieša kuģis, lai piedalītos kuģu sacensībās. Nometņu koordinējošā iestāde ir Babītes vidusskola, ko pārstāv darba autore Ilze Pildiņa. Apmaiņas programmas sadarbības iestādes ir Latvijas Universitātes *FabLab* darbnīca, Rīgas Jauno tehniķu centrs, Igaunijas Narvas humanitārā ģimnāzija un Dānijas *Agerbaek* vidusskola. Ja šis tūrisma produkta projekts gūs atsaucību un nepieciešamo finansiālo nodrošinājumu, Latvijā būs pieejams jauns un daudzgadīgs sociālā tūrisma pakalpojums;
18. Starptautiskās bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „Create Yourself” kopējie **izdevumi** visiem 4 apmaiņas braucieniem ir 89 901 eiro. 75% no visiem kopējiem sociālā tūrisma nometņu izdevumiem tiek segti no *Nordplus* Jauniešu programmas. Kopējie izdevumi vienam 6 dienu apmaiņas braucienam ir 22 475,25 eiro un izdevumi vienam cilvēkam ir 91 eiro dienā. Ceļa un uzturēšanās izmaksas sastāda 84% budžeta. Līdz ar to ir būtiski piesaistīt sponsorus, kas palīdzētu padarīt šo nometni pieejamu mērķgrupai;
19. Autore sastādīja **anketas** un aptaujāja ārzemēs dzīvojošos bērnus un jauniešus. 77% no visiem respondentiem atzina, ka labprāt vēlētos piedalīties Latvijā organizētā starptautiskā nometnē. 23% no tiem atzina, ka galvenā motivācija viņu dalībai būtu iespēja ceļot. Šis norāda uz nepieciešamību sekmēt sociālā tūrisma ilgtermiņa attīstību un popularitātes sekmēšanu, kas palīdzētu un iedrošinātu jauniešus ceļot un iepazīt ārvalstis;

20. Visbiežāk minētais iemesls, kas liegtu ārvalstu bērniem un jauniešiem piedalīties starptautiskā nometnē Latvijā, bija finansiālo līdzekļu trūkums. 17% no Amerikā dzīvojošiem respondentiem atzina, ka viņus visvairāk satrauc ceļa un uzturēšanās izmaksas Latvijā. Šis norāda uz lielo nepieciešamību piesaistīt sponsorus starptautisko nometņu organizēšanai;
21. Kā norāda sociālo programmu eksperte, Latvijā tiek veidoti vairāki sociālā tūrisma projekti. **Kurzemes Plānošanas Reģions**, piemēram, organizē projektus, „Mana sociālā atbildība”, Latvijas un Šveices sadarbības programma „Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos” un „Sociālās rehabilitācijas un atbalsta pasākumu kopums ģimenēm ar bērniem Ventspils pilsētā”. Šāda veida projekti parasti tiek finansēti no Eiropas Sociāliem Fondiem, līdz ar to mērķgrupu dalībniekiem nav jāmaksā par sniegtajiem pakalpojumiem, veicinot sociālo tūrismu;
22. Kā norāda **nometņu organizēšanas eksperte**, starptautisko nometņu rīkošanas priekšrocība ir tā, ka citu valstu vecāki ir gatavi maksāt daudz lielāku samaksu par organizētajām nometnēm, līdz ar to novērtējot ieguldīto darbu un laiku. Dažkārt problēmas rada valstu likumdošanu atšķirības Eiropā, iesniedzot dokumentus nometnes vadītājam.

Darba gaitā, balstoties uz secinājumiem, autorei radās sekojoši **priekšlikumi**:

1. **Valsts Izglītības Satura Centram**, rīkojot starptautiskās jauniešu nometnes *Award*, ir nepieciešams piesaistīt sponsorus - valstiskas vai nevalstiskas organizācijas, labdarības fondus, privātos uzņēmējus, kas varētu palīdzēt mērķa grupas pārstāvjiem segt nometnes dalības maksu. Nometne šobrīd izmaksā 96 eiro katram dalībniekam, kas maznodrošinātajiem liedz tajā piedalīties. Piesaistot sponsorus, tiks dota iespēja ikvienam jauniešim, neatkarīgi no ģimenes materiālā stāvokļa, piedalīties nometnēs, kas tiešā veidā sekmēs sociālo tūrismu un maznodrošināto integrāciju sabiedrībā;
2. **Tūrisma Attīstības Valsts Aģentūrai** vajag izveidot sociālā tūrisma attīstības komiteju, kas varētu piedalīties Ģimenes Brīvdienu Asociācijas rīkotajās konferencēs Lielbritānijā, piemēram „Brīvdienām ir nozīme”. Šāda veida gadskārtēji apmaiņas braucieni no Latvijas uz Lielbritāniju varētu sniegt papildus zināšanas, starptautiskus kontaktus un iedvesmu, kas palīdzētu attīstīt sociālo tūrismu Latvijā. Došanās ārvalstu sociālā tūrisma pieredzes

apmaiņas braucienos, palīdzēs īstenot un uzlabot dažāda veida sociālā tūrisma aktivitātes Latvijā;

3. Ņemot vērā to, ka vairāk nekā 17% no anketētajiem jauniešiem minēja finansiālos apsvērumus kā galveno iemeslu, kas liedz piedalīties nometnēs, veidojot jaunu sociālā tūrisma produktu, starptautiskās bērnu un jauniešu 3D printēšanas un lāzergriešanas nometnes „Create Yourself” **vadītājam** ir nepieciešams piesaistīt papildus finansējumu no uzņēmējiem un starptautiskās *FabLab* asociācijas. Šis finansējums segtu 25% no kopējā visu četru apmaiņas braucienu budžeta apjoma, kas ir 22 475,25 eiro. Šādā veidā tiktu segta telpu un tehnikas īre, uzturēšanās, ceļojumu apdrošināšanas, transporta un dažādas darbiniekiem nepieciešamie izdevumi. Bez papildus finansējuma, šīs izmaksas būs jāsedz pašiem dalībniekiem vai organizatoriem;

4. **Kurzemes Plānošanas Reģiona** sociālo pakalpojumu attīstības ekspertei **Ingai Kalniņai** iestāties Starptautiskā Sociālā Tūrisma Birojā. Iesaistoties šajā organizācijā, Kurzemes Plānošanas Reģionam būs iespēja iegūt pieeju informācijai par sociālā tūrisma aktualitātēm pasaulē, iespēja piedalīties organizācijas rīkotajos semināros un konferencēs, izmantot organizācijas veidotās prezentācijas par sociālo tūrismu un piedalīties Darba Komisijā. Galvenais ieguvums būtu jauni starptautiskie kontakti un atbalsta partneri un iespēja reklamēt savus izveidotos produktus un pakalpojumus starpvalstu līmenī. Ņemot vērā to, ka Kurzemes Plānošanas Reģions ir valsts iestāde, dalības maksa šajā organizācijā ir 1210 eiro gadā. Iestāšanās šajā organizācijā ir nozīmīga, lai attīstītu un uzlabotu sociālā tūrisma pakalpojumus Latvijā, iegūtu plašāku skatījumu par vispārējām tendencēm pasaulē un piesaistītu ārvalstu finansējumu.

PATEICĪBAS

Darba autore vēlētos izteikt pateicību saviem tūrisma un viesnīcu vadības programmas pasniedzējiem: Kristīnei Bērziņai par organizatorisku atbalstu un metodiskajiem ieteikumiem bakalaura darba izstrādē, kā arī Ilzei Mednei un Jurim Brencim par iegūtajām zināšanām tūrisma specialitātē.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR likums *Bērnu tiesību aizsardzības likums*. Latvijas Vēstnesis un Valdības Ziņotājs, Nr. 199/200 (1260/1261). 1998. Pieejams: <http://m.likumi.lv/doc.php?id=49096> (skatīts 25.03.2014.)
2. LR likums *Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likums*. Latvijas Vēstnesis un Valdības Ziņotājs, Nr. 104 (3262). 2005. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=111963> (skatīts 25.03.2014.)
3. LR MK noteikumi Nr. 981. *Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība*. Latvijas Vēstnesis, Nr. 141 (4127). 2009. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=197039> (skatīts 20.04.2014.)
4. Starptautisks dokuments: *Pasaules Tūrisma Organizācijas Statūti*. Latvijas Vēstnesis, Nr. 152.(2917) 2003. (zaudējis spēku 22.12.2012.) Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=80487> (skatīts 08.04.2014.)
5. *Vispārējā cilvēktiesību deklarācija*. Pieejams: <http://www.humanrights.lv/doc/vispaar/vispcd.htm> (skatīts 20.03.2014.)
6. **Bērziņa A. un citi.** *2004.gada publiskais pārskats*. Rīga, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2005. 24 lpp.
7. **Bērziņa A. un citi.** *2005.gada publiskais pārskats*. Rīga, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2006. 44 lpp.
8. **Bērziņa A. un citi.** *2006.gada publiskais pārskats*. Rīga, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2007. 31 lpp.
9. **Bērziņa A. un citi.** *Valsts jaunatnes iniciatīvu centra 2007.gada publiskais pārskats*. Rīga, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2008. 36 lpp.
10. **Bērziņa I., Karnīte R.** *Tūrisms Latvijā : attīstība un perspektīvas, tūrisma satelītkonti*. Rīga, BO SIA "Latvijas Zinātņu akad. Ekonomikas inst.", 2011. 129 lpp.
11. **Briksne I.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2004.gadā*. Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2005. 73 lpp.
12. http://data.csb.gov.lv/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=IZ0010.px&px_path=Sociala__Ikgad%C4%93jie%20statistikas%20dati__Izgl%C4%ABt%C4%ABba%2

- 0un%20zin%C4%81ne&px_language=lv&px_db=Sociala&rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0 (skatīts 29.04.2014.)
13. http://data.csb.gov.lv/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=IZ0010.px&px_path=Sociala__Ikgad%C4%93jie%20statistikas%20dati__Izgl%C4%ABt%C4%ABba%20un%20zin%C4%81ne&px_language=lv&px_db=Sociala&rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0 (skatīts 29.04.2014.)
14. <http://nometnes.gov.lv/camps/arhivs/page/117> (skatīts 29.04.2014.)
15. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2005.gadā.* Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2006. 65 lpp.
16. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2006.gadā.* Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2007. 68 lpp.
17. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2007.gadā.* Rīgā, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2008. 68 lpp.
18. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2008.gadā.* Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2009. 72 lpp.
19. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2009.gadā.* Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2010. 63 lpp.
20. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2011.gadā.* Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2011. 63 lpp.
21. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2012.gadā.* Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2012. 63 lpp.
22. **Miezīte E.** *Statistikas datu krājums - Tūrisms Latvijā 2013.gadā.* Rīga, Latvijas Republikas Centrālā Statistikas Pārvalde, 2013. 55 lpp.
23. **Alison Rice.** *Family holiday association conference report „Holidays Matter: Are We There Yet?”.* UK. London, Family Holiday Association. 2013. pp.1 - 4 Pieejams: http://www.familyholidayassociation.org.uk/Documents/Prog_13_HMC2_Report.pdf (skatīts 15.03.2014.)
24. **Alūksnes novada pašvaldība.** *Alūksnes novada bērnu un jauniešu vasaras nometņu projektu konkursa 2014.gadā nolikums.* Alūksne, Alūksnes novada pašvaldības Izglītības pārvalde, 2014. 1 lpp. Pieejams: http://www.aluksne.lv/info_data/info14/feb05_03.htm (skatīts 14.04.2014.)

25. **Annahouse.** *Starptautiskā bērnu, jauniešu izglītojošā un radošā nometne Annahouse.* 2014. 4 lpp. Pieejams: http://www.lv-de.de/files/pdf/Camp_Annahouse_LV.pdf (skatīts 16.05.2014.)
26. **Bērziņa K. un citi.** *Tūrisma un viesmīlības terminu skaidrojošā vārdnīca.* Rīga, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, 2008. 460 lpp.
27. **Bizirgianni I., Dionysopoulou P.** *The influence of tourist trends of Youth Tourism through Social Media & Information and Communication Technologies.* Budapest, Hungary, Elsevier Ltd. 2013. pp. 652 - 660 Pieejams: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813003959>
28. **Brent Lovelock, Kirsten M. Lovelock.** *The Ethics of Tourism: Critical and Applied Perspectives.* U.K.: Routledge. 2013. 384 p.
29. **Charles R. Goeldner, J.R. Brent Ritchie.** *Tourism: principles, practices, philosophies.* N.J., Hoboken, 2006. 590 p.
30. **Helmanis G.** *Nometņu organizēšanas finansēšanas konkursa nolikums.* Rīga, Rīgas dome, Izglītības, Kultūras un Sporta departaments, 2012. 7 lpp. Pieejams: <http://www.eskola.lv/public/59210.html> (skatīts 25.04.2014.)
31. **Holovejs Dž.K.** *Tūrisma bizness.* Rīga, Jāņa Rozes apgāds, 1999. 367 lpp.
32. **Kalniņš. G.** *Nometņu vadītāja rokasgrāmata – metodiskais materiāls.* Rīga, Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts Jaunatnes iniciatīvu centrs. 2003. 141 lpp.
33. **Kreisjudendring Hohenlohe e.v.** *Young and Alert International camp 2013 Forchtenberg,* Germany, Ohringen, Kreisjudendring Hohenlohe , 2013.23 p.
34. **Lynn Minnaert, Robert Maitland, Graham Miller.** *Tourism and social policy: The Value of Social Tourism,* UK., Elsevier Ltd , 2009. pp.316 - 334 Pieejams: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738309000164#> (skatīts 01.03.2014.)
35. **Lynn Minnaert.** *Social tourism participation: The role of tourism inexperience and uncertainty.* USA, New York, New York University, Preston Robert Tisch Center for Hospitality, Tourism, and Sports Management. 2013. pp.282 – 289 Pieejams: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517713001349> (28.04.2014.)
36. **Nordplus.** *Nordplus 2012-2016 Handbook.* 2013. 50 p. Pieejams: <http://www.lme.is/doc/1107> (skatīts 03.04.2014.)
37. **Osipova L.** *Šogad Mirandas Nometņu 10. Vasara. Bērnu nometņu katalogs 2013.gada vasara,* 2013. 23 lpp.

38. **Paul S. Biederman un citi.** *Travel and tourism : an industry primer*. N.J.:Upper Saddle River, 2008. 608 p.
Pieejams:
http://www.familyholidayassociation.org.uk/Documents/Prog090507TTRIUnderstandingBenefits_0.16Mb.pdf (skatīts 08.04.2014.)
39. **Richards G., Wilson J.** *Youth and adventure tourism*. Elsevier Ltd., 2006. pp. 40 - 47
Pieejams: <http://datubazes.lanet.lv:2074/science/article/pii/B9780750663779500122>
(skatīts 05.04.2014.)
40. **Scott McCabe, Lynn Minnaert, Anya Diekmann.** *Social tourism in Europe: theory and practice*. UK.,Bristol: Buffalo,NY: Channel View Publications, 2012. 201 p.
41. **Scott McCabe.** *An article :Understanding the benefits of Social tourism: linking participation to wellbeing and quality of life*. Tourism and Travel Research Institute, Nottingham University Business School, Jubilee Campus, Wollaton Rd. Nottingham. UK. 2010. pp. 761 – 773
42. **Scott McCabe.** *Annuals of tourism research – „Who needs a holiday? Evaluation social tourism”* . UK., Nottingham University Business School, Elsevier Ltd. 2009. pp. 667 - 688
Pieejams: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160738309000851>
(skatīts 02.05.2014.)
43. **Smukā. I., Krauksta. D.** *Metodiskais materiāls nometņu mācībā - Nometņu projektu veidošana*, Rīga, Latvijas Sporta Pedagoģijas Akadēmija, 2009. 18 lpp. Pieejams:
<http://www.lspa.eu/files/students/materials/Nom.projekts.metod.mater.pdf>
(skatīts 01.05.2014.)
44. **Stephen J. Page.** *Tourism Management: manging for change*. Oxford, UK. ,Burlington,MA : Butterworth-Heinemann, 2007. 473 p.
45. **Sustainability group.** *Report of the Tourism Sustainability Group „Action for more sustainable European tourism”*,2007. 2 p.
46. **Vasiļevskis G. un citi.** *Gada publiskais pārskats 2011*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2012. 55 lpp.
47. **Vasiļevskis G. un citi.** *Valsts Izglītības Satura Centra publiskais pārskats 2009*, Rīga, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2010. 40 lpp.
48. **Vasiļevskis G. un citi.** *Valsts Izglītības Satura Centra publiskais pārskats 2010*. Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011. 49 lpp.
49. **Vorončuka.I.** *Personāla vadība*. Rīga, Latvijas Universitāte,2009. 399 lpp.

50. **Wall Geoffrey.** *Tourism : change, impacts and opportunities.* Harlow, Pearson/Prentice Hall, 2006. 412 p.
51. **Watten. R.** *Calypso.* Brussels – Belgium, International Social Tourism Organization, 2013. 2 p.
52. **World Tourism Organization.** *World Tourism Organization – UNWTO.* 2013. 2 p.
Pieejams:
<http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/fichaaboutunwtoennomarc.pdf>
(skatīts 07.04.2014.)
53. **Zelča.I.** *Bērnu nometņu vadītāju rokasgrāmata.* Rīga, Valsts Izglītības Satura Centrs, 2011. 159 lpp. Pieejams:
<http://nometnes.gov.lv/customimg/f0e120de57e5fc189ad0bede36959836.pdf>
(skatīts 25.04.2014.)
54. <http://award.lv/2011/07/18/nometnes-vasara-2011-norise/> (skatīts 28.04.2014.)
55. <http://award.lv/2014/04/28/aicinam-pieteikties-starptautiskajai-award-vasaras-nometnei-2014/> (skatīts 28.04.2014.)
56. <http://award.lv/award-latvija/> (skatīts 28.04.2014.)
57. <http://cisvlatvia.wordpress.com/> (skatīts 29.04.2014.)
58. <http://cisvlatvia.wordpress.com/about/> (skatīts 29.04.2014.)
59. <http://datubazes.lanet.lv:2121/search.htm?st1=camp+&ct=all&ec=1&bf=1>
(skatīts 03.03.2014.)
60. <http://definitions.uslegal.com/u/umbrella-term/> (skatīts 20.03.2014.)
61. <http://ethics.unwto.org/en/content/accessible-tourism> (skatīts 07.04.2014.)
62. <http://money.uk.msn.com/news/money-news/family-holidays-could-boost-economy>
(skatīts 11.04.2014.)
63. <http://newstartmag.co.uk/features/social-tourism/>(skatīts 11.04.2014.)
64. <http://nometnes.gov.lv/camps> (skatīts 10.03.2014.)
65. <http://nometnes.gov.lv/camps/arhivs/page/117> (skatīts 29.04.2014.)
66. <http://nometnes.gov.lv/lapa/metodiskaisAtbalsts> (skatīts 10.03.2014.)
67. <http://publications.europa.eu/code/lv/lv-370100.htm> (skatīts 03.04.2014.)
68. http://skauti.lv/?page_id=69(skatīts 03.05.2014.)
69. <http://termini.lza.lv/term.php?term=att%C4%ABst%C4%ABbas%20valstis&list=att%C4%ABst%C4%ABbas%20valstis&lang=LV> (skatīts 04.05.2014.)

70. <http://termini.lza.lv/term.php?term=jaunatnes%20%C5%ABrisms&list=jaunatnes%20%C5%ABrisms&lang=LV> (skatīts 24. 04.2014.)
71. <http://vesture.eu/index.php/Aizv%C4%93sture> (skatīts 02.05.2014.)
72. <http://visc.gov.lv/audzinasana/nometnes.shtml> (skatīts 10.03.2014.)
73. <http://www.acacamp.org/anniversary/timeline/> (skatīts 03.05.2014.)
74. <http://www.acacamps.org/> (skatīts 10.03.2014.)
75. <http://www.acacamps.org/campmag/1103/how-do-your-campers-really-feel-benefits-mid-session-evaluations> (skatīts 12.05.2014.)
76. http://www.amazon.com/Ethics-Tourism-Critical-Applied-Perspectives/dp/0415575583/ref=la_B006L2ZVU0_1_1/192-4126499-4722442?s=books&ie=UTF8&qid=1396345397&sr=1-1 (skatīts 12.04.2014.)
77. <http://www.annahouse.lv/shop/articles/about/lv> (skatīts 29.04.2014.)
78. http://www.avantis.lv/lv_LV/avantis(skatīts 29.04.2014.)
79. <http://www.bits-int.org/en/> (skatīts 02.03.2014.)
80. <http://www.bits-int.org/en/index.php/index.php?menu=48&submenu=107> (skatīts 07.04.2014.)
81. <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=1> (skatīts 02.03.2014.)
82. <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=1> (skatīts 10. 03.2014.)
83. <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=2&submenu=5> (skatīts 24.04.2014.)
84. <http://www.bits-int.org/en/index.php?menu=44> (skatīts 03.04.2014.)
85. <http://www.campsinternational.com/gap-year/volunteering-in-kenya> (skatīts 25.04.2014.)
86. http://www.celojumubode.lv/?valsts_page_id=Kenija (skatīts 25.04.2014.)
87. <http://www.chacha.com/question/what-is-the-definition-of-%27umbrella-concept%27> (skatīts 03.04.2014.)
88. http://www.delfi.lv/bizness/biznesa_videl/latvija-partrauks-dalibu-ano-pasaules-turisma-organizacija.d?id=42093920 (skatīts 04.05.2014.)
89. http://www.delfi.lv/bizness/biznesa_videl/latvija-partrauks-dalibu-ano-pasaules-turisma-organizacija.d?id=42093920 (skatīts 7.04.2014.)
90. <http://www.ecalypso.eu/steep/public/about.jsf?id=22> (skatīts 04.04.2014.)
91. http://www.essexoutdoors.org/special_offers_at_mersea.php (skatīts 11.04.2014.)
92. <http://www.extrapackofpeanuts.com/71-travel-experts/> (skatīts 11.04.2014.)
93. <http://www.familyholidayassociation.org.uk/charity-information> (skatīts 08.04.2014.)
94. <http://www.familyholidayassociation.org.uk/social-tourism-news> (skatīts 09.04.2014.)

95. <http://www.formsite.com/newtmp/campussafety/> (skatīts 08.04.2014.)
96. http://www.handicap-international.org.uk/about_us (skatīts 27. 04.2014.)
97. http://www.handicapinternational.org.uk/resources/stories/africa/kenya_disability_dadaab
(skatīts 02.05.2014.)
98. http://www.handicap-international.org.uk/where_we_work/africa/kenya
(skatīts 28.04.2014.)
99. <http://www.historyplace.com/worldwar2/timeline/ww2time.htm> (skatīts 28.03.2014.)
100. <http://www.hockeycamp.cz/camps/goalie-camp/> (skatīts 03.05.2014.)
101. <http://www.internationalcamp.co.uk/index.php?thanks> (skatīts 11.04.2014.)
102. [http://www.isc.hokudai.ac.jp/www_ISC/cms/cgi-
bin/index.pl?page=files&view_file=810_16](http://www.isc.hokudai.ac.jp/www_ISC/cms/cgi-bin/index.pl?page=files&view_file=810_16) (skatīts 03.05.2014.)
103. <http://www.logoeps.net/ilo-international-labour-organization-logo-pdf.html>
(03.03.2014.)
104. <http://www.lu.lv/studentiem/arvalstis/apmainas-studijas/> (skatīts 29.04.2014.)
105. [http://www.lv-de.de/berniem/449-starptautiska-bernu-jauniesu-izglitajos-un-radosa-
nometne-annahouse.html](http://www.lv-de.de/berniem/449-starptautiska-bernu-jauniesu-izglitajos-un-radosa-nometne-annahouse.html) (skatīts 10.03.2014.)
106. <http://www.marathonmen2013.com/> (skatīts 11. 04.2014.)
107. <http://www.marathonmen2013.com/Our-Charity.html> (skatīts 11. 04.2014.)
108. <http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html> (skatīts 28.04.2014.)
109. http://www.nometnes.lv/camps/nometnes_lv_lv.php (skatīts 10.03.2014.)
110. http://www.nometnes.net/Pages/Nometnes_LATVIJA.aspx (skatīts 10.03.2014.)
111. http://www.old.kuldiga.lv/index.php?art_id=3977(skatīts 29.04.2014.)
112. <http://www.responsibletravel.com/member/283/policy/camps-international> (skatīts 25.
04.2014.)
113. <http://www.sif.lv/nodevumi/nodevumi/3390/Labas-prakses-piemeri-arzemes.pdf> (skatīts
28.03.2014.)
114. http://www.tava.gov.lv/sites/default/files/Turisms-2012_FINAL_portals.pdf(skatīts
10.03.2014.)
115. [http://www.travelweekly.co.uk/Articles/2011/10/31/38636/family+holidays+could+give
+tourism+5bn+boost+says+mps+report.html](http://www.travelweekly.co.uk/Articles/2011/10/31/38636/family+holidays+could+give+tourism+5bn+boost+says+mps+report.html) (skatīts 12.03.2014.)
116. <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml> (skatīts 07.04.2014.)
117. [http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=beyondtheborders&sub=ok&type=camp
&lang=lv](http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=beyondtheborders&sub=ok&type=camp&lang=lv) (skatīts 29.04.2014.)

118. <http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=description&sub=ok&type=us> (skatīts 29.04.2014.)
119. <http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=onewaysummer&sub=ok&type=camp&lang=lv> (skatīts 29.04.2014.)
120. <http://www.vispasaulesberni.lv/index.php?topic=onewaywinter&sub=ok&type=camp&lang=lv> (skatīts 29.04.2014.)
121. <http://www2.unwto.org/content/history-0>(skatīts 07.04.2014.)
122. <http://www2.unwto.org/content/who-we-are-0> (skatīts 07.04.2014.)
123. <http://xray-delta.com/2011/07/15/the-umbrella-concept/> (skatīts 11. 04.2014.)
124. [Http://youngmediasharks.eu/2013/07/22/starptautiska-mediju-nometne-young-media-sharks-norisinasies-kuldigas-novada-pelcu-specialaja-internatpamatskola/](http://youngmediasharks.eu/2013/07/22/starptautiska-mediju-nometne-young-media-sharks-norisinasies-kuldigas-novada-pelcu-specialaja-internatpamatskola/) (skatīts29.04.2014.)
125. <http://youngmediasharks.eu/par-nometni/> (skatīts 29.04.2014.)
126. <https://www.apple.com/uk/retail/summercamp/notify.html> (skatīts 03.05.2014.)
127. https://www.waterways.org.uk/wrg/canal_camps/canal_camp_questionnaire(skatīts 23.04.2013.)
128. <https://www.wordnik.com/words/blanket%20term> (skatīts 03.04.2014.)
129. Valsts Izglītības Satura Centra nepublicētie materiāli:
 - 129.1. Bērnu nometnes Latvijā
 - 129.2. Valsts Izglītības Satura Centra 2008.gada pārskats
 - 129.3. Valsts Izglītības Satura Centra 2009.gada pārskats
 - 129.4. Valsts Izglītības Satura Centra 2010.gada pārskats
 - 129.5. Valsts Izglītības Satura Centra 2011.gada pārskats
 - 129.6. Valsts Izglītības Satura Centra 2012.gada pārskats

PIELIKUMI

1.pielikums

Ekspertintervija ar Latvijā pieredzes bagātāko bērnu nometņu organizētāju Mirandas Nometnes vadītāju Lolitu Osipovu

1)Vai Jūs varētu pastāstīt mazliet par sevi, par iegūto izglītību, kā aizsākāt organizēt nometnes Latvijā?

Esmu „Mirandas nometņu” izveidotāja un koordinatore un šovasar svinēsim jau apaļu 10 gadu jubileju. Esmu ieguvusi augstāko izglītību pedagogijā, psiholoģijā, mārketingā un ekonomikā un šīs visas zināšanas ir palīdzējušas man veidot nometnes, jo katra no šīm iegūtajām izglītībām ir nepieciešama šāda veida darbā, kā nometņu organizēšana, vecākiem un, protams, jāzina arī kā sakārtot visus nepieciešamos dokumentus organizējot nometnes.

2)Kāds ir Jūsu nometņu nosaukums, kā tas izveidojās ?Un cik ilgi Jūs jau tās organizējat ?

2004.gadā tika piedāvāta 1. „Mirandas nometņu” programma – nometne Harija Potera faniem, kas ir ieguvusi atzinību bērnu vidū un notiks arī šovasar. Kopš 2004.gada ir notikušas 131 „Mirandas nometnes”, kur kopā ir piedalījušies 5018 dalībnieku ne tikai no Latvijas, bet arī no citām Eiropas, Amerikas un Āfrikas valstīm. 2013.gadā tiks piedāvātas 26 nometņu programmas dažāda vecuma un interešu bērniem, ka, piemēram, „Tīģerkomanda”, „Dabas draugu nometne” un citas.

3)Kāda veida mērķauditorijai ir domātas Jūsu organizētās nometnes?

Nometņu mērķauditorijas lielākā daļā ir latviski runājošie bērni no 5 – 19 gadu vecumam, kuriem ir visdažādākās intereses, jo nometne piedāvā dažādas tematiskās programmas.

4)Kas sagādā vislielākās grūtības organizējot nometnes Latvijā?

Veidojot piedzīvojumu nometnes Latvijā, to vājības varētu būt tās, ka, saprotot nometņu būtību, to saturu un piedzīvojumu, ir grūti to parādīt citiem audzinātājiem, lai viņi to ieraudzītu un saprastu. Latvijā ir daudz nometnes līdz ar to ir jāmāk izcelties no apkārtējā tirgus piedāvājuma, lai to ieraudzītu un sajustu bērni un to vecāki. Padomju laikā nometnes bērniem

bija bez maksas, līdz ar to ir vecāki, kuriem ir grūti saprast kādēļ 6 dienu nometne izmaksā tik dārgi (aptuveni 150Ls uz 6 dienām vienam bērnam). Nometnēm ir jāreķinās arī ar lielajiem izdevumiem, kuri ir jāsedz gan maksājot telpu īri, ēdināšanu, darbinieku izmaksām un daudziem citiem izdevumiem, ko pat ir grūti iedomāties.

5) Vai Jūs uzskatiet, ka Latvijā ir daudz nometņu ?

Jā, Latvijā ir pietiekoši daudz nometņu, salīdzinot ar Latvijas zemes platību.

6) Vai pēdējo gadu laikā pieprasījums pēc nometnēm ir palielinājies ? Un piedāvājums? (2012- 1055; 2011 – ap 600)

Es uzskatu, ka pēdējo gadu laikā pieprasījums pēc nometnēm ir pietiekošs un parasti nometnes optimālais cilvēku skaits ir sasniegts. Katru gadu bērni, kas ir bijuši nometnēs uz nākamo gadu uzaicina sev līdz arī kādus draugus, kas jau ir ieguvums organizatoriem. Nometņu piedāvājums Latvijā ir diezgan liels. 2011.gadā bija 600 nometnes, 2012, gadā – 1055, bet šogad pagaidām prognozētais nometņu piedāvājums ir 329.

7) Kā nometņu organizēšana var attīstīt tūrismu ?

Uz nometnēm brauc gan latviešu, gan ārzemnieku bērni, kas dzīvo citās valstīs. „Mirandas” nometnēs ir piedalījušies bērni no ASV, Kanādas, Anglijas, Vācijas, Krievijas, Īrijas un citām valstīm. Vedot latviešu bērnus uz nometnēm arī vecākiem ir jādomā par to kur viņi paliks dzīvot, kādas apskates vietas paši vēlēšies redzēt, līdz ar to tūrisms attīstās. Krievu tūristi, piemēram, laikā, kad brauc apciemot savus radus Latvijā, tieši šajā laikā bērniem piedāvā iespēju piedalīties kādās no latviešu nometnēm, lai iepazītos ar citiem bērniem un iemācītos valodu.

8) Kāda veida dokumenti vai apliecības ir nepieciešamas lai veidotu bērniem nometnes?

Paši galvenie dokumenti, kas ir vajadzīgi ir veselības inspekcijas, valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, attiecīgās pašvaldības, kā arī pārtikas un veterinārā dienesta saskaņošana par nometnes rīkošanu. Protams, katram vadītājam ir nepieciešama nometņu vadītāja apliecība, ko var iegūt izejot attiecīgus kursus, ko piedāvā Valsts izglītības satura centrs. Nometnē uz vietas ir jābūt arī SIA reģistrācijas kopijai, visiem līgumiem ar vecākiem un darbiniekiem, AKKA (Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūras) atļaujai, apdrošināšanai, kā arī citiem nometnes organizēšanai nepieciešamiem dokumentiem. Tiek iekārtots arī nometņu žurnāls, kurā tiek sniegta informācija par darba drošību un darbinieku sarakstu un to pienākumiem.

9)Kas Jums sagādā vislielāko gandarījumu veidojot nometnes?

Vislielāko gandarījumu organizējot nometnes jau 10 gadus ir bērnu un vecāku jaukās atsauksmes par labi pavadītu laiku un iegūtiem jauniem draugiem. Ir jauki dzirdēt, ka vecāks ir gatavs vest bērnu uz rīkotajām nometnēm arī nākamajā gadā. Īpašu prieku sagādā arī pats organizēšanas process kopā ar audzinātājiem, kam patīk to darīt un kuri ir gatavi ieguldīt laiku, lai viss izdotos un bērniem būtu interesanti. Ik gadu tiek izsūtītas katram bērnam arī apstiprinājuma vēstule par uzņemšanu nometnē, ko sagatavošanā arī ir jāvelta liels darbs un mīlestība.

10)Cik Jums ir nepieciešami darbinieki diennakts nometnes organizēšanai?

Pēc likuma, rīkojot nometnes, ir nepieciešams 1 darbinieks, audzinātās uz 10 bērniem vai arī vairāk, ja tas ir nepieciešams.

11)Kādas varētu būt internacionālo nometņu attīstības priekšrocības un trūkumi veidojot tās Latvijā?

Es uzskatu, ka vidēji ārzemnieki maksā vairāk par nometnēm nekā Latvijā, līdz ar to viņi novērtē ieguldīto darbu un laiku, kas ir pavadīts tās organizējot. Ārzemju bērni arī vairāk kontaktējas ar citiem, iegūst valodas zināšanas, iepazīst jaunu kultūru un draugus. Starptautisko nometņu trūkumi Latvijā ir neatbilstība un nesaderība ar citu valstu noteikumiem, likumdošanu. Latvijā rīkojot nometnes no katra bērna ir nepieciešams ārsta atzinums, bet ārzemēs šādu informāciju nometnēm netiek sniegta jo tā skaitās personīga informācija. Ja rīko starptautisko nometni, tad ir visiem dokumentiem arī ir jābūt vairākās cilvēkiem saprotamās valodās, kas prasa arī lielāku darbu.

12)Kāds Jūsaprāt varētu būt efektīvākais veids, kā piesaistīt ārzemju jauniešus piedalīties Latvijā rīkotajās nometnēs?

Latvijā ir daudz un dažādas brīvprātīgo organizācijas, kas vispirms iepazīstina ar pašu valsti. Ir jāveido starpnieku firmas starp pašām nometnēm un tūristiem. Tūrisma kompānijas, aģentūras tiek izmantotas, lai nogādātu bērnus uz citām valstīm. Es domāju, ka vislielākā mērķauditorija tieši Krievu tūristu bērni, jo viņiem šeit ir gan radu, gan draugu, gan arī interese vasarā apmeklēt daudz un dažādus pasākumus. Lielākās grūtības varētu būt tās, ka ārzemju

tūristiem, papildus nometņu izmaksām, ir jāsedz arī ceļa un transporta izmaksas, visticamāk arī vecākiem viesnīcu izmaksas, līdz ar to nav tik daudz tūristu, kas to darītu.

13)Kā Jūs piesaistiet kādus finansiālos līdzekļus nometņu organizēšanā?

Izmaksas es pati sedzu no saviem līdzekļiem par kuriem apmaksāt gan nometņu izmaksas, biroja telpu izmaksas, nodokļus un citus izdevumus. Pēc tam šī nauda tiek atgūta atpakaļ no bērnu dalības maksas. Ja arī dažkārt pašvaldības sedz kādus izdevumus un to dalībniekiem ir iespēja maksāt mazāk, nekā to patiesā vērtība, ir svarīgi norādīt vecākiem nometņu patieso izmaksu lielumu, lai citās reizēs nerastos jautājumi par to kādēļ nometnes tik dārgi izmaksā.

14)Vai jūs veidojat arī kādus Eiropas Savienības projektus ?Kādus?

Nometnes tiek rīkotas caur SIA uzņēmumu, līdz ar to es nevaru piesaistīt papildus līdzekļus.

15)Kādi ir Jūsu nākotnes plāni saistība ar nometnēm?

Tā kā „Mirandas nometnes” šogad svinēs 10 gadu jubileju. 13. Oktobrī, Mirandas vārda dienā, tiek organizēta „Mirandas nometņu” 10 gadu jubilejas dzimšanas dienas svinības Rīgas Latviešu biedrības namā. Uz šīm svinībām ir aicināti visi iepriekšējo gadu dalībnieki sākot no 2004.gada, ka arī jaunie dalībnieki, kas pievienosies tikai šajā vasarā. Manuprāt, svarīgas pārmaiņas skars arī eiro ieviešana Latvijā, kas prasīs lielas pārmaiņas organizatoriskā ziņā. Es arī vēlētos piesaistīt „vecos” nometņu dalībniekus, kas varētu paši jau palīdzēt organizēt nometnes ar savu skatījumu un jaunajam idejām.

Intervijas laiks: 2013.gada 27. aprīlis

Paldies par atsaucību !

2.pielikums

Ekspertintervija ar Kurzemes Plānošanas Reģiona sociālo pakalpojumu attīstības ekspertu Ingu Kalniņu

Intervija 28.04.2014. Kurzemes Plānošanas Reģionāla administrācijas telpās

1. Vārds, uzvārds, iestāde, amats

Inga Kalniņa, Kurzemes Plānošanas Reģiona sociālo pakalpojumu attīstības eksperte

2. Ar ko Jūs pārsvarā nodarbojaties savā darba ikdienā?

Pārsvarā mans darbs ir saistīts ar Kurzemes Plānošanas Reģiona interešu pārstāvēšanu un sadarbību ar dažāda veida organizācijām un iestādēm, lai sociālie pakalpojumi reģionā veidotos pēc iespējas atbilstošāki mērķa grupas vajadzībām. Mans darbs ir saistīts ar plānošanu, veidošanu, un īstenošanu, datu un dokumentu apstrādi, situācijas uzraudzību. Sociālā jomā strādāju jau kopš 1992.gada.

3. Cik lielā saistībā Jūsu darbs ir ar sociālo tūrismu ?

Tieši ar sociālo tūrismu mani darba pienākumi nav tik ļoti saistīti, kā ar sociālā darba jomu.

4. Kāda veida sociālos projektus veido Kurzemes Plānošanas Reģions?

Kurzemes Plānošanas Reģions šobrīd īsteno projektu „**Mana sociālā atbildība**”, kas ir KPR veidots projekts. Tā mērķis ir veicināt vienlīdzīgas pieejas nodrošināšanu un cilvēku ar invaliditāti integrāciju sabiedrībā un to diskriminācijas mazināšanu. Integrācija, tas nozīmē visu cilvēku dažādu aktivitāšu pieejamību un vienlīdzīgu izmantošanu. Projekts „Mana sociālā atbildība” tiek īstenots Latvijas – Lietuvas pārobežu sadarbības programmas 2007. – 2013.gadam ietvaros, kas noslēdzas 2014.gada maijā. Projekts īstenots kopā ar septiņām Kurzemes reģiona pašvaldībām un piecām Lietuvas organizācijām. Tā kopējais budžets ir 1 137 609.23 eiro un 85% no budžeta līdzfinansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds. Projekta ietvaros ir veikti dažādi pielāgojumi, iegādātas iekārtas un izveidoti 2 jauni sociālie pakalpojumi. Tā piemēram, Ventspils Ūdens piedzīvojumu parkā pie baseina tika uzstādīts pārvietojams pacēlājs, kas ir domāts cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Ventspils partneris iegādājās arī divus mobilos pacēlājus un riteņkrēslus, lai iedzīvotājiem riteņkrēslos var palīdzēt pārvietoties

gadījumos, kad ēkā nav liftu vai citu speciālu pacēlājmehānismu. Liepājā, savukārt, tika izveidots Latvijā pirmais pludmales komplekss cilvēkiem ar invaliditāti. Tika izveidotas ērtas ģērbtuves, dušas un tualetes. Tika iegādātas audioboja, kas palīdz neredzīgiem vai vājredzīgiem cilvēkiem peldoties jūrā ar skaņas signālu noteikt savu atrašanās vietu, iznākt krastā un justies drošībā. Ir izveidotas arī taktilās kartes, kas palīdz cilvēkiem ar redzes traucējumiem, lai tie spētu orientēties vidē un nokļūt līdz pludmalei. Lai nokļūtu tieši pie jūras ir izveidota ērta, plata koka laipa, lai cilvēki ar velosipēdiem, riteņkrēsliem vai ratiņiem spētu pārvietoties. Arī Kuldīgas novada pašvaldības aģentūrai "Sociālais dienests" tika izveidota uzbrauktuve un uzstādīts pacēlājs, kas nepieciešami cilvēkiem ar invaliditāti. „Ventspilī, Liepājā, Klaipēdā, Jonišķos un Kuldīgas, Dundagas, Nīcas un Saldus novados veikti universālā dizaina pielāgojumi – izbūvēti lifti un pacēlāji, labiekārtotas pludmales, remontētas telpas, iegādāts specializēts aprīkojums vides pieejamības uzlabošanai cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.”

- **Latvijas un Šveices sadarbības programma.** Šīs programmas viens no mērķiem ir veidot atbalstu jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos. Šis projekts vērsts uz sociāli aktīvo jauniešu skaitu palielināšanu attālos vai mazattīstītos Latvijas reģionos, kā arī jauniešu skaita palielināšanu to jauniešu vidū, kas iesaistās dažādos sadarbības projektos, kas ir saistīti ar jaunatnes darbu, nevalstiskajām organizācijām, brīvprātīgo darbu, mobilitātes programmām un pilsoniskās sabiedrības attīstību. Kopumā šis projekts motivē jauniešus pavadīt savu brīvo laiku vērtīgi un aktīvi, veicina jauniešu personisko izaugsmi, kā arī veido sadarbību starp jauniešiem un vietējo sabiedrību, pašvaldībām un neformālām izglītības iestādēm. Projekta ilgums ir no 2011. – 2017.gadam. Tā kopējais budžets ir apmēram 3.7 miljoni eiro, kurus ir plānots iztērēt, izveidojot 17 multifunkcionālus jauniešu iniciatīvu centrus, kā arī veidot dažāda veida apmācības un pasākumus jauniešiem un jaunatnes darbiniekiem, kā arī metodisko apmācību materiālu izstrādes izveidošana. Šis projekts atrodas „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras” pārraudzībā. 2011.gada decembrī Tukuma novadā tika renovēts pirmais multifunkcionālais jauniešu iniciatīvu centrs.
- **„Sociālās rehabilitācijas un atbalsta pasākumu kopums ģimenēm ar bērniem Ventspils pilsētā”** ir atbalstīts Eiropas Sociālā fonda darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.4.1.2.4.apakšaktivitātes

„Sociālās rehabilitācijas un institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība reģionos” ietvaros. Šī projekta mērķis ir sniegt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus daudzbērnu un nepilnām ģimenēm, kā arī maznodrošinātajiem un trūcīgām ģimenēm, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana. Šāda veida pakalpojumi pilnveido jauniešu sociālās un funkcionālās prasmes, kā arī paaugstina to motivāciju un integrāciju darba tirgū. Projekta mērķgrupā ir cilvēki, kas ir

- Sociālo dienestu uzskaitē ar zemākiem ienākumiem, kā arī cilvēki ar nepietiekamu sociālo un funkcionālo prasmju īpatnībām;
- Pirmspensijas vecuma personas;
- Trūcīgās personas.

Visas nepieciešamās finanses projekta izveidošanai ir segtas no Eiropas Sociālā Fonda.

5. Kādā veidā tiek nodrošināta cilvēku informēšana par sociālo pakalpojumu pieejamību ?

Veidojot dažādus projektus, tajā iekļautais finansējums ļauj izveidot dažādus informatīvus video, kas tālāk tiek izplatīti dažādās interneta vietnēs. Tiek veidotas arī e – ziņu lapas. Visa informācija par izveidotajiem sociālajiem pakalpojumiem un projektiem tiek nosūtīta arī sociālajiem dienestiem , kā arī par tiek runāts plānošanas reģionu sapulcēs.

6. Cik attīstīts sociālais tūrisms ir Latvijā, Eiropā?

Latvijā- Sociālā tūrisma aktivitātes notiek Latvijā, bet otrs jautājums ir par to cik bieži, tas notiek. Tiek organizētas dažādas bērnu ekskursijas, pasākumi gan Latvijas, gan starptautiskā līmenī. Parasti bērnu nami organizē dažāda veida nometnes un ekskursijas bērniem. Šāda veida aktivitātes veido piemēram, biedrības „Rīgas pilsētas Rūpju bērns”, „Cerību ligzda”. Šāda veida ceļojumi un nometnes ik gadu tiek rīkotas arī cilvēkiem ar garīgās attīstības traucējumiem un cilvēkiem ar finansiālo resursu trūkumu.Katru gadu biedrība rīko arī starptautisku mākslinieciskās pašdarbības festivālu "Solis", kurā piedalās jaunieši no Polijas, Čehijas, Vācijas, Dānijas, Zviedrijas, Somijas un Baltijas valsim. Šī festivāla mērķgrupa ir cilvēki ar garīgās attīstības traucējumiem. Sociālās jomas un sociālo pakalpojumu attīstības pamatā ir cilvēku pašu personīgā iniciatīva strādāt, darboties un veidot jaunus projektus. Cilvēkiem ir jābūt izpratnei par to, kas ir sociālais darbs un kādā veidā to veidot.

Arī Kurzemes Plānošanas Reģions 2014.gada 23. – 24.janvārim, Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2007. – 2013.gadam projekta „Mana sociālā atbildība” ietvaros, rīkoja divu dienu apmaiņas braucienu pa ziemeļlietuvu un Kurzemi. Ekskursijas mērķis bija iepazīties ar izveidotajiem jaunajiem pakalpojumiem, informācijas un produktu pielāgojumu, kā arī to nodošanu visu iedzīvotāju izmantošanai.

- **Eiropā-**

Eiropā sociālais tūrisms ir plašāk pazīstams un par to doma gan valsts, gan sabiedriskās organizācijas.

7. Kas finansē sociālā tūrisma projektus?

Dala no projektiem tiek finansēta no organizāciju vai biedrību budžeta, bet ja ir nepieciešami lielāki finansiālie ieguldījumi, tad finanses tiek lūgtas pašvaldību iestādēm, valstij, ka arī tiek veidoti projekti, lai iegūtu finansējumu no Eiropas Sociāla Fonda vai citu programmu līdzekļiem.

8. Kā Jūs definētu sociālo tūrismu ?

Manuprāt, šeit būtu jāpiemin divas lietas. Sociāla tūrisma mērķgrupa un to tā veiktās aktivitātes. Sociāla tūrisma mērķgrupa ir sociāla riska grupas (jaunieši, seniori un maznodrošinātas personas). To veiktās aktivitātes ir jābūt vērstām uz visu cilvēku iekļaušanu dažādu pakalpojumu izmantošanā. Piemēram, Liepāja tiek veidots "Dvēseles dārza" "Sajutu parks", ko veido Liepājas Neredzīgo Biedrība un kas būs pielāgota vājredzīgiem un neredzīgiem cilvēkiem.

9. Vai darba procesā Jums ir bijusi saistība ar nometnēm, starptautiskajām nometnēm un sociālo tūrismu ?

Tieši manā profesionālajā darba joma nav bijusi. Bet esmu ar to sastapusies dažādu programmu ietveros, piemēram, Veselības Izglītošanas programmas ietvaros. Skolās vajadzētu daudz vairāk runāt par dažādam jauniešu āpuskolas aktivitātēm, kā nometnēm, ekskursijām un dažādam apmaiņas programmām, lai spētu labāk iekļauties sabiedrībā un veidot veselīgu jauniešu attīstību.

10. Vai starptautisko nometņu organizēšana var attīstīt sociālo tūrismu ?

Jā, domāju, ka noteikti starptautisko nometņu organizēšana attīsta sociālo tūrismu. Kā arī dažādu festivālu un starptautisku programmu organizēšana. Piemēram, Jauniešu programmu Aģentūra organizēt daudzus starptautiskos pasākumus, kur var piedalīties dažādu valstu jaunieši. Uzskatu arī, ka kaučserfings ir sociālais tūrisms. Tas dod iespēju dažādu cilvēku grupām ceļot un apmesties pie kāda mājās vai dzīvoklī, mazgājot par to mazāk, nekā viesnīcā.

11. Kāds būtu vislabākais veids, lai veicinātu jauniešu ceļošanu ?

Viens no iemesliem, kādēļ jaunieši neceļo ir finansu trūkums. Galvenie ceļojumu izdevumi ir par transportu un apmešanas vietu. Lai palielinātu jauniešu ceļošanu, būtu nepieciešams samazināt transporta izdevumus un apmešanas vietu izdevumus tieši jauniešiem. Savā ziņā tas jau tiek darīts, piedāvājot jauniešu hostelu iespējas un piešķirot jauniešiem un studentiem dažāda veida atlaides. Pat Rīgas Dome nodarbojas ar sociālo tūrismu, dodot studentiem un skolēniem transporta biļešu atlaides. Daži tūrisma uzņēmumi piedāvā atlaides cilvēku grupām, kas ir arī sava veida sociālais tūrisms. Tiek piešķirtas atlaides dažādu muzeju un pasākumu apmeklēšanai, kas arī palielina jauniešu tūrismu. Protams, vēl jau var piesaistīt dažādus sponsorus un ziedotājus, bet Latvija ziedošana nav tik ļoti vēl attīstījusies, kā citās Eiropas valstīs.

12. Kādas ir vislielākās grūtības organizējot aktivitātes saistībā ar sociālo darbu Latvijā?

Vislielākā gan sabiedrības, gan pašvaldību un valsts problēma ir izpratnes trūkums par sociālas jomas nozīmi. Cilvēkiem ir jāsaprot, ko nozīme, ja kāds nevar atļauties aizbraukt ceļojumā, vai arī viņam nav iespēja dzirdēt vai redzēt. Ir jāspēj just līdzi, sajūst, ziedoties, lai to sapratu un varētu veidot kāda veida aktivitātes un atbalstīt. Ir dažas pašvaldības, kas neinteresējas, piemēram, par jauniešu attīstību. Bieži vien sociālam darbam nepiešķir finanses, jo nav šīs īpašās izpratnes par to nozīmību. Nav finanses - nav izpratnes. Vai arī, ja kāda no organizācijām vai valsts iestādēm ir gatava atbalstīt kādu sociālo projektu, tad tā izmaina projekta mērķi.

13. Sociālā tūrisma priekšrocības, trūkumu Latvijā?

- **Priekšrocības** - Sociālā tūrisma priekšrocība ir tā, ka cilvēki daudz atrodas pašā sabiedrībā, darbojas, komunicē un veic dažāda veida projektus. Cilvēki ir aktīvi šajā jomā, līdz ar to ir vieglāk.
- **Trūkumi** -

14. Vai Latvijā sociālā tūrisma pieprasījums ir pieaudzis ?

Pēdējo 10 gadu laikā sociāla tūrisma pieprasījums ir viennozīmīgi pieaudzis. Sabiedrība mainās. Tagadējo bērnu vecāki paši daudz ko ir redzējuši, braukuši uz ārzemēm, daudz pieredzējuši, līdz ar to izveidojas arī plašāks skatījums uz daudzām lietām. Bērnu vecāki vairāk tik ļoti nebaidās, ka bērni piedalās dažādos starptautiskos projektos un brauc uz ārzemēm vieni paši. Piedejo gadu laikā ir stipri mainījusies tūrisma izpratne. Ģimenes vēlas pavadīt savus atvaļinājumus ārzemes, vēlas lidot ar lidmašīnu un ceļot.

15. Kādā veidā Kurzemes Plānošanas Reģions sadarbojas ar citiem plānošanas reģioniem tieši sociālā jomā?

Plānošanas reģioniem katru gadu notiek kopējas sapulces, kur šāda veida jautājumi tiek apspriesti.

3.pielikums

Nometņu skaita pieauguma un dalībnieku skaita pieauguma aprēķini

Gadi	Nometņu skaita pieaugums %	Gadi	Dalībnieku skaita pieaugums %
2003-2002		2003-2002	$27198 - 20696 = 6502;$ $6502 \times 100 / 20696 = 31.42\%$
2004-2003		2004-2003	$29574 - 27198 = 2376;$ $2376 \times 100 / 27198 = 8.74\%$
2005-2004		2005-2004	$20\ 300 - 29574 = -9274;$ $-9274 \times 100 / 29574 = -31.36\%$
2006-2005		2006-2005	$25\ 500 - 20\ 300 = 5200;$ $5200 \times 100 / 20\ 300 = 25.62\%$
2007 -2006		2007 -2006	$15\ 000 - 25\ 500 = -10\ 500;$ $-10\ 500 \times 100 / 25\ 500 = -41.18\%$
2008 – 2007	$600 - 350 = 250;$ $250 \times 100 / 350 = 71.43\%$	2008-2007	$21000 - 15000 = 6000;$ $6000 \times 100 / 15000 = 40\%$
2009 – 2008	$378 - 600 = -222$ $-222 \times 100 / 600 = -37\%$	2009-2008	$8507 - 21000 = -12493;$ $-12493 \times 100 / 21000 = -59.49\%$
2010 – 2009	$526 - 378 = 148$ $148 \times 100 / 378 = 39.15\%$	2010-2009	$15255 - 8507 = 6748;$ $6748 \times 100 / 8507 = 79.32\%$
2011 – 2010	$629 - 526 = 103$ $103 \times 100 / 526 = 19.58\%$	2011-2010	
2012 – 2011	$1033 - 629 = 404$ $404 \times 100 / 629 = 64.23\%$	2012-2011	
2013-2012	$1281 - 1033 = 248$ $248 \times 100 / 1033 = 24.01\%$	2013- 2012	

4.pielikums

Anketu jautājumi un atbildes

Survey about Camps!

I am a 3rd year student in the University of Latvia studying Tourism and Hotel Management. For my course work I am compiling a social survey of international travellers. The goals for this survey are to find out the opinion of teenagers and young people regarding Summer and Holiday Camps in general, as well as International Camps abroad and International Camps in Latvia as a new tourism product.

Your opinion is very important to me so thank you in advance for taking a few minutes to complete this questionnaire.

Informācija par respondentiem:

Dzimums:

Vecums:

Izglītības līmenis:

1. Have you ever taken part in Summer or Holiday Camps?

- Yes
- No (pāriet uz jautājumu Nr: 9)

2. What was your position in a Camp? (vairākas atbildes iespējamas)

- I was a camper
- I was working
- I was volunteering
- Other

3. How many times have you attended in general Camps?

- 1-2
- 3-4
- 5 and more

4. What are your main reasons to participate in Camps? (vairākas atbildes iespējamas)

- To meet new friends
- To have fun
- To spend quality time and learn new things
- To see other countries and travel
- To take part in activities and sports

Other

5. Have you ever taken part in any International Camps?

Yes

No (pāriet uz jautājumu Nr: 9)

6. What was your position in International Camp? (vairākas atbildes iespējamās)

I was a camper

I was working

I was volunteering

Other

7. How many times have you attended International Camps?

1-2

3-4

5 and more

8. How important were following factors while attending International Camps?

	very important	important	fairly important	fairly unimportant	unimportant
To meet new friends	☐	☐	☐	☐	☐
To learn new language	☐	☐	☐	☐	☐
To get to know the culture of the country	☐	☐	☐	☐	☐
To travel, have adventure	☐	☐	☐	☐	☐
To have a fun	☐	☐	☐	☐	☐
To spend quality time and learn new things	☐	☐	☐	☐	☐
To take part in activities and sports	☐	☐	☐	☐	☐

9. Would you consider coming to Latvia for a week long International Camp?

Yes

No, because _____ (pāriet uz jautājumu Nr: 12)

10. What would be the main reasons for coming to Latvia? (vairākas atbildes iespējamās)

To learn / practice / improve Latvian

- To learn / practice / improve English
- To learn about Latvian culture
- To travel and explore Latvia
- To have a change from home country environment
- Other

11. Would you like to travel around the country as well whilst attending a Camp in Latvia ?

- Yes
- No

12. What would be the main reasons for you to participate in International Camps?

13. What would be your biggest concerns when considering to take part in International Camp?

14. How much money you / your family would be willing to spend for 5 day 24 hours International Camp in Latvia? (excluding travel expenses)

- Less than 199 EUR
- 200-299 EUR
- 300-399 EUR
- 400-499 EUR
- More than 500 EUR

15. Do you agree that participating in International Camps is one of the best ways to learn a new language?

- 1 2 3 4 5
- Strongly disagree Strongly agree

16. Please continue the following sentence:
The biggest benefit of taking part in International Camps is ..

17. How do you rate your knowledge of English?

- 1 2 3 4 5

Very bad Very good

18. What is your home country? _____

Thank you for completing this questionnaire!

Survey about Camps!

Respondentu statistika:

Vīrieši un Sievietes

Vecums: 12 – 56

Respondentu skaits 61

Vīrietis: 25

Sieviete: 36

Vidējais vecums: 23.4 gadi

Rezultātu kopsavilkums:

1. Have you ever taken part in Summer or Holiday Camps?

Yes 50 82%

No 11 18%

Iesniegto atbilžu summa 61

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "Yes".

2. What was your position in a Camp? (vairākas atbildes iespējamās)

I was a camper 42 47.7%

I was working 28 31.8%

I was volunteering 17 19.3%

Other 1 1.1%

Iesniegto atbilžu summa 88

Citas atbildes:

- Family camp director; waterfront director

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "I was a camper".

Vismazāk izvēlēta atbilde ir "Other".

3. How many times have you attended in general Camps?

1-2 16 32%

3-4 8 16%

5 and more 26 52%

Iesniegto atbilžu summa 50

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "5 and more".

Vismazāk izvēlēta atbilde ir "3-4".

4. What are your main reasons to participate in Camps? (vairākas atbildes iespējamās)

To meet new friends 39 22.8%

To have fun 42 24.6%

To spend quality time and learn new things 34 19.9%

To see other countries and travel 26 15.2%

To take part in activities and sports 23 13.5%

Other 7 4.1%

Iesniegto atbilžu summa

171

Citas atbildes:

- Enjoy God's creation
- To grow my faith in God.
- most of camp I took part in were Christian camps, so I also went there to spend time with God ;)
- to grow spiritually
- To learn about God
- to know more about Jesus
- I worked at a Christian camp, so deepening faith was a big reason

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "To have fun".

Vismazāk izvēlēta atbilde ir "Other".

5. Have you ever taken part in any International Camps?

Yes 21 42%

No 29 58%

Iesniegto atbilžu summa 50

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "No".

6. What was your position in International Camp? (vairākas atbildes iespējamas)

I was a camper 11 47.8%

I was working 6 26.1%

I was volunteering 5 21.7%

Other 1 4.3%

Iesniegto atbilžu summa 23

Citas atbildes:

- student

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "I was a camper".

Vismazāk izvēlēta atbilde ir "Other".

7. How many times have you attended International Camps?

1-2 19 90.5%

3-4 2 9.5%

5 and more 0 0%

Iesniegto atbilžu summa 21

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "1-2".

Vismazāk izvēlēta atbilde ir "5 and more".

8. How important were following factors while attending International Camps?

To meet new friends

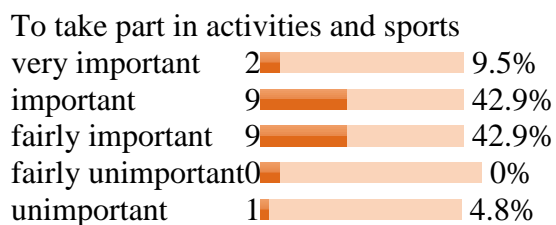
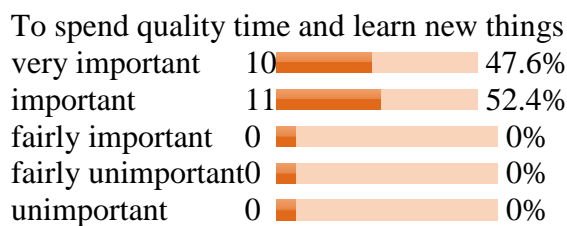
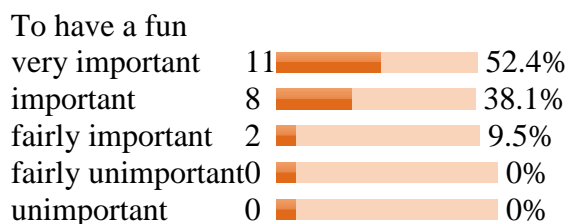
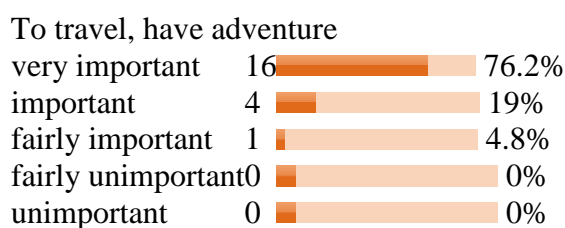
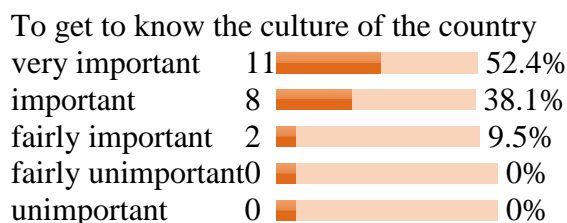
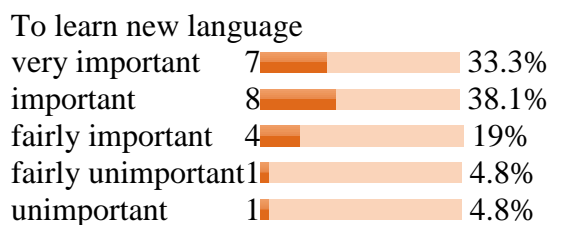
very important 12 57.1%

important 7 33.3%

fairly important 2 9.5%

fairly unimportant 0 0%

unimportant 0 0%

"To meet new friends" visvairāk izvēlētā atbilde ir "very important". Vismazāk izvēlētās atbildes ir "fairly unimportant"; "unimportant".

"To learn new language" visvairāk izvēlētā atbilde ir "important". Vismazāk izvēlētās atbildes ir "unimportant"; "fairly unimportant".

"To get to know the culture of the country" visvairāk izvēlētā atbilde ir "very important". Vismazāk izvēlētās atbildes ir "fairly unimportant"; "unimportant".

"To travel, have adventure" visvairāk izvēlētā atbilde ir "very important". Vismazāk izvēlētās atbildes ir "fairly unimportant"; "unimportant".

"To have a fun" visvairāk izvēlētā atbilde ir "very important". Vismazāk izvēlētās atbildes ir "fairly unimportant"; "unimportant".

"To spend quality time and learn new things" visvairāk izvēlētā atbilde ir "important". Vismazāk izvēlētās atbildes ir "fairly unimportant"; "fairly important".

"To take part in activities and sports" visvairāk izvēlētās atbildes ir "important"; "fairly important". Vismazāk izvēlētā atbilde ir "fairly unimportant".

9. Would you consider coming to Latvia for a week long International Camp?

Yes 47 77%

No, because 14 23%

Iesniegto atbilžu summa 61

Citas atbildes:

- I have educational commitments
- language barrier
- im working in my final project this summer
- It's too far
- I live in the US
- of the cost of travel.
- I just returned my country and it would be difficult for me.
- don't have time this summer
- I ain't no money
- Would not have enough money for a plane ticket from the US.
- too much money, and unclear what Latvia has to offer
- I don't have spare time now.
- i have only 2-3 weeks a year to holidays and i prefer "sunny" countries. Sorry bro.
- I think it would be too expensive

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlētā atbilde ir "Yes".

10. What would be the main reasons for coming to Latvia? (vairākas atbildes iespējamas)

To learn / practice / improve Latvian 14 10.8%

To learn / practice / improve English 16 12.3%

To learn about Latvian culture 35 26.9%

To travel and explore Latvia 40 30.8%

To have a change from home country environment 19 14.6%

Other 6 4.6%

Iesniegto atbilžu summa 130

Citas atbildes:

- I live in Latvia
- to make some Latvian friends!
- to explore the new experience
- meet new people
- I live her. I am a musician for Latvia.
- To teach English maybe??

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "To travel and explore Latvia".
Vismazāk izvēlēta atbilde ir "Other".

11. Would you like to travel around the country as well whilst attending a Camp in Latvia ?

Yes 46 97.9%

No 1 2.1%

Iesniegto atbilžu summa 47

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlēta atbilde ir "Yes".

12. What would be the main reasons for you to participate in International Camps?

1) I would like to get to know other country people and explore more new things!

2) To get to know new cultures.

3) I would participate in International Camps because I love to get to know people of other cultures.

4) To learn about new cultures

5) I really enjoy traveling and meeting new people. I think one of the most interesting things is to learn about a new culture and how other people live. I think traveling gives you a new outlook on life and can help your faith in amazing ways.

6) I love to travel and explore other countries.

7) I have never been outside the United States, so I would love to go to a foreign country. Learn about the culture and what they do differently.

8) Meet new people.

9) Improve foreign languages, explore new places, learn something about other culture(s), make new foreign friends, have fun while learning stuff

10) the need of helping people and meeting people from all over the world!

11) Meet new friends, learn things.

12) travelling

13) I love travelling, so every occasion to visit another country is welcomed. I'm also very fond of getting to know new people and having fun in international companion. Learning new things about other cultures as the first hand experience really broadens the mind and is an essential part of travelling.

14) I love travelling and meeting people from other countries.

15) Mostly to get to know new people, new culture, and last but not least, to learn the language.

16) To see wilderness not available in my own country, such as mountains, tundras, reefs, or oceans.

17) To experience more of Eastern Europe and the culture.

I have been to the Czech Republic twice, to Poland, to Romania, to Greece and 18 other countries. I will travel to Russia in July to fulfill a lifelong dream

18) It would be a great learning and life experience

19) Travel. Culture.

20) To learn and explore the new experience, culture, tradition and get to know new friends in different country. some of travelling.

21) To learn about the local culture of the place I would visit at the same time get friends from other nationalities to see their ideas and also know about their culture and see how little the world is.

22) It's something that I haven't tried before and camps tend not to be very expensive (which is good in the crisis!)

- 23) Meet new people, practice the language and learn more about the country's culture
- 24) For a natural holiday.
- 25) Make friends, discover new countries and cultures, improve myself
- 26) I would love to see new cultures and meet many people.
- 27) Getting to know a lot of nice people
- 28) to meet new friends, learn about the culture, learn the language and have fun.
- 29) the language
- 30) To have fun
- 31) meet people from other countries, improve my skills
- 32) To meet new people and learn new languages.
- 33) It would be really interesting to meet people from other cultures; and if it was also a religious camp, seeing how people from my same religious background lived their beliefs.
- 34) Travel and meeting people
- 35) To learn about a new culture and interact with people who are different from me.
- 36) To learn new things.
- 37) To meet new people, exchange experiences and beliefs, have fun, see new culture, new places.
- 38) To learn more about culture of country which i am in, also what`s important to meet new ppl and have fun ^^
- 39) To see the difference between my home town and yours. I like to travel and that just would be a great idea For me to participate
- 40) to meet new people and new cultures, discover the world...
- 41) language.

new contacts.

personal skills at all

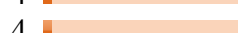
- 42) I love to travel, to learn different languages and cultures!
- 43) I love travel :)
- 44) The main reasons for me would be to make friends with people from all around the world, to get to know the new culture, the country and its history.
- 45) To get a new experience and meet inspiring people
- 46) To be totally immersed in a culture! That's the best way to learn about it.
- 47) To see different cultures, experience new things and meet people from different countries
- 48) to visit new places and meet people
- 49) To see Latvian sights and attractions. To add to my cultural knowledge.
- 50) To see something new
- 51) To get to know Latvia
- 52) to find a friends
- 53) to travel
- 54) to see Latvia and get a new friends :)
- 55) To see Europe
- 56) I have done camps since 1984. Lead Christian worship and spoke.
- 57) To travel
- 58) Teach English? Lead Vacation Bible School?
- 59) To meet new people, see new places, relax and do new activities (hiking, camping, etc.)
- 60) Adventure
- 61) enhance cultural exposure of kids

13. What would be your biggest concerns when considering to take part in International Camp?

- 1) If it would be in other country I would be concerned about how to get there and if I will find everything .
- 2) To see different nations, to get wider view of world.
- 3) Language
- 4) Not being able to communicate with my campers
- 5) I would be worried about the difference in language, but with time it would become easier.
- 6) The cost and the time to travel.
- 7) Airline Fares, homesickness to the max.
- 8) Language barrier
- 9) If I would know that it's organized well - none
- 10) the safety, the management
- 11) People are there, the organizers and price
- 12) money
- 13) Most probably the time- I may or may not be available to go at exact day because of examination sessions or other obligations. I have no concerns about being not accepted by other people or about communication difficulties- I know English sufficiently to communicate.
- 14) I would want to make sure it was safe and not a scam.
- 15) no concerns. maybe the food.. just a little bit :)
- 16) The expense.
- 17) cost of flight
- 18) Understanding people and the culture
- 19) cost. safety.
- 20) English skill to communicate to other.
- 21) I do not have any negative concerns.
- 22) Transport to and from the camp
- Conditions at the camp (no showers, flooding etc.)
- 23) The budget
- 24) To be in an international event and to live an natural holiday.
- 25) Money issues
- 26) Money would be a huge concern.
- 27) Cost and long planning time
- 28) nothing, maybe that something important is stolen, you go lost and can't reach anyone
- 29) if i would be sick i would be scared
- 30) How many people there are and how big the change is to meet new people
- 31) financial needs
- 32) I worry about the accommodation and money
- 33) Language- I'm a native English speaker and only know a small amount of French and an even smaller amount of Spanish.
- 34) Interest
- 35) cost of travel to get to the camp vs. what opportunities the camp would offer.
- 36) Language restricts.
- 37) Maybe, that something important become, while I wont be at home.
- 38) The poor management of camp by the owner/provider of International Camp.
- 39) getting used to the new environment and language
- 40) MONEY
- 41) money and free time
- 42) The finances.
- 43) financial concerns

- 44) My biggest concerns? Why it's gonna finish so fast.
- 45) lack of money
- 46) Money would be an issue, and I also know very little about Latvia, and I don't know any Latvian.
- 47) I guess like always, security
- 48) if i am safty
- 49) I would need to have a guide that is kind and understanding of American language and culture.
- 50) English level
- 51) money
- 52) how to get there
- 53) money , how afford it
- 54) non
- 55) where to stay during camp
- 56) Not being able to talk because of lack of Latvian from my end
- 57) Money
- 58) None
- 59) Cost and language
- 60) None
- 61) language barrier

14. How much money you / your family would be willing to spend for 5 day 24 hours International Camp in Latvia? (excluding travel expenses)

Less than 199 EUR	27		44.3%
200-299 EUR	16		26.2%
300-399 EUR	10		16.4%
400-499 EUR	4		6.6%
More than 500 EUR	4		6.6%

Iesniegto atbilžu summa 61

Aptaujāto 61 respondentu vidū visvairāk izvēlētā atbilde ir "Less than 199 EUR".

Vismazāk izvēlētās atbildes ir "400-499 EUR"; "More than 500 EUR".

15. Do you agree that participating in International Camps is one of the best ways to learn a new language?

Strongly disagree Strongly agree
4.05 / 5

Aptaujāto 61 respondentu vidējais novērtējums ir 4.05 (vērtējuma skalā no 1 līdz 5).

Mazākais novērtējums ir 1, lielākais ir 5.

16. Please continue the following sentence:

The biggest benefit of taking part in International Camps is ...

- 1) to get to know new people
- 2) learning tolerance
- 3) broadening one's understand of the world.
- 4) meeting new people and learning new things
- 5) Is learning about new cultures, meeting new people and getting the experience of traveling.
- 6) meeting new people and exploring other cultures.
- 7) You get to go to a whole new country.
- 8) Meeting new people.

- 9) I guess I already said it few questions before - those are reasons why I would go there;)
- 10) the possibility of getting to know a new culture while working for others
- 11) the experience
- 12) traveling the world and learning about new cultures
- 13) opportunity to learn and experience
- 14) exploring a new country.
- 15) having fun
- 16) probably the unique cultural experience.
- 17) Learning more about another culture and its people and language
- 18) Meeting new people, learning new things, and a traveling
- 19) Expanding my world view.
- 20) to learn the new culture , tradition and experience.
- 21) to be able to get global aspects.
- 22) Having a good time with people from all around the world.
- 23) that you get a great opportunity to practice the language, to experience the host country's culture and make friends.
- 24) living an interesting experience.
- 25) To make new friends
- 26) the experience of the cultures.
- 27) to have the possibility to meet a lot of great people
- 28) to learn about the culture and the language because i like to learn new things
- 29) is resoponsobility
- 30) To meet new people and learn about a new culture
- 31) meet people from other countries,share your culture with others and learn the other cultures
- 32) to live new experiences and diverse situations of social interaction
- 33) meeting other people from different cultures.
- 34) growing
- 35) learning to understand people.
- 36) to learn new things and to open your mind.
- 37) new experience
- 38) meetin new people
- 39) learning And exploring different parts Of the world I would never think to explore
- 40) practising language, meeting new people and culture
- 41) fun & learn
- 42) learning and meeting new people in a different cultural context.
- 43) a chance of meet new people and practice language
- 44) is to experience some new situations which are not possible to be experienced in my own country.
- 45) meeting new people and imroving your language
- 46) Meeting new people and learning about language and culture.
- 47) meeting new people and learning a different language
- 48) is the possibilty to meet new people
- 49) Engaging in new experiences and increasing cultural competency.
- 50) to learn new things
- 51) to find our something new about Latvia
- 52) learn english
- 53) learn english and see Latvia
- 54) explore and see Latvia
- 55) to get a new friends

- 56) You will never be the same after!!
- 57) Exploring new cultures
- 58) I have never participated in one but think it would be great!
- 59) experiencing new places and culture with locals
- 60) To learn of other cultures and exploration.
- 61) i have opportunities to meet people from different places with different background

17. How do you rate your knowledge of English?

Very bad Very good

4.36 / 5

Aptaujāto 61 respondentu vidējais novērtējums ir 4.36 (vērtējuma skalā no 1 līdz 5).
Mazākais novērtējums ir 2, lielākais ir 5.

18. What is your home country?

- 1) Spain
- 2) Latvia
- 3) United States
- 4) United States
- 5) United States
- 6) USA
- 7) United States of America.
- 8) United States
- 9) Poland
- 10) SPAIN
- 11) Valencia (Spain)
- 12) USA
- 13) Poland
- 14) United States of America
- 15) Hungary
- 16) United States of America
- 17) USA
- 18) Michigan, United States
- 19) USA
- 20) Thailand.
- 21) Turkey
- 22) England.
- 23) Latvia :-D
- 24) Turkey
- 25) Estonia
- 26) United States of America.
- 27) Germany
- 28) Finland
- 29) Finland
- 30) Finland
- 31) Hungary
- 32) Spain
- 33) United States
- 34) Switzerland
- 35) U.S

- 36) Taiwan.
- 37) Slovakia
- 38) Poland
- 39) USA
- 40) poland
- 41) Poland
- 42) United States of America
- 43) Poland
- 44) Poland
- 45) Poland
- 46) America
- 47) Finland
- 48) Spain
- 49) United States of America
- 50) Poland
- 51) Poland
- 52) Poland
- 53) Lithuania
- 54) Lithuania
- 55) Spain
- 56) USA
- 57) USA
- 58) United States of America
- 59) USA
- 60) South Africa
- 61) hong kong special administrative region, people's republic of china

5.pielikums

Atbildes no Latvijas tūrisma organizācijām par sociālo tūrismu un starptautiskajām nometnēm Latvijā

Jautājums:

Labdien!

Esmu Ilze Pildiņa, no Latvijas Universitātes, 4. kursa studente Tūrisma un viesnīcas vadībā.

Savu bakalaura darbu rakstu par Starptautiskajām bērnu un jauniešu nometnēm kā sociālo tūrismu .

Vēlējos jautāt kādā veida informācija Jums ir pieejama par sociālo tūrismu un kāda veida darbības TAVA veic , lai attīstītu sociālo tūrismu tieši Latvijā ?

Ar cieņu,

Ilze Pildiņa, Latvijas Universitāte

From: **Ilze Pildina** <ilzepildina@inbox.lv>

Date: 2014-04-04 15:47 GMT+03:00

Subject: Sociālais tūrisms

To: alta@alta.net.lv

Atbilde no ALTA:

Cien. Ilze!

Latvijas Tūrisma Aģentu un Operatoru asociācija (ALTA) nedarbojas sociālā tūrisma jomā. Mūsu rīcībā arī nav datu par mūsu biedru iespējamām darbībām šajā sfērā.

Savukārt par TAVA darbību sociālā tūrisma attīstībai Latvijā labākais būtu griezties pašā aģentūrā.

Cieņā,

Marina

--

Ar cieņu/Best regards,

Marina Paņkova

Latvijas Tūrisma aģentu un operatoru asociācija/

Association of Latvian Travel Agents and Tour Operators

Ģenerālsekretāre/ Secretary General

Skolas iela 3 - 201 Rīga, LV-1010, Latvija

Tel: +371 67210065; Mob.tel.: +37129297896

Fakss: +371 67210065

E-pasts: marina@alta.net.lv

Atbilde no Lauku ceļotāja:

Labdien, Ilze!

Uz šo jautājumu, tad labāk lai arī atbild TAVA: <http://tava.gov.lv/lv>

Ar cieņu,

Lauku ceļotājs

Atbilde no Ekonomikas ministrijas:

Labdien!

Pamatojoties uz Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam projektā noteiktajiem Latvijas tūrisma nozares attīstības mērķiem, Latvijas prioritārie tūrisma veidi ir MICE (darījumu un pasākumu) tūrisms, veselības tūrisms, dabas tūrisms, kā arī kultūras tūrisms un radošās industrijas. Savukārt Latvijas tūrisma mārketinga stratēģijā 2010.-2015.gadam, kā Latvijas stratēģiskie tūrisma produkti ir noteikti kultūras tūrisms, dabas tūrisms, kā arī tūrisma produkti ar augstu pievienoto vērtību. Tādējādi, iepriekš minētajos dokumentos sociālais tūrisms nav identificēts kā Latvijas prioritārais tūrisma virziens un šī virziena attīstībai netiek izstrādātas specifiskas atbalsta aktivitātes, tomēr atsevišķi sociāli aspekti tiek plānoti prioritāro tūrisma veidu atbalsta aktivitātēs (piem. nodrošinot iespējas izmantot tūrisma pakalpojumus personām ar invaliditāti).

Ekonomikas ministrijai nav pieejami plašāki materiāli par bērnu un jauniešu nometnēm, kā sociālā tūrisma veidu.

Ar cieņu,

Madara Lūka

Ekonomikas ministrija

Uzņēmējdarbības konkurētspējas departaments

Ārvalstu investīciju piesaistes, tūrisma un eksporta veicināšanas nodaļa

t.67013256, Madara.Luka@em.gov.lv

Atbilde no Latvijas Brīvo Arodbiedrību Savienības:

Labdien, Ilze!

Paldies par uzdoto jautājumu, mēs gan arodbiedrībās ar šiem jautājumiem nestrādājam, līdz sīm no biedriem tāda pieprasījuma nav bijis, tā kā man komentāru attiecībā uz sociālo tūrismu nav.

Iesakū painteresēties Labklājības vai Ekonomikas ministrijās.

Lai veicas!

Ariadna Ābeltiņa

Ariadna Abeltina
Coordinator for External Relations
Free Trade Union Confederation of Latvia (LBAS)
e-mail: international@lbas.lv
Direct phone: +371 67035911

Atbilde no Labklājības ministrijas:

Labrīt!

Labklājības ministrija neveic darbības, lai attīstītu sociālo tūrismu Latvijā. Par bērnu un jauniešu nometnēm ieteiktu Jums interesēties Izglītības un zinātnes ministrijā.

Marika Kupče

Labklājības ministrijas
Komunikācijas nodaļas
vadītāja

tel.67021581, 29538825

www.lm.gov.lv

Twitter: @Lab_min

Flickr.com: Labklajibas_ministrija

Youtube.com: labklajibasministrija

Bakalaura darbs „Starptautiskās bērnu un jauniešu nometnes kā sociālais tūrisms ” izstrādāts
LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie
informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: / / Ilze Pildiņa

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: lektore, M.b.v., Kristīne Bērziņa / /

Recenzents: docents Juris Brencis

Darbs iesniegts Starptautiskās ekonomikas un biznesa katedrā

Dekāna pilnvarotā persona: stud. metodiķe Laila Lisenko / /

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

prot. Nr. __.

Komisijas sekretāre: / /